

Četrtek, 11. marca 2004, št. 11, leto IX., ISSN 1408-0494, vsak četrtek, cena 550 SIT • 2,35 EUR

DEMOCRACIJA

Kje so ženske?

Kdo je kriv za afero Orion?

POLITIKA
Moč
preživetja
resnice

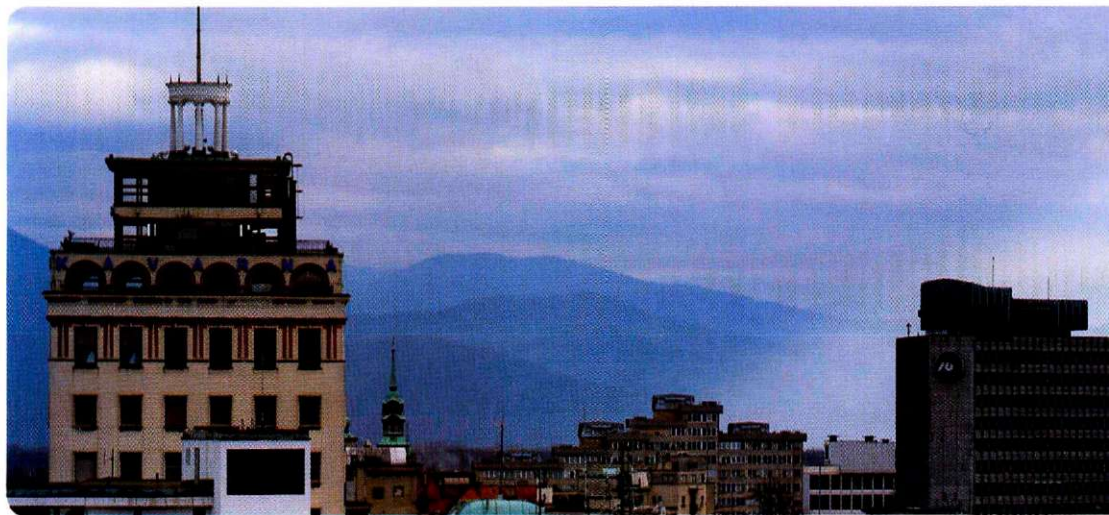
SLOVENIJA
Kdo služi
na račun
študentov?

TUJINA
ZDA o
človekovih
pravicah

IZBIRA RABLJENIH VOZIL VSEH ZNAMK

Kako hitro je življenje?

Med prvimi operaterji na svetu in kot edini slovenski smo uvedli UMTS (univerzalni Mobilni telekomunikacijski sistem), tretjo generacijo mobilnih telekomunikacij.

Zaradi izpopolnjenega prenosa podatkov (do 384 kb/s) zagotavlja UMTS uporabo vsebinsko bogatih avdio in video storitev ter pošiljanje in sprejemanje multimedijjskih vsebin nekajkrat hitreje kot sistem GSM. S tem omogočamo bolj kakovostno uporabo že znanih in razvoj novih storitev. **Mobilnik je tako postal prenosni multimedijjski pripomoček**, ki združuje lastnosti telefona, fotoaparata, kamere, interneta, televizije in radia.

Začenjamo novo štetje na področju slovenskih mobilnih telekomunikacij.

Agencija 41, design: LUKS Studio, foto: T. Gregorič, J. Pokac, Mobitel d.d., 1537 Ljubljana

Mobitel UMTS

Nova generacija mobilnih telekomunikacij

Društvo tranzicijskih japijev

Nepoznavalec slovenskega političnega dogajanja in slovenskega jezika je v preteklih dneh lahko dobil povsem napačne predstave o nekaterih stvareh v naši državi. Na primer o Milanu Kučanu. Če ne ve, da se mu je leta 2002 iztekel predsedniški mandat, lahko ob gledanju slovenskih televizijskih postaj upravičeno verjame, da je Kučan predsednik slovenske države. Kot da se zadnje predsedniške volitve ne bi zgodile. K temu sklepanju ga lahko napeljejo primeri, ki smo jim dnevno priče. Tako se je nekdanji predsednik veliko pojavljal na televiziji zaradi ustanavljanja Foruma 21, pa tudi ko je vodil slovensko vladno delegacijo na pogreb makedonskega predsednika Borisa Trajkovskega. Le kje so bili predsednik države Janez Drnovšek, predsednik vlade Anton Rop in recimo zunanji minister Dimitrij Rupel? Kučanovo ženo Štefko smo lahko videli v središču dogajanja ob praznovanju dneva pomorstva. Kot da bi bila še vedno prva dama. In še bi lahko naštevali.

Nekdanji predsednik države se še vedno ni otesel svoje partijske preteklosti, kar se vidi v njegovi razlagi demokracije. Pred dnevi je v intervjuju na neki lokalni televiziji na veliko razlagal, kako imamo v Sloveniji prevelike možnosti (premalo zaostrene kriterije) za izvedbo referendumov, zaradi česar naj bi se ta institut odločanja izrabljal v politične namene. Po njegovo so referendumi nekakšni obvodni odločanja, ki izigrajo odločitve parlamenta. Zato bi bilo treba po Kučanovem mnenju kriterije za izvedbo referendumov zaostriti. In kako si to predstavlja? Referendum bi bil mogoč samo v primeru, če bi se s tem strinjala večina poslancev državnega zbora, se pravi vladajoča koalicija, kar pomeni praktično nikoli. O tem, da je referendum mišljen predvsem kot morebiten korektiv nepremišljenim potezam oblasti, Kučan noče razmišljati oziroma ga to moti, saj je opoziciji prav z referendumi uspelo preprečiti nekatere nesmotrne poteze vladajoče tranzicijske levice. Očitno mu ni docela po volji niti slovenska ustava in v njej zapisana možnost, da mora državni zbor razpisati referendum, če to zahteva tret-

jina poslanca, državni svet ali štirideset tisoč volivcev. In v ustavi jasno piše, da ima v Sloveniji oblast ljudstvo. "Državljanke in državljani jo izvršujejo neposredno (z referendumom, op. a.) in z volitvami po načelu delitve oblasti na zakonodajno, izvršilno in sodno."

Poglavje zase je Forum 21. Šlo naj bi za nekakšno levosredinsko intelektualno združenje pod vodstvom nekdanjega predsednika države in naj bi bilo tekmeč desnosredinski Novi reviji. Pa ni tako. Člani foruma, ki uradno še ni ustanovljen, so predvsem znani dolgoletni direktorji, kot so Bruno Korelič iz Luke Koper, Janez Bohorič iz kranjske Save in nekdanji direktor Gorenja Jože Stanič. Poleg so številni mlajši, ki jim je uspelo obogateti v času tranzicije, na primer Zoran Janković iz Mercatorja, Janez Škrabec iz Rika, Sandi Češko iz Studia Moderna in številni drugi. Tu pa tam se najde še kdo, ki ni direktor. Zato verjetno ne preseneča dejstvo, da o Forumu 21 v javnosti že kroži šala, da je član tega društva lahko samo tisti, ki ima na tekočem računu najmanj 21 milijonov tolarjev. Po pisanju različnih medijev člani tega foruma obvladujejo velik del slovenskega gospodarstva. Gre torej predvsem za društvo direktorjev, lastnikov kapitala, pomembnežev, ki jih skrbi, da bi z bližajočim se vstopom Slovenije v Evropsko zvezo izgubili obstoječe monopole, skratka – za klasične desničarje po zahodnoevropskem pojmovanju; to so tisti, ki zagovarjajo interese kapitala in so lastniki kapitala. Po drugi strani pa nekateri člani foruma odkrito priznavajo, da namerava Forum 21 podpreti t. i. levico. Res narobe svet.

Zadnjega poltajnega sestanka Forum 21 v nekem ljubljanskem hotelu sta se udeležila tudi predsednik vlade Anton Rop in predsednik državnega zbora Borut Pahor, ki sta hkrati tudi predsednika liberalne demokracije in združene liste. S tem sta pokazala, da še vedno priznavata nekdanjega predsednika države za glavno osebnost tranzicijske levice in da od njega pričakujeta podporo. Vendar tako delovanje za slovensko demokracijo ni dobro. Zato imajo prav tisti, ki pravijo, da pomeni Kučanov forum nekakšen "bypass formalne demokracije", nekakšno organizacijo, ki iz ozadja usmerja na volitvah izvoljeno uradno oblast. In to ne prispeva k razvoju demokracije. Za Slovenijo bi bilo zato koristno, da bi nekdanji predsednik nehal delovati iz ozadja. Dobro bi bilo, da bi ustanovil svojo stranko ter z njo odkrito in jasno nastopil na volitvah. S tem bi naredil slovenski politični prostor preglednejši. Ali bo to storil? Verjetno ne, kajti za neposreden politični nastop je potreben pogum in jasen program. Kučan pa tega nima, saj je bil nekoč predsednik zveze komunistov, ki je na deklarativni ravni zagovarjala interese delavcev, danes pa se druži z novodobnimi slovenskimi kapitalisti.

Metod Berlec

Za Slovenijo bi bilo koristno, da bi nekdanji predsednik nehal delovati iz ozadja. Dobro bi bilo, da bi ustanovil svojo stranko ter z njo odkrito in jasno nastopil na volitvah. S tem bi slovenski politični prostor naredil preglednejši.

9 Korupcija uničuje državo

Kriminal belih ovratnikov se je že tako razširil, da je začel resno ovirati delo vlade.

11 Krči tranzicijske levice

12 Kje so ženske?

V Sloveniji še vedno nismo našli ključa do rešitve, kako bi v sfero najvišje politike pridobili več žensk. Evropa nam daje jasna znamenja, da je treba nežnejšemu spolu bolj na široko odpreti vrata in mu pustiti, da vstopi v polje politike, ki je v Sloveniji očitno še vedno rezervirana za moške. Problema smo se v Sloveniji lotili z uvedbo ženskih kvot, vendar lahko že danes zatrdimo, da to ne bo prineslo bistvenih sprememb.

16 Moč preživetja resnice

Slovenski medijski prostor niti po štirinajstih letih demokracije ni uravnotežen. Še vedno smo priče številnim medijskim manipulacijam in diskvalifikacijam, ki jih sproducirajo kontinuitetni mediji. Vsakoletna podelitev nagrad Sklada Josipa Jurčiča je vedno znova priložnost za razmislek o Jurčičevih nagradjenih in slovenskih medijih.

18 Kdo je kriv

22 Si lahko želimo evro?

24 Kdo služi na račun študentov?

31 ZDA o človekovih pravicah

Letno poročilo ameriškega zunanjega ministrstva o stanju človekovih pravic v lanskem letu je zajelo kar 196 držav. Med državami, ki so lani dosegle največji napredek v spoštovanju človekovih pravic, poročilo izpostavlja Afganistan in Irak, med kršilkami pa so poudarjene Kitajska, Severna Koreja, Zimbabve pa tudi več naslednic nekdanje Sovjetske zveze, med njimi Rusija.

34 Italija pozablja na čas, ko je igrala rablja

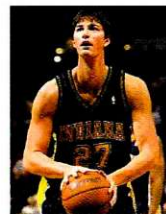

Pogovor z Damijanom Terpinom

Edini predstavnik slovenske manjšine v italijanskem parlamentu, senator Miloš Budin, je član te stranke in je tudi sam brez sramu sodeloval pri predstavitvi zakonskega osnutka v korist istrskim beguncem. Nenadoma je torej ta stranka pozabila na grozote, ki jih je fašizem prizadel posebej Slovincem.

44 Od poraza do poraza

56 Želi si igrati

Primož Brezec je eden izmed najpomembnejših znanilcev novega vala slovenske reprezentančne košarke. Igra v ligi NBA.

Demokracija, p.p. 4315, SI - 1001 Ljubljana, obzorja@siol.net; telefon: 01-434-54-48 (uredništvo), 01-434-54-63 (tajništvo); faks: 01-434-54-62

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec; tehnični urednik: Bojan Jovan; novinarji: Vida Kocjan, Denis Vengust, Mihaela Praprotnik, Monika Maljevič, Barbara Kavtičnik, Gašper Blažič, Aleš Kocjan, Gjyle Vishaj, Ivo Žajdela, Mitja Volčanšek; kolumnisti: dr. Janez Juhant, dr. Janez Jerovšek, dr. Matej Makarovič, dr. Janko Kos, mag. Andrej Aplenc, dr. Peter Starič, dr. Ljubo Sirc, Esad Babačić; stalni zunanji sodelavci: Esad Babačić, Igor Gošte, Miran Mihelič, Peter Colnar, Lovro Kastelic; Vera Ban (p.p. 1716); lektoriranje: Joža Gruden; skeniranje: Matej Šoper; prelom: Tone Tehovnik, Matej Šoper; realizacija: Nova orbita, d.o.o.; fotografija: Dane Kostrič (urednik), Reuters; tisk: Florjancić tisk, d.o.o., Maribor; datum natisa: dan pred izidom; izhaja vsak četrtek; cena 550 tolarjev; izdaja: Nova obzorja, d.o.o.; direktor: Božo Predalič; naklada: 11.000 izvodov; TRR: 24200-9004125033, Krekova banka d. d. Maribor, poštnina plačana pri pošti 1102. Fotografija na naslovnici: fotomontaža

Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: obzorja.narocnine@siol.net; Naročniki prejmejo poloznico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za tujino znaša 230 evrov oziroma 240 ameriških dolarjev.

Bojeval se bom za resnico

Pogovarjali smo se z županom občine Trzič Pavlom Ruparjem, ki nam je pojasnil svojo plat medalje okoli domnevne vpletenosti v kriminalna dejanja. Vse očitke zavrača in pravi, da gre za politični konstrukt zoper njega in Slovensko demokratsko stranko.

Iz medijev smo lahko veliko slišali o vašem domnevnem jemanju podkupnine. Podjetnik Grega Debelak zatrjuje, da vam je moral na zasebni račun nakazati 12 milijonov tolarjev v zameno za pridobitev enega od poslov v občini Trzič. Lahko izverno vašo plat medalje?

Naiven sem Debelaku zaradi njegove nelikvidnosti za nekaj dni posodil premostitveno posojilo v višini 10 milijonov tolarjev. Denar sem si zanj sposodil, nekaj sem najel posojila pri banki. Bila sva prijatelja, izkazoval se je za simpatizerja, me vabil na kosila. Štiri leta mi ni vrnil niti tolarja, vedno si je izmišljal nove zgodbe. Lani se je strinjal, da zapreva zadevo prek podjetij, za katera je delal, ker gotovine ni imel. Z obrestmi! Podpisal je dve cesiji. Nato pa je menda odšel na policijo in prijavil plačevanje provizije. Za občino je imel v desetih letih le za 20 milijonov tolarjev pogodbenega dela.

Očitke o podkupovanju zanikate in pravite, da gre v celotni zadevi za politični konstrukt zoper vas in stranko SDS, ki ji pripadate. Kdo po vašem mnenju stoji za vsem tem?

Zlorabil je prijateljstvo, sedaj zanika, da bi me sam prijavil! Tudi drugi postopki policije jasno kažejo, da je zgodba prirejena! Od dne, ko se mi je začelo "dogajati", je bilo toliko zgodb, da bi lahko pisal knjigo. Govorili so o Penkovem uradu, kasneje o Stroligu. Danes mi je jasno, da se SDS in Janši niso po naključju zgodili Kelemina, Jerovšek, Paulinova. Pre-dobro napreduje, pokazati je treba, da ima okoli sebe lopove. Vsaj pokazati ... Padec kontinuitete je alarmanten. Kriminalce iz njihovih vrst razkrivajo skoraj vsak dan!

Če sodimo po vaših izjavah, je bilo za vas "usodno" vprašanje poslanskemu kolegu Dušanu Vučku, v katerem ste ga vpra-

šali, koliko podkupnine prejema, ker tako zavzeto podpira spremembo zakona o Triglavskem narodnem parku. Kaj se je začelo dogajati po tem dogodku? Govorite o zasledovanju, prisluškovanju ...

Vučko je le nekaj dni po tem vprašanju obiskal LDS v Trziču in ji prenesel naročilo, naj policijo zasujejo z ovadbami in anonimkami zoper mene in sodelavce na občini. 16 jih je do danes ... Kmalu sem opazil nenavadno vedenje okolice: spremljali so me neznani, vedno isti avtomobili, obiskovali kriminalisti, me pregledovali ob neobičajnih urah na krajih, kjer to lahko storijo le, če me nadzirajo! Dobival sem namige o prisluškovanju, zgodbe, ki so kasneje postale dejstvo. In namige, da sta šef kranjskih kriminalistov in Vučko zelo dobra prijatelja, oba policista, kriminalista in – neverjetno – oba sta bila direktorja občinske uprave v Bohinju! Namigi in nekaj dokaznega gradiva o čudnih zgodbah okoli dogajanja v TNP in Bohinju, enormnih podkupninah za realizacijo projekta in plasmaja kapitala pa le potrjujejo, da je moje vprašanje v DZ povzročilo hudo paniko.

Kriminalisti so se precej zagreto lotili omenjene zadeve, zdi pa se, da so nekako opustili zadevo iz leta 1996, ko so vas poskušali podkupiti, da bi postali "Pucko". Je to pozabljena zadeva?

Po vsem tem me želijo narediti za "Pucka". Znanec, simpatizer levih in nekdani komunist, me je želel tudi posneti, da bi bila zgodba izpred nekaj let identična, le z obrnjenimi vlogami. Na to sem bil opozorjen! Moja kaset iz leta 1996 ni nikdar zapustila prostorov kranjskih kriminalistov, nikoli nisem izvedel epiloga državnih tožilcev in nihče nikoli ni pojasnil, kako je s tem. Pod preprogo, jasno, ker je bila dokazana resnica tako kot v sedanjih aferi zelo obremenjujoča za LDS in nomenklaturu! Ne vem, kaj bo z mano, opozorila, ki jih dobivam, so skrb zbujujoča! Konstrukt je v povezavi s tožilci in sodiščem. Vendar se bom bojeval, da bom dokazal resnico! Tako kot vedno ...

Mihaela Praprotnik

Deli in vladaj!
(Stran 8)

Razveseljuje najmlajše
(Stran 10)

Politizacija slovenskega
solstva
(Stran 14)

Natop "neodvisnih"
(Stran 15)

Nasli del Beagla
(Stran 29)

Varovalni virus
(Stran 30)

Igra s kloni
(Stran 38)

Verski muzej
(Stran 40)

Pujeva zgodba
(Stran 42)

Parkirišče na grobišču
(Stran 46)

Še dovoljena strast
(Stran 48)

Veliki zmagujejo
(Stran 55)

Začetek Siddhartinega
pohoda v Evropo?
(Stran 58)

Duo Zlatin
(Stran 60)

Duša nima spola
(Stran 62)

Lazni branilci
človekovih pravic
(Stran 65)

Porno LDS

Po internetu že dlje časa krožijo zgečkljive slike v slogu pornozvezde, na katerih je mogoče prepoznati eno izmed znanih funkcionark Mladih liberalnih demokratov v Idriji. Zlobneži se sprašujejo, ali gre za osebno izzivljanje neizživete mladenke ali že za uvod v letošnjo predvolilno kampanjo. Če gre za slednje, potem lahko sklepamo, da bo ta res vroča in brez tabujev.

Neodvisni

V zadnjem času bi bili vsi v tej državi na sončni strani Alp neodvisni. Imamo neodvisne politike, ki trdijo, da niso ne levi ne desni, neodvisne gospodarstvenike, ki kričijo, da morajo biti neodvisni od politike, imamo neodvisne intelektualce, ki pravijo, da jim ideologije ne smejo prati možganov, imamo neodvisne novinarje, ki protestirajo, če jim politiki narekujejo članke, v zadnjem času pa smo dobili še dve neodvisni stranki, ki trdita, da bosta na naslednjih volitvah zmagali, ker ju bodo volili neodvisni.

Biti neodvisen je danes moderno. Pravzaprav je to moderno že nekaj časa. Živo se še spominjam, ko je sredi devetdesetih let prejšnjega stoletja Jalko Kacin še kot obrambni minister obiskal odprtje novega objekta miniaturnega letališča na Primostku v Beli krajini. Uvodoma je seveda govoril minister, sledila je ceremonija, pohvale, medsebojno trepljanje po ramah itd. Na koncu pa so s helikopterjem popeljali naokoli vse željne novinarje in predvsem novinarke. Pravzanimivo jih je bilo gledati, ko so prihajale iz helikopterja. Ene so bile v transu, ene pa niso in niso mogle prehvaliti postavnosti in sposobnosti ministra Kacina. Potem so napisale tak hvalospev, da še mesec dni ni potreboval skladkorja. In vsi so bili zadovoljni. Kacin, ki je bil označen za modernega ministra, in novinarke, da so napisale članek, ki so ga imele za višek neodvisnega novinarstva.

Živ primer neodvisnega novinarstva je lep del naših dnevnikov, kjer novinarji najprej popljujejo Janeza Janšo, nato pa na okroglih mizah o neodvisnosti novinarstva razlagajo, da je treba imeti enake vatle na vse. To pomeni, da če nekoga udariš s kolom po glavi, moraš pod enakim kotom in z enako močjo udariti tudi njegovega nasprotnika. Problem je v tem, če nekoga z vso močjo tolčeš ves čas, drugega pa gunčaš, nato pa v časnik napišeš: Neodvisen časnik za neodvisno Slovenijo. Kaj je v tem časniku neodvisno, mi ni znano, znano pa je, da si lahko tam neodvisen, samo če si vratar ali čistilka in če imaš črno na belem, da nisi v fan klubu Janeza Janše.

Ja, takšna je pač uredniška politika. In ta je ta čas takšna, da moraš ljudi najprej prepričati, nato pa jih lahko obračaš, kolikor hočeš. Nekaj podobnega bo, tak občutek imam, novi forum nekdanjega predsednika Kučana, ki naj bi, tako so rekli, deloval kot nekakšno mnenjsko neodvisno telo. To pomeni, da bo o širših družbenih problemih izrekal svoje mnenje, ki bo seveda neodvisno. Neodvisnost bo videti takole. Če bo Kučan rekel "a", bo Anton Rop rekel "b". Če bo Kučan rekel "c", mu bo Borut Pahor sledil z "d" in tako naprej; gorje pa tistemu, ki bi si drznil preskočiti vrstni red in reči "ž". Ta bo postal notranji sovražnik in rušilec notranje harmonije naroda in države. Kot v starih partijskih časih.

Kontinuiteta je zagotovljena ...

Aleš Kocjan

"Interpelacija zoper Bohinca je edinstvena, saj bo prvič v Evropi interpeliran neki minister, ker spoštuje ustavo."

(Izvršni direktor LDS Bogdan Biščak očitno ne ve, katero ustavo spoštuje notranji minister, saj je izdajanje odločb brez zakonske podlage v nasprotju s slovensko ustavo.)

"Vidim marsikaj, čutim marsikaj, ampak je bolje, da sem o tem tiho."

(Vedeževalec Danijel Šmid-Danny si ne upa napovedati prihoda sedanje opozicije na oblast po parlamentarnih volitvah jeseni 2004.)

"Edina fizična poškodba, ki sem jo kdaj komu povzročil, je bil zvin prsta, ko sem v petem razredu hotel brcniti sošolko v rit, ona pa je v obrambo nerodno podstavila roko. Dobil sem ukor."

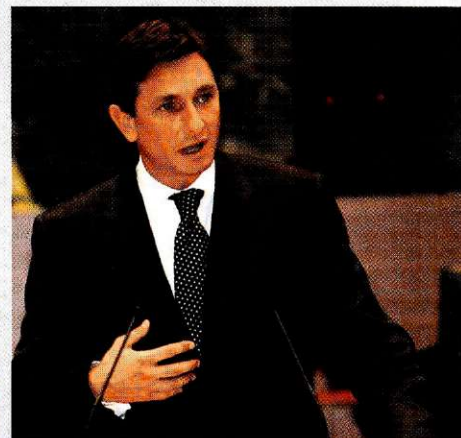
(Kolumnist Marko Crnković je miroljuben mož, le v osnovnošolskih letih se je tu in tam zavraval z dekleti.)

"Ne poznam programa Foruma 21, toda iz izkušenj s predsednikom Kučanom lahko povem, da ima posluš za gospodarstvo."

(Podjetnica Tatjana Fink je nehote razkrila velik vpliv malega moža v slovenskem gospodarstvu.)

"Kar zadeva Forum 21 – končno se je neka skupina zganila in dela novo vlado, s katero se bo predstavila na volitvah."

(Alenka Žnidaršič-Kranjc napoveduje novo vlado. Bo Kučan novi slovenski premier? Ne, ker se ne upa izpostaviti.)

"Poudariti moram, da lahko vabimo, vabljeni pa niso dolžni tega vabila sprejeti. To v prvi vrsti velja tudi za predsednika vlade."

(Predsednik državnega zbora Borut Pahor je tako opravičeval Antona Ropa, ki se pri razčiščenju afere SIB ni upal prikazati v javnosti.)

"Ženske v Sloveniji povprečno opravijo 26 ur gospodinjanskega dela, moški pa 7."

(Novinarka Ranka Ivelja opaža neenakopravnost med spoloma. Očitno bo treba predstavnike močnejšega spola premakniti izpred televizorjev k štedilniku.)

"Kdaj bo zbor slovenskega naroda v Kočevju?"

(Branko Kromar po ustanovitvi Foruma 21 pričakuje konkretne poteze Kučana in njegovega "politbiroja".)

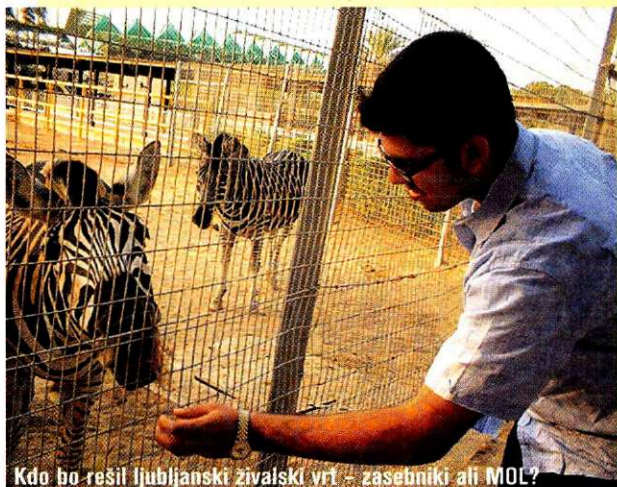

"Malo se ukvarjam z barkami, malo s skladi, malo s kinematografi."

(Matjaž Gantar, direktor KD Holding, niti ne živi tako stresnega življenja, kot se zdi na prvi pogled.)

Živalski vrt zasebnikom

V zvezi z ljubljanskim živalskim vrtom se je v medijih že veliko pisalo. Na žalost so na dan prihajale bolj slabe kot dobre novice. Zadnja, precej odmevna, je novica, da se lastnik grosupeljske igralnice Kongo in družbe Elektronček Joc Pečecnik zanima za njegov nakup. Le zakaj? Prepričan je, da se da z njim dobro zaslužiti. Ali bo živalski vrt prišel v Pečecnikove roke, je odvisno od tega, kako se bo odločila ljubljanska mestna uprava, ki ta čas čaka, da ji Pečecnik predstavi svoje videnje razvoja. Sicer pa so jasni načrti, kaj storiti z ljubljanskim

Kdo bo rešil ljubljanski živalski vrt – zasebniki ali MOL?

živalskim vrtom, več kot potrebni. Predvsem ljubljanski svetniki iz vrst opozicije so kritični do odnosa, ki ga ima ljubljanska mestna oblast in tudi sama uprava živalskega vrta do omenjenega javnega zavoda. Dejstvo je, da celovitega pregleda nad proračunskim financiranjem živalskega vrta ni pa tudi mestna občina kot lastnica zelo malo vlaga v živalski vrt v primerjavi z drugimi projekti na svojem območju. Pogledi, kaj narediti z živalskim vrtom, so med mestnimi svetniki različni. Tako na primer Miha Jazbinšek razmišlja, da bi živalski vrt ostal v rokah mesta, saj večino

M. P.

modrosti tedna

“Zavedati pa se moramo, da je laična kultura ‘kultura najmanjšega skupnega imenovalca’, ki ne more zajeti celega človeka. Če noče biti nova oblika nasilja, ga ne sme religiozno pohabiti pa tudi ne imeti religioznega čuta za nekakšno iracionalno nagnjenje, ki nima kaj opraviti z družbenim življenjem.”

(Publicist dr. Brane Senegačnik)

“Prav slovenstvo je ogroženo z družinsko politiko, ki bo družine z več otroki kaznovala tako, da bodo za vsakega naslednjega otroka dobile manj. Že tako smo globoko v demografski krizi, oblast pa jo še pospešuje. Je to še slovenska oblast?”

(Teolog dr. Drago K. Ocvirk)

Prejeli le petino denarja

Razprava o banki SIB je v parlamentu odprla še eno zanimivo temo. Gre za Komercialno banko Triglav, ki jo je Banka Slovenije blokirala 19. junija 1996, v stečaj pa je šla decembra istega leta. Solastnik te banke je bila tudi mestna občina Ljubljana, ki je v banki tako “izgubila” precej denarja. Po informacijah, ki smo jih zadnje čase zasledili v javnosti, pa naj bi bili vsi upniki kljub stečaju banke poplačani v celoti. To je na zadnji izredni parlamentarni seji ponovil tudi Tone Anderlič, podpredsednik LDS, vodja poslanske skupine LDS in poslanec. Dejal je, da gre v primeru SIB za desetletno sovraštvo, mržnjo in potrebo, da se izniči tudi tisto, kar je bilo dobro. Pri tem je dodal, da so nekaj podobnega poskušali dokazati tudi pri banki Triglav, vendar se je pokazalo, da so terjatve večinoma skoraj stoodstotno poplačane, čeprav stečaj še ni končan. Zanimivo je, da se je na Anderličevo izjavo odzval Samo Nučič, viceguverner Banke Slovenije, in opozoril, da gre za napačno poslančevno prepričanje in zavajajoče podatke o 100-odstotnem poplačilu terjatev. “Nekdo, ki je prijavil terjatev konec leta 1996 v vrednosti 100 enot, je res leta 2003 dobil 101 enoto nazaj, vendar moramo vedeti, da je bila inflacija v sedmih letih, kolikor je trajal stečajni postopek banke, od 65- do 70-odstotna. Tako je bila realna vrednost sredstev iz stečaja le od 20 do 30 enot.” Nučič je torej zaprl usta vsem, ki zatrjujejo, da v primeru Komercialne banke Triglav ni šlo za izgubo vloženega denarja in oškodovanje.

V. K.

Samo Nučič je končno odkril karte o poplačilu upnikov.

Verski letaki

Po Ljubljani in drugih slovenskih mestih se že nekaj časa pojavljajo različni letaki z versko vsebino. Na prvi pogled je videti, da vsebujejo krščanski nauk, ki ga oznanja Katoliška cerkev, saj je na njem omenjena “rimokatoliška vera”. Vendar vsebina kaže, da ni čisto tako, kajti na plakatih se pojavljajo nekakšne napovedi o bližnjem Jezusovem prihodu. V zvezi s tem se omenja t. i. apokalipsa 777, navodila, kako jo preživeti, pa so objavljena na internetu. V zadnjem času so se pojavili tudi letaki z napisom “Kristus – upanje Slovenije”, kar zelo spominja na geslo srednjeevropskega katoliškega shoda “Kristus – upanje Evrope”. Omenjeni le-

tak opozarja na bližajoče se parlamentarne volitve, začne pa se s stavkom: “Treba je takoj začeti moliti k Svetemu Duhu za razsvetljenje in modrost volilcev, posebno mladine, da se bodo ljudje pravilno odločili o prihodnosti našega naroda in da bodo izbrali voditelje po božji volji.” Čeprav se je z vsebino mogoče strinjati, pa lahko nepozoren bralec dobi vtis, da je letake v javnost spravila Cerkev. Jasno je, da so letaki delo skupine ljudi, ki se skrivajo za “rimokatoliško vero”, vendar jih ne moremo šteti za pristne krščanske oznanjevalce. Problem je v tem, da nepoučeni ljudje tovrstno propagando zelo hitro povežejo z delovanjem Cerkve v javnosti, kar vzbuja nove strahove pred “klero-katolicizmom”. G. B.

Plače na udaru

Dan po izredni parlamentarni seji, kjer so poslanci obravnavali nepravilnosti pri poslovanju in prodaji Slovenske investicijske banke (SIB) in Orionu, so javna občila slovensko javnost hitela obveščati o tem, da so predstavniki vlade z Antonom Ropom na čelu s predstavniki industrijskih sindikatov dosegli dogovor o enkratnem dvigu plač v gospodarstvu. Šlo naj bi za zvišanje spodnje meje davka na izplačane plače, kar naj bi dajalo možnost za dvig plač delavcem, predvsem tistim, ki so zaposleni v delovno intenzivnih panogah. Predstavniki industrijskih sindikatov so sicer novico pozdravili, hkrati pa so opozorili na še vedno odprta vprašanja pri sistemu izplačevanja plač in dejali, da vztrajajo pri deblokadi panožnih kolektivnih pogodb, nerešeno pa je tudi vprašanje, kako nadalje usklajevati plače. O tem na sestanku tistega dne niso govorili, čeprav so sindikalisti Ropa s tem seznanili. Med drugim gre za to, da morajo biti najnižje plače 100-odstotno usklajene s

Plače bi morali urediti že lani, pa sta se morala zgoditi SIB in Orion, da se je Rop spomnil na to.

slovensko inflacijo, da je treba na ta način eskalirati plače in da je treba čimprej sprejeti zakon o delitvi dobička v podjetjih. Namesto sistemske rešitve je Rop ponujal le zvišanje spodnje meje obdavčitve izplačanih plač z zdajšnjih 130.000 na 160.000 tolarjev. Govorili so tudi o tem, da bi se plače vsem zaposlenim povečale za 6.000 tolarjev bruto, vendar za zdaj še ni jasno kako. Vsa ta sporočila, ki so bila predvsem predvolilna poteza največje politične stranke v državi, pa imajo več pasti. Pot od Ropovih obljub do njihove uresničitve je namreč še dolga. V resnici

so se vlada, delodajalci in sindikati že pred časom dogovorili, da bodo preučili možnost zvišanja spodnjega praga obdavčitve izplačanih plač že za leto 2004. Takšen je bil dogovor v lani podpisanem socialnem sporazumu za obdobje od 2003 do 2005, vendar se to ni zgodilo. Govorili so sicer, da se bo spodnji prag obdavčitve plač zvišal za stopnjo in-

flacije v letih 2003 in 2004, pri čemer naj bi bil prag neobdavčene plače pri 150.000 tolarjev, vendar naj bi se to zgodilo šele leta 2005. Zdaj pa se je izkazalo, da si je največja politična stranka sprememb zaželela že v letošnjem drugem polletju. Očitno je, da si želi s tem nabirati volilne glasove, čeprav je na dlani, da to ni rešitev za preživetje delovno intenzivnih panog v državi. Na to so že konec februarja opozarjali tudi člani strateškega sveta pri predsedniku vlade, ki so menili, da bi vlada s tem tem dejavnostim dajala napačna zname-

nja, saj bo večina podjetij ne glede na znižanje obremenitev težko prežive-la. Dejstvo je namreč, da ima Slovenija eno višjih obremenitev plač z davki in prispevki. Obremenitev je 48-odstotna in natanko dvakrat višja od obremenitve, kakršno poznajo na primer na Irskem (24 odstotkov). Gospodarstveniki zato opozarjajo, da bi morala vlada v celoti prenoviti stopnje davka, zdajšnja obremenitev plač pa bi se morala temeljito znižati. Vladni predlog ocenjujejo kot nekakšen obliž za reševanje plačnih nesorazmerij v državi.

Vida Kocjan

Deli in vladaj!

Zgodba o domnevni korupciji, s katero naj bi bil "okužen" tržiški župan in poslanec SDS Pavel Rupar, vse bolj buri duhove. Če omenjeno afero postavimo v širši kontekst, postane jasno, da gre v primerih Rupar in Kelemina za tipične predvolilne bombice, saj bo skušala sedanja oblastna nomenklatura s pomočjo medijev storiti vse, da bo opo-

Ocena, da SDS krade volilne glasove NSi, ima predvsem propagandni namen.

zicijo pred volitvami čim bolj kompromitirala, tudi zavoljo najbolj malenkostnih zadev. Razlogov za tako početje je več kot dovolj. SDS je namreč po eni izmed javnomnenjskih anket v zadnjem času za malenkost celo prehitela LDS. Razumljivo je torej, da je zlasti v vrstah LDS zavladala panika, zaradi česar bodo v predvolilni tekmi SDS in tudi njeni vidnejši člani tarče nizkih udarcev.

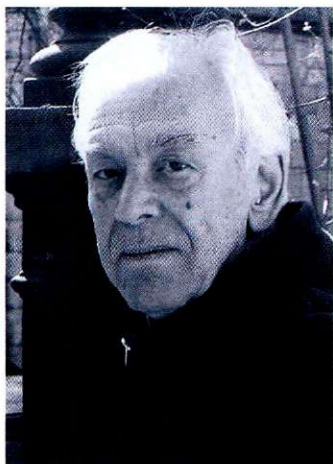
Še zanimivejše kot napadi na opozicijo pa je komentiranje izidov zadnjih javnomnenjskih anket. Veliko je bilo mogoče slišati o tem, da

pridobila pet odstotkov, v primerjavi s februarjem 2002 pa celo sedem odstotkov. Narasel pa je tudi delež neopredeljenih volilcev, in sicer s 40 na 46 odstotkov. Prav neopredeljeni volilci pa so vedno največja ugan-ka, saj se, če se nameravajo udeležiti volitev, odločajo zadnji hip, njihovo odločanje pa je predvsem pragmatično in ni tako vezano na tradi-

cionalne ideološke matrice. V preteklih letih so se t. i. neopredeljeni odločali predvsem za LDS, ki naj bi kot "sredinska" stranka najbolj ustrezala njihovim pričakovanjem, vendar pa so zadnje afere, kot so SIB, Orion in Zbiljski gaj, očitno terjale svoj davek, zato je težko pričakovati, da bi LDS na jesenskih parlamentarnih volitvah znova nagovorila večji del neopredeljenih volilcev. Za zdaj kaže, da bo velik del neopredeljenih volilcev prešel k SDS, ne smemo pa zanemariti možnosti, da tudi novoustanovljena stranka Slovenija je naša lahko preseneti.

Ocena, da SDS krade volilne glasove NSi, je torej zgrešena in zaradi tega zelo slaba tolažba za tiste, ki upajo, da bo LDS ohranila oblast v svojih rokah. Toda očitno je, da imajo takšne ocene predvsem propagandni namen vnesti razdor v koalicijsko Slovenijo, kar se je v slovenskem političnem prostoru že dogajalo. Upajmo lahko, da tovrstnemu demagoškemu javnomnenjskemu populizmu po načelu deli in vladaj volilci ne bodo nasedli.

Gašper Blažič

Dr. Peter Starič

Korupcija uničuje državo

V vseh svojih stvaritvah se Rob izvorno in duhovito norčuje iz takratnih razmer. V eni od njih, ki odseva tudi današnje razmere, takole travestira znano pesem Mejnik Antona Aškerc:

Milijon

*Sejem bil je živ. Nocoj i on je volil tam par volov.
Pri golažu se je zakasnil. V temni noči sam gre domov.*

*Hm, pravijo, da varno ni voliti v stranko to,
volivce da kar rado včasih straši s korupcijo.*

*Pa bil je Martin svoje dni poslanec, pri jaslih stal.
Za narod čul tam biti uro vsako – pa bi se bal?!*

“Pri našički aferi bal se nisem smrti, zrlji v oči – pa tukaj mar ko dete trepetal bi, če list sušiti?!”

*Dospe do svoje hoste ... Čuj iz teme “Jo, kam bi del?”
“Kaj? – Kdo si, božji? Kam naj denes, vprašaš?
I, kjer si vzel?”*

*“Vzel sem v službi ljudstva in države milijon le-ta,
vtaknil na skrivaj v svoj lastni žep sem, – da ne bi ga!*

*Oh, in sedaj, odkar moj duh pogreznil se je v spodnji svet,
nazaj ga nosim, milijon prekleti, pač sto že let!*

*Oh, to teži!” Zablika se: Po cesti pred njim sopeč
švedra minister Vid, na svoji rami milijon noseč! ...*

*Pa bil je Martin svoje dni poslanec, za narod stal ...
Kako nocoj prišel je od volišča, pa le ni znal!*

*A čudno prineso mu vsi novico, ko sine vit:
Sinoč je padla vlada. Z njo padel je minister – Vid!*

Pesem je iz Robove knjige Deseti brat, ki jo je skupaj z obsežnimi in zelo zanimivimi komentarji ponatisnila založba Rokus v Ljubljani leta 1994. (Prvi ponatis je bil že leta 1965.) Ob pesmi je tudi naslednje pojasnilo:

Pri “našički” aferi: znana korupcijska afera v stari Jugoslaviji. Zardi utaje davkov je bila obtožena našička Tvorница tanina i propila (s sedežem v Zagrebu). Od 106 obtožencev je bilo 72 državnih uradnikov vseh rangov, od najnižjih do najvišjih. Med obtoženimi je bil tudi nekdanji pravosodni minister Nikola Nikić (pozneje oproščen). Afera je trajala od 1933 (prijava) do 1935 (sodba). Takrat se je veliko govorilo, da je bil v afero vpleten tudi sam kralj Aleksander I. Karađorđević (ki je 9. 10. 1934 padel pod streli atentatorja), vendar do njega preiskava ni segla. Kako domače nam zvenita pesem in pojasnilo, če upoštevamo današnje razmere v Republiki Sloveniji!

Bralcem naj še pojasnim, da je bil predvojni milijon (dinarjev) vreden precej več kot današnji milijon (tolarjev). Takrat si npr. za en di-

vratih, so spet na oblasti. Sedaj se sicer gredo demokracijo, vendar so od prej navajeni, da obvladujejo razmere le, če imajo prav vse vzvode oblasti v svojih rokah. To se med drugim čuti iz žolčnih razprav v državnem zboru. Tam po eni strani zagovarjajo demokracijo, po drugi pa vodenijo ali preprečujejo sprejemanje zakonov za zatiranje gospodarskega kriminala, ki jih predlaga opozicija, ker pač hočejo zavarovati “svoje”. Zato se je mreža kriminala belih ovratnikov že tako razširila, da je začela resno ovirati tudi delo same vlade. V prizadevanju, da bi s povečevanjem davkov nadomestili denar, ki pospešeno odteka skozi korupcijo, se vladajoči zdijo kot ne-bogljene muhe, ki se skušajo brez-uspešno rešiti iz pajčevine gospodarskega kriminala, ki so si jo stkali sami. Državljeni pa upamo, da bo skorajšnji vstop v EU in Nato, kar vladajoči pričakujejo s slabo prikrito paniko, prinesel tudi metlo, ki bo sčasoma odstranila tako pajke kot pajčevine in muhe.

Za konec se vprašajmo še, odkod je pravzaprav prišla k nam korupci-

V prizadevanju, da bi s povečevanjem davkov nadomestili denar, ki pospešeno odteka skozi korupcijo, se vladajoči zdijo kot ne-bogljene muhe, ki se skušajo brez-uspešno rešiti iz pajčevine gospodarskega kriminala, ki so si jo stkali sami.

nar dobil dve zemlji, kremna rezina je stala dva dinarja, porcija pečenke osem dinarjev, 99,50 dinarja pa par čevljev v trgovini Bata.

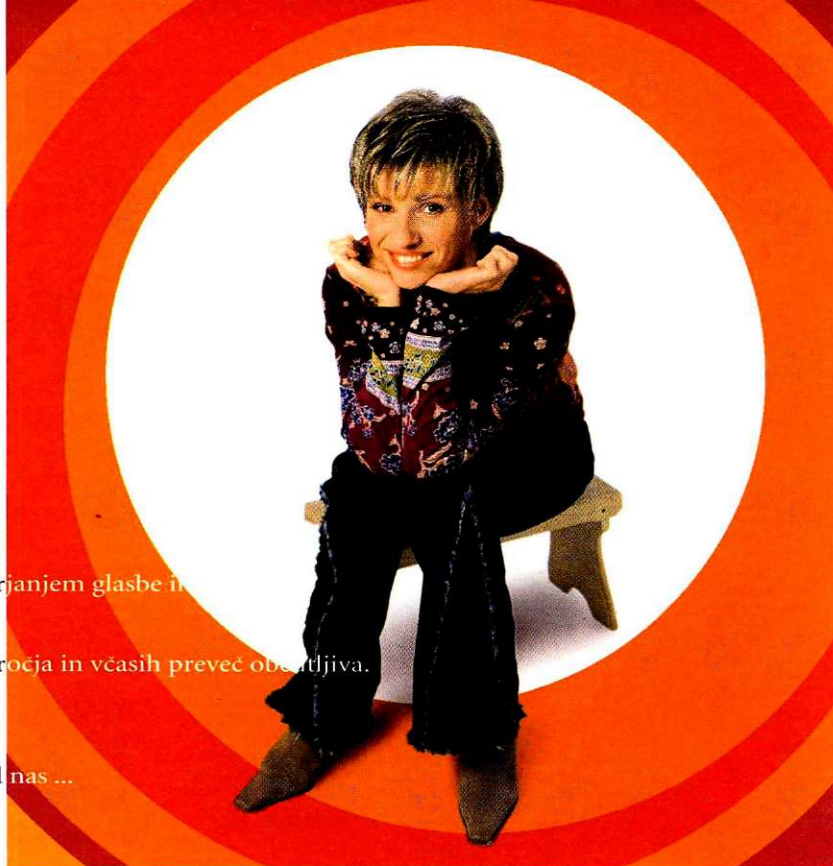
Ivan Rob je leta 1942 odšel v partizane, kjer se je vključil v Agitater. Januarja 1943 so ga zajeli Italijani in ga kmalu nato ustrelili kot talca. Tako mu je bilo prihranjeno razočaranje, da bi videl, kako se je izpridilo gibanje, ki se mu je pridružil v svojem mladostnem idealizmu.

Današnji veljaki, ki so pri glavnih vratih sestopili z oblasti in takoj nato začeli vstopati pri stranskih

ja; saj je naša oblast, npr. v času županovanja Ivana Hribarja, veljala za pošteno. To nam slikovito pojasni Rob v svojem Desetem bratu. Tam Krjavelj pripoveduje, kako je na barki pri Beogradu presekala dva kosa – ne hudiča, kot piše Jurčič – ampak korupcijo! “Iz česa si sklepal tako?” so ga kot že ničkolikokrat poprej vprašali navzoči.

“I, najprej se ni križa bala, je v vodi cela spet postala, od južne je strani prišla in vedel sem: korupcija!”

Satirični pesnik Ivan Rob (1908–1943) je pred vojno objavljajal svoje verze v časopisu Družinski tednik. V njih je večinoma travestiral dela naših pesnikov. Njegovo največje delo je bil v (takratni) moderni čas in v verze spremenjeni Jurčičev roman Deseti brat, ki ga je skupaj z drugimi pesmimi izdal v knjigi že pred vojno.

Ime in priimek?

Romana Krajncan.

Kje ste prišli na svet?

V Kranju, še v stari porodnišnici.

Kdaj?

Zakaj vas to zanima?

S čim se preživljate?

Imam srečo, da to počnem s prepevanjem, ustvarjanjem glasbe in razveseljevanjem najmlajših ...

Kako bi označili svoj značaj?

Komunikativna, energična, iskrena, čustvena, otrocja in včasih preveč občutljiva.

Ste bogati?

Ja, v srcu!

Verjamete v Boga?

V svojega ... verjamem, da je Bog v vsakem izmed nas ...

S čim se prevažate?

Imam punta, a najraje kolesarim.

Kdaj ste prvič nastopili na odru?

Pri svojih štirih letih, ko sem z očijevim ansamblom na Šmarjetni gori nad Kranjem na pravi mikrofon zapela Ljubljanski zvon.

Kdaj je bila spisana vaša prva otroška pesem?

V četrtem razredu osnovne šole sem začela ustvarjati svoje pesmi, najprej so nastale ekološke, prva je imela naslov Prijateljica ribica. Slišala me je takratna urednica TV-oddaj Pisani svet in me večkrat povabila k sodelovanju!

Zakaj ste se odločili ustvarjati glasbo za otroke?

Življenje se je zavrtelo tako, da sem se našla v tem imenitnem, a hkrati zelo odgovornem poslanstvu. Z otroki se odlično ujamem in se od njih še vedno veliko naučim ...

Načrti za prihodnje?

Pripravljam novo, enajsto kaseto in CD za otroke, pripravljamo tudi drugo knjigo z notnim zapisom in ilustracijami najbolj priljubljenih pesmic, čisto tiho pa tudi CD šansonov ...

Kateri je vaš največji življenjski uspeh?

Vsak dan, ki ga preživim polno in s svojo družino.

Dan, ki bi ga najraje izbrisali iz življenja?

Hm ... saj za vsakim dežjem posije sonce, kajne?!!

Vaše najljubše dnevno opravilo?

Skupne pravljice zvečer za lahko noč z najmlajšim sinom Žigom.

Skriti kotichek?

Naš dom in "moja" sprehajalna pot za hišo.

Hobi?

Smučanje, sankanje, kolesarjenje, branje, plavanje, badminton ...

Pesem, ki jo najraje prepevate?

Kar nekaj jih je, ki jih "moram" zapeti že več let na čisto vsakem nastopu, pa se jih sploh ne naveličam.

Recept za premagovanje žalosti?

Masaža in čokolada s celimi lešniki.

Vaš stan je?

Poročena – srečno – "že" 18 let.

Najljubši kos oblačila?

Trenirka.

Najljubša jed?

Grška solata.

Sanjske počitnice brez omejitev?

Obiski najboljših džez, pop, etno, klasičnih koncertov in muzikalov po vsem svetu, vso zimo pa bi z družino preživljala na smučanju po različnih smučarskih središčih.

Katero pijačo obožujete?

Vino, štajerski renski rizling in primorski refošk.

Pesnik, ki ga ne morete pozabiti?

Tone Pavček je car.

Knjiga vašega življenja?

Mož Lojz.

Film, ki vas je spravil v solze?

To pa pri meni ni tako zelo težko. Moji trije fantje pravijo, da je včasih bolj zanimivo gledati mene kot film, ha, ha ...

ROMANA KRAJNCAN

Razveseljuje najmlajše

Krči tranzicijske levice

Zakorakali smo že precej daleč v volilno leto. Le še dobre tri mesece nas loči od prvih volitev slovenskih poslank in poslancev v evropski parlament in dobrega pol leta od državnoborskih volitev. Javnomenjske ankete, opravljene v letošnjem letu, kažejo na to, da se nam po več letih obeta živahen predvolilni boj, še posebej med dvema največjima političnima strankama, vladno Liberalno demokracijo Slovenije (LDS) in opozicijsko Slovensko demokratsko stranko (SDS). Prav slednja je poskrbela za občuten preobrat na slovenskem političnem prizorišču, saj je edina stranka, ki se ji je po dobrih desetih letih uspelo približati liberalni demokraciji, po nekaterih meritvah javnega mnenja pa jo celo prehiteti.

Izenačena politična pola

Trend naraščanja podpore Slovenski demokratski stranki je bil precej očiten v mesecu januarju. Po podatkih Politbarometra (raziskavo opravlja Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij na fakulteti za družbene vede) je bila slovenskim demokratom izmerjena 15-odstotna podpora (samo v vednost: v decembru je znašala 9 odstotkov). Komentariji, ki so se pojavili glede omenjene podpore, so bili različni. Tako na primer v sami stranki niti niso bili preveč presenečeni nad dobrim izidom, saj so nekaj podobnega pričakovali. Pravijo, da so stranka, ki vodi načelno in dosledno politiko, kar so volivci že začeli spoznavati, in rezultati so na mestu. Za največjo opozicijsko stranko so bili spodbudni tudi izidi Politbarometra v mesecu februarju. Podpora se jim je znova nekoliko dvignila, po drugi strani pa je v tem mesecu drastično upadla podpora liberalni demokraciji. Posledica tega je, da sta stranki tako rekoč izenačeni.

LDS v volilnem letu izgublja podporo. Po več letih se ji je povsem približala največja opozicijska stranka SDS, kar pomeni, da se nam obeta živahen predvolilni boj.

Kdo je kriv za zdrs LDS in dvig SDS?

Ko so bili v javnosti predstavljeni izidi javnomnenjskih anket, ki so pokazali, da je Slovenski demokratski stranki uspelo dohiteti Liberalno demokracijo Slovenije, so se slovenski intelektualci in politični analitiki začeli spraševati, kje so razlogi za zdrs Ropove liberalne demokracije in uspeh Janševih slovenskih demokratov. Ali če rečemo drugače, kje so razlogi za zdrs t. i. levice in dvig desne sredine. Trend upadanja podpore strankam levega političnega bloka je v zadnjem času opaziti po vsej Evropi in Slovenija očitno ni izjema. Je pač tako, da se ljudje počasi naveličajo vsake politične garniture, ki je dalj časa na oblasti, še posebej če pridejo do spoznanja, da jim večletna ista oblast naredi več škode kot koristi. Del odgovora na vprašanje, zakaj v Sloveniji t. i. levica ali njen paradni konj liberalna demokracija izgublja podporo, se skriva v aferah, ki smo jim bili priče v zadnjih nekaj mesecih. Med gospodarskimi aferami, ki so prišle na dan v zadnjem času, sta prav gotovo najbolj razpiti Orion in banka SIB. In kdo je kriv za to? France Bučar, predsednik panevropskega gibanja, je pred kratkim v izjavi za POP TV dejal, da se v Sloveniji dogaja škandal za škandalom, zlasti tisti finančnega značaja, in da ni mogoče reči, da s temi stvarmi nimata ne vlada ne levica nič. Podobnega mnenja, da je vlada sama kriva za afere, ki se pojavljajo v javnosti, so tudi opozicijske stranke (slednje so za omenjene afere "krive" v tem smislu, da opozarjajo nanje). Predsednik slovenskih demokratov Janez Janša je že večkrat izjavil, da do afer, kot sta ta čas Orion in banka SIB, ne bi prišlo, če bi v državi ustrezno delovali vsi vzvodi. Skratka, vlada in njena največja stranka sta po mnenju opozicijskih strank krivi, da sta se "rodila" Orion in banka SIB.

Rop prelaga krivdo na medije in opozicijo

Vladajoča elita očitke zavrača. Pred tednom dni smo lahko slišali izjavo predsednika vlade in največje vladne stranke Toneta Ropa, ki je za krivca za slab ugled vlade in liberalne demokracije označil slovenske medije in opozicijo. Rop je ugotovil, da mediji ne poročajo o tem, kaj je vlada naredila dobrega, in njenih uspehov ne predstavljajo v javnosti (to seveda ne drži). Rop se očitno ne more sprijazniti z dejstvom, da se v medijih poleg hvalospevov vladi in vladnim strankam, ki smo jih vajeni, lahko pojavijo tudi članki, ki razkrivajo afere, katere mečejo na vlado in vladne stranke slabo luč. Za padec podpore vladi in njeni največji stranki pa Rop krivi tudi opozicijo, češ da je slednja že začela s predvolilno kampanjo, ki je prepojena s sovražstvom in z nestrpnostjo. Najlaže je druge kriviti za neuspeh. To metodo uporablja LDS, ki noče pogledati resnici v oči in se noče soočiti z dejstvi, da se je v vseh letih, kar je na oblasti, prelevila v stranko, ki ji je po mnenju slovenskih intelektualcev mogoče pripisati aroganco in odtujenost od ljudstva. Celo Slavoj Žižek, ideolog LDS, jo je okaral z besedami: "LDS se ima za levo sredino, je pa v bistvu stranka kapitala."

Mihaela Praprotnik

Slovenska demokratska stranka je poskrbela za občuten preobrat na slovenskem političnem prizorišču, saj je edina stranka, ki se ji je po dobrih desetih letih uspelo približati Liberalni demokraciji Slovenije, po nekaterih meritvah javnega mnenja pa jo celo prehiteti.

V Sloveniji še vedno nismo našli ključa do rešitve, kako bi v sfero najvišje politike pridobili več žensk. Evropa nam daje jasna znamenja, da je treba nežnejšemu spolu bolj na široko odpreti vrata in mu pustiti, da vstopi v polje politike, ki je v Sloveniji očitno še vedno rezervirana za moške.

Kje so ženske?

Problema smo se v Sloveniji lotili z uvedbo ženskih kvot, vendar lahko že danes zatrdimo, da to ne bo prineslo bistvenih sprememb.

V primerjavi z državami članicami Sveta Evrope in v primerjavi s starimi in novimi članicami Evropske unije je Slovenija blizu dna lestvice zastopanosti žensk bodisi v nacionalnih parlamentih, bodisi v vladah. Na žalost premoremo le 3 ministrice od skupno 15 ministrskih mest in 12 poslank od skupno 90 poslanskih mest. Samo za primerjavo: v švedskem parlamentu je bilo po podatkih iz volitev leta 1998 v parlamentu od skupaj 349 poslank in poslancev 149 žensk, kar je skoraj 43 odstotkov, medtem ko jih je v vladi od skupaj 20 ministrskih resorjev kar 10 vodila ženska. To pomeni, da se Švedska lahko pohvali z razmerjem spolov v vladi s 50: 50. Sodelovanje žensk v političnem življenju v Sloveniji pa je skrb zbujajoče, pa ne le zaradi njihove skromne navzočnosti v državnem zboru in na visokih mestih v vladi, kot je vodenje različnih odborov in komisij, temveč tudi zaradi skromne zastopanosti med župani ter v občinskih in mestnih svetih.

Ženske kvote le izhod v sili

Na vprašanje, kdaj bomo tudi v Sloveniji dosegli enakopravno zastopanost žensk in moških v politiki, je težko odgovoriti. Rečemo lahko le,

da ne kaže najbolje. Stanje se ne bo spremenilo, vse dokler bodo skušali ženske spraviti v politične vode tako rekoč s "prisilnimi sredstvi". V mislih imamo "prisilna sredstva" v političnih strankah. Tipičen tak primer so t. i. ženske kvote. O teh so veliko razpravljali na februarjski seji državnega zbora, konkretno ob sprejemanju predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah poslancev iz RS v evropski parlament. Omenjeni zakon se tako rekoč dotika vprašanja enakih možnosti žensk in moških za izvolitev v evropski parlament. Vlada, ki je predlagala zakon, je menila, da se v zakon vnese načelo

sorazmernosti pri sestavljanju list kandidatov. Ta njen predlog so nekoliko nadgradili ali zaostrili z dopolnilom koalicijskih strank, ki govorijo o tem, da mora vsaka lista vsebovati najmanj 40 odstotkov kandidatke, pri čemer mora biti najmanj ena kandidatka v zgornji polovici liste. Zaostril se je torej v smislu, da bodo morali vsi, ki bodo sestavljali liste kandidatov, v vsakem primeru na listo uvrstiti določen odstotek žensk. Pri tem se postavlja vprašanje, do kolikšne mere je tako visok odstotek sploh smiseln. Stroka ima pri tem pomisleke. Gregor Virant, državni sekretar na ministrstvu za

notranje zadeve, je mnenja, da lahko uveljavitev takšnih kvot pomeni, da bo v postopkih evidentiranja kandidatov prišlo tako daleč, da bodo na listo avtomatično uvrščeni trije kandidati le na podlagi spola ne glede na druge kvalifikacije.

Sicer pa samo t. i. ženske kvote ne bodo dovolj, če se politične stranke, ki bodo sestavljale kandidatne liste, ne bodo zavedale, da imajo možnost izvolitve tisti kandidati, katerih imena bodo uvrščena na vrh kandidatne liste (na prvo ali drugo mesto), medtem ko bodo imeli preostali kandidati zelo malo ali skoraj nič možnosti za izvolitev. Gledano s tega vidika, nič ne pomaga, če bodo na kandidatni listo na primer tri ženske od sedmih kandidatov, a bodo zasedale položaje od tretjega mesta naprej (zakon namreč določa, da mora biti vsaj en kandidat drugega spola v prvi polovici liste).

Nekoliko manj zavezujočo rešitev so v obliki dopolnila predlagali v SDS, in sicer, da bi morala biti na vsaki od predlaganih list kandidatov zagotovljena zastopanost obeh spolov, pri čemer mora biti pripadnikov vsakega od spolov najmanj ena četrtnina od skupnega števila vseh predlaganih kandidatke in kandidata na listi, zaokroženo navzgor. Koalicijske stranke so temu ugovarjale, češ da je ta odstotek prenizek in da njegovo sprejetje ne bi pripomoglo

Od besed k dejanjem

Miha Brejc odstopil svoje mesto nežnejšemu spolu

Parlamentarna skupščina Sveta Evrope (PSSE) je določila novo pravilo, po katerem enopolne delegacije na zasedanju skupščine niso več sprejemljive. Slovenija se je znašla v zagati, kajti slovenska delegacija šteje same moške – Romana Jakliča, Jožefa Bernika in Miho Brejca – zato glede na nova pravila na aprilskem zasedanju PSSE ne bi mogla sodelovati. Zadevo je, kot kaže, rešil Miha Brejc, ko je podal svojo odstopno izjavo kot nadomestni član delegacije in predsedniku državnega zbora Borutu Pahorju predlagal, naj njegovo mesto prevzame ena od poslank državnega zbora, in da mu je pri tem vseeno, iz katere politične stranke je.

Slovenke o ženskih kvotah

ki večji možnosti žensk za uspeh na volitvah v evropski parlament. V SDS očitke zavračajo z razlago, da bi slovenski družbi ni poskrbljeno, da bi bila socialna in ekonomska problematika žensk, njihove obveznosti pri skrbi za družino, rešena tako, da bi ženskam omogočili pogostejši in svobodnejši vstop v politiko. Vse to vidijo kot problem politične kulture v slovenski družbi, zato svoj predlog ocenjujejo kot najprimernejši glede na zdajšnje stanje v Sloveniji.

Evropa nas gleda postrani

Kakšna je kultura in notranja demokracija političnih strank v Sloveniji, se lahko prepričamo na konkretnem primeru. Na žalost je Slovenija poleg Malte in Estonije edina država, ki v svoji delegaciji v Svetu Evrope nima predstavnice. Prav tako je iz Slovenije v Bruselj od-

Poslanka LDS Majda Širca je kritična do dejstva, da Slovenija v Bruselj ni poslala nobene ženske, po drugi strani pa je prav LDS tista, ki bi to lahko naredila.

šlo sedem opazovalcev, pa med njimi ni niti ene ženske. Lahko bi rekli, da je pri tem najbolj razočarala največja vladna stranka LDS (slednja se sedaj zavzema za 40-odstotni delež vsakega od spolov na kandidatni listi), ki ima kar tri opazovalce v evropskem parlamentu, a med njimi ni ženske, za kar teoretično v LDS ni nobenih ovir, saj imajo v svojih poslanskih vrstah pet žensk.

Zakonsko določati, koliko moških in žensk mora biti na kakšni kandidatni listi, koliko vodilnih mest mora biti rezerviranih za ženske itd., je bolj slaba tolažba za večjo navzočnost žensk v politiki. Na silo se pač ne da nič doseči. In še nekaj. Ženske današnjega časa prav gotovo ne bodo samo zato zapisane na kandidatih listah, da bi bilo zadoščeno njihovim moškim kolegom.

Mihaela Praprotnik

Polonca Dobrajc, nekdanja poslanka

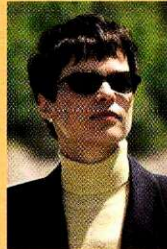
“Če drugače ne gre, bo pač treba zadevo urediti s kvotami. Kaj si o zastopanosti žensk v politiki misli Evropa, nam je pa tako rekoč že povedala v zvezi z volitvami poslancev v evropski parlament.

Če se doma v desetih oziroma dvanajstih letih nismo mogli dogovoriti, kako urediti to vprašanje, se bomo pač morali sedaj v Evropi. Kar zadeva same kvote, mislim, da ne rešujejo nič, stanja, kakšno je v slovenski družbi, prav gotovo ne. A če drugače ne gre, bo pač treba igrati po pravilih Evrope in uvesti ženske kvote.”

Marta Kos, nekdanja podpredsednica GZS

“Žensk je v slovenskem političnem prostoru absolutno premalo. Razlaga, da je politika predvsem domena moških in da moški onemogočajo večjo zastopanost žensk, ne drži. Za to smo krive predvsem ženske same. Osebnost ne poznam ženske, ki bi želela biti aktivna v politiki in ki je tega tudi sposobna, da bi ji bilo to onemogočeno. Verjetno smo ženske bolj pragmatično naravnane in se nočemo v tolikšni meri pokoriti igri interesov, tako značilni za politiko. Prepričana pa sem, da bi z mehkejšim načinom vodenja in upravljanja ženske lahko pripomogle k dosti bolj uspešni in “človeški” politiki.”

Barbara Brezigar, kandidatka na predsedniških volitvah 2002

“Malo žensk se v Sloveniji odloča za vstop v visoko politiko. Prepričana sem, da nobena kvota ne bo pomagala, da bi se to spremenilo. Treba je dejansko spremeniti odnos.

To se pri nas še ni zgodilo. Govorim seveda o vstopu tistih žensk v politiko, ki ne bi igrale po moških pravilih, ampak bi zagovarjale ženski pristop. Moški so v slovenski politiki svoje že povedali in čas je, da to storijo še ženske. Ali slovenske politične stranke spodbujajo ženske, da bi kandidirale za najvišje položaje v državi? Odgovor je na dlani – ne spodbujajo jih in jih ne vabijo na take položaje. Na predsedniških volitvah leta 2002 sem bila med devetimi kandidati edina ženska. Nobenemu uradu, ki se ukvarja z enakopravnostjo žensk, nobeni ženski reviji se to ni zdelo pomembno in niso pozdravili odločitve edine kandidatke. Eden od mojih protikandidatov je na moje vprašanje, kaj misli o ženski na čelu slovenske države, odgovoril, da sedaj še ni čas za to, morada kdaj drugič. Od političnih strank pa sta le SDS in NSi pokazali, da zares podpirata žensko za najvišji položaj v državi. V drugem krogu je to storila še SLS. Tudi v drugem krogu, ko sva ostala dva – moški in ženska – nobe-

na od ženskih organizacij, razen tistih znotraj SDS in NSi, ni pozdravila ženske kandidature. Takšna je realnost. Še kar dolga je pot do takrat, ko bomo v Sloveniji v visoko politiko sprejeli žensko, ki ne bo poskušala posnemati moškega modela, ampak bo v politiko vstopila zato, da bi nekaj naredila, in bo v odnose v družbi vnesla zaupanje, ki je temelj povezanosti vsake družbe.”

Majda Zupan, poslanka DZ

“Ženske v Sloveniji predstavljajo dobrih 51 odstotkov vsega prebivalstva, vendar je njihov delež pri upravljanju javnih zadev nizek. Zakaj je tako, je postalo znova aktualno ob sprejemanju zakona o evropskih volitvah.

Ženske se v skrbi za dom, družino, otroke in starejše teže odločajo za politiko, zato bi morale politične stranke poskrbeti za razmere znotraj stranke tako, da bi se ženske lažje odločale, se počutile zazeleno in bi bile sprejete kot enakopravne partnerice pri urejanju zadev javnega pomena. Zato jih je treba spodbujati in hrabriti in v družbi vzpostavljati mehanizme, ki jim bi olajšali delo doma in v družini. Uzakonjanje kvot po mojem mnenju sicer ni ključ do večjega števila žensk v politiki, je pa orodje, s katerim politika sama sebi predpisuje upoštevanje določb, da na kandidatne liste uvrsti predpisani odstotek žensk, pri čemer naj bi zanje rezervirala tudi najvišja mesta. Aktivna navzočnost žensk v politiki vsekakor pripomore k drugačnemu, menim, da tudi boljшему pristopu pri upravljanju javnih zadev in nasploh položaja žensk v družbi.”

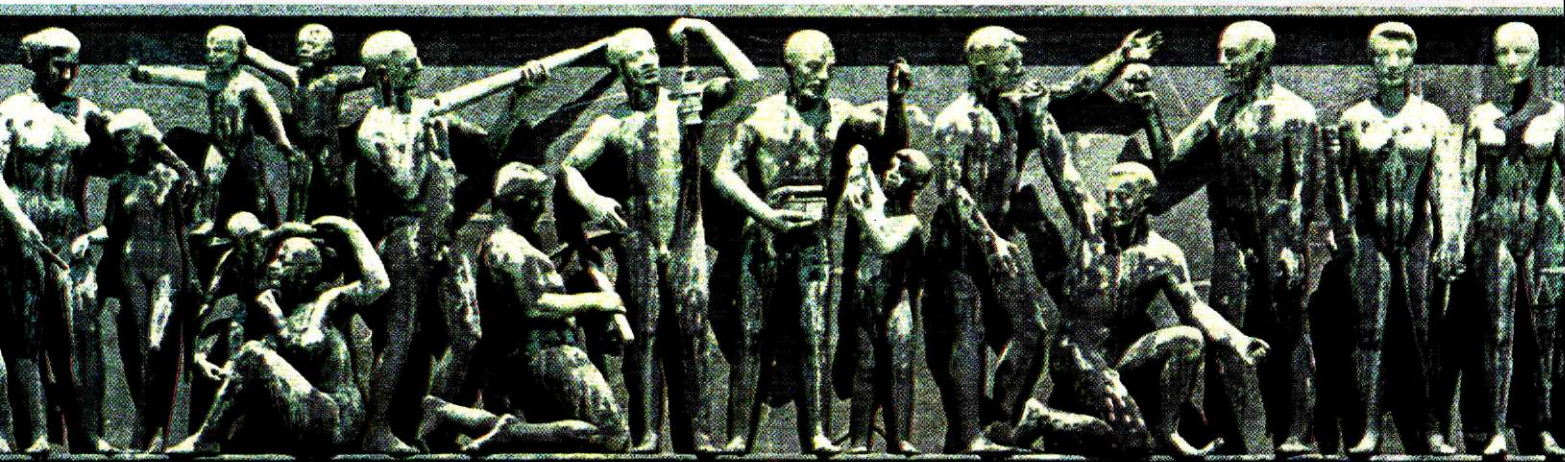

Alja Brglez, nekdanja direktorica urada za informiranje

“Priložnost, da pri nas ženske naposled tudi v politiki dobijo mesto, ki jim gre, se bo ponudila prav kmalu in letos kar dvakrat. V zadnjih letih smo se dobro navadili na

ta tip demokracije in se naveličali vedno istih (moških) obrazov v politiki. Zato je jasno, da bodo imele letos najboljše možnosti tiste stranke, ki bodo na najvidnejša in predvsem na prva mesta na kandidatih listah uvrstile ženske. Za vse (stranke in državljane) in za oboje (ženske in moške) je seveda zares pomembno le, da za izvoljene predstavnike izberejo najboljše in največjega zaupanja vredne ljudi. Spol tu ne sme biti odločilen, zato bo narobe, če na listah ne bodo našle mesta najboljše ženske kandidatke, ampak kakršne koli kandidatke le zato, ker so ženske. Zlasti za prvih sedem poslancev, ki bodo Slovenijo zastopali v evropskem parlamentu, je zelo pomembno, da bodo to zares izjemni, prodorni in uveljavljeni ljudje – ne takšni, ki nekaj štejejo v domači strankarski računici, ampak takšni, ki se bodo (in s tem nas) znali uveljaviti v Evropi. Le sedem “naših” bo tam in ti morajo biti taki, da jih bomo opazili. Takšnih pa je med ženskami celo več kot med moškimi.”

Politizacija slovenskega šolstva

Minili teden sta poslanca Nove Slovenije (NSi) Alojz Sok in Ana Tisovec na tiskovni konferenci govorila o politizaciji slovenskega šolstva. Med drugim sta predstavila stališče NSi o državljski pobudi Šola po meri človeka in stališče do odgovora ministra za šolstvo Slavka Gabra na poslansko vprašanje Alojza Soka.

Po mnenju poslanke Ane Tisovec mora šolski sistem v Sloveniji stremeti za tem, da bodo mladi čim bolj pripravljeni za samostojno in uspešno življenje. Prav zato v NSi vseskozi poudarjajo, kako pomembna je vzgoja in ne samo izobraževanje, zato menijo, da je treba šolski sistem dograjevati tako, da bo mladostnik poleg znanja pridobil tudi vrednote, kot so strpnost, enakost, solidarnost, resnicoljubnost, poštenost ... Na tem področju vidijo v stranki velik primanjkljaj v obstoječem vzgojno-izobraževalnem sistemu, zato podpirajo civilno pobudo, kot je Šola po meri človeka (o njej smo v Demokraciji že pisali).

Tisovčeva je med drugim poudarila, da je zdaj, ko vstopamo v EU, v slovenskem šolskem sistemu premalo poudarka na domovinski vzgoji (na kar je opozorilo tudi ministrstvo za obrambo in ne ministr-

stvo za šolstvo, kot bi pričakovali).

Alojz Sok je govoril o poslanškem vprašanju, ki ga je naslovil na ministra za šolstvo na februar-ski seji v zvezi s Pravilnikom o pravicah in dolžnostih učencev v osnovni šoli. V njem je opozoril na zapise, ki se pojavljajo v medijih, da ni učiteljev, ravnateljev in staršev, ki bi problematizirali predvsem tisto področje pravilnika, ki govori o lažjih in težjih kršitvah pravilnika in izvedbi samega vzgojnega ukrepa. Kot je dejal Sok, je mogoče iz učiteljskih krogov slišati, da šole postajajo kraj, kjer čedalje teže obvladujejo učence, kjer prihaja do čedalje več deliktov itd ...

Sok se je v poslanskem vprašanju dotaknil tudi imenovanja ravnateljev in napredovanja učiteljev, na kar se je zelo nepričakovano, celo živčno in arogantno odzval minister Slavko Gaber in Soku očital, da širi netočne in zavajajoče trditve in da ga šola v resnici ne zanima, ampak hočejo on in njemu podobni vnesti v šolo politiko, zato opozarja, naj to politiko ustavimo pred šolskimi vrati. Minister menda pričakuje, da se mu bo poslanec Sok opravičil.

Sok je na tiskovni konferenci pojasnil, da pravnoformalno ravnatelj res imenuje svet zavoda, vendar brez ministrovega soglasja ne more biti imenovan noben ravnatelj. Ves postopek in odgovornost je na svetih zavoda, te pa sestavljajo večinoma učitelji, en del

pa je staršev in predstavnikov lokalnih skupnosti, vendar minister soglasje da ali pa ne, pri čemer mu ni treba navesti razloga, zakaj soglasja ni dal. Po Sokovem mnenju Gaber šolo politizira, kar se kaže v tem, da je večina ravnateljev, ki so politično aktivni, iz vrst LDS ali blizu te stranke. Sok je tudi napovedal, da bodo v NSi naredili seznam po pripadnosti ravnateljev po vsej Sloveniji. In če se bo izkazalo to, kar izhaja iz podatkov na območju Ormoža in Gornje Radgone, potem bo, kot pravi Sok, več kot očitno, da minister Gaber s svojim soglasjem profilira ravnatelje iz ene politične opcije, kar pa je v demokratičnih razmerah in vstopanju Slovenije v EU nesprejemljivo.

Oddaljevanje od ustavnega zakona o "izbrisanih"

Minuli teden je so se na pogovoru pri predsedniku državnega zbora Borutu Pahorju sešli predstavniki poslanskih skupin. Namen srečanja je bil med drugim doseči soglasje v zvezi z osnutkom ustavnega zakona v "izbrisanih", pod katerega se je sedaj podpisalo 13 poslancev iz vrst SMS (slednja je ustavni zakon predlagala), SLS, LDS, ZL in poslanka narodnosti.

Kot se je izkazalo, se vse poslanske skupine strinjajo, da je mogoča rešitev sedanjih zapletov ustavnega zakona, to pa je tako rekoč edina skupna točka. Glede vsebine ustavnega zakona pa so mnenja med

skupinami še vedno različna. Medtem ko je za vladne stranke bolj kot ne sprejemljiv (nekateri pomisleke ima SLS), pa ni sprejemljiv za opozicijske stranke SDS, NSi in SNS. Slednji so glede vsebine ustavnega zakona še najbolj ostri, predvsem glede vprašanja odškodnin, saj so prepričani, da t. i. izbrisani niso upravičeni do nikakršnih odškodnin, nasprotujejo uveljavljanju stalnega prebivališča za nazaj, dopolnilne odločbe, ki jih ministrstvo za notranje zadeve že izdaja, pa označujejo kot nične. Zdajšnje razmerje sil v državnem zboru kaže na to, da predlog ustavnega zakona s takšno vsebino ne bo zagledal luči sveta. Za njegovo sprejetje je namreč potrebnih 60 glasov poslancev, kot že omenjeno, pa se je pod njega za zdaj podpisalo le 13 poslank in poslancev.

Tako kot je negotova usoda ustavnega zakona, pa je negotova tudi usoda sistemskega zakona o "izbrisanih". Kot je znano, sta SDS in NSi, potem ko je ustavno sodišče referendumsko vprašanje ocenilo kot protiustavno, odstopili od referendumske pobude za začetek zbiranja podpisov za predhodni referendum o omenjenem sistemskega zakonu. To pomeni, da se lahko njegova obravnava nadaljuje, pričakujemo pa lahko, da se bosta SDS in NSi po sprejetju zakona odločili za vložitev pobude za naknadni zakonodajni referendum. Zgodba o "izbrisanih" tako še zdaleč ni končana.

Mihaela Praprotnik

Prejšnji konec tedna se je uresničilo tisto, kar je koprski župan Boris Popovič napovedoval že dlje časa. Na ustanovnem zboru v Kopru so namreč pod njegovim vodstvom ustanovili novo stranko Slovenija je naša, ki naj bi na bližajočih se parlamentarnih volitvah ciljalo predvsem na glasove volilcev, ki niso zadovoljni z dosedanjimi strankami.

Na ustanovnem zboru v nedeljo so člani stranke opravili vse začetne formalnosti. Za prvega predsednika stranke so brez večjih presenečenj potrdili Popoviča, potrdili so nadzorni odbor, svet stranke, izvršni odbor in generalnega sekretarja stranke.

Poplava "neodvisnih"

Mesto slednjega bo štiri leta zasedal član neodvisne liste Ljubljana, moje mesto in ljubljanski mestni svetnik Janez Sodrznik. Člani stranke so nato potrdili še program, statut, logo, tip in ime stranke in se na koncu odločili, da bo ustanovitveni kongres stranke Slovenija je naša 7. aprila v Mariboru. Kot je na kongresu dejal prvi strankin predsednik Boris Popovič, je napočil čas za moderno, neodvisno, sredinsko usmerjeno politično silo, ki jo bodo odlikovale demokratičnost, solidarnost, strpnost in usmerjenost v prihodnost. Temeljno vodilo stranke bo, kot je dejal Popovič, sledilo izreku "vsi za enega, eden za vse", v stranki pa bodo dobrodošli vsi, ki bodo imeli dobre ideje, ne glede na pripadnost. Od drugih strank na slovenskem političnem prizorišču naj bi jih, kot je dejal, ločil posluš za stiske konkretnih ljudi, odgovornost in strokovnost.

Prekrižali račune Hvalici

Kot je ob predstavitvi statuta dejal generalni sekretar stranke Janez Sodrznik, bo stranka organizirana po teritorialnem, strokovnem, generacijskem in interesnem načelu, kot edina izmed strank v slovenskem prostoru pa bo imela v statutu zapisan institut lokalnih neodvisnih list, ki se bodo lahko glede na različne interese organizirale v lokalne od-

bore. Slednje torej pomeni, da bo stranka skušala povezati predvsem neodvisne lokalne liste in ponoviti njihov uspeh z zadnjih lokalnih volitev, ko so v skupnem merilu pobrale kar 24 odstotkov glasov. Za zdaj še ni znano, koliko neodvisnih list je Popovičevi stranki uspelo pritegniti, prav tako ne, ali bo med njimi mogoče tudi Demokratična alternativa neodvisnih (DAN), ki jo v teh dneh ustanavlja Ivo Hvalica. Dejstvo namreč je, da Hvalici, ki je imel zamisel povezati "neodvisne" (v narekovajih zato, ker je le redko katera neodvisna lista zares neodvisna) strankarske liste, ustanovitev stranke Slovenija je naša nikakor ni v prid. Prvič zato, ker je dobil konkurenco, drugič pa zato, ker mu je Popovič speljal Janeza Sodrznika. Znano je namreč, da se je Hvalica z

nekdanjim kandidatom za novomeškega župana Francijem Koncilijo, predsednikom ljubljanske Liste za čisto pitno vodo Mihaelom Jarcem in Sodrznikom, ki je do zdaj vodil neodvisno listo Ljubljana, moje mesto, dolgo časa pogovarjal o skupnem nastopu na jesenskih parlamentarnih volitvah, zdaj pa je dogovor s Sodrznikom očitno padel v vodo.

So optimistične napovedi realne?

Glede na vse zapisano lahko sklepamo, da bo boj za tiste volilce, ki so se naveličali dosedanjih strank, še zelo trd in da se nobena od omenjenih strank ne bo kar sprehodila do parlamenta. Res je sicer, da so lokalne "neodvisne" liste na zadnjih lokalnih volitvah pobrale skupno kar 24 odstotkov glasov, vendar je tudi znano, da so državnozborske volitve vselej nekaj

drugega kot lokalne. Na lokalnih volitvah namreč odločajo lokalni problemi in obrazi, medtem ko je treba na državnozborskih prepričati večji del Slovenije (Popovič zelo optimistično napoveduje zmago), da si sposoben voditi državo. Vsaj na tem področju bi lahko imeli novi stranki kar precej težav. Za zdaj namreč v njihovih vrstah razen nekaterih redkih posameznikov nismo zasledili znanih obrazov.

Prvi preskus, kako se bodo obnesle nove "neodvisne" stranke, bodo zagotovo volitve za evropski parlament, ko bo verjetno dokončno jasno, ali so za vstop v parlament dovolj krila z "običajnimi" strankami nezadovoljnih volilcev ali je zanj treba vendarle pokazati še kaj več. Nedvomno pa smo priče vnovičnim poskusom zamegljevanja slovenskega političnega prostora. **Aleš Kocjan**

Boris Popovič za svojo stranko precej optimistično napoveduje zmago, a za to se bo verjetno moral še izkazati.

Janez Sodrznik (na fotografiji desno) je izbral med strankama DAN in Slovenija je naša. Izbral je drugo.

Slovenski medijski prostor niti po štirinajstih letih demokracije ni uravnotežen. Še vedno smo priče številnim medijskim manipulacijam in diskvalifikacijam, ki jih sproducirajo kontinuitetni mediji. Vsakoletna podelitev nagrad Sklada Josipa Jurčiča je vedno znova priložnost za razmislek o Jurčičevih nagradah in slovenskih medijih.

O njih so prejšnji tork govorniki udeleženci okrogle mize z naslovom Slovenska medijska scena, ki jo je v

Novinar Jože Možina je letos drugič prejel Jurčičevo nagrado.

Moč preživetja resnice

prostorih Društva slovenskih pisateljev pripravil Sklad Josipa Jurčiča. Skupna ugotovitev udeležencev je bila, da medijski prostor še vedno ni tak, kot bi si želeli. Publicist Viktor Blažič je opozoril, da Slovenija še vedno ne premore resnega alternativnega tehnika. Poleg tega sklad za pluralizacijo medijev ni zaživel, saj mu vladajoča nomenklatura ni naklonjena. Kljub pomislekom nekaterih navzočih je lanskega Jurčičev nagradenec novinar Ivan Puc menil, da bi se sklad dalo ustanoviti, saj je obstajal že v času Demosove vlade. Navzoči so izpostavili problem izobrazbe novinarjev, saj jim fakulteta za družbene vede, ki jih izobražuje, ne daje dovolj znanja in jih premalo obli-

kuje v avtonomne osebnosti. Zato so pri Skladu Josipa Jurčiča ob ustanovitvi razmišljali o posebnem izobraževanju novinarjev, vendar so misel zaradi pomanjkanja denarja opustili.

Poseben problem slovenskega medijskega prostora pa je seveda lastništvo. Vladajoča oblast prek državnih skladov obvladuje vse glavne tiskane medije (predvsem Delo in Dnevnik), nič bolje pa ni na nacionalni televiziji, saj jo nomenklatura obvladuje prek sveta RTVS in njegovega predsednika Janeza Kocijanciča.

Možina letošnji nagradenec

Letošnja podelitev Jurčičevih nagrad je potekala na ljubljanskem Ma-

gistratu. V imenu članov upravnega odbora sklada je utemeljitev prebral njegov predsednik Drago Demšar. "V začetku letošnjega januarja je Televizija Slovenija predvajala lani posneti dosje Zamolčani – moč preživetja. Oddaja, katere scenarist in režiser je novinar Jože Možina, je zelo odmevala v slovenskih medijih. Oddaji pa se je govorilo že tudi nekaj dni pred njenim predvajanjem, saj so obstajali resni poskusi, da bi, menda zaradi prekoračene dolžine, dosje umaknili iz programa.

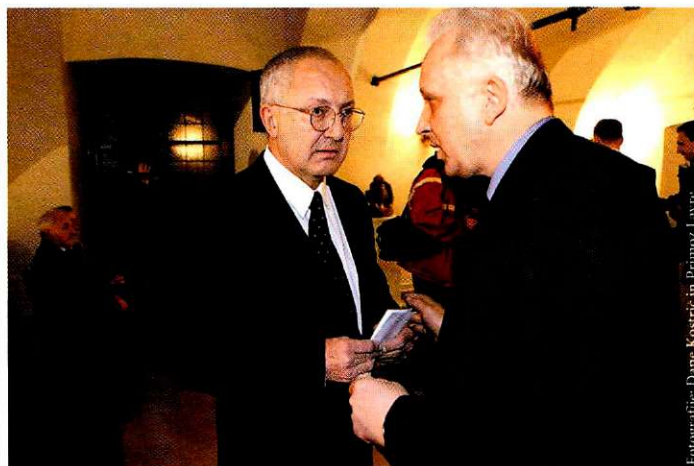
O čem torej govori ta oddaja, da je že pred predvajanjem in tudi po njem požela toliko odmevov in dvignila tako veliko prahu? V njej smo spremljali presunljive pripovedi svoj-

cev žrtev, ki še danes nosijo v sebi bolečino spomina na zločine, storjene med narodnoosvobodilno vojno. Do zdaj je bilo ugotovljeno, da so partizani med vojno pobili več kot 4.000 civilistov. Ti so še danes izbrisani, v javnem spominu jih dolga leta ni bilo, ostali so nepokopani, brez grobov. Njihovi otroci še danes odkopavajo prst po robovih travnikov, da bi našli kosti in zbrali posmrtno ostanke svojih staršev, ki so bili likvidirani pred šestdesetimi leti.

V enem od odgovorov na polemiko je Jože Možina zapisal: 'Ko sva s snemalcem Jožetom Jagričem lani novembra v vasi Okrog nad Tuhinjsko dolino prisostvovala odko-

Tako kot vsako leto je bila tudi letošnja podelitev Jurčičevih nagrad dobro obiskana. Del slovenske javnosti se zaveda, kako pomemben je uravnotežen medijski prostor.

Predsednik Sklada Josipa Jurčiča Drago Demšar poudarja pomen dobre izobrazbe novinarjev in nujno potrebno avtonomijo, brez katere ne more biti dobrega novinarja.

Govor Daneta Zajca ob podelitvi Jurčičeve nagrade

Laž je in je edina in ena

pu posmrtnih ostankov staršev Marije Logar, očeta in nazadnje noseče matere, ki je v zvezanih rokah, sklenjenih na trebuhu, držala rožni venec, sem ob občutkih pretresenosti in nelagodja, ki smo jih delili prisotni, dojel, da počne gospa Marija v tistem trenutku najbolj normalno in civilizirano stvar, ki je stara kot civilizacija sama. Svoje starše pokopava in jih vrača v občestvo naroda.

V oddaji so se pred našimi očmi začeli odpirati grobovi, ki so jih desetletja pokrivali mah, strah in solze. Po drugi strani pa smo se seznanili z ohranjenimi korespondenco med takratnimi visokimi partijci, ki so vzpodbujali izvajanje revolucionarnega nasilja in vosovcem izročili v roke pravico do ubijanja civilistov. Toda sporočilo oddaje se ni izteklo v krik po obračunu, po maščevanju nad naročniki in likvidatorji, ampak v večplastnost bolečine, ki jo je treba sprejeti. V sposobnost odpuščanja, ki so ga družine pobitih zmogle, in končno – v prvi javni prikaz zatajenih civilnih žrtev partizanske vojske, o katerih so mediji doslej molčali.

Jožetu Možini so pretresljive zgodbe ponujale tudi drugačne iztočnice. Ni jih uporabil, kot bi jih gotovo kakšen drug, senzacija, tuje bolečine in hitre slave željan novinar. Ni ponavljal besed in dejstev, ki so s svojo krutostjo včasih prehitro zdrsnile mimo gledalca. Dovolil nam je, da smo si ob tako pretresljivem prizoru, kot je hoja potomke žrtev z majhno simbolično krsto v rokah, ustvarili svojo resnico in priznali njeno bolečino.

Zgled za druge

Jože Možina, diplomirani zgodovinar, je že desetletje v novinarskem poklicu. Nase je opozoril z oddajami, ki se dotikajo preteklosti – od dosjeja o vzponu in padcu Slobodana Miloševića, dosjeja o vlogi škofa Rožmana, dokumentarne oddaje o slovenskem plebiscitu pa vse do dosjeja Zločin, ki ne zastara o množičnem poboju v Zgornji Bistrici, za kar je že prejel nagrado Sklada Josipa Jurčiča. "Takrat smo v utemeljitev zapisali," je dejal Demšar, "da se medijski prostor prepogosto zapira za obravnavo tovrstnih tem, vendar prav

Med vojno je prišla nekega jutra Šlandrova brigada v Tuhinj. Prišli so v hišo, kjer je živel Magyar z družino, prijeli očeta, ga odpeljali pod kozolec in mu s strelom razsejali možgane po tleh.

Zvečer je prišel na dom Magyarjevih partizan in prinesel listek, iztrgan iz šolskega zvezka. Na listku je bilo s svinčnikom napisano sporočilo: "Oprostite, bila je pomota."

Magyarjev sin se je potem, ko je končal srednjo šolo, hotel vpisati na Akademijo za likovno umetnost. Zaprošil je za štipendijo, vendar mu je niso dali. Rekli so: "Že, že, tisti listek, ampak vendarle, očeta so mu ubili naši. Gotovo ne brez vzroka."

Magyar je postal samorastnik. Dober in samosvoj. Živel pa je tam neke pri Grosupljah, ni se obnašal, kot je treba, in ko je v Ljubljani v Kliničnem centru čakal na smrt Tito (znano je, da se v tistih časih beseda smrt ni smela uporabljati, da je bila smrt do njegove veličastne smrti ukinjena), so krajevni policaji ustavili njegov avto, v katerem naj bi našli protititovske materiale. Skupaj z ženo so ju obsodili na nekajmesečni zapor. V občinskem zaporu je slikar potem umrl. Takšna je zgodba o človeku, ki mu je pomota uničila življenje, saj je bil zaradi nje obsojen na domsmrtno segregacijo.

Ta pomota se je zgodila v tistih časih, ko se je v naših partizanskih krajih, ki so spadali pod IV. operativno zono, katere politkomisar je bil Mitja Ribičič-Ciril, razširjala mračna parola: "Čim več žrtev, tem lepša bo svoboda." In so bile žrtve. Ne samo javne likvidacije, ampak tudi izginjali fantje, ki so šli v partizane. Ko si vprašal po njih, si dobil odgovor: "Ta je odšel v trinajsti bataljon." Preprost odgovor, o katerem si vedel, kaj pomeni, in o njem ni bilo priporočljivo še kaj spraševati. Potem so se terenci že hecali, da to ni več trinajsti bataljon, ampak trinajsta brigada. Če si hotel zvedeti kaj več, so ti navadno rekli, da je bil ta in ta sodelavec gestapa.

Ja, gestapo. Tako je prevzel komunistične voditelje, da so ga vneto posnemali. In tako je bil strah na eni strani resnični gestapovec z mrtvaško glavo na kapi, na drugi pa trinajsti bataljon.

Ja, gestapo na dachavskih procesih in gestapo na Pohorju, kjer do smrti mučene žrtve tovarišu Cirilu niso znale izdati svojih povezav. In trda šola z imenom

Dzeržinski, kjer je delal kratki revolucionarni kurz naš človek. In ko je bila na ustavnem sodišču zavržena pobuda o oceni ustavnosti zakona o popravni krivici, ki jo je spisal nečak na Pohorju mučenega partizana, naši časopisi o tem seveda niso poročali. Poročajo samo o tistem, kar je po njihovem prečiščevalnem mnenju pomembno.

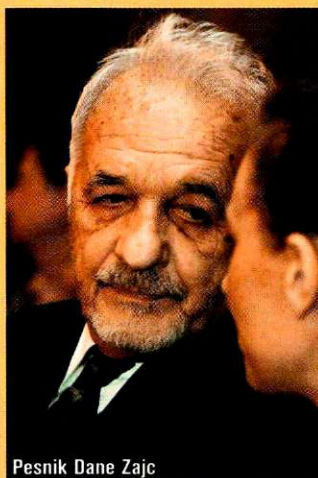
Naša nacionalna televizija, kjer ti novinarka ob izidu knjige da ultimativni rok dvajset sekund, da poveš o njej vse, kar veš, knjige na splošno zaničuje. A vendar, ko je pred mesecem ali kaj izšla knjiga, ki jo je napisal Titov telesni stražar in ki govori o atentatih na Tita, je bilo knjigi v večernem dnevniku posvečeno dolgo sanjarjenje o velikih titovskih časih. Pojavili so se odlomki iz znanih dokumentarcev, ki jih najbrž na naši TV skrbno hranijo. Tito na cesti, kjer mu vzklikajo do neba navdušene množice, Tito s svojim maršalskim diktatorskim korakom.

Avtor Kranjc se je potem predstavil še v Studiu City pa še v Tedniku. Nisem zasledil, da bi ga kdo vprašal, ali ni bil član Kosa ali Udbe. Saj, naj piše telesni stražar svoje službene spomine in naj jih tiska, če mu jih kdo hoče.

Ampak nerazumljiva mi je skrbnost, s katero spremlja njegovo delo RTV. V Nemčiji so izvedli denacifikacijo, v Rusiji destalinizacijo itn., v Italiji pa ni bilo defasizacije in je zato Mussolini v italijanskih glavah še zmeraj velik voditelj. Pri nas ni bilo, kje pa!, detitoizacije, zato ga nekateri naši mladi novinarji omenjajo s svetim spoštovanjem.

Tito je bil vendarle tisti, ki je oskrnil našo deželo ("Neče oni gledati naših divnih planina!") s stotisočnimi trupli. On in dvorjani njegovega rdečega dvora (ne bom jih našteval) so bili deviacija osvobodilnega gibanja in ustanovitelji deviantnega časa svoje vlade, saj so imeli globoko v možganih vsajen virus azijskega stalinizma.

Formirali so trinajsti bataljon, zločinske poboje, vpeljali segregacijo, sebe pa ustoličili v bronu. Za njimi so ostali grobovi in ponižana življenja. Pa strah in pritlikavost. Pa uslužnost in laž, ki ponosno razkazuje svojo goloto v naših medijih. Pa polresnice in drugačne resnice, saj je rekel upokojeni predsednik države, da resnica ni samo ena, ampak jih je mnogo. Izvolite, gospoda novinarji, izbirajte med resnicami! Saj vam je hotel upokojeni gospod povedati, da Resnice ni. Kaj pa laž? Laž je in je edina in ena.

Pesnik Dane Zajc

zato toliko bolj potrebujemo vztrajne, zrele in resnicoljubne novinarje, ki strah pred tveganjem preženejo s precejšnjo mero osebnega poguma.

Z istimi razlogi utemeljujemo letošnjo Jurčičevo nagrado Jožetu Možini," je dodal Drago Demšar, "saj danes še vedno – celo še bolj – potrebu-

jemo borce za odprtost medijskega prostora, ki pritiske odvrčajo s prepričljivostjo resnice in osebnim pogumom. Opazili pa smo pomembno razliko. Vsi omembe vredni slovenski mediji so ob prikazu dosjeja Zamolčani – moč preživetja izrekli svoje mnenje in ocene. Govorili so o za-

vidljivi ravni oddaje ter visoki profesionalni in etični drži Jožeta Možine."

Ti odzivi dajejo upanje za boljše prihodnost na medijskem področju, ki pa ne bo prišla sama od sebe, ampak se bo zanj treba še pošteno potruditi. In naša revija Demokracija je pomemben del teh prizadevanj. **M. B.**

Kdo je kriv?

Fotografije: Dane Kostrič in Primož Lavre

Pretekli teden smo bili priče izredni parlamentarni seji, na kateri naj bi poslanci razčistili nepravilnosti pri poslovanju Slovenske investicijske banke (SIB) in njeno poveza-vo z družbama Orion Ltd. in Pay consulting, ki sta na svojevrs-ten način opeharili več kot 5.000 slovenskih državljanov.

V skoraj dvanajsturni razpravi se je izkazalo, da je bila povezava med prej navedenimi velika, da pa na strani vladajoče koalicije ni pripravljenosti, da bi stvarjem prišli do dna. Z levo roko so namreč zavr-nili vse predloge sklepov, ki so jih predlagali poslanci koalicije Slove-nija. Analiza dogodkov v Orionu in Pay consultingu pa kaže, da sta družbi v preteklih več kot desetih letih kršili slovenske predpise, ob-staja pa tudi utemeljen sum velike davčne utaje. Z družbo Orion je sodelovala tudi vladajoča LDS.

Vladni Urad za preprečevanje korupcije je zaznal sum nepravil-nosti v zvezi s poslovanjem družbe Pay consulting, d. o. o., že pri ob-ravnavi poslovanja in prodaje Slo-

venske investicijske banke (SIB) JP Energetika iz Ljubljane in o tem vla-di poročal že marca lani. Štirinajst dni pozneje (19. marca 2003) so za pred-stavnike tožilstva in Policijske upra-ve Ljubljana pripravili gradivo z naslovom Proučevanje primera SIB banke, v tistih dneh pa je bil tudi de-lovni sestanek vseh navedenih. Zdenka Cerar, generalna državna tožilka, je nato 7. aprila lani sklicala delovni sestanek s širo udeležbo, kjer so ob-ravnavali primer SIB, urad pa je nato na podlagi novih dejstev 20. maja izdelal še eno poročilo z naslovom Ugotovitve v zvezi s komitenti SIB banke. V tem gradivu so natančno opisani vsi sumi v zvezi s poslovanjem SIB in druž-bama Orion Ltd. in Pay consulting, hkrati pa so na uradu natančno navedli listi-ne, ki bi jih bilo treba pridobiti za potrditev suma kaznivih dejanj. Vendar se pristojne službe niso potru-dile, da bi stvari raziskale.

Način poslovanja Oriona in Pay consultinga

Na uradu zatrjujejo, da iz posameznih pogodb, ki sta jih družbi sklepali s komiten-ti, ni mogoče ugotoviti, da bi šlo za posojila z oderuskimi

obrestmi. Opozarjajo, da je za razu-mevanje težav komitentov obeh družb treba obravnavati in razumeti večje število pogodb, saj so se posli obeh družb sklepali s posameznim komitentom najpogosteje s pomoč-jo večjega števila različnih medseboj-no povezanih pogodb. Vse so bile praviloma podpisane istega dne, šlo pa je za dva pravna posla. Prvega je predstavljala prodaja premočnin ali nepremičnine eni od družb Branka Lužarja, drugega pa t. i. odobritev posojila komitentu s pridržkom last-ninske pravice na premočnini ozi-roma nepremičnini do poplčila po-sojila. Če pogledamo vse pogodbe,

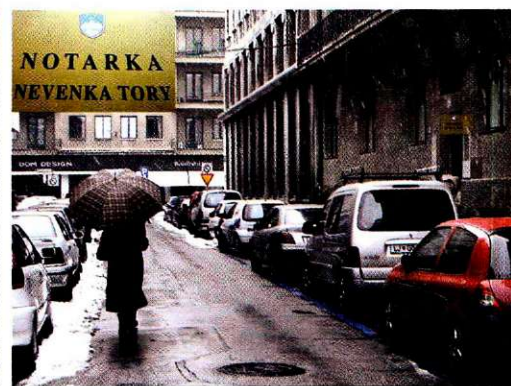
bi moral posojiljemalec od Oriona ali Pay consultinga prejeti denar iz naslova prodaje premočnine oziro-ma nepremičnine. Te naj bi po po-godbah namreč prodal enemu od podjetij, vendar komitent denarja ni-koli ni prejel v celoti. Ker tega ni bi-lo, v Pay consultingu ali Orionu ni-majo računovodsko verodostojnih listin, da sta plačala navedeno, ampak imajo le notarsko overjene listine, iz katerih naj bi bilo razvidno, da so v dužbah "kupljeno" tudi plačali.

Sporni notarski posli

Posli pri notarju so potekali ne-navadno. Ker je bilo največ komiten-

Mirjan Hren, državni podsekretar, za-poslen na Uradu za preprečevanje ko-rupcije, je že zdavnaj ugotovil, da sta družbi Orion in Pay consulting držav-ljane naklepno izkoriščali.

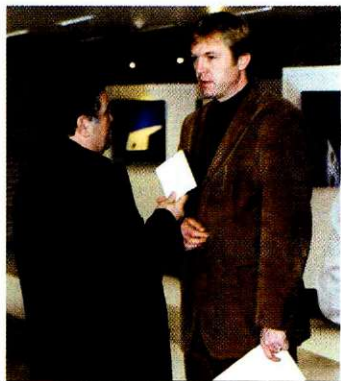

V poslih pri overjanju pogodb s prekmurskimi kmeti je sodeloval notar Lepša, notarka Nevenka Tory pa je po zdaj znanih podatkih sodelovala z Orionom že leta 1995 pri sklepanju pogodb med Orionom in SIB, kjer je Orion banki za najem posojila zastavljal avtomobile, ki naj bi bili s prevaro njihova lastnina.

Anton Rop o Orionu seznanjen pred enim letom

Vladni predsednik Anton Rop je tako kot kriminalisti in tožilstvo poročilo o dogajanjih v družbah Orion in Pay consulting prejel že 3. marca 2003, pa vse doslej, ko je na veliko goljufijo opozorila opozicija v državnem zboru, ni storil ničesar, da bi to preprečil. Zdaj je vlada sprejela popravke nekaterih zakonov, ki pa vseh anomalij ne bodo odpravili. Razlog, da je v Sloveniji lahko prišlo do primerov SIB in Orion hkrati, je v tem, da vsak državni organ iz celotnega sklopa povezanih dogodkov obravnava le tistega, ki je povezan z njegovo pristojnostjo, pri tem pa ne sodeluje z drugimi državnimi organi in uradi, ki so pristojni za nadzor. Vlada, ki ni poskrbela za njihovo koordinacijo, je torej padla na izpitu.

tov obeh družb iz Prekmurja, so prekmurski kmetje za podpisovanje številnih listin pooblastili Andreja Rusa, uslužbenca Oriona Ltd., ta pa jim pozneje ni vročil vseh listin, ki jih je podpisal v njihovem imenu. Posli, kjer so komitenti sami podpisali listine pri notarju, so potekali tako hitro, da je morala stranka le podpisovati, ni pa mogla slediti vsebini podpisanih listin. Poleg tega notarji niso seznanjali strank, v kaj se spuščajo. Nasploh bi večina strank težko razumela, kaj dejansko daje in kaj prejema od Oriona ali Pay consultinga. Če bi razumeli, kar so podpisovali, bi namreč ugotovili, da niso prejeli denarja za to, za kar bi ga po

Za Gregorja Golobiča, predsednika sveta LDS, je stranka pri Orionu najela osebni avtomobil. Po nekaterih informacijah naj bi šlo za avto znamke peugot 806, po drugi informaciji pa CW passat VR 6 z registrsko oznako LJ 86-87M.

podpisani prodajni pogodbi morali. Če bi tisti, ki so to podpisovali in prejeli del denarja, razumeli, da prodajajo svojo premoženino oziroma nepremičnino, bi verjetno ugovarjali ponujenemu znesku za nepremičnino. Namesto tega so uslužbenci Lužarjevih družb strankam lažno pojasnjevali, da "gre le za zavarovanje najetega posojila". Kako je bilo to videti v praksi, pojasnjujemo v besedilu, objavljenem v posebnem okvirju.

Navidezni posli

V te posle je bil večinoma vključen notar Lepša, ki je tudi pojasnjeval, da gre za tako imenovano prodajo in zakup. To pomeni, naj bi kmetje traktor ali nepremičnino najprej prodali, nato pa jo kupili nazaj, s čimer si bi pridobili znesek, ki bi ga porabili za tekoče poslovanje ali nakup česar koli drugega. Ti posli niso nič slabega in so danes običajni, vendar je bilo pri Orionu to drugače. Narobe je to, da kmet nikoli ni prejel plačila na primer za prodani traktor v celoti, čeprav je v posojilni pogodbi, sklenjeni med SIB in Pay consultingom, navedeno, da je Pay consulting prodal kmetu traktor, SIB pa je nato kmetu odobrila posojilo za nakup tega traktorja. Kmet je hkrati podpisal tudi dogovor o razvezi pogodbe, s katero je odstopil od nakupa traktorja. To pa pomeni, da je bila prodaja traktorja kmetu namišljena. Kmet je prejel namensko posojilo od SIB in ga je porabil za kar koli. Posledica take zmešnjave je bila, da je imel kmet obveznost do SIB v vrednosti traktorja, Pay consulting pa je imel terjatev do kmeta za prodani traktor. Ključno pri tem je dejstvo, da kmet od Pay consultinga nikoli ni prejel denarja za prodani traktor, Pay consulting pa je od kmeta terjal denar za plačilo traktorja, ki mu ga kmet ni plačal. Kmet je namreč prejel denar od SIB in je moral posojilo vračati SIB. Kmet je bil prepričan, da je prejel posojilo, za njegovo zavarovanje pa je "ponudil" traktor. Pay consulting se je tudi vpisal v dokumente o lastništvu. Prav tako je bilo tudi pri nepremičninah, kjer se je Pay consulting kot lastnik nepremičnine vpisal v zemljiško knjigo, kmet pa je menil, da je z nepremičnino družbi dal t. i. hipoteko na nepremičnino. Ne samo da je to sporno, problematičen je bil

Anton Rop, vladni predsednik, se zadnje parlamentarne seje o SIB in Orionu ni udeležil. Ali se je javno postavljenih vprašanj in razčiščevanja goljufij ustrašil?

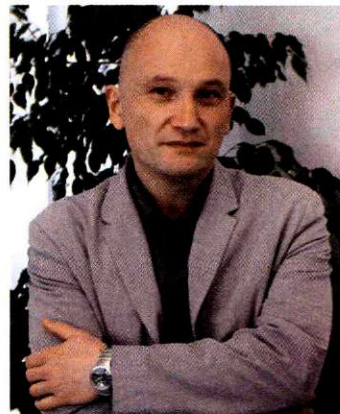
Zdenka Cerar, generalna državna tožilka, pravi, da so se vsi predkazenski postopki v primeru SIB končali. Predlog, da bi primer SIB in povezavo te banke z Orionom in Pay consultingom pregledovala posebna skupina tožilstev za organizirani kriminal, pa je odločno zavrnila.

Klaudijo Stroligo, direktor Urada za preprečevanje pranja denarja, je pri svojem delu ozko usmerjen in upošteva le "zakonska določila". Nekateri temu rečejo, da ne vidi dlje od nosu, zato si posamezniki v državi lahko privoščijo to, kar si privoščijo.

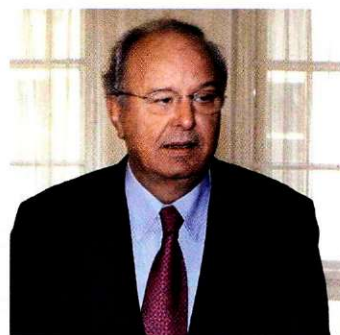
Če se bo Stojan Grilj, direktor DURS, "pošteno" lotil poslovanja Oriona Ltd. in Pay consultinga, bo ugotovil velike davčne utaje.

Boštjan Penko, direktor Urada za preprečevanje korupcije, je pri svojem izvažanju preveč medel. Ugotovitve urada premalo odločno predstavlja v javnosti.

Janez Janša (SDS) se je zavzel za ogojufane državljane, vendar je vladajoči glasovalni stroj preglašoval vse sklepe, ki jih je predlagala koalicija Slovenija.

Andrej Bajuk (NSI) je bil na izredni seji predvsem zelo kritičen do Banke Slovenije. Dogodki v Orionu in SIB kažejo da upravičeno!

Vlado Klemenčič, nekdanji direktor SIB, je z Orionom sodeloval z roko v roki; na to ga je opozarjala tudi Banka Slovenije in mu celo priporočila, naj zaradi nepravilnosti pri dajanju posojil Orionu sodelujoče ljudi v banki pokliče na odgovornost.

SIB je Orionu dajala posojila za navidezne posle; družba je imela leta 2002 pri banki SIB najetih kar za 1,34 milijarde tolarjev posojil, kar je bila polovica vseh posojil, ki jih je banka dala svojim komitentom.

consultinga na podlagi drugih pogodb, ki so bile sklenjene v obliki neposredno izvršljivih notarskih zapisov. Posojilojemalec po teh pogodbah ni prejel toliko denarja, kot je bilo v njih zapisano, pač pa bistveno manj. Anuitete pa so morali komitenti plačevati po določbah v notarskem zapisu (pogodbi), od zneska torej, ki ga niso prejeli. Zato pregled tovrstnih pogodb ne more prikazati oderuštva, ampak je izkoriščanje posojilojemalcev mogoče preučiti le s primerjavo, kaj je posojilojemalec plačal na račun obeh družb in kaj je sprva prejel od njiju. Bistvo sklenjenih poslov je tudi v tem, da so sklenjena poročstva po različnih pogodbah posameznih povezanih poslov zelo različna. Tako posojilojemalec od Oriona oz. Pay consultinga (uradju obravna povezano in dejansko kot eno in isto osebo) nima nikakršnih poroštev v primeru, če družbi do njega ne izpolnita s pogodbo prevzetih obveznosti, obratno pa imata obe družbi kvalitetna poročstva v primeru neizpolnjevanja obveznosti svojih strank. Potrditev izkoriščanja Urad za preprečevanje korupcije vidi v tem, da Orion in Pay consulting nimata dokazil, da sta strankam plačala svoje obveznosti iz sklenjenih pogodb. Poleg tega je bilo v notarskem zapisu določilo, da lahko družbi razdreta pogodbo (v tem primeru je to notarski zapis) že v primeru, če komitent zamuja s plačilom dveh obrokov. To pomeni, da sta tako obe družbi postali polnopravni lastniki premoženja oziroma nepremičnin, od svojega komitentata pa sta dobili še pravico do izterjave odškodnine za nastalo škodo

in podobno. Mirjan Hren je tako ugotovil, da imajo ta dejanja vse znake goljufije po 217. in 234. členu kazenskega zakonika, saj sta družbi z lažnim prikazovanjem navidezno prodajnih oz. zakupnih poslov in prikrivanjem posledic takšnih poslov spravili svoje komitente v zmoto, pri tem pa sta pridobili veliko premoženjsko korist. Če bi družbi dejansko izvajali resnične zakupne posle, njihovi komitenti ne bi bili oškodovani. V primeru ravnanja Oriona in Pay consultinga pa gre za bistveno zmoto, prevaro, navidezno pogodbo in ničnost pogodbe, kar vse je opredeljeno v 46., 49., 59. in 86. členu obligacijskega zakona. Na uradu še poudarjajo, da brez sodelovanja bančnih uslužbencev in notarjev družbi nikakor ne bi mogli izvajati tovrstnih poslov ali pa bi bil njihov obseg bistveno manjši.

Povezava med Orionom, SIB in LDS

Posojila, ki so jih najeli posamezniki pri družbi Orion, so v Orionu zavarovali tako, da je bila do poplačila posojila ta družba dejanska lastnica nepremičnin pod hipoteko. Orion in Pay consulting sta nato izvedla t. i. veriženje. Premičnine in nepremičnine so kot svojo lastnino zastavljali bankam in za to najemali posojila. Čim več posojilojemalcev so imeli, na več premoženja in nepremičnin so bili vpisani kot lastniki, več posojil pri domačih in tujih bankah so prejeli. Pogosto so ene in iste premočnine in nepremičnine zastavili celo po dvakrat; v Sloveniji in pri Hypo banke v Celovcu. Dokaz za to je notarski zapis z dne 15. decembra 1995,

Primer posojila enemu od prekmurskih kmetov

Posojila je ponujala družba Pay consulting, ki je registrirana za trgovino s kmetijsko opremo in mehanizacijo, čeprav v resnici nikoli ni opravljala registrirane dejavnosti, temveč je šlo za prikrito kreditiranje kmetov. Izvedba tega je bila skladno s pridobljeno dokumentacijo naslednja:

- kmet je najprej prodal traktor družbi Pay consulting, vendar pri tem nikoli ni prejel zneska po prodajni pogodbi;
- družba Pay consulting je za tako kupljeni traktor izdelala predračun in pripravila prodajno pogodbo;
- kmetu je dala v podpis dogovor o razvezi prodajne pogodbe;
- posojilo za nakup traktorja je kmetu odobrila SIB;
- kmet je prejel posojilo v zaproseni višini;
- kmet je moral vračati posojilo SIB.

Urad za preprečevanje korupcije je že 20. maja 2003 pri pregledu prodaje banke SIB ugotovil nekatere nepravilnosti pri poslovanju družb Orion Ltd. in Pay consulting in kriminaliste ter državno tožilstvo opozoril na naslednje:

- družba Orion Ltd. d. o. o., v posojilne pogodbe namesto dolga vpiše vrednost hipotečne obremenitve;
- obstajajo določene utemeljenosti preučitve odnosa Pay consultinga, d. o. o., in Oriona Ltd. d. o. o., z družbo Orion Ltd. v Veliki Britaniji;
- Pay consulting knjiži navidezne oziroma neobstoječe posle;
- Orion Ltd., d. o. o., izkazuje leasing namesto posojila;
- organi pregona naj pregledajo dokumentacijo, ki bi potrdila ali ovrgla sum, da so bili knjiženi posli v Pay consultingu dejansko opravljeni – nakup opreme od kmetov in nato prodaja opreme kmetom;
- nepravilne davčne osnove.

Vsa Lužarjeva podjetja

1. Orion Ltd., podjetje za gostinstvo, turizem in storitvene dejavnosti, d. o. o., Dunajska 129, Ljubljana
2. Orion Invest Ltd., d. o. o., trgovina, storitve in svetovanja
3. Pay consulting, podjetje za finančno svetovanje, marketing, trgovino, uvoz, izvoz, posredovanje, d. o. o., Dunajska 129, Ljubljana
4. Atractor Project Management Ltd. v Veliki Britaniji (podjetje sta ustanovila Orion Ltd. in Pay consulting; direktor družbe je Paul R. Hayes)
5. Yacht Investment corp., Florida (direktor je Paul R. Hayes)
6. E-Emporium Ltd., Waterford Court 5, Stalbridge St., Nw 1 60 G London
7. KB Leasing Ltd., Srbija in Črna gora

po katerem sta Vladimir Klemenčič, direktor SIB, in Branko Lužar, direktor Oriona Ltd. d. o. o. (takrat je bil sedež družbe še na Prušnikovi 106/1 v Ljubljani), sklenila pogodbo o zavarovanju storitvene garancije v tujini. SIB je Orionu izdal storitveno poročstvo v višini 200 tisoč nemških mark, Orion pa je za zavarovanje bančnega poročstva banki dal osebna vozila, ki so bila v "njegovi" lasti. V ta namen je Orion banki izročil popis vozil, ki so bila predmet tega poročstva. Orion se je "zavezal", da bo vrednost vozil v času veljavnosti poročstva, to je do vključno 31. 12. 1998, ves čas milijon mark, pri čemer mora Orion vsa v tem času odkupljena vozila nadomestiti s seznamom novih vozil v vrednosti do milijon mark. Na decembra leta 1995 dostavljenem

seznamu vozil je na 36. mestu vpisana tudi LDS z vozilom CW passat VR 6 z registrsko oznako LJ 86-87M. Vrednost 77 vozil znaša 992.553,42 marke. Z enega od naslednjih seznamov vozil, ki jih je Lužar zastavil družbi Hypo Leasing iz Celovca, ta pa je na podlagi teh listin Orionu odobrila posojilo, najdemo še enkrat zastavljena vozila banki SIB. Seznam je iz druge polovice leta 1996 in prve polovice leta 1997, na njem pa je vnovič navedeno vozilo, ki ga je Orion "dal na leasing" vladajoči stranki LDS, konkretno Gregorju Golobiču. Gre za vozilo peugeot 806, vredno 278.332 avstrijskih šilingov. Kot zanimivost navedimo, da je kot zakupojemalec na tem seznamu za vozilo VW passat VR6 navedena družba Mobitel, d. d., na seznamu pa je takoj za LDS.

Vida Kocjan

Čimprejšnja uvedba evra namesto tolarja že nekaj časa predstavlja enega najprestižnejših ciljev slovenske vlade. Toda ob vsej ihti in hitenju se moramo vprašati, kaj bo uvedba skupnega evropskega denarja prinesla navadnim državljanom. Izkušnje iz drugih držav namreč kažejo, da je odprava poprejšnjih nacionalnih valut v državah članicah Evropske monetarne unije (EMU) in vpeljava evra državljanom prinesla predvsem (krepko) višje cene velikega dela izdelkov in storitev.

Države so poleg tega izgubile tudi samostojnost pri vodenju denarne politike, kar samo še pogloblja evropske gospodarske težave, ki jim ni in ni videti konca. V času posameznih nacionalnih valut so se lahko po-

Nam bo čimprejšnja uvedba evra res koristila ali nam bo prinesla le višje cene?

Si lahko želimo evro?

samezne države z ustrežno denarno politiko prilagajale stanju v svojem gospodarstvu. Zdaj skupno denarno politiko uravnava Evropska centralna banka (ECB), ki se s svojimi instrumenti prilagaja povprečju gospodarskih kazalcev unije. Toda kot vemo, so že zaradi same narave izračuna povprečja v realnosti navadno odmaknjena od dejanskih razmer pri tistih, na katerih podlagi so izračunana. Zato tudi ukrepi evropske banke, ki temeljijo na povprečnih podatkih, le naključno ustrezajo gospodarskim razmeram v posameznih članicah EMU. Ekonomske razmere se od članice do članice zelo razlikujejo, zato je skupna denarna politika še toliko bolj problematična.

Med pozitivnimi učinki vpeljave evra tako do izraza pride le odprava provizij pri menjavah med večino poprej številnih evropskih valut in zmanjšanje tečajnih tveganj. Vendar odprava menjalnih provizij za povprečnega Evropejca, ki morda le enkrat v letu obišče katero izmed preostalih članic EU, zagotovo ne odtehta zmanjšanja njegovega življenjskega standarda, ki ga je povzročilo vsesplošno povišanje cen ob uvedbi evra.

Zanesljivost uradnih podatkov

Upošteva dejstvo, da je slovensko gospodarstvo prepolno raznih monopolov, oligopolov in kartelov, ki si zaradi odsotnosti konkurence lahko privoščijo grobo navijanje cen, je v Sloveniji ob uvedbi evra pričakovati še toliko višjo rast cen. Posledično bo seveda upadla življenjska raven prebivalstva. Ker že sedaj velik del Slovencev živi na meji revščine ali celo pod njo, bi to še posebej za najšibkejšje sloje utegnilo imeti hude posledice.

Ne kaže sicer dvomiti, da bodo vladni statistiki ob uvedbi evra izmerili le največ nekajodstotno rast cen, četudi bo prišlo do širokega vala visokih podražitev. Ne nazadnje se je

podobno zgodilo celo v EU, za katero bi pričakovali, da bo objavljala zupanja vredne podatke. Ob vpeljavi evra so evropski statistiki izračunali, da je zamenjava valute povzročila inflacijo, ki je bila za približno odstotno točko višja od pričakovane. Toda iz mnogih neuradnih virov v Evropski monetarni uniji so prihajali podatki, da se je množica življenjskih potrebščin podražila za dvomestne odstotke. Številni Evropejci tarnajo, da sedaj živijo precej slabše kot pred uvedbo evra. Da to nezadovoljstvo ni iz trte izvito, so se lahko sami prepričali tisti bralci, ki so pred uvedbo evra in po njej redneje kupovali na primer v sosednji Itali-

ji. Pred spremembo valute je bila široka paleta izdelkov, ki jih je mogoče kupiti na obeh straneh meje, cenejša v Italiji. Z uvedbo evra pa so se številne stvari podražile in sedaj je v Italiji v primerjavi s Slovenijo cenejših mnogo manj dobrin kot nekoč (četudi so v vmesnem času cene v Sloveniji strmo rasle). Nekateri neodvisni opazovalci v svetu poudarjajo, da je stopnja inflacije pač politično preveč pomembno vprašanje, da bi ga vlade prepuščale naključju.

Podobno ravnanje domačih statistikov?

Da se tudi naša statistika ne bo obnašala kaj dosti drugače, potrju-

Guvernerja Mitjo Gasparija lahko napadejo devizni spekulanti.

Od tega, za kakšno razmerje med tolarjem in evrom se bo vlada dogovorila v pogajanjih, je odvisen standard ljudi.

jejo dosedanje izkušnje z v Sloveniji uradno objavljano stopnjo inflacije.

Najbolj eklatanten primer je bila lanska stopnja inflacije. Ta je po uradno objavljenih podatkih Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) znašala le 4,6 odstotka. Prvič doslej se je zgodilo, da je bila uradna inflacija nižja celo od tradicionalno preoptimističnih napovedi vlade, in to kar za pol odstotne točke oziroma skoraj za desetino, saj je vlada za leto 2003 napovedovala 5,1-odstotno inflacijsko stopnjo. Še toliko zanimiveje je, da je vladni urad za makroekonomske analize jeseni to napoved celo povišal na 5,5 odstotka, in vendar smo že čez nekaj mesecev dobili tako "razveseljujoče" podatke.

Vlada in Banka Slovenije sta se lani zaradi skorajšnjega vstopa v EU

Po uvedbi evra se bodo cene verjetno povišale.

in zaradi želje po čimprejšnjem vstopu v sistem ERM2 in prevzem evra resda združili v močni protiinflacijski politiki. Kljub temu se ni mogoče znebiti občutka, da so bili statistični podatki v neki meri olepšani zaradi močnega političnega interesa. Potrošniki namreč niso imeli občutka, da je bila lani rast cen kaj bistveno nižja kot v prejšnjih letih. Poleg tega so vladni statistiki kot enega ključnih razlogov za nižjo stopnjo inflacije navajali prednovoletne popuste. Vendar so ti popusti obstajali tudi v prejšnjih letih, zato ni razumljivo, zakaj bi bila prav lani zaradi njih stopnja inflacije toliko nižja.

Naglica pri pogajanjih

S prevzemanjem evra so povežane tudi druge, morda še večje nevarnosti in tveganja. Prva nevarnost je ta, da bi vlada zaradi želje po čimprejšnjem dogovoru z EU o datumu vstopa v sistem tečajev ERM2 privolila v za Slovenijo neugoden valutni tečaj med tolarjem in evrom.

Kolikor bi privolili v previsoko vrednost tolarja v primerjavi z evrom, bi to lahko povečalo zadolževanje in porabo, s tem pa tudi inflacijo. Previsoka vrednost tolarja bi tudi negativno vplivala na slovenske izvoznike in s tem na celotno gospodarstvo. Opcija privolitve v neugoden tečaj je toliko nevarnejša, ker se bližajo volitve in bo vladajoča oblast volilcem hotela pokazati čim več "uspehov" ne glede na njihovo ceno.

Verjetno največja nevarnost izvir iz dejstva, da evra ni mogoče prevzeti avtomatično, temveč mora biti vsaka država interesentka poprej najmanj dve leti vključena v sistem menjalnih tečajev ERM2. V tem času se lahko tečaj nacionalne valute giblje le v ozkem pasu okoli poprej dogovorjenega tečajnega razmerja.

To obdobje bo še posebej tvegano, saj bi bil v tem času tolar lahko žrtev napada mednarodnih deviznih spekulativcev, ki obračajo ogromne milijarde raznih valut. Razlog za pritok spekulativnega denarja bi lahko bile razlike med obrestnimi merami za tolar in evro. Vlada in Banka Slovenije si sicer zatiskata oči, kot da je možnost takega napada majhna. Toda če pogledamo realistično, ni razloga, zakaj bi nas mednarodni spekulanti pustili na miru, če bi zavohali možnost zaslužka. Spekulativni napad na valuto bi lahko imel rušilne posledice za slovensko gospodarstvo. Spomnimo se samo napada na tajski baht in gospodarske krize, ki je sledila. Zavedati se je treba, da je finančna moč teh spekulativcev ogromna, saj so pred časom zlomili tudi že na primer britanski funt.

Prevzem evra in še posebej priprave na to dejanje so torej povezani z več negativnimi učinki in tveganjem. Z vidika običajnih državljanov, ki jih bo verjetno zadel val podražitev, bi bilo najbolje, da valute sploh ne bi zamenjali. Čeprav takšno razmišljanje ni v skladu s sedanjim trendom, bi pred dokončno odločitvijo o čimprejšnjem prevzemu evra le veljalo še enkrat premisliti vsa z njim povezana tveganja in posledice.

Denis Vengust

Zadnje tedne so na ljubljanski borzi najbolj zaznamovale objave poslovnih izidov kotirajočih podjetij za lansko leto. Izide so objavila praktično že vsa najpomembnejša podjetja iz borzne kotacije, v nasprotju z dosedanjimi praksami pa je z objavami letos pohitelo tudi kar nekaj podjetij s prostega trga ljubljanske borze, četudi slednjim v nasprotju s prvimi bilanc ni treba oddati do konca februarja, temveč do konca marca. Letos je bilo pri objavah poslovnih izidov tudi manj presenečenj kot v preteklih letih, saj je večina pomembnejših podjetij okvirne izide napovedala že pred časom. Pri izidih je bistveno predvsem to, da niso kdo ve kako presenetljivo dobri, četudi v večini primerov niso slabi. Še pomembnejše je to, da podjetja s svojimi izidi razen v nekaj izjemah niso presežala pričakovanj borznikov. Vendar so za to odgovorna predvsem nerealna previsoka pričakovanja, ki so se dolgo napajala iz rastočega trga, in ne toliko sama podjetja. Nekateri borzni analitiki sicer vztrajajo, da sta recimo Mercator in Gorenje dosegla zelo dobre izide, vendar je pri Mercatorju dejanska slika v resnici zelo zamegljena zaradi množice operacij v celotni razvejeni poslovni skupini Mercator, pri Gorenju pa je velik del računovodskega dobička prišel iz naslova povečanja zalog.

Kakor koli že, med borzniki se čedalje bolj širi nekakšno rahlo razočaranje, ker izidi niso takšni, kot so dolgo preoptimistično pričakovali. Posledica tega je tudi mrtvilo na borznem trgu in čedalje večji odliv denarja na tuje borzne trge. Zaradi vsega navedenega se še toliko bolj postavlja vprašanje, kakšno bo prihodnje gibanje slovenskega borznega trga. Ali se bo zaradi neizpolnjenih pričakovanj z nekoliko zamude ponovila zgodba več prejšnjih let, ko se je nekje po novem letu začelo večmesečno počasno, a vztrajno drsenje delniških tečajev na ljubljanski borzi? Ali pa so velike količine prostega denarja, ki išče naložbe, donosnejše od bančnih in dovolj trden porok, da bo trg še naprej rasel?

Zanesljive napovedi je kot vedno, kadar gre za borzo, nemogoče dati (ker nanjo vpliva še mnogo drugih, tudi povsem nepredvidljivih dejavnikov). Vseeno pa se sam bolj nagibam k možnosti, da bo prišlo do počasnega drsenja tečajev ali vsaj njihovega skoraj nepremičnega lebdenja. Iz pogovorov s številnimi izkušenimi borznimi vlagatelji namreč sklepam, da v slovenske delnice povečini ne bodo vlagali dodatnega denarja, ker se jim zdi, da preprosto skoraj ni več podcenjenih delnic. Zaradi tega jih bodo mnogi tudi prodajali in denar selili na tuje borze. Prvi človek KD Group Matjaž Gantar pa je na nedavnem borznem seminarju izjavil, da njihovi vzajemni skladi ne bodo več povečevali deleža naložb v slovenskih delnicah. To je zelo pomembno, ker imajo skladi KD kar okoli 60-odstotni tržni delež na domačem trgu. Velika večina varčevalcev, ki zapuščajo banke, pa svoj denar nalaga v vzajemne sklade in ne neposredno v delnice. Ker bodo največji institucionalni vlagatelji mirovali, bolj izkušeni borzni vlagatelji posamezniki pa bodo v neki meri zmanjševali naložbe na slovenskem trgu, je zagotovo najlogičnejši sklep, da bo prišlo do drsenja tečajev. Denar novopečenih neizkušenih vlagateljev, ki so se z borzo začeli ukvarjati šele v zadnjem času, namreč zagotovo ne bo mogel sam posrkati vse te ponudbe delnic.

Denis.Vengust@email.si

Želite postati naročnik tednika

DEMOKRACIJA

Pokličite nas na telefon **01/434-54-63**

Kdo služi na račun študentov?

Visoko šolstvo sodi med področja, ki bodo v največji meri začutila skorajšnji vstop Slovenije v Evropsko unijo. Korenite spremembe bodo doživeli študijski programi, prilagajati pa se bo morala tudi organiziranost študentskega dela in združevanja. V dosednji praksi se namreč skriva marsikatera nepravilnost.

Konec februarja sta vlada in Študentska organizacija Slovenije (ŠOS) slovesno podpisali dogovor o sodelovanju. Ta predvideva celostno urejanje študentske problematike; visoko šolstvo mora ostati javno dobro, dostopno vsem, iz naslova študentskega dela bo dodatna koncesijska dajatev porabljena za graditev študentskih bivalnih zmogljivosti in posodobitev opremljenosti univerz. Dogovor predvideva tudi ureditev zdravstvenega zavarovanja študentov, velik poudarek pa je na prilagoditvi konkurenčnejšemu visokošolskemu sistemu, kot ga predvideva bolonjska deklaracija (kreditne točke, več izbirnih predmetov, večja mobilnost študentov znotraj EU itd.). Spremembe bodo potrebne tudi pri ureditvi poslovanja študentskih servisov in študentskega dela, ki se bo moralo uskladiti z evropskim pravnim redom. Spremembe se bodo verjetno nanašale predvsem na razširitev ponudbe del tudi na preostalo (neštudentsko in nedijaško) populacijo. Veliko tematik torej, o katerih bi se dalo marsikaj povedati.

O plačah študentskih funkcionarjev

Marsikaj se bo torej spremenilo, a na področju študentske organiziranosti ostaja še preveč temnih plati

in netransparentnosti. Jernej Pavlin, predsednik Mlade Slovenije, je imel na dan podpisa omenjenega dogovora tiskovno konferenco, na kateri je predstavil vrsto kritik na račun delovanja študentskih organizacij, študentskih servisov in načina prerazporeditve sredstev. "Ocenjujemo, da je stanje v veliko segmentih alarmantno," je bil kritičen Pavlin, ko je ugotavljal, da je bilo v letu 2002 izdanih nekaj več kot milijon napotnic, kar je nanese 6,4 milijarde tolarjev fakturiranih prihodkov, od katerih je bilo nakazanih na študentsko krovno organizacijo ŠOS 2,3 milijarde tolarjev. Od tega je Študentska organizacija Univerze (ŠOU) v Ljubljani dobila 1,2 milijarde, mariborska organizacija pa nekaj manj kot 800 milijonov. Iz omenjenih sredstev se jih po Pavlinovem mnenju "zelo veliko, po naše bistveno preveč, porabi za plače funkcionarjev". Ljubljanska ŠOU nameni študentom samo 770 milijonov tolarjev ali dobrih 19 odstotkov prihodkov. V letu 2002 je delovalo 87 študentskih servisov, skoraj 36 odstotkov prihodkov iz študentskega dela je šlo na račun ŠOS, 4,1 milijarde pa je ostalo servisom. Pavlin je opozoril na nerazumno visoke plače direktorjev ljubljan-

ske in mariborske študentske organizacije, saj ima prvi 1.090.000 tolarjev brutoplače oz. več kot rektor univerze, s tem pa bremeni proračun ŠOU za cel odstotek. Njegov mariborski kolega prejema celo višjo plačo, 1.177.000 tolarjev bruto, kar nanese skoraj 2 odstotka proračuna mariborske ŠOU. Sploh pa se porabi več kot tretjina sredstev samo za plače zaposlenih na ŠOU. Ugotovitve je bila, da so "žepi študentov res plitki, zato pa so žepi njihovih funkcionarjev jama brez dna". Pavlin se sprašuje, ali študentje res potrebujejo tako velik aparat, v katerega pravzaprav nimajo pravega vpogleda. "Naše temeljno izhodišče seveda je, da je treba študentom vrniti veliko več denarja." V tem smislu je "aparat, ki je, se bojim, včasih sam sebi zadosten, nepotreben". Drugo področje, ki je za Mlado Slovenijo sporno, je način študentske organiziranosti. Študentska ustava v svojem tretjem členu pravi, da je ŠOS stanovska organizacija vseh študentov, ki imajo status študenta na visokošolskih zavodih. Članstvo je torej avtomatično že z vpisom na visokošolski zavod. Ob izredno nizki udeležbi na študentskih volitvah je po Pavlinovem mnenju sporna tudi legitimnost študentskih organov. V Mladi Sloveniji so "zagovorniki svobode združevanja, pluralnih modelov in ne korporativnih, po katerih se z obveznim članstvom ustvarja velika organizacija".

Za predsednika Mlade Slovenije Jerneja Pavlina so bajne plače funkcionarjev na ŠOU znak za poplahl. Po njegovem mnenju so s tem najbolj prikrajšani prav študentje.

Sedanja organiziranost utegne biti celo ustavno sporna, je še menil Pavlin. V Mladi Sloveniji pripravljajo primerjalni študiji, na podlagi katerih bodo predložili alternativni predlog ureditve študentskega dela, po katerem bi bili delodajalci enako obremenjeni, bistveno več sredstev pa bi se reinvestiralo v študente.

Kronične nepravilnosti na ŠOU

Seveda je to le en vidik, ki po mnenju Marka Borisa Andrijanica, predstavnika Pravne fakultete v študentskem zboru Univerze v Ljubljani iz vrst sedaj opozicijske Samostojne akademske skupine (SAS), ni tako sporen. Plača direktorja je res visoka, a za težko in zelo odgovorno delo primerna. SAS je bolj zaskrbljen zaradi nepravilnosti v ljubljanski ŠOU, ki so se sicer dogajale že v preteklosti, a so zdaj postale še očitnejše oz. jih odgovorni niti ne poskušajo več prikriti.

Študentski zbor in njegovi poslanci imajo sicer pomembno vlogo, saj morejo študentje uspešneje odločati v zadevah, ki se jih dotikajo, kot pa politiki. Temeljna usmeritev študentskega zbora znotraj študentske organizacije namreč ni namenje-

Dogovor med vlado in krovno študentsko organizacijo naj bi poskrbel za kakovostnejši študij, rešil bivanjsko problematiko študentov in uredil področji sociale in zdravstva.

bili nekdanji predsedniki ŠOU, z njimi povezani študentski funkcionarji in ne nazadnje tudi sedanja predsednica Maja Potočnik.

Najprej je "letel" Matjaž Titan, ki je želel zaslužiti na račun študentov s študentskimi zborniki. Titana je zamenjal Jernej Jeraj, ki je obljubljal večjo transparentnost in konec zasledovanja zasebnih interesov v škodo študentov. Poleti so prišli na dan nepravilnosti, ki jih je zakrivil v. d. direktorja Zavoda za mladinski turizem (ZMT) Sašo Fras, ki je dobesedno izpraznil prostore zavoda in s tedanjo ekipo, kontakti in podporo

bolj komercialno naravnanih študentskih servisov ustanovil turistično agencijo ZMT potovanja, d. o. o. K sreči je sodišče hitro ukrepalo in je zaradi zavodu povzročene škode agenciji začasno prepovedalo poslovanje. Kmalu za prvo je prišla v javnost še druga afera, imenovana Netcafe. Toni Mlakar, nekdanji dolgolet-

ni visok funkcionar ŠOU in svak Ajde Brazde, predsednice Študentske neodvisne zveze (ene od strank, ki so krojile politiko ŠOU v zadnjih letih), je namreč izkoristil svoj položaj in na stroške ŠOU prišel do zasebnega lokala v okviru kompleksa fakultete za družbene vede. Ta razkritja so očitno prepričala nekatere, da je treba narediti konec "koaliciji študentske enotnosti", t. j. študentske vlade, ki so jo sestavljale vse skupine in je nastala zaradi želje po rešitvi težkega finančnega položaja pri ŠOU. Študentska neodvisna zveza je razpadla na dve struji. Struja pod vodstvom Ajde Brazde se je povezala s skupino Sončnic (na

čelu katere je sedanja predsednica Maja Potočnik) in je tudi s pomočjo izdatnih finančnih sredstev (ki naj bi jih po Andrijanicевih besedah črpali kar iz proračuna študentske organizacije) dosegla zmago na volitvah.

Nova vlada, nove nepravilnosti

Vlada, ki sta jo sestavili skupini Sončnic in Neodvisnih (ime, ki se morda ne sklada najbolj z dejanskim stanjem), je že v začetku svojega mandata sprejela odločitve, ki so pri SAS razblinile poslednje upanje, da se bo nova vlada resnično zavzemala za študente. Zadnja vlada je tik pred koncem mandata dosegla dogovor o zamrznitvi plač na ŠOU, s čimer bi dobili prepotrebna sredstva za socialno pomoč študentom in nove izobraževalne projekte. Nova predsednica pa se je kaj kmalu domislila, kako ta sredstva potrošiti. Na prvi redni seji predsedstva ŠOU 10. decembra 2003 je bil namreč sprejet sklep o dvigu osnove, na podlagi katere se obračunajo študentski honorarji, in sicer z 215 na 254 tisoč tolarjev. Stroški Študentske organizacije so se s tem povečali za več kot 30 milijonov letno. Tudi višina sejinj je poskočila. V ŠOU so si poleg tega člani predsedstva privoščili nakup sedmih Nokiinih mobilnih telefonov v skupni vrednosti 413.000 tolarjev, nove računalnike in drugo opremo, da o višini računov za mobilno telefonijo prav teh članov predsedstva niti ne govorimo.

Da bi omenjene nepravilnosti ne prišle pod drobnogled nadzornega senata ŠOU, študentska vlada za predsednika senata ni podprla kandidata, ki ga je predlagala opozicija, in to v nasprotju z dolgoletno prak-

Sedanja predsednica ŠOU Maja Potočnik je sebi in svojim kolegom dvignila osnovo za honorarje, poskrbela za potratne nakupe in odvzela možnost nadzora nad svojim početjem.

so in logiko. Sedaj v bistvu študentska vlada nadzira sama sebe.

Vedeti je tudi treba, da je bil prejšnji nadzorni senat velik trn v peti Potočnikov, saj se ni pustil zmanipulirati pri obravnavi kršitev, ki jih je sama izvajala znotraj študentske organizacije. Sedanja predsednica ŠOU je namreč svojevrstna rekorderka, saj so ji določili najvišji denarni kazni v zgodovini ŠOU, ki skupaj z odškodninami presega milijon tolarjev. Prva kazen se je nanašala na nakazovanje sredstev tujim organizacijam, pri čemer je "pohodila" veljavne akte ŠOU in zakonodajo Republike Slovenije. Vzrok za drugo kazen pa je bila poraba sredstev ŠOU za financiranje volilne kampanje lastne skupine. Nazadnje se je Potočnikova domislila odvzeti legitimnost sklepom prejšnjega senata, ker naj bi bil le-ta odločal v neskladju z akti in bi bil pri odločanju dejansko nesklepčen.

Mitja Volčanšek

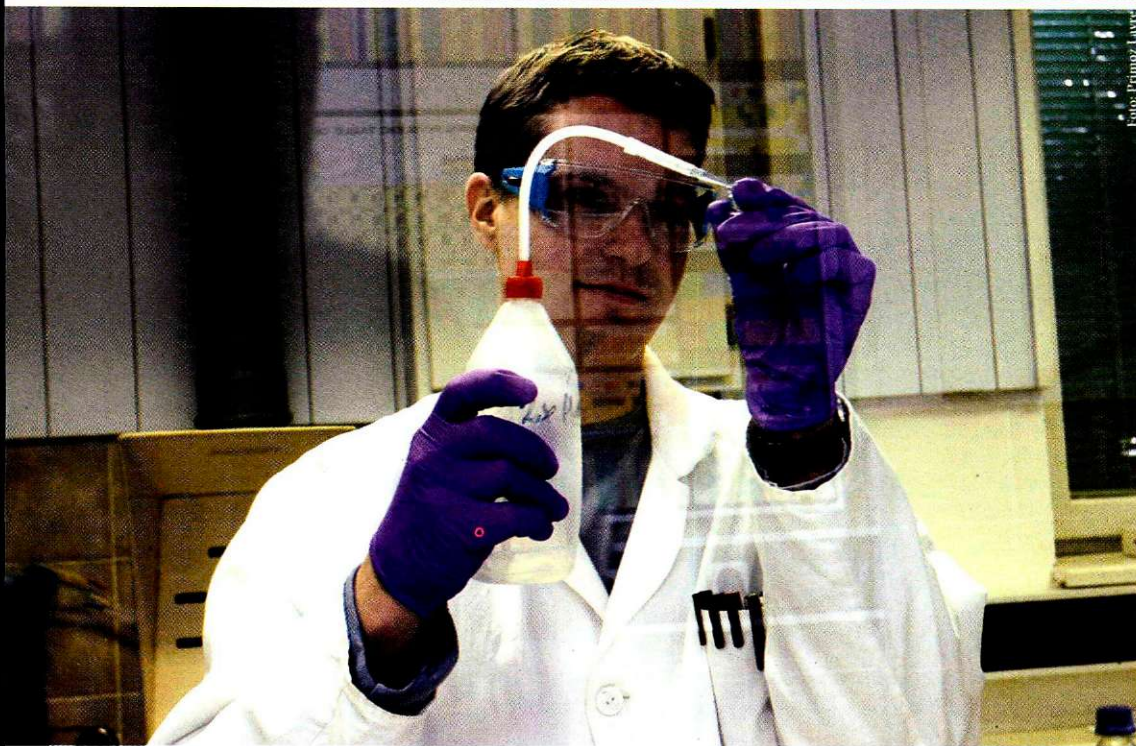
Študentje s svojim delom ustvarijo precejšen dobiček, a se žal le del tega porabi za reševanje njihove problematike.

na nekakšnem političnem treningu, ampak reševanju konkretnih problemov in izboljšanju študijskih in obštudijskih razmer. V pogovoru nam je Andrijanec razložil, da problem ni nizka udeležba na študentskih volitvah, ampak informiranje študentov. Če tega ni, je študentom onemogočeno aktivno soodločanje. Zato je temeljno vprašanje, kako zagotoviti učinkovito delovanje in transparentnost organizacije.

Preteklo leto je bilo eno najburnejših v zgodovini ŠOU Ljubljana iz dveh pglavitnih razlogov: nenehna menjavanja študentskih vlad in številnih afer, katerih protagonisti so

FM 102.1
99.5
stereo
RDS
Radio VIVA
M.Sobota tel:02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

V začetku lanskega decembra je direktor slovenskega raziskovalnega Instituta Jožef Stefan (IJS) Vito Turk izredno odpustil dva ugledna raziskovalca in med drugimi raziskovalci sprožil val ogorčenja. Skupaj s protesti na dan prihajajo tudi podatki o avtoritarnem Turkovem vodenju IJS in nepotizmu znotraj njega.

Boj za evropski denar

Kot že rečeno, je Turk v začetku decembra lani izredno odpustil dva ugledna raziskovalca na inštitutu, in sicer dr. Uroša Staniča in dr. Pavla Oblaka. Kot razlog za odpust je navedel domnevno nepravilno obračunavanje ur za mednarodne projekte. Naši viri pravijo, da je bilo slednje uradni razlog, s katerim se je Turk lahko odkrižal obeh raziskovalcev. Pravi razlog za odpust naj bi bil drugje. V ozadju naj bi se namreč bil boj, kdo lahko razpolaža z določenim odstotkom sredstev, ki jih inštitut dobi od evropskih ustanov. Kot pravi naš vir, je imel Stanič dobro napeljene evropske povezave in razmeroma veliko denarja pa tudi možnosti, da ga dobi še več. Pri tem naj bi sam želel dobiti večji delež (kar je glede na to, da je denar dobil za svoje raziskovanje, razumljivo), Turk pa mu tega ni dovolil (želel je namreč, da bi večino tega denarja dobil inštitut), zato ga je začel omejevali z uradnimi zahtevami o višini cene ure. Šlo je torej za vprašanje, kdo bo dobil več sredstev – ali razis-

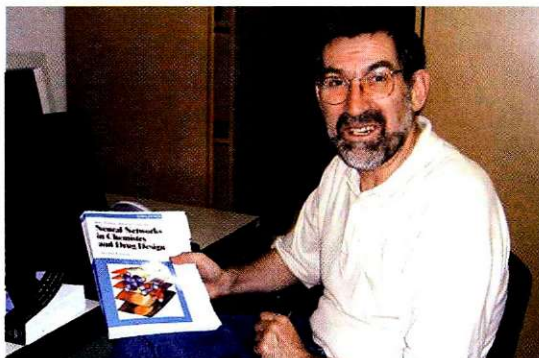
kovalec, po čigar zaslugi so sredstva prišla na inštitut, ali inštitut.

Turk – diktator?

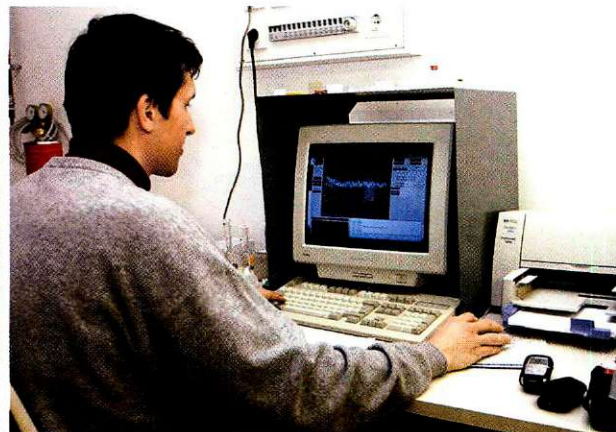
Še bolj kot sama zgodba o odpustu (pred kratkim je sodišče potrdilo, da odpust ni bil v neskladju z zakonodajo) je zanimiva zgodba o domnevno pretirani avtoritarnosti in samovolji, ki naj bi si jo pri vodenju IJS privoščil Turk. O slednjem se v znanstvenih krogih govori že nekaj časa. Na to je posredno prvič javno opozorilo 41 podpisnikov protestnega pisma (poleg prvega podpisanega rednega profesorja, znanstvenega

svetnika Kemijskega inštituta in nekdanjega člana SAZU dr. Jureta Zupana jo je podpisalo še 40 uglednih slovenskih raziskovalcev), ki je bilo v začetku tega leta poslano predsedniku vlade Antonu Ropu. V njem so podpisniki zapisali, da nezakoniti odpust dveh raziskovalcev ni nič drugega kot akt discipliniranja in ustrahovanja drugače mislečih. "Dejstvo je, da so vsi (ne samo mladi) raziskovalci v Sloveniji zelo hitro dojeli sporočilo direktorja 'če ne boste ubogljivi in poslušni, vas lahko takoj odpustim. Če to lahko storim znanstvenemu svetniku, lahko toliko la-

že odpustim mladega raziskovalca.'" Turk takšne navedbe označuje kot klevete in pravi, da nikogar ne ustrahuje in še manj sili k lojalnosti. A naši viri in nekatera dejstva govorijo drugače. Dovolj pomenljivo je denimo dejstvo, da protestnega pisma zoper odpust obeh omenjenih raziskovalcev ni podpisal nihče od raziskovalcev IJS. Razlog za slednje naj bi bil, kot navaja naš vir, ta, naj bi bil Turk tistim, ki bi si pismo upali podpisati, grozil z nekaterimi sankcijami (grozil naj bi bil tudi tistim, ki so pismo že podpisali, češ da ne bodo, če ne umaknejo svojega

Podpisniki protestnega pisma z dr. Juretom Zupanom na čelu, naslovljenega na Antona Ropa, menijo, da je bil odpust raziskovalcev IJS nezakonit, saj naj bi šlo le za Turkov poskus discipliniranja tistih, ki bi se mu upali postaviti po robu.

Se denar za raziskovanje v IJS deli po družinskem ključu?

podpisa, smeli več sodelovati z IJS in da bodo izgubili raziskovalno podporo), in dejstvo, naj bi bili raziskovalci IJS Turku zelo lojalni. "Prvič zato, ker se bojijo za svoje plače in položaje, drugič pa zato, ker je znal IJS svojim raziskovalcem ved-

pa dela na istem oddelku. Neposreden rezultat tovrstnega nepotizma naj bi bila poteza, s katero je Turk svojemu sinu Dušanu iz sredstev, ki jih je IJS imel na voljo za tako imenovano uravnoteženje programskega financiranja celotnega IJS, dodelil več kot dvainpolkratno povečanje sredstev, kot jih je že imel, zaradi česar so drugi raziskovalni programi dobili temu ustrezno manj. Turk slednje za našo revijo zanika, rekoč, da gre za neresnične podatke, vendar pa ga dokument, ki nam ga je uspelo dobiti v zadnjih dneh, vsaj deloma demantira. V dokumentu, januarja 2000 ga je na ministrstvo za šolstvo poslal eden izmed raziskovalcev, so namreč poimensko navedeni vsi raziskovalci, ki so za svoje raziskave dobili odobreno več kot dvakratno povečanje sredstev. Med petimi imeni, ki ji navaja dokument, je tudi Dušan Turk, pri katerem je razvidno, da je za program "503-Strukturna biologija" dobil odobren denar za 7.939 raziskovalnih ur na leto, medtem ko bi mu običajno pripadel denar za 2.865 ur letno. Kot je razvidno, gre za 277,1-odstotno povišanje sredstev.

Zdi se torej, da govorice o samovoljnem ravnanju Vita Turka na mestu direktorja IJS le niso iz trte izvite, kot želi prikazati Turk, in da so na tem inštitutu, če lahko verjameмо našim virom in podpisnikom protestnega pisma, veliko bolj kot uspešnost pomembni lojalnost in družinska razmerja. Na ta račun pa seveda najbolj trpi znanost.

Aleš Kocjan

Vito Turk odločno zanika, da bi IJS vodil z železno roko, pomenljivo pa je, da protesta zoper odpust dveh raziskovalcev IJS ni podpisal nobeden od tam zaposlenih.

no zagotoviti za več kot 20 odstotkov višje plače, kot so v drugih raziskovalnih institucijah," pravi naš vir.

Turkov nepotizem

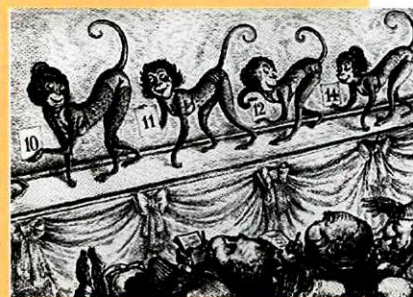
Poleg avtoritarnosti naj bi po navdbah našega vira Turk imel še en problem, in sicer nepotizem, ki naj bi si ga v zadnjih letih privoščil kot direktor IJS. V času Turkovega vodenja inštituta naj bi se bila na inštitutu zaposlila oba njegova sinova, ki naj bi jima nato priskrbel tudi lepa položaja. Dušan Turk denimo vodi očetov nekdanji oddelek, oddelek za biokemijo in molekularno biologijo, Boris Turk

Lovska izkušnja

Pred leti sem za lokalni časopis Zasavc v rubriki Na obisku obiskal mnoge zanimive zasavske osebnosti, ki bi verjetno kljub vsemu znanju, ki so ga premogli, težka prišli v vseslovenske medije. Pa so, verjemite mi, imeli povedati veliko, kar bi utegnili zanimati tudi druge, ne samo Zasavčane. Ko sem pred časom, po nekaj letih, znova pomislil na vse tiste, katerih delo, znanje, modrost sem s pomočjo omenjene rubrike prenašal zasavski javnosti, me je znova "prijelo". Pred leti, ko sem nehal objavljati njihove zgodbe, sem bil prepričan (ali pa sem tako verjel, ker sem bil naveličan), da sem "odkril" že vse zanimive osebnosti. Bile so različnih profilov. Nekateri so bili zeliščarji, drugi zdravilci pa zagovorniki pridelovanja koprplje in lanu, partizanski bolničarji, oglarji, organisti, nekateri so bili v nenehnem boju z oblastmi ... Mnogi med njimi so žal že pokojni.

Po nekaj letih, ko sem znova začel iskati preproste, a zanimive osebnosti, sem kmalu ugotovil, da jih še vedno vse polno živi med nami. Med nami je tudi naslov nove lokalne televizijske oddaje, kjer jih bom skupaj z ekipo poskušal približati vsem, ki jih bodo želeli videti, jim prisluhniti. In ko sem se v pripravi na eno izmed oddaj večkrat oglasil pri enem izmed lokalnih umetnikov, izdelovalcu spominkov, ki je med drugim lovec, sem v pogovorih z njim in v praksi doživel, da mu lovstvo zagotovo ne pomeni samo golega ubijanja divjadi, ampak marsikaj drugega, "nekrvavega". Kakor pravi lovec skrbi za zdravljenje divjadi in njihovo krmljenje, ko je njihova naravna hrana globoko zamrznjena pod snegom ...

Doslej se, priznam, z lovstvom nisem kaj posebno miselno ukvarjal, le tu in tam sem prebral kakšen lovec in lovstvu nenaklonjen članek, ki jih je resnici na ljubo v zadnjih letih več kot za časa Josipa Broza Tita, ki so mu, da je lahko streljal, živali kar k drevesu privezovali. Seveda pa se o takšnem načinu "lovstva" takrat ni smelo pisati. Da pa po toliko letih v lovstvu le ni vse tako črno oziroma "krvavo", če hočete, kot je razbrati iz mnogih člankov, lahko sklepam po pogovorih z že omenjenim lovecem in nekaterimi drugimi. Seveda pa poznam tudi take med njimi (ki pa niso in nikoli ne bodo moji znanci, kaj šele prijatelji), ki jim ubijanje dobesedno sije z oči. Takih se bojim. Take obsojam.

Šolska izkušnja

Ko sem zadnjič v neki TV-oddaji poslušal šolskega ministra Slavka Gabra, čes da ni res, da oblast ob anomalijah, ki se dogajajo v družbi, ne ukrepa dovolj hitro, bi se najrajši zjokal. Oblast še zdaleč ni hitra, gospod Gaber, kadar gre za odkrivanje kriminala. Nekako tako hitra je kot nekateri v šolskem sistemu, če je primerjava vsaj malce smiselna. Zakaj in kako? Kot roditelj sem lahko ob maturi svojega otroka in otrok prijatelj občutil, kako dolgo in napeto je lahko čakanje na maturitetne rezultate. Ali kako "prijetno" je čakanje osnovnošolcev na mnogih "vaših" šolah, gospod Gaber, ko čakajo, kdaj bodo nekateri (ne vsi) tovariši popravili kontrolne naloge. Kako otrokom popravljenih kontrolnih nalog ne dajo v pogled, čeprav bi morali, kaj šele da bi jih nesli domov pokazat staršem in se iz napak nekaj naučili. To, minister Gaber, je vaše delo, ne pa da oblast, ki ji že nekaj let pripadate tudi vi, branite, kako je dobra in kako so vsi drugi, ki menijo drugače, nestrpni in ne vem kaj še vse. Spodaj podpisani sem resnično nestrpen. Nestrpen od pričakovanja, kdaj boste ustvarili otrokom in staršem prijaznejši šolski sistem. Ste že kdaj stehali šolske torbe osnovnošolcev, ki obiskujejo nižje razrede?

Igor Gošče

- potrdilo, da imajo vsi tretjinsko in šestinsko zaposleni na IJS obrazec M1 o sklenjeni zaposlitvi s socialnim zavarovanjem.

Ta, zadnja točka je še posebej kritična, saj sem v zadnji analizi ugotovil, da je vzrok za neugodno izpolnjevanje kriterijev nosilstva na IJS, ravno v zaposlenih "tretjincih". Poleg tega jih je od vseh 44 dvojno zaposlenih raziskovalcev (DOP2 in REDP2) na IJS zaposlenih 32 od katerih 4 nimajo 5 točk. Od 145 dopolnilcev je na IJS zaposlenih 57 od katerih 14 nima 5 točk. Med zaposlenimi so tudi odlični raziskovalci iz tujine, za katere pa je ureditev delavne vizer vprašljiva: npr. Milan-Mik Pintar iz Kanade, Danilo Ivan Lasič iz USA,

Tabela 1. Seznam programov, ki jim je IJS dodelil več kot 200% "doto", glede na prej pripadajoče pogodbe in projekte.

Vodja	Prog.	Naslov	Dota (ure)	Dodatek IJS	(%)	FTE
Turk, D.	503	Strukturna biologija	2.865	7.939	277.10	4.67
	510	Funkcijska keramika	4.840	11.903	245.93	5.33
	511	Inženirska keramika	3.567	7.731	216.74	3.50
	539	Plazma in sevanje	3.898	8.104	207.90	4.17
	529	Elektronska dinamika	3.319	6.800	204.68	4.00

Dokument, iz katerega je razvidno, da je bilo Turkovemu sinu Dušanu Turku pred leti odobreno za 277 odstotkov več sredstev, kot bi jih dobil sicer.

Vohunsko letalo

Britanske raziskovalce na področju aerodinamike, ki projektirajo miniaturna letala v velikosti žuželke, so za to početje navdihnile čebele in muhe. Tako majhna letala bi se lahko pretihotapila kamor koli in nadzorovala vse, ne da bi kdo to vedel. Znanstveniki iščejo način, kako omogočiti vzlet in letenje takšnega letalca. Sicer pa takšne naprave že obstajajo, vse pa so doslej naredili v ZDA. Njihova pomanjkljivost je, da lahko letijo le nekaj sekund in preletijo le nekaj metrov. Cilj načrtoval-

cev je narediti letalo, dolgo od tri do štiri centimetre, uporabljali pa naj bi ga v vojaške in civilne namene.

Zaplembe mamil

V deželi Spodnja Avstrija je avstrijska policija zasegla 113 kilogramov heroína. Po mnenju oblasti gre za največjo količino heroína, ki so jo

kdaj zasegli v Avstriji. Sicer pa je avstrijska policija lani zasegla 43 kilogramov heroína. Največja zaplemba mamil do omenjene pa je bila zaplemba 107,5 kilograma mamil med policijsko operacijo leta 2001 v kraju Wels na zahodu države.

Prevare s številkami

Američani so čedalje višji in širši, zato se krojači zatekajo k zvijači, imenovani številke za nečimrnost, zaradi česar so potrošniki prepričani, da nosijo manjšo številko obleke kot v resnici. Ameriška tekstilna industri-

ja upa, da bo znova uvedla standardne velikosti, saj se je, kot je pokazala nedavna raziskava, oblika telesa povprečnega Američana v minulih 50 letih precej spremenila, še posebej so se jim razširili pasovi in boki. Zadnje tovrstno raziskavo so opravili leta 1941, ko so oblikovali uniforme za vojake. Sedaj pa so opravili novo študijo in jo poimenovali Size-USA. Financirale so jo tekstilna industrija, ameriška kopenska vojska in mornarica ter nekaj univerz. Posebna naprava je na vsaki od 10.000 oseb opravila meritve na 240 točkah na telesu. Tradicionalna velikost 8, kar je pri nas številka 38, je v tekstilni industriji predvidena za povprečno žensko s pasom 68,5 centimetra. Raziskava pa je pokazala, da pas povprečne sodobne ženske v ZDA meri od 81 do 94 centimetrov, odvisno od etnične skupine, ki ji pripada. Podatke iz raziskave bodo uporabili tudi pri določanju velikosti sedežev v letalih in avtomobilih. Ker je zadnjih nekaj let čedalje več Američanov debelih, je letalska industrija takšnim potnikom začela zaračunavati kar dve vozovnici.

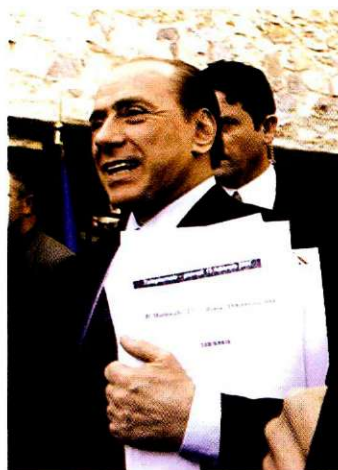
Ukradli vlak

Neznani tatovi so iz muzeja v mestu Doneck na vzhodu Ukrajine ukradli lokomotivo z začetka 20. stoletja, da bi jo prodali za staro železo. Dele ene najstarejših lokomotiv iz nekdanje Sovjetske zveze so našli na odlagališču odpadkov na obrobju mesta. Ukrajinska policija je se sporočila, da so tatovi najverjetneje morali uporabiti viličarja glede na to, da je lokomotiva iz leta

1924 tehtala kar petnajst ton. V zadnjem času v Ukrajini, kjer vlada velika revščina, pogosto kradejo kovinske predmete, ki nato končajo med starim železom. Policija tako še vedno išče dele kovinskega mostu, ki je pred nekaj tedni izginil iz nekega mesta na zahodu države. Skoraj četrtnina od 48 milijonov prebivalcev te države živi pod mejo revščine.

Bogati politiki

Italijanski medijski mogotec in premier Silvio Berlusconi je najbogatejši demokratično izvoljeni politik na svetu. Kot predsednik medijskega holdinga Fininvest ima v lasti premoženje v vrednosti 10 milijard dolarjev, na drugem mestu pa je kanadski premier Paul Martin z 225 milijoni dolarji.

Berlusconi je bogatejši od ameriškega predsednika Georgea Busha, čigar premoženje ocenjujejo na 15 milijonov dolarjev, in francoskega predsednika Jacquesa Chiraca z devetimi milijoni dolarjev. Britanski ministrski predsednik Tony Blair mora shajati s tremi milijoni dolarjev, nemški kancler Gerhard Schröder pa z milijonom dolarjev. Berlusconi, ki je tudi najbogatejši Italijan, se je na lestvici najbogatejših industrialcev na svetu uvrstil na 30. mesto. Sicer pa je najbogatejši človek na svetu računalniški mogotec Bill Gates s 46,6 milijarde dolarjev premoženja.

Škodljiv plin

Italijanski znanstveniki so sporo-

čili, da izpostavljenost izpušnim plinom pri otrocih povečuje tveganje za levkemijo. Raziskave, ki so potekale 20 let, kažejo, da je možnost, da za levkemijo obolijo otroci, ki živijo ob prometnih cestah, precej večja kot pri tistih, ki so v stiku z boljšim zrakom. V študiji je sodelovalo 120 otrok z levkemijo, vsi pa so bili iz pokrajine Varese. V kontrolni skupini je bilo 480 zdravih otrok. Ugotovili so, da imajo otroci, ki so najbolj izpostavljeni benzenu, štirikrat večjo možnost, da zbolijo za levkemijo, medtem ko je bilo tveganje tistih, ki so bili v stiku s srednjo ravno benzena, za 50 odstotkov večje kot pri otrocih, ki so bili benzenu najmanj izpostavljeni. Kot so ugotovili že pred časom, je benzen kot sestavina izpušnih plinov povzročitelj levkemije, najpogostejše oblike raka pri otrocih.

Prva je Švica

Po raziskavah je od 215 mest na svetu po kakovosti življenja na prvem mestu švicarski Zürich, na drugem Ženeva, tretje mesto pa si delita kanadski Vancouver ob obali Tihega oceana in avstrijska prestolnica Dunaj. Najnovejši seznam je za EZ zelo ugoden. Pri razvrstitvi mest so raziskovalci uporabili več meril, med drugim spoštovanje človekovih pravic, kakovost mestnega prometa, čistočo, zdravstveno varstvo

in podnebje. Po teh merilih sodijo med prvih deset mest še København, Bruselj, Frankfurt, München in Helsinki. Zanimivo je, da je kljub ostrim zimam za najbolj zdravo mesto na svetu razglašeno mesto Helsinki. Na zadnje mesto na svetu pa se je pre-

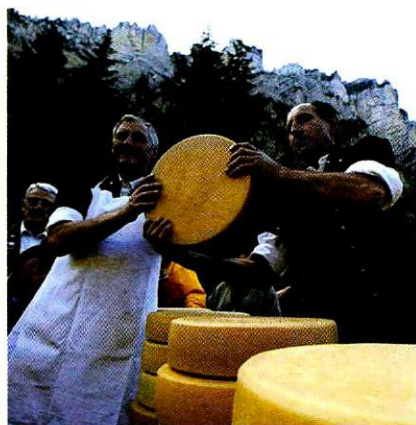

pričljivo uvrstil Bagdad. Najnovejši seznam kaže, da po kakovosti življenja prevladujejo mesta iz Evrope, Nove Zelandije in Avstralije. Med mesti iz EZ so najslabše, in sicer na 120. mestu, uvrščene Atene, predvsem zaradi prevelike onesnaženosti zraka. Precej nizko so se uvrstili tudi Madrid, Lizbona, Rim in London.

Priljubljen sir

Sir postaja pri Francozih čedalje bolj priljubljen. V manj kot petnajstih letih se je namreč njegova letna

poraba na prebivalca v Franciji, državi, ki se sicer ponaša z več kot 400 vrstami sira, povečala s 15,2 na 24,6 kilograma. Francija je z 1,8 milijona ton letno največja izdelovalka sira v Evropi, pred Nemčijo (1,7 milijona ton) in Italijo (1,2 milijona ton). Francoski izvoz sira znaša 502.000 ton, uvoz pa 199.000 ton letno.

Uničevanje koral

Izidi najnovejše znanstve raziskave kažejo, da bi največji koralni greben na svetu do leta 2050 lahko v veli-

ki meri obledel in izgubil 95 odstotkov koral. Zaradi globalnega segrevanja se bo temperatura morja namreč dvignila za 1,5 do 4,5 stopinje Celzija, kar bo uničilo večino koral. Le če se bo segrevanje do konca stoletja ustavilo, še obstajajo možnosti, da si bo avstralski Veliki koralni greben opomogel, sicer bi regeneracija utegnila trajati tudi 500 let.

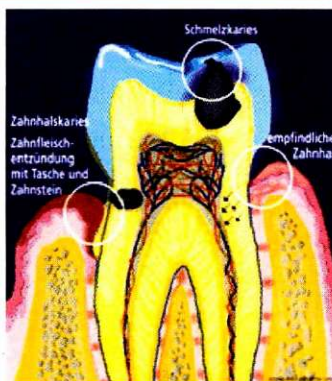
Našli del Beagla

Skupina britanskih raziskovalcev je prepričana, da je našla del ladje Beagle, s katero je Charles Darwin, oče evolucijske teorije, od leta 1831 do leta 1836 plul okoli sveta. Del Beagle naj bi ležal pod blatom v pokrajini Essex, severno od rečnega ustja Temze, in sicer pod usedlino, debelo približno šest metrov. Vsakršna sled za Beaglom, skromnim tridesetmetrskim dvojbornikom z izpodrivo 235 ton, je izginila pred približno 135 leti. Raziskovalci, med katerimi so pomorski zgodovinarji, arheologi in hidrografi, so štiri leta pregledovali stare zemljevide območja, dokumente iz tistega časa in vzorce usedlin iz globin. Da bi potrdili veljavnost

del, so znanstveniki uporabili tudi satelit, ki zazna kovinske predmete pod ne predebelo plastjo zemlje ali rastlinja. Dela ladje formalno še niso identificirali, vendar bodo britanski raziskovalci začeli s kopanjem, da bi tako potrdili svojo teorijo.

Nesrečni karies

Svetovna zdravstvena organizacija je objavila podatek, da ima pet milijard ljudi zobni karies, vendar se mnogi ne zavedajo, da zdravi zobje lahko omogočijo boljše in daljše življenje. Slabo stanje ustne votline in zob ima velik in izredno pomemben učinek na splošno zdravstveno stanje in kakovost življenja. Karies, bolezni dlesni, tumorji ustne votline in grla so težave, s katerimi se soočajo razvite države, čedalje bolj pa tudi države v raz-

voju. V svetu nekateri mislijo, da karies ni več problem razvitega sveta, vendar to ni res, saj ima zobno gnilobo kar 60 do 90 odstotkov šoloobveznih otrok in velika večina odraslih oseb v razvitem svetu.

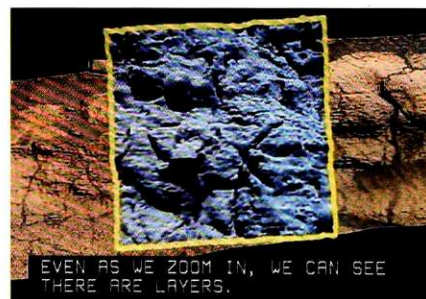
Finski ukrepi

Finska je 1. marca za 44 odstotkov znižala davek na alkohol. Vzrok za tak ukrep je strah pred poplavo trga s cenanim uvoženim alkoholom iz sosednje Estonije. Finska je z visokimi davki doslej poskušala zajeziiti prepogosta in močna opijanja, ki so pogost problem v severnih državah. Vino in žgane pijače je na Finskem mogoče kupiti samo v trgovinah državne trgovske verige Alko, cena pa je tudi do štirikrat višja kot na primer v Nemčiji. Finski izdelovalci alkoholnih pijač pričakujejo, da bodo zni-

žani davki pripomogli k večji porabi za več kot deset odstotkov oz. več kot liter na osebo. Finska vlada se je za znižanje davka odločila zaradi skorajšnjega vstopa Estonije v EZ, ko bo odprava carin omogočila nemoten uvoz poceni estonske vodke in piva.

Voda na Marsu

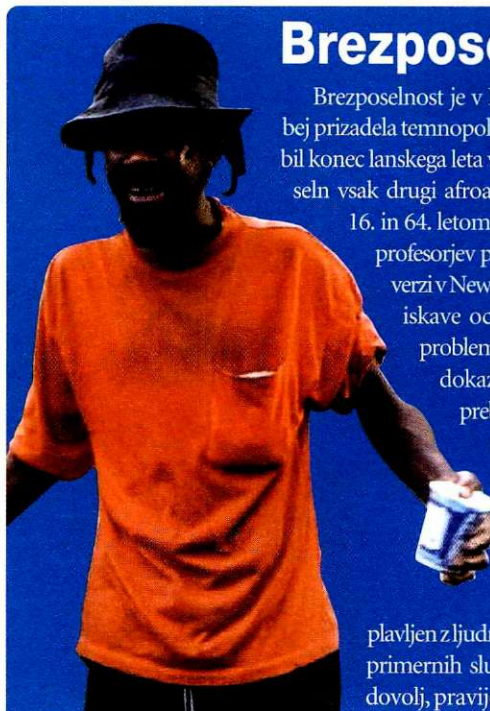
Nasa je sporočila, da je vesoljski robot Opportunity, ki je konec januarja pristal na Marsu, odkril jasne dokaze o tem, da je na rdečem planetu nekoč bilo dovolj vode za obstoj življenja. Na nekdanji obstoj vode na Marsu nakazuje sestava in videz ene od skal na planetu, ki jo je Opportunity natančno preučil. Znanstveniki sicer pravijo, da to še ne dokazuje, da je na Marsu resnično bilo življenje. Robot naj bi bil pristal

prav na tistem območju Marsa, ki ga je nekoč prekrivala tekoča voda, za zdaj pa še ni znano, kako dolgo je že od tedaj, ko je ta voda izginila.

Brezposelnost

Brezposelnost je v New Yorku še posebej prizadela temnopolt prebivalstvo, saj je bil konec lanskega leta v tem mestu brezposeln vsak drugi afroameriški moški med 16. in 64. letom starosti. Eden izmed profesorjev političnih ved na Univerzi v New Yorku je izsledke raziskave ocenil kot velikanski problem, saj naj bi bil to tudi dokaz, da so temnopolti prebivalci nesorazmerno zapostavljeni in da nihče ne vidi izhoda. Odkar v ZDA velja nov zakon o socialnem varstvu, je trg delovne sile preplavljen z ljudmi z nizko izobrazbo, primernih služb pa preprosto ni dovolj, pravijo v vladnih službah.

Človečnjak

Znanstveniki so odkrili še eno vejo človekovih sorodnikov, ki izziva nove spore o genealoškem drevesu človeka. Veliko pred pojavom vzravnane avstralopiteka (Lucy pred tremi milijoni let) in drugih daljnih sorodnikov človeka je pred 5,5 milijona let na ozemlju Etiopije živel primitiven človečnjak. Domnevajo, da je ta človečnjak morda eden prvih sorodnikov človeka, ki se je pojavil po pojavu skupnega prednika šimpanza in človeka pred 6 do 8 milijonov let. Čas, ko sta se ti dve vrsti ločili, so določili s pomočjo metod molekularne biologije. Ko so pred tremi leti naredili prve opise okamenelih kosti in zob tega človečnjaka, so paleontologi domnevali, da je bil še najbolj podoben opici, in ga imenovali ardiptek ramidus kadabba. Prvega predstavnika te vrste človečnjakov so našli leta 1994 v Etiopiji v slojih, starih 4,4 milijone let. Po novih odkritjih in natančnih raziskavah so znanstveniki prišli do ugotovitve, da so okameneli zobje, ki so pripadali 5 osebkom, dovolj, da bi ga imeli za ločeno vrsto ardiptek kadabba, ki ni podvrsta ramidusa, ampak njegov prednik.

Varovalni virus

Virus GBV-C so odkrili pred desetimi leti. Najprej so sumili, da povzroča bolezen ledvic, ker je gensko soroden z virusom hepatitisa C. Toda raziskave tisočih pacientov niso pokazale bolezni ledvic ali katerih koli drugih organov. Takrat je večina znanstvenikov nehala raziskovati ta virus, razen tistih, ki raziskujejo HIV in jih je virus zanimal kot povzročitelj morebitnih spremljajočih infekcij. Vsi so domnevali, da lahko stanje okuženih s HIV samo poslabša. Toda nato so znanstveniki začeli poročati o nenavadnem pojavu: v nekaterih primerih virus GBV-C varuje okužene z virusom HIV pred razvojem aidsa. V šestih let okužbe z virusom HIV so moški, v katerih krvi so našli virus, znan kot GBV-C, umirali trikrat redkeje kot moški, ki niso bili okuženi s tem virusom. Razumevanje, kako ta virus varuje pred aidsom, lahko pospeši nove metode boja proti okužbi z virusom HIV, meni Jack Stapleton z ameriške Univerze v Iovi. Mehanizem tega varovanja pa je še vedno nejasen.

Skrivnost empatije

Poskusi, ki so jih izvedli na londonskem nevrološkem inštitutu, so pokazali, da ljudje, ki ljubijo, čutijo bolečino ljubljene osebe kot svojo lastno. Gre za to, da zavedanje tega, da ljubljene osebi povzročajo bolečino, aktivira iste dele možganov kot občutenje lastne bolečine. Tanya Singer in njeni sodelavci z nevrološkega inštituta so našli 16 parov in jih povabili k sodelovanju pri poskusu. Ženske so priključili na termograf in opazovali spremembe aktivnosti možganov, medtem ko je bila sama ženska ali pa njen partner podvržena kratkotrajnemu sunku električnega toka. Ženske niso videle obrazov svojih partnerjev, ampak so lahko po indikatorjih presodile, katera od njih bo stresla elektrika in kako močan bo tok. Skeniranje možganov je pokazalo, da se aktivirajo v obeh primerih, toda z eno razliko. Pri realni bolečini se je aktivirala vrsta področij možganov vključno s somatosenzorsko skorjo, ob bolečini partnerja pa se somatosenzorska skorja ni aktivirala, aktivirale pa so se vse druge. Fizičnih bolečin partnerjev ženske niso čutile, čutile pa so jih emocionalno.

Jeruzalemska dediščina

Nekdo je dejal, da je kultura draga, toda neznanje stane še več. Če je mir na Bliznjem vzhodu odvisen od dialoga med kulturami in spoštovanja samobitnosti in spomina narodov, potem je mogoče reči, da se je v Parizu v Unescovi konferenčni dvorani zgodil pravi mali čudež, ki priča, da je za vsemi ovirami upanje vseeno še živo. Po 30 letih navzkrižij med Palestinci in Izraelci so le-ti podpisali sporazum o sodelovanju pri ohranjanju spomenikov in svetih krajev Jeruzalema, ki so bili v zadnjem času svetovna dediščina samo na dokumentaciji Unesca. Nikoli doslej se predstavnikom palestinskega in izraelskega Unesca ni uspelo dogovoriti, ker so prenašali politična nasprotja v sferi umetnosti in kulture. Smernice tega dogovora je predlagala Italija v času, ko je predsedovala Evropski uniji. Italijanski poslanec pri Unescu Francesco Caruzo je palestinske in izraelske predstavnike, ki se v začetku niso hoteli niti pogovarjati, pripravil do tega, da so ure in ure sedeli za pogajalsko mizo.

Ugodnosti za nove naročnike revije Demokracija:

- prvi mesec boste revijo prejeli brezplačno
- brezplačno prejmete majico Demokracija
- sodelujete v žrebanju za eno od knjig naše založbe

Naročnina na revijo Demokracija je lahko tudi darilo.

Naročilnica

Akcija - novi naročniki - prvi mesec **brezplačno!**

Plačilo s poloznico • Uredništvo revije Demokracija • p.p. 4315, 1001 Ljubljana

DEMOKRACIJA

ime in priimek: _____

pošiljati začnete dne: _____

datum rojstva: _____

datum: _____

ulica: _____

podpis naročnika: _____

kraj, poštna št.: _____

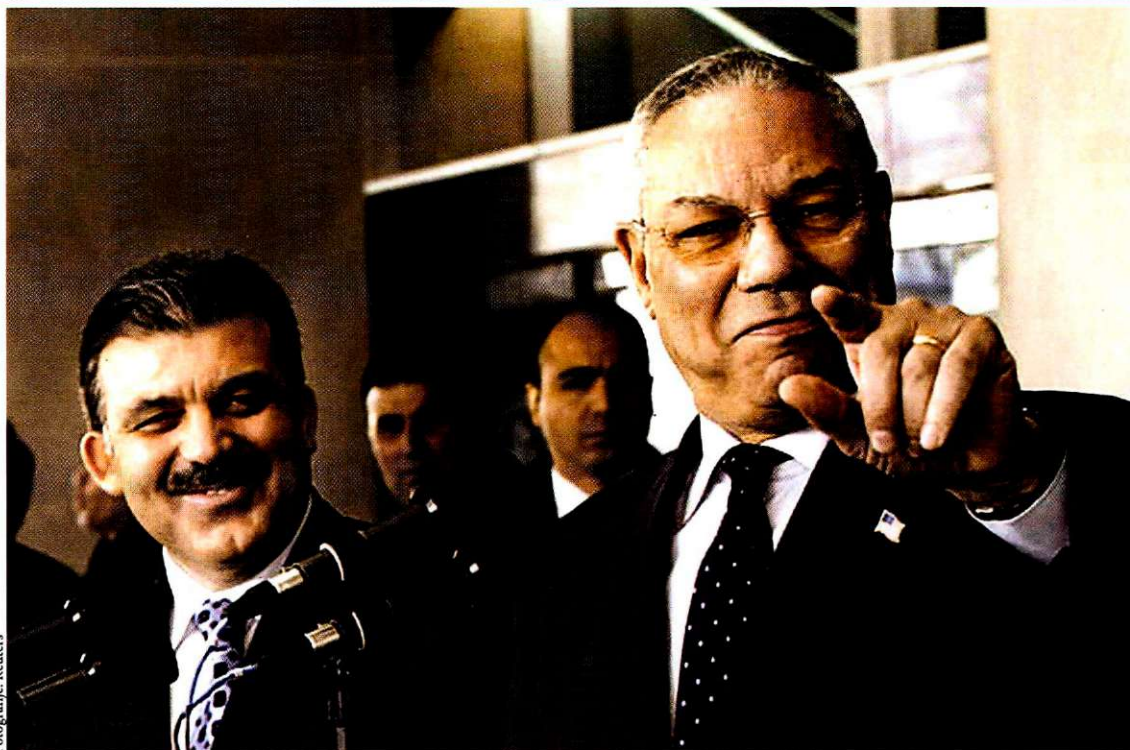
Davčni zavezanec: ☐ da ☐ ne

Če želite 8-odstotni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate: ☐ upokojenec ☐ invalid ☐ brezposeln ☐ študent ali dijak

S to naročilnico se zavežujem, da bom naročnik Demokracije najmanj eno leto!

cena: 550 SIT

Ameriški državni sekretar Colin Powell je ameriški kongres seznanil s stanjem človekovih pravic v 196 državah.

Fotografije Reuters

ZDA o človekovih pravicah

Letno poročilo ameriškega zunanjega ministrstva o stanju človekovih pravic v lanskem letu je zajelo kar 196 držav. Med državami, ki so lani dosegle največji napredek v spoštovanju človekovih pravic, poročilo izpostavlja Afganistan in Irak, med kršilkami pa so poudarjene Kitajska, Severna Koreja, Zimbabve pa tudi več naslednic nekdanje Sovjetske zveze, med njimi Rusija. Kritike so bili deležni tudi ameriški strateški zavezniki, kot so Izrael, Pakistan in Turčija.

Poročilo o človekovih pravicah, ki ga mora State Department, ki po svoji funkciji ustreza evropskim zunanjim ministrstvom, vsako leto izročiti kongresu, temelji na ideji, da bi morale temeljne ameriške vrednote – zavezanost demokraciji in človekovim pravicam – voditi tudi ameriško zunanjo politiko.

Že dolga tradicija

Praksa rednih Poročil o državah (Country Reports) se je začela z zakonom iz leta 1976, na podlagi katerega so na zunanjem ministrstvu vzpostavili položaj koordinatorja za človekove pravice.

Prvo letno poročilo je tako ameriški kongres prejel že leta 1977. Takrat je obravnavalo "samo" 82 držav, in sicer prejemnic ameriške pomoči. Danes so v letna poročila zajete vse države članice Združenih narodov pa tudi kakšna nečlanica. Vendar z leti ni naraščal samo seznam držav, ampak tudi človekovih pravic, na katere so ZDA pozorne. Poleg klasičnih "civilnih" pravic so zelo pomembne tudi politične, povezane s pravico in realno možnostjo ljudi, da po zakoniti poti zamenjajo obstoječo oblast. Dodani sta poglavji o pravicah žensk in delavskih pravicah. Velika pozornost je namenjena pra-

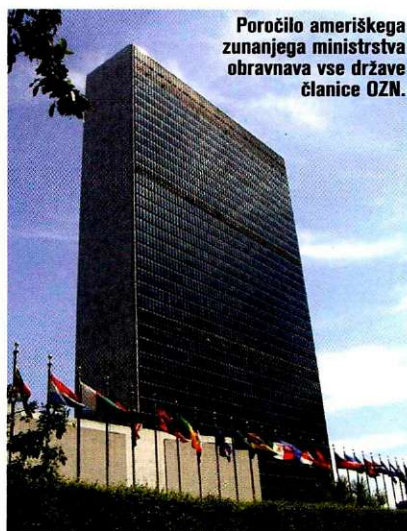
vicam otrok, invalidov in raznih manjšin, predvsem etničnih, rasnih in verskih.

Človekove pravice kot politična prioriteta

Avtorji letošnjega poročila izrecno zavračajo idejo, ki se je pojavila predvsem po 11. septembru, da si ZDA zdaj, ko je bila s terorizmom neposredno tako ogrožena njihova varnost, ne morejo več privoščiti razkosja, da bi zunanjo politiko gradile na človekovih pravicah, ampak jo morajo v večji meri podrediti pragmatični politiki, vezani na lastno varnost. Kot zavrnitev takšnih pogledov poročilo navaja predsednikovo svetovalko za nacionalno varnost Condoleezza Rice: "Ne bo-

mo nehali razpravljati o stvareh, ki so za nas pomembne – človekove pravice in verske svoboščine in tako dalje. Še naprej bomo poudarjali ta vprašanja. Če tega ne bi delali, ne bi bili Američani." V poročilu je poudarjena ideja, da sveta ni mogoče izboljševati le z bojem proti nečemu (to je terorizmu), ampak z vztrajanjem pri pozitivnih idealih, kot so človekove pravice.

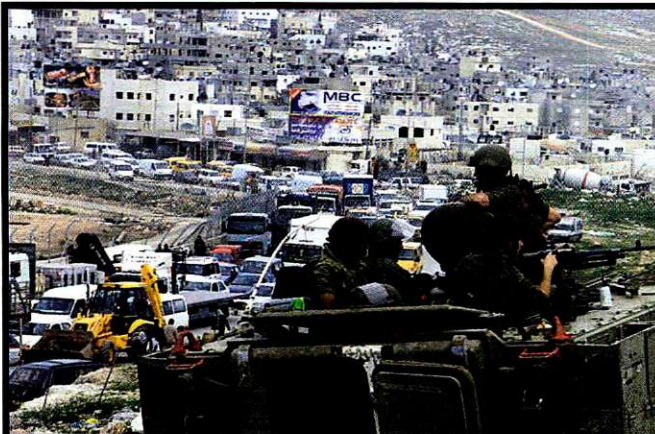
Iz poročila tako izhaja, da ZDA zaradi vojne proti terorizmu ne nameravajo pozabiti na vprašanje človekovih pravic. Poročilo omenja avtokratske režime "od Bližnjega vzhoda do Srednje Azije in Kitajske", ki svoje zatiranje človekovih pravic opravičujejo z vojno proti terorizmu in ljudi, ki mirno izražajo svoje misli in prepričanja, označujejo za "teroriste". Poročilo pri tem poudarja, da ZDA takim prevaram ne nasedajo.

Poročilo ameriškega zunanjega ministrstva obravnava vse države članice OZN.

Od Severne Koreje do Zimbabveja

Po pričakovanju leti precej kritike na odpadniške in druge problematične države, kot so Severna Koreja, Iran, Kuba, Sirija, Zimbabve. Severnokorejski režim je označen kot "eden najbolj nehumanih na svetu", saj ne upošteva niti najbolj temeljnih človekovih pravic, njegovo rav-

Izraelski vojaki na zasedenih palestinskih ozemljih: ameriško poročilo je neprizanesljivo tudi do ameriških zaveznikov.

Rusija krši človekove pravice v Čečeniji, volitve pa so bile samo manipulacija. Poročilo opozarja na onemogočanje normalnega delovanja opozicije.

» nanje pa vključuje umore nasprotnikov, preganjanje prisilno vrnjenih ubežnikov in težke razmere v zapori in koncentracijskih taboriščih. Pri tem oblasti celo silijo noseče ujetnice k splavu ali pobijajo novorojenčke.

Razmere so se lani poslabšale tudi na Kubi, kjer je Castrov režim na izjemno dolge zaporne kazni – 20 let v povprečju – obsodil 75 oporečnikov samo zato, ker so uporabili svojo ustavno pravico do peticije in se zavzeli za referendum o političnih in gospodarskih reformah. Vlada Zimbabveja je redno uporabljala razne oblike političnega nasilja. Nezakonite aretacije in mučenje so ostali tudi značilnost Sirije, Savdske Arabije, Tunizije in več drugih arabskih držav. Poslabšanje razmer v Iranu je povezano predvsem z nepošteno izvedbo volitev, saj so verski fundamentalisti svojim političnim nasprotnikom preprečili enakopraven nastop na volitvah ali pa so jim celo onemogočili kandidiranje. Mnoge kritike letijo tudi na avtorske režime na območju nekdanje Sovjetske zveze, značilne na primer za Belorusijo, Turkmenistan, Uzbekistan, Kazahstan in Kirgizijo, kjer je oblastem skupno prepričanje, da so za boj proti opoziciji dovoljena praktično vsa sredstva, vključno z umori, zapiranjem in mučenjem.

Kršitve "velikih"

Toda zelo ostra kritika leti tudi na večje in vplivnejše države, kakršni sta Kitajska in Rusija. Napredek, ki ga je Kitajska sicer dosegla v letu 2002, se v letu 2003 vsaj na področju človekovih pravic ni nadaljeval. Namesto tega je režim vztrajal pri preganjanju oporečnikov, nadzoru nad internetom in preganjanju tistih,

ki so v spletnih razpravah načenjali teme, sporne za oblasti. Mnogim skupinam je bila kratena verska svoboda: od pripadnikov verske skupine Falun Gong do Tibetancev in muslimanov. Preganjanje muslimanske uigurske manjšine kitajske oblasti neupravičeno označujejo kot boj proti terorizmu. Formalno "socialistična" Kitajska je tudi med največjimi kršilkami delavskih pravic, saj delavcem odreja pravico do stavke in jim prepoveduje svobodno organiziranje v sindikate. Najnevarnejši kraj za sindikaliste na svetu pa je vendarle neka druga država – Kolumbija.

Rusiji poročilo med drugim očita onemogočanje normalnega dela in financiranja politične opozicije. Mediji so popolnoma pristranski v korist vlade, volitve pa nepošteno. Kot poseben problem je vnovično izpostavljena ruska politika do Čečenije. Predsedniške in parlamentarne volitve, ki so jih ruske oblasti lani izvedle v Čečeniji, so v poročilu označene kot manipulacija, ki ne ustreza mednarodnim standardom, kakrš-

ni veljajo za volitve. Nekatere komentatorje, na primer Toma Malinowskega iz nevladne organizacije Human Rights Watch, je tako oster ton do Rusije "nekoliko presenetil".

Neprizanesljivo do zaveznikov

To bi lahko pomenilo, da so dali avtorji poročila prednost objektivnosti pred političnim pragmatizmom, saj bi ta verjetno zahteval, da se mednarodno tako pomembni državi, kot sta Rusija in Kitajska, obravnavata nekoliko bolj "v rokavicah". Prizadevanje za objektivnost lahko najbolje opazimo pri precej neprizanesljivi obravnavi držav, ki veljajo za ameriške tesne zaveznike, kot sta Izrael ali Turčija, in držav, ki so za ZDA strateško pomembne v vojni proti terorizmu, kot so Savdska Arabija, Pakistan in druge srednjeazijske države. Do takih zaveznikov ni poročilo nič bolj prijazno kot do drugih primerljivih držav.

Izraelu tako med drugim očitajo "pretirano uporabo sile", obstrlejevanje civilnih območij, omejevanje svobode gibanja palestinskim civilistom.

(Kritik so deležne tudi palestinske oblasti.) Turčijo so sicer pohvalili za sprejetje obsežnih reform, ki zadevajo človekove pravice, vendar hkrati poudarjajo, da v praksi vse to še ni uresničeno, tako da še vedno prihaja do primerov mučenja ali groženj novinarjem.

Pakistan je obtožen zelo pogostih zlorab varnostnih sil, ki vključujejo pretirano uporabo sile in celo številne zunajsodne uboje. "Vlada je zastraševala in zapirala opozicijske voditelje", ustavne spremembe pa so bile namenjene krepitvi Mušarafove oblasti. Savdska Arabija je še naprej med glavnimi kršilkami verske svobode, saj vsem svojim prebivalcem zapoveduje sunitsko različico islama in prepoveduje druge veroizpovedi.

Svetle točke

Kljub na splošno precej mračni podobi velikega dela sveta, ki jo prikazuje poročilo, so poudarjene tudi svetle točke. Poročilo tako poudarja napredek v Afganistanu, kjer je plemenska skupščina Loja Džirga sprejela "zmerno ustavo", in Irak, ki je bil

Nekateri kritiki poročilu State Departmenta očitajo ignoriranje današnjih problemov v Iraku.

Američanov slovenska zgodba o "izbrisanih" ne zanima. Glavni mediji ne zastopajo širokega spektra političnih interesov.

osvoboje Huseinovega režima. Kritiki iz vrst nekaterih nevladnih organizacij pri tem pripominjajo, da poročilo hkrati ne obravnava kršitev s strani samih Američanov in njihovih zaveznikov. To je točno, saj je poročilo namenjeno ameriški zunanji politiki in ne obravnava potez samih ZDA. Končno bi katera koli oblast težko objektivno ocenjevala samo sebe! Toda niti ti kritiki ne morejo ugovarjati dejstvu, da se je stanje glede človekovih pravic v Iraku, čeprav je daleč od idealnega, v primerjavi s Huseinovim režimom nedvomno bistveno izboljšalo.

Med pozitivnimi zgledi, kjer so se razmere izboljšale, je omenjena še vrsta drugih držav. Gruziji je uspelo po mirni poti zamenjati oblast, saj so pro-

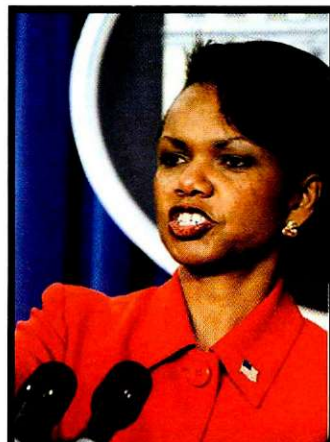
Avtokratski režimi, kot je kitajski, uporabljajo vojno proti terorizmu kot izgovor za kršenje človekovih pravic.

nedavni preteklosti. Balkan je postal stabilnejši, volitve v Albaniji pa so bile najbolj poštene doslej. Več upanja je tudi za postopno demokratizacijo v delu arabskega sveta. V Jemnu so uspešno izvedli druge parlamentarne volitve v zgodovini te države. V Katarju so na referendumu sprejeli novo ustavo. Sicer pa gre pri mnogih državah za

veniji? Splošna podoba je razmeroma ugodna. Precejšen del obsežnega poročila je namenjen opisu formalne ustavno-zakonske ureditve. Najhujših kršitev, kot so zunajsočni uboji, izginotja ali politični zaporniki, ni. Omenja se obstoj posamičnih primerov policijskega nasilja in problem prenapolnjenih zaporov, ki pa

nomskih pritiskih, ki so še vedno vplivali na medije, kar je povzročalo občasno samocenzuro. "Tisk je aktiven in neodvisen, vendar glavni mediji ne zastopajo širokega spektra političnih ali etničnih interesov." Glede etničnih manjšin poročilo poudarja prikrajšanost Romov. Med osrednjimi problemi je tudi trgovina z osebami, ki poteka prek slovenskega ozemlja.

Vprašani džamije in "izbrisani", ki se sicer toliko pojavljata v slovenski javnosti, se zdita Američanom precej manj usodni. Poročilo tako ocenjuje, da so stališča do muslimanske in pravoslavne manjšine "na splošno strpna", in omenja "nestrpne izjave več lokalnih politikov in mestnih funkcionarjev". Omenja tudi širšo zaskrb-

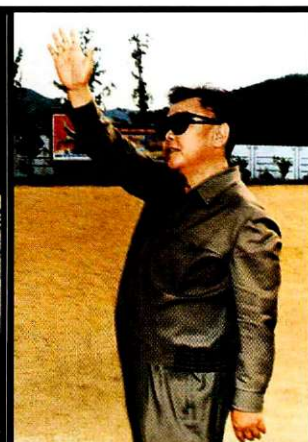
Condoleezza Rice, svetovalka za nacionalno varnost: ne bi bili Američani, če ne bi nenehno poudarjali človekovih pravic.

General Pervez Mušaraf: čeprav je med glavnimi ameriškimi zavezniki v vojni proti terorizmu, ZDA ostajajo kritične do njegovega režima.

Fidel Castro, kubanski diktator: dolge zaporne kazni za oporečnike so znak dodatnega poslabšanja stanja človekovih pravic na Kubi.

Kim Jong Il, severnokorejski diktator: njegov režim je označen kot "eden najbolj nehumanih na svetu".

testi ostali nenasilni. Tudi v nekaterih afriških državah je prišlo do pozitivnih premikov. V Burundiju je tako zaznava delitev oblasti med prej sovražnima etničnima skupinama Tutsijev in Hutujev. Kenija in Sierra Leone sta se odločili preiskati in kaznovati kršitve človekovih pravic v svoji

kombinacijo pozitivnih in negativnih znakov. Kljub nekaterim pripombam, predvsem glede Iraka in Afganistana, so vodilne mednarodne nevladne organizacije, ki spremljajo stanje človekovih pravic po svetu, pohvalile ameriško poročilo. Alex Arriaga, direktor za stike z vladami pri Amnesty International, ga je tako na splošno pozitivno ocenil in pri tem posebej poudaril, da so ZDA ohranile kritičnost, tudi ko gre za njihove zaveznice, kot je Turčija. Tudi Malinowski, direktor Human Rights Watch za Washington, je poročilo označil za pošteno. Glavni očitke s strani AI in HRW pa je, da sama ameriška politika v praksi premalo upošteva ugotovitve iz takšnih poročil.

sicer ustrezajo mednarodnim standardom. Kot problematičnega so postavili pripor koprškega župana Borisa Popoviča, ki "je bil razumljen kot zelo neobičajen (...), kar je sprožilo obtožbe, da sta bila aretacija in pripor politično motivirana".

Znova so omenjeni zaostanki pri denacionalizaciji. Kljub ustavni svobodi govora in tiska "obstajajo poročila o posrednih političnih in eko-

ljenost več drugih verskih skupnosti zaradi zavlačevanja in pomanjkanja transparentnosti pri gradbenih dovoljenjih. "Izbrisani" so v sicer zelo izčrpnem poročilu omenjeni le v štirih stavkih, ki povsem nevtrarno povzemajo razpravo o tej temi. V ameriški perspektivi so prednostne naloge tako očitno precej drugačne, kot si jih predstavljajo v naših krajih.

Gjyle Vishaj

In Slovenija?

In kaj so poročevalci ameriškega State Departmenta ugotovili o Slo-

RUMENE STRANI

SLOVENIJA-TEL

INTER MARKETING

www.rumenestrani.com

intervju

Po poklicu je odvetnik. Rodil se je leta 1963 v Gorici. Otroštvo je preživel v Števerjanu, v Gorici je obiskoval klasični licej (gimnazijo) v slovenskem jeziku, potem pa diplomiral na tržaški pravni fakulteti. Leta 1992 je opravil italijanski pravosodni izpit, leta 1999 še slovenskega. Odvetniške pisarne ima v Trstu, Gorici in Ljubljani. Decembra 2001 je bil izvoljen za deželnega tajnika Slovenske skupnosti, kar je najvišji položaj v stranki, od junija 2002 pa je član občinske vlade v Gorici, načeljuje ji župan Brancati, v kateri odgovarja za čezmejno sodelovanje, manjšine in evropsko politiko.

Ste deželni tajnik Slovenske skupnosti, ki v Italiji deluje kot edina slovenska stranka. Katere so njene glavne programske točke?

Slovenci v Italiji smo žal politično precej razklani. Tudi zaradi specifičnih navodil, ki so po letu 1954 prišla iz takratne Komunistične partije Slovenije, se je levičarski del naše manjšine odpovedal samostojnemu političnemu nastopanju in se odločil za vključevanje v italijanske stranke. Glasoval je za takratno Komunistično partijo Italije, ki pa se je nato razklala in danes se levi del manjšine opredeljuje za Stranko levih demokratov, t. j. stranko Piera Fassina, za Stranko italijanskih komunistov (Stojan Spetič) in za Stranko komunistične prenovе, ki ji v Italiji načeljuje

ima za glavno načelo svojega programa slovenstvo. Gre nam za to, da se slovenska narodnostna skupnost v Italiji ohrani in predvsem razvija. Zavezani smo načelom parlamentarne demokracije in socialne pravičnosti. Naša stranka je torej edina slovenska stranka v Italiji po zgledu drugih, bolje organiziranih manjšin v Italiji, kot so npr. Južnotirolci s svojo SVP in Francozi v dolini Aosta s svojo stranko Union Valdotaïne.

Na ravni civilne družbe pa obstajata dve krovni organizaciji, Svet slovenskih organizacij (SSO) in Slovenska kulturno-gospodarska zveza (SKGZ), ki nekako odsevata politično razklanost manjšine, pri čemer je SSO nekakšen katalizator bolj katoliško usmerjenih organizacij, SKGZ pa levičarskih.

V zadnjih letih je prišlo med tema organizacijama do bistvenega zblizanja, kar je seveda pozitivno, vendar pa žal ostaja na političnem področju tradicionalna razklanost.

Če se povrnem k naši stranki, naj povem, da smo bili v letih osamosvajanja Slovenije in uvažanja parlamentarne demokracije nekakšen politični referent Demosovih strank in njenih taktičnih voditeljev, ki še danesasedajo zelo vidna mesta v slovenski politiki; za marsikoga od njih smo bili nekakšen model oz. šola parlamentarne demokracije in njenih mehanizmov.

Stranka je razmeroma dobro organizirana na terenu, saj imamo v vseh slovenskih vaseh od Trsta do Gorice razvejeno sekcijško organizacijo s člani, ki seveda sodelujejo na vseh strankinih iniciativah od kongresov, seminarjev do drugih pobud. Slabše pa smo organizirani v videmski pokrajini.

Posledično je tudi naše volilno telo razmeroma dobro organizirano, saj smo med vsemi strankami na lokalni ravni tisti, ki nekako z največjo gotovostjo usmerjamo svoje volilce. Večkrat smo se morali prilagajati volilnim zakonodajam in

iz deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine. Na zadnjih volitvah pa smo ob zmagi Riccarda Illyja znova prišli v deželni svet in smo v nekaj mesecih z našim deželnim svetovalcem dr. Mirkom Špacapanom dokazali, da se navzočnost samostojnega slovenskega deželnega svetovalca zelo pozna. Učinki so bili takojšnji in se vidijo na vseh področjih – od financiranja za slovenske občine do koristi za slovenske organizacije, pri uvajanju dodatnih manjšinskih pravic in utrjevanju naših struktur.

V kolikšni meri razdeljenost narodne skupnosti vpliva na pogajalski položaj nasproti italijanskim oblastem?

Zagotovo je razdeljenost manjšine ogromna hiba. Uspešne manjšine v Evropi in Italiji, kot rečeno, znajo kljubovati težnjam večinskih struktur in oblasti in ohraniti svojo identiteto. Poleg tega pa zmorejše dodatno razvijati svoje potencialne in povečujejo število pripadnikov. Pri tem jim uspeva omiliti ali celo ustaviti asimilacijo zato, ker imajo skupno in predvsem močno politično predstavništvo, ki ima v posameznih političnih kontekstih izjemno težo.

Če vzamemo samo primer Ladincev v pokrajinah Trento in Bocen, ki so številčno bistveno šibkejši od naše narodnostne skupnosti, lahko ugotovimo, da so npr. z enim samim poslancem v parlamentu, ki pa je seveda samostojen in neodvisen od italijanskih vsedravnih strank, na krajevni ravni dosegli izjemne uspehe. Uspelo jim je na primer vnesti v statute pokrajin Bocen in Trento izrecne določbe o varstvu ladinske narodnostne skupnosti, kar nam s poslancem, ki je tradicionalno izvoljen na listi komunistične partije in nato Stranke levih demokratov, ni uspelo.

Kdor sproti prebira italijansko zakonodajo, ki se dnevno spreminja, lahko ugotovi, da je v

Italija pozablja na čas, ko je igrala rablja

**Pogovor z
Damijanom
Terpinom**

Bertinotti. Drugi, demokratični tabor, ki si je za časa totalitarizma v Sloveniji upal kritizirati takratni nedemokratični režim, pa se že vse povojno obdobje združuje in nastopa samostojno.

Že od nastanka dežele Furlanije-Juljske krajine je ta demokratični tabor volil svojega predstavnika v deželni svet, leta 1975 pa je tudi formalno nastala stranka Slovenska skupnost, ki

sklepati najrazličnejša zaveznitva, volilci pa so nam vselej sledili, kar pomeni, da ohranjamo nečelno in idejno premočrtnost, saj smo verjetno edina stranka v Italiji, ki je po nevihti akcije čistih rok ohranila ime, simbol in načela, vse druge je "odpihnili". Doživljali smo težavnih deset let, ko smo bili zaradi krivične volilne zakonodaje, podobno kot naši rojaki na Koroškem, izrinjeni

domala vsaki zakonski določbi člen ali odstavek, ki se nanaša na stanje v krajih, kjer živijo narodne manjšine, seveda južnotirolska, ladinska ali francoska, za slovensko pa to nasploh ne velja, kar pomeni, da pravzaprav v rimskem parlamentu kot Slovenci nič ne pomenimo. Seveda bi bila naša politična in volilna moč bistveno večja, če bi delovali enotno. Na zadnjih deželnih volitvah smo »

» izvolili 5 svetovalcev na listah štirih različnih strank, kar pa še zdaleč ne pomeni, da le-ti lahko delujejo enotno, kot poslanska skupina.

Že v teh začetnih mesecih se je pokazalo, da prevladuje logika strank, zlasti na levi, kjer se posebej v Stranki levih demokratov slovenski svetovalci, čeprav gre izključno in specifično za vprašanja, ki zadevajo našo narodnostno skupnost, nimajo lastne avtonomije. Pomislimo samo na zadevo v zvezi s srenjskim premoženjem, do katerega imajo levi demokrati diametralno nasprotno stališče, kot ga imajo npr. vse naše organizacije in združenja srenj ali pa Kmečka zveza.

Takratna politična elita v Sloveniji je torej v veliki meri odgovorna za nastali položaj, sedanja politična oblast pa nekako gleda le, da smo enotni, ne oziraje se na to, ali se v imenu te enotnosti znižuje raven naših zahtev in našega varstva. Moje mnenje je, da mora Slovenija sama znati oceniti, do katere točke lahko v poveličevanju (neke brezvsebinske) enotnosti lahko še nadalje odstopa od naših dejanskih potreb v škodo realnih interesov in zahtev slovenske manjšine v Italiji.

Predstavniki slovenske skupnosti v Italiji ste v zadnjem času večkrat protestirali zaradi izjave italijanskega ministra za odnose s parlamentom Giovanardija, "da za rimsko vlado ni sprejemljivo, da bi postali Trst, Gorica in Čedad dvojezični ..." Ali ne gre pri teh izjavah za zavajajoče pretiravanje in še kaj?

Zagotovo so izjave ministra Giovanardija pretirane in zavajajoče. Očitno jih je v dogovorjenem intervjuju s tržaškim časnikom *Il Piccolo* namestnik dal objaviti nekaj dni prej, preden je vlada obravnavala dekret, s katerim bi morala preprosto povzeti sklepe paritetnega odbora glede seznama občin, v katerih naj bi se izvajal zaščitni zakon.

Očitno so njegove izjave sad prizadevanj treh ali štirih italijanskih nacionalistov v paritetnem odboru, ki so se na ministra obrnili potem, ko je le-ta sklenil, da se v ta seznam vključita tudi občini Gorica in Trst. Še zlasti pa ne prenesejo,

Če se povrnem k naši stranki, naj povem, da smo bili v letih osamosvajanja Slovenije in uvajanja parlamentarne demokracije nekakšen politični referent Demosovih strank in njenih takratnih voditeljev, ki še danesasedajo zelo vidna mesta v slovenski politiki; za marsikoga od njih smo bili nekakšen model oz. šola parlamentarne demokracije in njenih mehanizmov.

užaljeno, nato pa se je zdrznil in očitno ugotovil, da je ustrelil prevelikega kozla.

Kako si lahko italijanska vlada na tej stopnji manjšinskega zakona sploh lahko privoščila sprenevedanje in popravljanje seznama krajev, ki ga ji je na podlagi prošnje občinskih svetnikov poslal paritetni odbor?

Osebo se temu sploh ne čudim! Berlusconi-jeva vlada si dovoli krojiti in interpretirati pravne norme, celo ustavnega značaja, čisto po svoje, kakor pač ustreza predsedniku vlade, tudi za potrebe njegovih podjetij in zaradi njegove osebne zaščite.

Zato se sploh ne čudim, če si sedaj kar mimo zakona privoščijo še nadalje izigravati manjši-

samo italijanske izkaznice, v treh dvojezičnih občinah v Sloveniji (Koper, Izola, Piran) pa so osebne listine obvezno dvojezične za vse. Slovenci, ki prebivamo v Italiji, pa še danes v vseh drugih občinah, npr. v čisto slovenskih, kot je Števerjan, še vedno ne moremo dobiti dvojezičnih izkaznic, kaj šele da bi bile te obvezne tudi za Italijane.

Kakšna pa je bila pri tem vloga paritetnega odbora?

Paritetni odbor je na podlagi prošnje občinskih svetnikov sicer sestavil seznam občin, vendar je treba priznati, da je bila prošnja svetnikov v tržaški občini nekoliko dvoumna. Paritetni odbor je zadevo popravil in sprejel pogumen sklep, da se bo zaščitni zakon izvajal v celotni občini Trst, kar je sicer v njegovi pristojnosti, vlada pa je iz prošnje tržaških občinskih svetnikov iztrgala samo polovično frazo in na podlagi tega sedaj oporeka izvajanju našega zakona v celotnem mestu in ga hoče omejiti le na predele na Krasu, kjer smo Slovenci v večini. Zanimivo je, da si vlada tega ni drznila narediti tudi v Gorici, za kar sem še posebej vesel, saj sem si veliko prizadeval za vključitev našega mesta v območje izvajanja zakona o varstvu slovenske manjšine.

Ali ni vse to slabo znamenje, še posebej dejstvo, da je poslanec italijanske manjšine v slovenskem parlamentu Roberto Battelli v praktično istem času odstopil s položaja predsednika parlamentarne komisije za narodnosti, s čimer naj bi želel opozoriti na domnevno zapostavljanje italijanske narodnostne manjšine v Sloveniji. Se vam ne zdi, da je s tem vrgel kost, ki prav pride italijanskim nasprotnikom slovenskega zaščitnega zakona?

Ne vem, ali bi bila lahko Battellijeva poteza v sozvočju z reagiranjem italijanske vlade na našo manjšinsko zakonodajo. Slovenci v Italiji smo solidarni z italijansko manjšino v Sloveniji, ko le-ta ugotavlja upad svoje številčnosti. Res pa je, da v Sloveniji ni nikakršne načrtne protimanjšinske politike, kar bi povzročilo osip števila pripadnikov italijanske manjšine. Nasprotno se v Italiji to dogaja že 50 let in sprenevedanje italijanske vlade glede našega zakona je samo dokaz za to. Žal pa Slovenci v Italiji v rimskem parlamentu nimamo nikakršne komisije za narodnosti, takšne, kot ji je predsedoval Battelli, od katere bi kdo od naših političnih predstavnikov sploh lahko odstopil. Nas ne namerava sprejeti Berlusconi ali Ciampi, kot se dogaja v Sloveniji, brž ko manjšina dvigne glas. Kvečjemu bi lahko demonstrativno odstopili vsi slovenski člani paritetnega odbora, veliko vprašanje pa je, ali bi v Italiji na to sploh

Minister je najprej reagiral skoraj užaljeno, nato pa se je zdrznil in očitno ugotovil, da je ustrelil prevelikega kozla.

da bi se dvojezičnost kakor koli pojavila v Trstu. Minister je preprosto ponovil floskule, s katerimi stalno operirajo in tako izvajajo psihološki terorizem, ki nasprotuje zaščitnemu zakonu, in s tem strašijo italijansko prebivalstvo.

Na dan, ko je bil ta intervju objavljen, sem ministru telefoniral in mu zelo jasno povedal, da si minister italijanske republike ne more privoščiti, da kar tako povzema stališča skrajnežev, ki jim npr. v Gorici niti bedaki ne verjamejo več. Minister je najprej reagiral skoraj

no. To so italijanske vlade delale vseh 50 povojnih let in Berlusconi-jeva ne more biti nič boljša.

Ista vlada si je že privoščila tako imenovani dekret Scajola, ki je protizakonito odpravil obvezno dvojezičnost za osebne izkaznice v štirih občinah na Krasu, ki so večinoma slovenske. Ukrep takratnega Berlusconi-jevega notranjega ministra je takrat prezrl celo mednarodne sporazume, ki Italijo vežejo tudi z Jugoslavijo in njeno pravno naslednico Slovenijo, vendar se ni zgodilo nič. Italijani v kraških občinah torej lahko dobijo

kdo reagiral, kaj šele da bi mediji o tem pisali in iz tega naredili škandal. Žal ugotavljam, da s strani predstavnikov italijanske manjšine v Sloveniji, še manj od poslanca Battellija, nisem slišal kakšne posebne solidarnostne izjave s slovensko manjšino v Italiji glede zadnjih dogodkov v zvezi z neizvajanjem zaščitnega zakona.

V kolikšni meri je zdaj uresničen zaščitni zakon za slovensko manjšino v Italiji?

Zaščitni zakon je po treh letih uresničen le v določbi, ki priznava dvojezično šolo v Špetru v Benečiji, in v delu, ki omogoča Italijanom, da v štirih večinoma slovenskih kraških občinah pridobijo samo italijanske osebne izkaznice in ne več obvezno dvojezičnih. Torej je od našega zakona skoraj edini pozitivni učinek dosegla italijanska večina, slovenska manjšina pa je ostala z dolгим nosom!

V Gorici sem kot pristojni odbornik v mestni vladi poskrbel, da smo odprli urad za slovensko manjšino, ki občanom ponuja informacije in prevode listin v slovenščino. Urad seveda ne more polno delovati, ker od države nismo prejeli finančnih sredstev, ki jih določa zaščitni zakon, niti ne moremo izdajati dvojezičnih osebnih izkaznic, ker vlada še ni izdala ustreznega dekreta, ki bo določil njihovo zunanjo podobo. Baje so tudi v občini Trst odprli podoben urad, ki pa pravzaprav sploh ne deluje. Urad so odprli tudi v občini Trbiž, kjer je župan iz desničarske stranke Nacionalno zavezništvo, vendar pa ima zelo odprte poglede na manjšinska vprašanja, zato je ta urad namenjen Slovencem, Furlanom in nemški narodni skupnosti, ki živijo v tej občini.

In najnovejša gonja s "fojbbami", "izgnanci" z območja Istre in Dalmacije? Kaj pa izgnani, pred nasiljem pobegli Slovenci?

Skrainodesničarske stranke pa tudi nekdanja krščanska demokracija so vsa povojna leta izrabljale tragedijo ljudi, ki so zapustili svoje domove v Istri in Dalmaciji in prišli v Italijo, da je razpihovala protislovenski in takrat še protijugoslovanski nacionalizem. Ti ljudje so sicer doživeli velike osebne tragedije, vendar pa so v Italiji dobili od države nove domove, ki jih je Italija zgradila večinoma v slovenskih krajih, da bi tako namenoma spremenila narodnostno razmerje v njih. Imeli so tudi prednost pri po-

tegovanju za državne službe in pokojnine.

Res je tudi, da se je Italija v zgodovinskem smislu tega vprašanja vedno izogibala in ga v učbenikih italijanske zgodovine pravzaprav zamolčala. Tržaska desnica je v zadnjih letih, še posebej potem, ko je Finijevo Nacionalno zavezništvo po 50 letih postalo vladna koalicijska stranka, to vprašanje še bolj zaostila. Dosegla je, da je parlament izglasoval zakon, ki je določil datum podpisa pariške mirovne pogodbe kot dan spomina na eksodus iz Istre in Dalmacije. Grozljivo pa je pri tem dejstvo, da se je v to igro z vso vneto spustila tudi Stranka levih demokratov, dedinja nekdanje komunistične partije, ki je tako privolila bodisi v enostransko obravnavanje teh dogodkov, bodisi v izrecno zahtevo desničarjev, da se za dan spomina določi prav datum podpisa pariške mirovne pogodbe, kar pomeni za organizacije is-

Žal pa Slovenci v Italiji v rimskem parlamentu nimamo nikakršne komisije za narodnosti, takšne, kot ji je predsedoval Battelli, od katere bi kdo od naših političnih predstavnikov sploh lahko odstopil.

trskih beguncev nekakšno revanšo in obsodbo mirovnega sporazuma, ki je tako ali drugače določil izgubo Istre in Dalmacije za Italijo. Posredno torej te organizacije želijo še naprej to vprašanje pustiti odprto, sedaj celo z bolj ali manj prikrito podporo Stranke levih demokratov. Njen vodja Piero Fassino je ob odobritvi tega zakona govoril celo o slovenskem ekspanzionizmu, kar je seveda pravi škandal, še posebej za tiste zamajske Slovence, ki so 50 let večinsko volili to stranko in jo volijo še danes. Edini predstavnik slovenske manjšine v italijanskem parlamentu, senator Miloš Budin, je član te stranke in je tudi sam brez sramu sodeloval pri predstavitvi zakonskega osnutka v korist istrskim beguncem. Nenadoma je torej ta stranka pozabila na grozote, ki jih je fašizem prizadel posebej Slovencem, in s pritirjevanjem tezi o slovenskem ekspanzionizmu – kakor da bi takratna Jugoslavija napadla Italijo (!) in ne obratno – privolila v enostransko obravnavanje zgodovine.

V Italiji se govori tudi o spravi.

Res je. Že nekaj časa se v Italiji in v naši deželi posebej govori o nekakšnem pravem dejanju, s katerim naj bi predsedniki Slovenije, Italije in Hrvaške obiskali kraje spomina in tako zaprli zgodovinsko poglavje medsebojnih konfliktov. Pri tem seveda omenjajo fojbo pri Bazovici, Rižarno in taborišče v Gonarsu, popolnoma pa prezirajo bazoviško strelišče, kjer so umrli stirje ju-

naki (Bidovec, Marušič, Valencič in Miloš), prve žrtve fašizma v Evropi! Slovenci v Italiji pričakujemo, da Slovenija v takšno izigravanje s pravnimi dejanji ne bo privolila in bo seveda zahtevala in dosegla, da se primerno in enakopravno upoštevajo tudi bazoviško strelišče in junaki slovenskega protifašističnega boja in upora proti raznorodovanju. Ne nazadnje je Bazovica za Slovence v Italiji kraj, kjer se vsako leto spominjamo svojega narodnostnega boja ne glede na ideološke razlike, ki so med nami. To je kraj, ki nas združuje, in Slovenija ne sme mimo njega!

Kako pa ocenjujete skrb slovenske države oziroma vlade za Slovence zunaj matice?

Po osamosvojitvi je prišlo do bistvenega zasukaja v pozitivno smer. Kar se tiče institucij, smo dobili državnega sekretarja za Slovence po sve-

tu, deluje tudi parlamentarni odbor, ki se s tem ukvarja. V zadnjem času pa je prišlo do zmanjšanja ravni teh institucij, saj je državni sekretar ostal le direktor urada brez politične funkcije. Lahko pa rečemo, da ima Slovenija, kar zadeva slovensko manjšino v Italiji, posluš za njene interese. Seveda smo "moteči element" za neke normalne odnose med državama na drugih, zlasti gospodarskih področjih sodelovanja med državama. Vendar pa mora Slovenija razumeti, da se njeni gospodarski interesi ujemajo z narodnostnimi oz. da predstavlja močna manjšina v Italiji bistveno boljšo obrambo slovenskih nacionalnih interesov kot pa karšna koli gospodarska pregrada ali zapiranje. Slednje z vstopom matične države v EU sploh ni več niti mogoče. V tej luči bi morala Slovenija nastopati koherentno; včasih to dela, včasih pa smo primorani, da jo pri tem spodbujamo. Vsekakor je sedanji zunanji minister Dimitrij Rupel odličen poznavalec naše situacije in seveda ni pravzaprav nikoli odstopil od naših temeljnih zahtev. Seveda bi Slovenija včasih lahko nastopala odločneje, kar zagotovo ne bi škodilo njenim preostalim interesom v razmerju do Italije, ampak bi, sem prepričan, še dodatno okrepilo njen položaj.

Konec koncev se Sloveniji ni treba več bati, da bi ji kdo blokiral pot v Evropo. Zato ocenjujem, da je bistveno svobodnejša v zahtevah do sosednje države, ne nazadnje tudi zato, ker je – vsaj na zakonski ravni – položaj italijanske manjšine uredila na način, o katerem Slovenci v Italiji lahko samo sanjajo.

Miran Mihelič

Najbolj sveža
predstava na Mali
sceni MGL

Igra s človeškimi kloni

Gospod Salter je povsem običajen človek s precej nenavadnim problemom – ne ve več, koliko sinov pravzaprav ima; čeprav je zaplodil le enega, jih nenadoma kar lepo število trka na njegova vrata. Kdo je izvirnik in kdo kopija, kakšni so oni drugi, smo res povsem identični, ga sprašujejo vedoželjni sinovi ... V Mestnem gledališču ljubljanskem poiščite razplet nastalega problema.

Odlična predstava

Druga premiera na Mali sceni Mestnega gledališča ljubljanskega v tej sezoni je prva slovenska uprizoritev drame angleške avtorice Caryl Churchill *Kloni* (*A Number*) v režiji Ire Ratej z Branetom Šturbejem in Markom Simčičem v glavnih vlogah. Izjemno zanimivo dramsko besedilo je prevedla Alenka Klabus Vesel, kloni na sceni Barbare Matul Kalamar ter v kostumografiji Alana Hranitelja pa so oživel na premieri 28. februarja.

Avtorica

Caryl Churchill, rojena leta 1938 v Londonu, je ena najuglednejših sodobnih britanskih dramatičark. Njena dramska besedila odlikujejo izvirnost, nepredvidljivost in družbena angažiranost. Njena prva drama *Downstairs* je bila uprizorjena leta 1958, ko je bila še študentka na Univerzi v Oxfordu.

V začetku sedemdesetih se je usmerila k odrskim deskam: njena prva profesionalna gledališka uprizoritev je bila drama *Owners*, ki so jo leta 1972 uprizorili v Royal Court Theatre Upstairs. Leta 1976 je začela sodelovati z gledališkima skupinama: *Monstrous Regiment* (Vinegar Tom, 1976) in *Joint Stock* (Cloud, 1979). Med njena pomembnejša dela sodijo še *Light Shining in Buckinghamshire* (1978), *Top Girls* (1982), *Fen* (1983), *Serious Money* (1987), *Mad Forrest* (1991), *The Skriker* (1994), *Far away* (2000) in najnovejša *A Number* (2002) – *Kloni*, za katero je leta 2003 prejela *Evening Standard Award*. *Daily Telegraph* ji je namenil zelo pozitivno kritiko: "Od-

lična nova drama Caryl Churchill resda traja samo uro, toda vsebuje več dramatičnosti in idej, kot jih mnogi avtorji ne zmorejo niti v ducat precej daljših dramskih del.

Mala scena MGL

Caryl Churchill

Kloni

A Number

Prevajalka: Alenka Klabus Vesel
Režiserka: Ira Ratej
Scenografka: Barbara Matul Kalamar
Kostumograf: Alan Hranitelj
Video: Kolja Saksida
Izbor glasbe: Peter Penko

Lektorica: Majda Križaj
Oblikovalec luči: Andrej Koležnik

Igrajo:

Salter, moški v zgodnjih 60. letih:
Marko Simčič
Bernard, njegov sin, 40 let
Bernard, njegov sin, 35 let
Brane Šturbej k. g.
Michael Black, njegov sin, 35 let

(...) Deloma psihološki triler, deloma znanstvena špekulacija in deloma analiza odnosa med očeti in sinovi elegantno združuje strukturalno preprostost z izjemno intelektualno in čustveno globino." Drama A Number je ta čas zelo aktualna v Nemčiji.

Pri nas sta bili do sedaj uprizorjeni dve njegovi drami, obe v SNG Drama Ljubljana: leta 1986 Punce in pol (Top Girls) v prevodu Bogdana Gradišnika in režiji Helene Zajc in leta 2002 Daleč stran (Far Away) v prevodu Tine Mahkota in režiji Mete Hočevar. Ne dvomimo, da bodo tudi sveži Kloni navdušili slovenske gledalce.

Ustvarjalci

Režiserka Ira Ratej, dramaturginja Mestnega gledališča ljubljanskega od leta 1995, tokrat v MGL režira že tretjič: njen režijski prvenec je bila prva slovenska uprizoritev Modre sobe Davida Harea (MGL, 99/00), v drugo pa je režirala dramo Zgodba o uspehu Donalda Marguielsa (MGL, 2000/01).

Brane Šturbej, član igralskega ansambla SNG Drama Ljubljana in predavatelj na AGRFT, je eden najboljših slovenskih dramskih igralcev, "zvezda" na slovenski dramski sceni. Do danes je ustvaril skupno

Vprašanje klonov je danes izjemno aktualno.

več kot 50 vlog in za svoje igralsko delo prejel številne nagrade, med drugim nagrado Prešernovega sklada leta 1996 za vlogi Lousia XIII. v Dumasovih Treh mušketirjih in Karla Rossmana v Kafkovi Ameriki, od leta 1990 pa kar 7 Borštnikovih nagrad (1990 za vlogo Mefista v Goethejevem Faustu; 1991 za vlogo Vojčka v Büchnerjevem Vojčku; 1992 za vlogi Salvadorja v Carmen in Sganarela v Molièrovem Don Juanu; 1993 za vlogo Danteja v Divini

comedii; 1996 za vlogo Karla Rossmana v Kafkovi Ameriki; 1997 za vlogo Claire v Genetovih Služkinjah in 2000 za vlogo Miškina v Korunovem Idiotu Dostojevskega).

Marko Simčič je član igralskega ansambla Mestnega gledališča ljubljanskega od leta 1975, pred tem je sodeloval z različnimi gledališči v Sloveniji. Igralsko mu najbolj ležijo težke značajske vloge, pri katerih je poudarek na zapleteni psihologiji lika. Leta 1999 je prejel Severjevo nagra-

žanja, saj naslika morast portret neznanca oddaljene prihodnosti na ozadju znanstveno podprtega instrumentarija, vsekakor pripomoglo vznemirjenje, ki ga je v drugi polovici devetdesetih let prejšnjega stoletja sprožil primer ovce Dolly. Ob novici, da je škotskim znanstvenikom uspelo iz celic odrasle ovce klonirati in vzgojiti novo žival, je človeška domisljija eksplodirala, mnoga kompleksna vprašanja o daljnosežnem vplivu kloniranja na razvoj človeštva in posameznikovo identiteto pa so iz ožjih strokovnih krogov bolj kot kadar koli prej pronicala

v medije in postajala modni predmet zanimanja običajnih ljudi. Pogorevcova dodaja, da zanimivejše kot kontekst nastanka drame, ki je po svoje pripravil tla za odzive, med kakršne sodi tudi odlomek iz navedene kritike, pa je na tem mestu vprašanje strategij, s pomočjo katerih se je Churchillova spopadla z izbrano tematiko in jo prevedla v dramski oziroma gledališki medij. Kako poseliti skripajoče gledališke deske s kloni, jih narediti verjetne

RADIO OGNJIŠČE

RADIO DOMAČIH LJUDI

DRUŽINA JE SVETINJA

Koncert ob materinskem dnevu.

26. marca ob 19. uri v športni dvorani Nazarje.

Nastopili bodo: Slapovi, Policijski orkester, Otroški zbor osnovne in glasbene šole Nazarje, Trio Moj dom, Darja Čremožnik, Barbara Čretnik, Jure Sešek, Ida Baš, Matjaž Merljak, Nataša Ličen.

Vstopnice v predprodaji: Radio Ognjišče, Knjižnica Mozirje, Muzej Vrbovec, župnijski uradi v Zg. Savinjski dolini.

Pridružite se nam!

01/512-11-26 <http://radio.ognjisce.si>

Izvor besede kloniranje

"Beseda kloniranje ima korenine v grščini in je pomenila sadjarjev zarez pri cepljenju sadnega drevja. Pri tem je v resnici šlo za kloniranje, saj je bilo drevo, ki je zrastle iz cepiča, če se je ta prijel, klon drevesa, kateremu so odrezali vejico in jo uporabili kot cepič – obe sta namreč imeli isto dednino, celično gensko zasnovo, ki ji rečemo genom. Seveda pa sta se matično in novo, mlado drevo sčasoma po videzu lahko precej razlikovali ne samo zaradi razlike v starosti, temveč tudi zaradi različnih dejavnikov iz okolja, tako koristnih kot škodljivih, ki so vplivali na njuno rast in razvoj."

Radovan Komel,

Medicinska fakulteta Univerze v Ljubljani in Kemijski inštitut Ljubljana

do in leta 2000 še Dnevnikovo nagrado za vlogo Matjaža v Flisarjevih Sončnih pegah (MGL, 99/00).

Vsekakor aktualna tematika

Petra Pogorevc je v gledališkem katalogu zapisala, da je k velikemu uspehu igre, ki se na svoji motivno-tematski ravni pravzaprav dotika območja znanstvenofantastičnega

in žive, se izogniti vtisu prenape-
tosti in ne nazadnje konkurirati številnim drugim medijem, v katerih je tovrstna tematika neprimerno bolj navzoča in podkrepljena z obilnejšimi produkcijskimi sredstvi in najsodobnejšo tehnologijo? Za način, kako to stori avtorica Klonov, je gotovo mogoče reči, da je zgoščen, kompleksen in sugestiven.

Barbara Kavtičnik

Verski muzej v Stični

Slovenski verski muzej je eden najmlajših slovenskih muzejev. Je v Stični, v drugem nadstropju cistercijskega samostana. Stalno razstavo *Zgodovina krščanstva na Slovenskem* so odprli 22. oktobra 2002. Želje in ideje, da bi Slovenci imeli predstavljeno zgodovino krščanstva tudi v muzejski podobi in na enem mestu, so zorele in se bistrile več let.

Dolgoletni pobudnik muzeja je bil dr. Anton Nadrah, opat cistercijskega samostana v Stični. Pot od zamisli do uresnitve je najprej vodila v obnovo muzejske stavbe. Dvornadstropna renesančna stavba z začetka 17. stoletja na severnem delu samostanskega dvorišča, imenovana stara prelatura, z dvoranskimi prostori, starimi poslikavami in ponekod štukaturami je v letih po drugi svetovni vojni dajala zasilne prostore osnovni šoli in gimnaziji. Obnova in

restavriranje propadajočih prostorov sta potekali postopoma več let.

Že med obnovo prostorov je muzej sistematično zbiral razstavne predmete. Pridobivali so jih z nakupi, veliko pa so jih dobili v hrambo ali v dar. Kadar niso mogli dobiti izvirnih predmetov, so si pomagali z izdelavo kopij in maket. V muzejski restavratski delavnici so restavrirali večino razstavljenih predmetov in slik. Za svoje delo pri postavitvi razstave so avtorice višji kustosinji mag. Nataša Polajnar Frelih in Jana Cvetko, ki je tudi direktorica muzeja, višja restavratorka mag. Darja Srebnik ter dokumentalist Marko Okorn v letu 2003 prejeli Valvasorjevo priznanje,

ki ga podeljuje Slovensko muzejsko društvo. Po odprtju muzeja so se lotili priprave vodnika po razstavi in pred kratkim so nas presenetili z obsežno knjigo, ki obsega preko dvesto strani velikega formatu.

Leopold Layer (?).
Izbrisan je dolg. 1825

ta. Vodnik po stalni razstavi *Zgodovina krščanstva na Slovenskem* je tako izčrpen, besedilo je napisala mag. Nataša Polajnar Frelih, da si z njim lahko pomagamo pri obisku razstave, še bolj pa, da v njem na enem mestu in v strnjeni besedi spoznamo bogato duhovno in kulturno zgodovino slovenskega naroda. Postavitev razstave in izdaja vodnika zagotovo pomenita velik doprinos k zavedanju lastnih korenin, in to prav v času, ko se Slovenija vključuje v Evropsko zvezo.

V mnogih slovenskih muzejih so razstavljeni tudi predmeti z verskega področja, vendar gre le za posamezne predmete. Cerkev je bila v zgodovini podvržena mnogim spremembam in pretresom. Morda še najbolj v zadnjem, 20. stoletju, ko je komunizem petdeset let pustošil po deželi in uničeval sakralno dediščino in celo človeška življenja. Leta 2000 je nadškof dr. Franc Rode v Kočevskem rogu ob množičnem grobišču razglasil kar 217 slovenskih pričevalcev za vero in večina med njimi je pod ko-

munizmom umrla nasilne smrti. Tudi zato je nujno, da Slovenci vzpostavimo spoštljiv odnos do naše preteklosti, se je spominjamo, jo preučujemo ter iz nje črpamo spoznanja za sedanjost in prihodnost.

Tradicija duhovnega izročila

Poslanstvo vsakega muzeja je ohranjati in predstavljati dediščino, izobraževati številne generacije in poleg gmotnega varovati tudi duhovno izročilo prednikov. Prav slednje je za Slovenski verski muzej izjemno pomembno. Z razstavo *Zgodovina krščanstva na Slovenskem* muzej želi domačim in tujim

venskem ozemlju navzoče že okoli 1700 let in je tema obsežna, jo lahko razstava in vodnik po njej posreduje le v zgoščeni obliki.

Razstava, ki prikazuje zgodovino krščanstva od 12. do 20. stoletja in so jo odprli leta 2002, je nadaljevanje dela iz preteklih let. Prvi dve sobi, v katerih je prikazano širjenje krščanstva na naših tleh v pozni antiki in v zgodnjem srednjem veku, sta bili postavljeni leta 1990 pod avtorstvom Matjaža Puca. Ko bodo končana obsežna restavratorska dela v še dveh prostorih, bodo tam predstavili še delovanje slovenskih misijonarjev po svetu, Slovence v zamejst-

vu in v tujini ter popoln pregled vseh verskih skupnosti na Slovenskem.

Devet zaokroženih tem

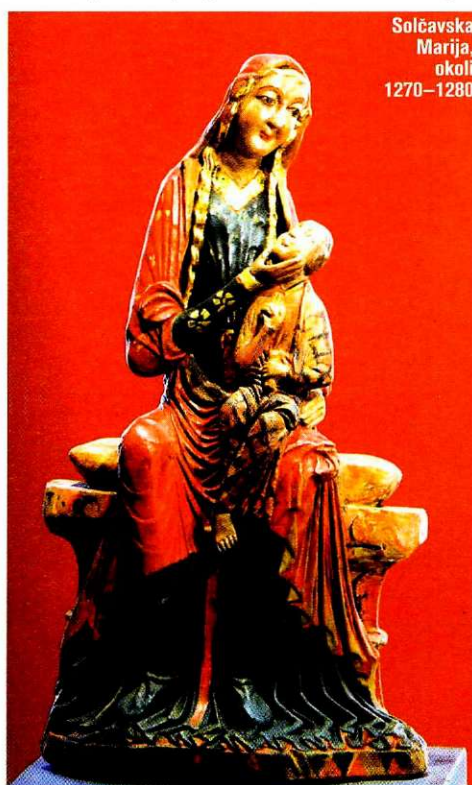
Razstava in vodnik sta urejena kronološko. Da bi bila obširna in bogata zgodovina krščanstva na Slovenskem čim pregledneje predstavljena, so jo razdelili v devet tem (v vodniku poglavij), ki obiskovalca (bralca) vodijo iz stoletja v stoletje ter ga z besedili in predmeti (slikami) seznanjajo z dogodki v posameznih časovnih obdobjih. V vodniku so objavljena vsa besedila z razstavnih panojev, s fotografijami in kratkimi opisi pa so predstavljeni ključni muzejski predmeti. Na koncu vodnika so predstavljeni tudi muzejski delavci in njihovo delo.

Razstava je (za zdaj) razdeljena na devet zaokroženih tem: *Kršćanstvo v pozni antiki in v zgodnjem srednjem veku* (3. do 11. stoletje), *Stalna cerkvena organizacija v srednjem veku* (12. do 14. stoletje), *Vzpon mest, Tur-*

ki (15. stoletje), *Reformacija in protestantizem* (16. stoletje), *Protireformacija in prenova* (16. in 17. stoletje), *Razcvet baročne umetnosti, terezijansko-jožefinske reforme* (17. in 18. stoletje), *Revolucija v letu 1848, narodni preporod Slovencev* (19. stoletje), *Prva in druga svetovna vojna, družbene spremembe, osamosvojitve Slovenije* (20. stoletje) in *Ljudska pobožnost*.

Za ogled verskega muzeja v Stični si je vsekakor treba vzeti čas. Pričevanjsko bogastvo dragocenih predmetov bo v vsakem obiskovalcu pustilo globoko sled. Morda je za zdaj muzej v širši javni zavesti manj navzoč, saj gre za povsem novo ustanovo, vendar se ne bom zmotil, če poudarim, da gre za enega najlepših in najbogatejših muzejev na Slovenskem. **Ivo Žajdela**

Rekonstrukcija vitraža z upodobitvijo sv. Katarine Sienske. Lom pod Storžičem, 15. stoletje

Solčavska Marija, okoli 1270–1280

Kipi z nekdanjega oltarja cerkve sv. Nikolaja na Gradiscu nad Stično, 1626

Na velikem odru Lutkovnega gledališča Ljubljana je zaživela pravljica Medved Pu Alana Alexandra Milneja v priredbi Blažke Müller Pograjc ter v dramaturgiji in režiji Matjaža Pograjca. Glas je medvedu Puju, priljubljenemu junaku otroške literature, posodila Katja Povše, drugim junakom pa Brane Vižintin (Sivček in Ru), Gašper Malnar (Pujsek), Andreja Štravs (Sova in Tiger), Iuna Ornik (Zajec) in Asja Kahrmanović (Kengu).

Ustvarjalci predstave so se naslonili na prevod Majde Stanovnik in prepesnitve verzov Gregorja Strniše. Brane Vižintin je hkrati asistent režiserja in odgovoren za ani-

Pujeva zgodba

“Medved Pu nima možganov, pa zato ni neumen, samo drugačen je. Rad počne neumnosti, da so videti pametne,” je o junaku med drugim zapisal režiser Matjaž Pograjc. Lutkovna predstava o priljubljenem medvedku je svojo premiero doživela pretekli teden v Lutkovnem gledališču Ljubljana.

macijsko pripravo. Likovno zasnovano lutk je naredila Barbara Stupica, glasbo je napisala in posnela skupina Silence, ki jo tvori dvojec Hladnik & Benko, lektor je bil Arko, oblikovalec luči Miran Udovič, lutke so izdelali Jože Lašič, Sandra Birjukov, Aleksandra Gruden, Žiga Lebar, Maja Peterlin, Maja Radišič, Mitja Ritmanič in Barbara Stupica, sceno pa Modni dežnik in Jože Zalar.

Medvedkov stvaritelj

Pisatelj Alan Alexander Milne (1882—1956), rojen v Londonu, je pisal drame, komedije, romane in kriminalke, trajno mesto v angleški književnosti pa si je pridobil z zgodbami in verzji o Christopherju Robinu in medvedu Puju. Ustvaril je niz

zabavnih, hkrati pa poučnih dogodbic nerodnega, toda modrega medvedka in njegovih prijateljev. Leta 1926 je napisal zbirko desetih povesti z naslovom Medved Pu, v Hiši na Pujevem oglu pa še deset. Pesmi je kasneje zbral pod naslovom Svet Christopherja Robina, povesti pa pod naslovom Pujev svet.

Dva svetova, ki drug brez drugega ne bi obstajala. Milne je povesti pisal za sina Robina, ki je imel medveda in je najraje poslušal pravljice o sebi.

Ko oživi pravljica ...

Matjaž Pograjc ob predstavi sporoča, da je “sodobna množična kultura, ki se obrača na ‘potrošnika’, ta civilizacijska proteza pohabila človeške duše, postavila pregrade

med človeka in ključna vprašanja njegovega bivanja, njegove zavesti o njem samem kot o duhovnem bitju. Zakaj postanemo gluhi za klic resnice, ki usmerja našo ustvarjalno voljo? Če človek odraste in pozabi na svojega medvedka, je kot slikar, ki je bil rojen slep. Zato se spominjajmo svojih medvedkov in pripovedujmo svojim otrokom zgodbe o njih.”

Barbara Kavtičnik

Na kratko

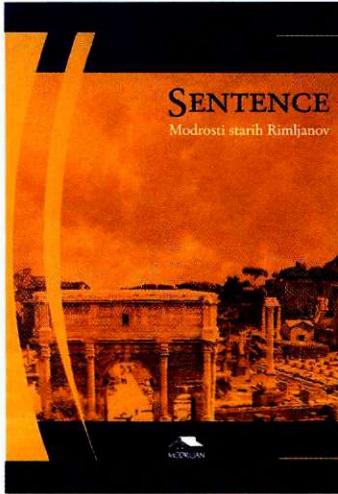
Sledov pred njima pa ni in ni hotelo biti konec ... Na lepem se je Winnie Pu ustavil in ves razburjen pokazal predse. “Poglej!” “Kaj?” je vprašal Pujsek in poskočil. Takoj nato pa je hotel pokazati, da se nikakor ni ustrašil, in je še nekajkrat poskočil, kakor da se malo razgibava. “Sledove!” je rekel Pu. “Prejšnjima dvema se je pridružila še tretja žival!” “Pu!” je zakričal Pujsek. “Misliš, da je tudi to podlasica?” “Ne,” je odvrnil Pu, “ker pušča drugačne sledove. Kakšna manjša žival je. Sicer pa, mogoče je tale podlasica, onidve pa sta nadlasici. Pojdi, greva spet za njimi.” Odsla sta spet za njimi, zdaj oba malo v skrbeh, če niso živali pred njima navsezadnje res kakšne zverine.

GOOD VIBERATIONS
107.8 MHz
RADIO VELENJE
www.radiovelenje.com
Naš čas, d.o.o., Kidričeva 2a, Velenje
tel. 03/ 897 50 03, fax: 03/ 5869 263

Sentence

Založba Modrijan

Knjiga *Sentence: Modrosti starih Rimljanov* prinaša okoli 3.000 sentenc (latinskih izrekov), ki jih je Bronislava Aubelj, poznavalka antike, zbrala, uredila in v večini tudi prevedla iz več kot 60 znanih in tudi manj znanih rimskih avtorjev. Misli Cicera, Horacija, Vergiliusa, Seneke, Ovidija, Ta-

cita, Salustija, Livija in drugih so razvrščene glede na vsebino, od *amor*, avtor in bati se, do *žetev*, *žival* in *življenje*. V zelo pregledno urejeni knjigi (526 strani) z dvobarvnim tiskom je poleg avtoričine spremne besede in stvarnega kazala tudi seznam avtorjev in njihovih del ter seznam pomembnejših prevodov in prevajalcev.

Razprave in gradivo

INV

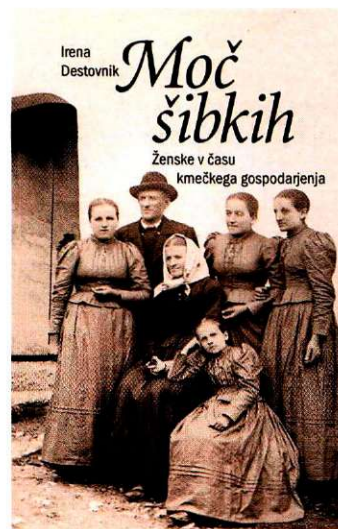
Razprave in gradivo izdaja Inštitut za narodnostna vprašanja. 42. številka prinaša 12 razprav: *Jeziki, jezikovna različnost in manjšine v osnutku ustavne litine Evropske unije* (Bojan Brezigar), *Preteklost, ki noče miniti - travma kot zgodovinska izkušnja. Primer: Slovenci v Italiji* (Marija Jurić Pahor), *Jezikovno prilaganje na narodnostno mešanih območjih v Sloveniji* (Sonja Novak Lukanič), *Avstrijske politične stranke in koroški Slovenci* (Boris Jesih), *Etnični dejavnik konfliktnosti državnih teritorialnih meja v vmesni Evropi* (Filip Tunjić), *Konec evropskega modela "ničelne" imigracijske politike: proaktivna ekonomska imigracija in interesi udeležencev* (Felicitas Medved), *Vloga kulture pri pro-*

cesih integracije (prisilnih) priseljenec (Natalija Vrečer), *Ustavnopravne in zakonodajne določbe o preprečevanju diskriminacije v Republiki Sloveniji* (Vera Klopčič), *Vloga zunanjih faktorjev pri razpadu Jugoslavije* (Matjaž Klemenčič), *Dobri, pogumni, zli. Podoba žumberskih Uskokov na Kranjskem v drugi polovici 19. stoletja* (Marko Zajc), *Nekaj o delu komisije zgodovinarjev Republike Avstrije* (Avgustin Malle).

Moč šibkih

Založba Drava, Celovec

Irena Destovnik v knjigi *Moč šibkih* razkriva življenje slovenskih žensk na območju Šentjanža na avstrijskem Koroškem. Časovno obsega besedilo zadnja desetletja obstoja avstro-ogrske monarhije in čas do druge svetovne vojne. Besedilo je sestavljeno iz štirih med seboj povezanih poglavij, v katerih avtorica obravnava nekatere pomembne sestavine ženskega vsakdanjika. Govori o spolni delitvi dela, o posebnem sistemu dedovanja in posledicah tega, o delovanju Marijinih družb in njihovem vplivu na vsakdanje življenje žensk

in o vprašanjih, povezanih s potomstvom. Raziskovalka je uporabljala arhivsko gradivo ("uradniške" knjige, Status animarum) in osebna pričevanja (še) živečih prič. Raziskavo je oprla tudi na obsežno literaturo.

Smisel šibkosti

Založba Nova revija

Jan Bednarik se je rodil leta 1975 v Gorici. Leta 2002 je doktoriral na

Jan
BEDNARIK
smisel šibkosti

ljubljski filozofski fakulteti. Predava na Filozofski fakulteti Univerze v Trstu. Objavlja predvsem razprave iz fenomenologije, hermenevtike, zgodovine filozofije, filozofske kulture ter zgodovine in filozofije evropske ideje. V zbirki *Phainomena*, ki je namenjena temeljnemu delu s področja filozofije, je izšlo njegovo delo *Smisel šibkosti. Oris filozofske misli Giannija Vattima*. Vattimo je sicer filozof, vendar je širši javnosti bolj znan zaradi svojih javnih posegov, političnega angažmaja in vsestranske kulturne dejavnosti. Pričujoča razprava je posvečena hermenevtičnemu pregledu Vattimove filozofije. Poudarek je na analizi strokovnih spisov in pomembnejših teoretičnih del. Bednarik je iz Vattima magistriral in doktoriral, zato s to knjigo dobivamo poglobljen prerez skozi Vattimovo filozofijo.

O sporazumevanju

Didakta, Radovljica

Pod naslovom *Oljka* je Ana Nuša Knežević napisala knjigo o sporazumevanju in obnašanju. Oljka nastopa v izhodiščni zgodbi o gospe na nekem sprejemu, ki ji pade z obloženega kruhka oliva, kar so vsi videli, vendar se ne skloni in jo pobere, ampak se dela, kot da se ni nič zgodilo, in jo hoče skrivoma brniti v stran. Ta knjiga govori o pravih vedenjih, ki jih osvojimo tako, da postanejo del nas, zaradi česar smo bolj sproščeni, in nam pomaga, da bolje razumemo druge in da jim prihajamo naproti. Sprejemanje in razumevanje pravih bontona spada v omiko in nas vodi k večji skladnosti s svojim okoljem. Avtorica govori o komunikaciji, govoric telesu, o območjih komunikacije, očeh, nasme-

hu, obrazu, dotiku, drži telesa, vojnjavah in o oblikovanju jaza.

Juš Kozak

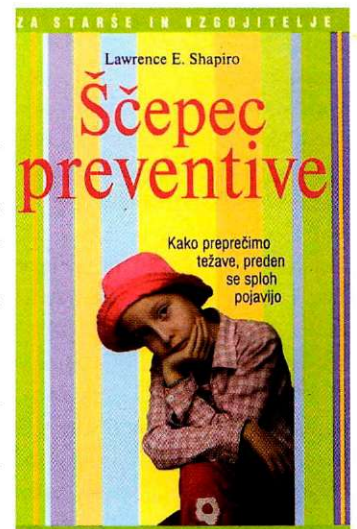
Založba Litera

V zbirki *Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev* je izšla že trinajsta knjiga, ki predstavlja opus pisatelja Juša Kozaka (1892—1964). Ta je v celoti namenjena objavi gledaliških ocen in člankov, ki jih je zbral in opombe napisal Jože Munda. Kozak je spremljal gledališče tako rekoč vse življenje, vendar le kot ocenjevalec in usmerjevalec. Z gledališko kritiko je začel leta 1917, največ pa je pokazal v *Jutru*, ko je v njem redno spremljal tri sezone na začetku 30. let. Kasneje gledaliških kritik ni več pisal, po vojni pa je pisal druga besedila o gledališču. Leta 1957 je sodeloval v polemiki *Kriza ali razvoj?*, ki je govorila o odnosu med gledališčem in filmom oziroma o pojavi svobodnega igralca.

Ščepec preventive

Založba Mladinska knjiga

Večina staršev razume pomen preventive, kadar gre za zdravje in varnost otrok. Hkrati pa se mnogi ne zavedajo, da lahko preprečijo tudi čustvene in vedenjske težave otrok. Avtor **Lawrence E. Shapiro** predstavlja vrsto domiselnih in uspešnih strategij ravnanja v ključnih trenutkih otrokovega čustvenega razvoja, od do-

jenčka in malčka pa vse do najstniških let. Posveča se vprašanju, kot so depresija, neuspešnost, plahost, motnje prehranjevanja, posledice ločitve, pomanjkanje zbranosti ... I. Ž.

Prejšnjikrat smo opisovali, kako neodgovorno se je obnašal Dušan Kveder-Tomaž jeseni 1942 na Štajerskem. Bil je politkomisar II. grupe odredov, kar pomeni da je bil takrat najpomembnejša komunistično-partizanska osebnost na Štajerskem.

Franc Rozman-Stane je bil kot komandant grupe in kot preprost oziroma neizobražen človek bolj ali manj le izvrševalec Kvedrovih zamisli, saj je na Kvedra gledal kot na starega partijca (od leta 1933) in izobraženega človeka, pa še dober govorec je bil, s čimer je soborce očaral.

Kaj je v teh svojih govorih govoril, je seveda povsem drugo in odločilno vprašanje. Kjer koli sta se "španca" gibala, tam so ljudje neizmerno

Dušan Kveder-Tomaž, politkomisar štajerskih partizanov, je na Štajerskem napisal priročnik *Partizanski politkomisar s skrajno boljševisističnimi napotki*, po katerih so se potem ravnali štajerski politkomisari. že v uvodu je zapisal, da je "slovenska narodnoosvobodilna vojska politična vojska za narodno revolucijo". Od leve: Kveder četrti, Rozman peti.

Od poraza do poraza

9. del

trpeli. Ostanek II. grupe odredov se še ni prav prebil na Štajersko (čez Kravavec, Kamniško Bistrico in Veliko planino), že si je komandant Franc Rozman-Stane umazal roke s krvjo. Takoj po spustu z Velike planine so se utaborili pri vasi Gozd (severovzhodno od Kamnika). Rozman je poslal patrolje, da najdejo stik s Kamniškim bataljonom, druge borce pa je poslal, da so po bližnjih njivah izkopavali krompir in pobirali fižol. Ena od patrolj je s seboj privedla civilista, ki je nosil nekakšno nemško pismo iz Kamnika. Toda namesto da bi prenašalca pošte izpustil, ga je pri prči dal ubiti. Peter Stante je v svojih spominih na Rozmana to opisal z naslednjimi besedami: "Stane je na pismo v odgovor nekaj napisal in 'odposlanec' dejal, da ga bo naša patrolja spremljala vse do Kamnika. Zelo se je zahvaljeval za našo uvidenost in se z vidnim zadovoljstvom odpravil na pot s patroljo. Ta ga je seveda odpeljala v 'trinajsti' bataljon in nagrada v markah mu ni bila več potrebna."

3. julija 2003 smo v *Demokraciji* (str. 45) objavili seznam ljudi,

ki so jih na območju nekdanje občine Mozirje ubili partizani. Na seznamu je 22 oseb, ki so jih ubili partizani do konca leta 1942. Med njimi je šest oseb (brez imen), ki jih je 25. avgusta 1942, torej takoj po prihodu na Štajersko, na Menini planini dal ubiti štab II. grupe odredov (pet svojih borcev in eno borko).

Na pragu pekla

Po strahotnem porazu na Dobrovljah v začetku novembra 1942 sta Rozman in Kveder zakuhala katastrofo še na Pohorju. Ta je bila še bolj tragična od tiste na Dobrovljah. Ob "reorganizaciji" II. grupe odredov sta "španca" za novega komandanta Pohorskega bataljona imenovala Rudolfa Medeta-Grogo, politkomisar pa je ostal Jože Menih-Rajko. Za območje delovanja sta mu določila obsežno ozemlje med Dravo in Savinjsko dolino do Polzele. Omenili smo že, da je bataljon v eni svojih prvih "velikih" akcij 8. oktobra požgal planske in zasebne kočice na Pohorju. 3. novembra se mu je na Pohorju pridružil komandant Franc Roz-

man-Stane in se pri njem zadržal nekaj časa. Že takoj naslednji dan je bataljon poslal v akcijo, ki je bila vse prej kot zgled upornosti, prej je šlo za razgrajško-roparski pohod, ki je že kazal znake kasnejše katastrofe.

V noči na 5. november so se spravili na uničenje Pergerjeve tovarne lepenke v Mislinji. Toda kako! Kot razpuščena tolpa. Peljali so se kar z vozički gozdne železnice, pri čemer so kričali borbene pesmi. Ko so obkolili tovarno, so najprej ustrelili dva Slovence, ki sta bila zanje "izdajalca", ker sta bila takrat pač tam. Tovarno lepenke so seveda z lahkoto zažgali, zraven pa še izropali bližnjo graščino, iz katere je pred tem zbežala posadka vermanov. V naslednjih dneh so Nemci zasledovali partizane po Pohorju in med spopadi jih je nekaj tudi padlo. Nekaj ubitih ljudi je bila prva cena Rozmanovega partizanjenja na Pohorju.

Takrat se je Pohorski bataljon že intenzivno pripravljal na prezimitev. V ta namen je izropal številne okoliške trgovine. 19. novembra je z ropanjem nadaljeval na ne-

kem posestvu v Šentilju pod Turjakom, "kaznoval" tamkajšnjega učitelja in izropal dve trgovini.

Kvedrov avanturizem

Konec novembra 1942 sta Pohorski bataljon "okupirala" oba "španca". Takoj ko sta izvedla "pregled bataljona", so sklenili, da napadejo graščino v Josipdolu pri Ribnici na Pohorju. Akcijo je vodil politkomisar Dušan Kveder. Boris Čizmek-Bor je v knjigi o Kvedru izjavil, da je bila Kvedrova navada, da je vedno, kadar je obiskal kakšno enoto, od nje takoj zahteval, da izvede kakšen napad, v katerem je potem tudi sam sodeloval. Dobroveljska tragedija ni Kvedra prav nič izučila. Že čez tri tedne je sebe in druge pogljal v novo vratolomno akcijo. Med potjo proti Josipdolskemu dvorcu je padla odločitev, da spotoma napadejo tudi bližnjo Lenarčičovo vilo, kjer je bila nemška kantina. Kveder je sam vdrl v vilo, toda nemški rafal ga je zadel v stegno in ga hudo ranil.

Sledile so peklenske muke borcev, ki so morali težko ranjenega Kvedra

nositi po poledenem terenu. Vse drugo ni bilo več pomembno, ukvarjali so se samo še s Kvedrovim reševanjem. Nemci so bataljon tudi po tej akciji zasledovali in ga napadli v njegovem taborišču. Pri tem je tudi Kveder preživel hude trenutke, ko se je premetaval na nosilih sredi taborišča, krogle pa so švigale okoli njega. Borcem je uspelo napad nekako odbiti in Rozman je določil skupino dvajsetih nesrečnikov, ki so jih čakali hudi dnevi, saj so morali Kvedra prenašati čez hribe in doline po zamrznjenem terenu vse do Škalskih Cirkovc, vasi ce vzhodno od Velenja. Tam je namreč imel medicinec Franc Polh v gozdu blizu domačije kar prostoren podzemni bunker. V njem je Kveder nadaljeval s pisanjem besedila *Partizanski politkomisar s skrajno boljševisitičnimi napotki*, po katerih so se potem ravnali štajerski politkomisarji. Že v uvodu je zapisal, da je "slovenska narodnoosvobodilna vojska politična vojska za narodno revolucijo".

Oblast in žrtve

"Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet", ki je bilo na Dolenjskem in mu je takrat načeloval Ivan Maček-Matija, Boris Kidrič pa je bil politkomisar, je konec leta 1942 reorganiziralo partizanske enote. Na Štajerskem je ukinilo II. grupo odredov in jo preimenovalo v IV. operativno cono. "Španca" sta seveda še naprej ostala na čelu štajerskih partizanov, saj sta svoje partizanske enote vodila tako, kot je zahteval partizansko-revolucionarni način bojevanja, ko žrtve niso pomembne in ko je celo bolje, da jih je čim več, saj se bo oblast legitimirala na žrtvah.

Kamniški bataljon se je decembra 1942 zadrževal na Kostavski planini nad Tuhinjsko dolino. Nemci so jih izsledili in 24. decembra napadli. Padlo je 16 borcev, 8 jih je bilo ranjenih. Nov hud udarec.

21. decembra je Pohorski bataljon prišel na Osankarico. Z njim je bil tudi komandant štajerskih partizanov Franc Rozman-Stane. Strinjal se je, da si bataljon tam uredi taborišče, v katerem bi prezimil. Naslednji dan jih je zapustil in se s patruljo odpravil čez Savinjsko dolino na Mo-

ravsko. Pri bataljonu je nekaj časa ostal Boris Čižmek-Bor, takrat politkomisar Savinjskega odreda, po pomembnosti pa takoj za obema "špancema". Na Osankarici si je bataljon zgradil zemljanke in vanje nanosil naropani živež. Ferlež navaja, da je bila "zelo delovna" partijska organizacija, saj je bilo v bataljonu 28 partijcev, 7 kandidatov za partijo, Skop pa je štel 16 članov. Prava partijska vojska torej. Potem ko so bile na teren poslane nekatere patrulje, je v začetku januarja 1943 ostalo v taborišču 59 borcev in 10 bork. Čižmek je taborišče zapustil 7. januarja, le dan pred katastrofo.

Uničenje na Pohorju

Nemci so seveda za lokacijo, kjer se zadržuje bataljon, hitro izvedeli. Ker je zapadel visok sneg in so domnevali, da se bo tudi zaradi tega največja partizanska enota na širšem območju tam zadržala dalj časa, so se na napad temeljito pripravili. Skupaj so organizirali veliko vojsko, ki je območje tesno obkolila. Napad je bil uničujoč. Večino borcev so pobili z minometnim obstreljevanjem. Ujeli so le enega živega (še tega so kasneje kot talca ustrelili), vseh drugih 69 je bilo ubitih. Toda Nemci so se znesli celo nad trupli.

Dušan Kveder v Španiji

Zvozili so jih v Gradec in tam sežgali.

Ivan Ferlež je v obsežni knjigi *Druga grupa odredov* (640 strani; izšla je leta 1972 v elitni zbirki *Knjižnica NOV in POS*) napisal uničujočo kritiko vodstva Pohorskega bataljona, češ da ni upoštevalo dejstva, da so Nemci aktivni, da jih bodo prej ali slej izsledili, da se ne bi smeli dalj časa zadrževati na enem mestu, da bi morali taborišče zapustiti že pred napadom, saj so stražarji v svoji bližini opazili več "smučarjev", ki so križarili sem in tja, predvsem pa, da bi po začetku napada moralo vodstvo organizirati izpad, saj naj bi se jih tako rešilo vsaj nekaj. Ferlež je

z neverjetno obsežno kritiko na več straneh svoje knjige tudi precej pretiraval, saj jo je pisal skoraj trideset let po dogodku in iz časovne oddaljenosti je seveda najlažje modrovati.

Krivda za tragedijo

Verjetno pa je imel prav pri naslednji kritiki: "Sledi neresnosti in nepremišljenosti pri ocenjevanju položaja ter podcenjevanja sovražnika so opazne tudi 4. novembra pri napadu na tovarno lepenke v Mislinji, ko se je bataljon, prepevajoč, peljal z gozdno železnico proti tovarni, in 26. novembra v akciji pri Ribnici, ko je bataljonski politični komisar po telefonu izzival Nemce in jih brez potrebe predčasno napotil za bataljonom. Res je, da so te in podobne navivne in nepremišljene poteze tudi dvigale moralo, samozavest in borbenost borcev, vendar so po drugi strani vselej sledile tudi povsem nepotrebne izgube, tako da so bataljonu več škodovala, kot koristile." Ferlež je navedel tudi druge primere, ko se je bataljon za las izognil katastrofi. Osankarica je bila torej neizbežna. "Španca" Rozman in Kveder sta Pohorski bataljon dobesedno pognala v smrt. Tako kot pred tem prav vse enote, ki sta jih vodila.

Nadaljevanje prihodnjic

Ivo Žajdela

Tudi za masaker nad Pohorskim bataljonom nosita neposredno odgovornost "španca" Rozman in Kveder.

Opat Friderik Kolšek je pripovedoval: "Ob južni strani vojniškega pokopališča so pobili nekaj sto hrvaških beguncev. Na njihovih grobiščih je zdaj pokopališki parkirni prostor. Na zahodni strani pokopališča, tam, kjer zdaj stoji nova mrliška vezica, so bili pobiti in zakopani Čater in Zupancič iz Šmarjete, Zottl, trgovec iz Vojnika, brat trafikanta, in še nekaj drugih žrtev."

Pomembno za manjkajoči utrip vojniškega sveta je tudi pričevanje gospe Grainove iz Višnje vasi, žene g. Grainina, potomca vojniških gradbenikov: "Mojega moža so zaprli partizani, takoj ko so prišli iz gozdov. Zapornike so strpali v drvarnice na dvorišču policijske postaje ob potoku Hudinja sredi Vojnika. Do njega nisem mogla niti mi niso hoteli povedati, kako je z njim, zato sem še z nekaterimi priskrbela dolgo lestev. To smo prislonili z dvoriščne strani na streho Vrečerjeve hiše, ki še danes stoji nasproti nekdanje policije in pošte. Z vrha stre-

Parkirišče na grobišču

2. del

he se je dalo opazovati dogajanje ob policijskih (miličniških) drvarnicah. Skrbelo me je zlasti ponoči, saj smo vsi vedeli, da jih ponoči vozijo na streljanje. Nočno opazovanje z vrha strehe smo si izmenjevali.

Tako sem vedela, da je moj mož še vedno živ in da ga moram rešiti, kar se mi je tudi posrečilo. Veliko grobišče, poleg grobov, ki so razsejani okrog Vojnika, je na južni strani odcepa ceste za Dobrno velika gramozna jama, ki je seveda zdaj zasuta. Zdaj je tam zraven transformatorska postaja, proti jugu pas travnika, nato pa hmeljišče. Sem so jih vozili iz Celja in Vojnika že ubite. Vedno ponoči, tako da si zjutraj videl samo plast sveže zemlje. Tukaj jih je

veliko zakopanih, saj je bila gramoznica tako velika, da so se furmani z vozovi kar skrili, ko so iz jame vozili gramoz. Še ta jama jim je bila prejemajhna, tako da so na zgornji strani ceste nasproti gramoznice skopali še eno veliko jamo, kamor so poleg drugih zagrebli še 11 ustašev, ki so padli v spopadu s partizani prav na tem križišču. Ob Tesnici, tam stoji zdaj lesena zadržna baraka, pa so zakopali še štiri ali pet padlih Hrvatov. Eno grobišče je tudi na Konjskem pod Turnškom na Kraškem vrhu. Tam so govorili, da je pokopan tudi oče opata Kolška, vendar ne vem točno. Slikarko Doro na Stallnerjevem so tudi pospravili, čeprav so govorili, da je naredila samomor. Tudi

invalida v vozičku, trgovca Špesa, so se znebili na svoj način. Vojnik so partizani kar krepko zdelali in razredčili, saj so ga potem laže naselili po zaplenjenih hišah in zemljiščih."

Cesta čez grobišče

Friderik Kolšek, opat in prelat, nam je v svoji sprejemnici pripovedoval: "Ob južni strani vojniškega pokopališča so pobili nekaj sto hrvaških beguncev. Na njihovih grobiščih je zdaj pokopališki parkirni prostor. Največ bi o tem vedel povedati Štefko Kovačič. Na zahodni strani pokopališča, tam, kjer zdaj stoji nova mrliška vezica, so bili pobiti in zakopani Čater in Zupancič iz Šmarjete, Zottl, trgovec iz Vojnika, brat

trifikanta in še nekaj drugih žrtev / nova mrliška vezica je na grobišču žrtev, postavljena tudi v Laskem, op. J. Č./ O teh grobiščih pa bi vedel kaj povedati nekdanji grobar Podrgajs."

Pod vojniško župnijo spada tudi Šmarjeta pri Celju. Tu sta dve grobišči. Zagrobišče in dogodek v Tumovi ulici je povedal g. Pintar, ki je zdaj že skoraj slep, stanuje pa v bližini grobišča. "Neke noči sem slišal krike in klice na pomoč v nemščini "Hilfe, Hilfe", nato pa rafalske strele. Zjutraj je od hiše do hiše hodil partizan in krojač Pešak, oblečen v novo angleško vojaško jopico in obut v nove usnjene skor-nje, in zahteval, da pokopljemo ubite, ki so ležali nekaj deset metrov od naše hiše na robu gozda. Mrtvi so bili

slečeni, štirje so bili nemški vojni ujetniki, ki so imeli okrog vratu obešene razpoznavne aluminijaste tablice, dva pa sta bila neznanega rodu. Razpoznavne tablice, ki so se nato znašle pri krojaču Kmeclu iz Zgornje Hudinje, je odnesel Šeligo, ki živi na Češkem, hodil pa je na obisk k Rafku Bornsku in Kmeclu." Ob grobišču, preko katerega je narejena gozdna cesta, rastejo zdaj že visoka drevesa.

Partizanka na konju

Drugo grobišče vojnih ujetnikov je ob Hudinji, na severnem robu Hmezadovega hmelišča ob južnem robu poljske ceste, 200 metrov od ovinka Mariborske ceste proti Trnovljam. Gospa Runovčeva iz Trnovljam pripoveduje: "Pri nas so se oglašili nemški vojni ujetniki, ki so bili izpuščeni iz taborišča Bežigrad. Bili so žejni in lačni. Ko so se malo okrepčali, so začeli kazati slike svojcev, ki jih čakajo doma. Bile so fotografije otrok, žen in staršev. Razlagali so, kako so veseli, da so preživeli vojno in da se zdaj lahko vračajo domov. Kmalu so se poslovili, češ da jih čaka še dolga pot do doma. Pokazali smo jim bližnjico čez polja do Šmarjete, skozi katero pelje glavna cesta proti Mariboru. Gledali smo za njimi, ali gredo v pravo smer. Takrat je za njimi na konju z brzostrelko čez ramo pridirjala znana partizanka Mimi Ostruh, domačinka, ki se je veliko zadrževala v taborišču Teharje. Skupini, ki je bila pri nas, se je na polju pridružila še druga skupina ujetnikov. Kmalu so se zaslišali rafali, ujetniki so se skušali razbežati, vendar jim ni uspelo. Polje proti Šmarjeti je bilo spet prazno, brez človeških silhuet. Naslednji dan smo izvedeli, da je bilo ubitih devet ujetnikov nemškega in deset ruskega rodu." Gospa Runovčeva je izkusila, kaj je komunizem; njen mož namreč ni hotel podpisati odzema zemlje za zadrugo, zato so ga razglasili za kulaka in ga za dve leti poslali na družbeno koristno delo v Strnišče, danes Kidričevo. Tudi tam so hoteli komunisti s spremembo krajevnih imen brisati sledove svojih krvoločnih taborišč.

Zapisniki in usode

Rad bi opisal tudi, kaj se je dogajalo pri delu naše celjske komisije.

Severno od Vojnika, pri gručini Tabor, približno dvesto metrov od odcepa proti Dobrni, je desno ob cesti Celje—Maribor grobišče Hrvatov in civilistov, ki so jih partizani pripeljali tja mrtve in jih zakopali.

Dvojniki zapisnikov, ki so bili napisani na stroj po mojem nareku županovi strojepiski (celjski župan je bil Anton Rojec, neprijazen do našega dela, čeprav je bil izvoljen prek Demosa), so bili odtujeni že naslednji dan. Tako jih nisem utegnil niti prebrati niti slovnično in vsebinsko popraviti. Zapisniki so se pojavili v nadaljevanjih časopisa *Nova doba*, kjer je bil odgovorni urednik sedanji novinar *Dela* Brane Piano. Na moj osebni protest v uredniški pisarni mi je Piano odgovoril, da so si oni zapisnike pridobili, saj na njih nič ne piše, čigavi so in kdo jih je napisal. Edino kar sem dosegel, je bilo to, da so imena in priimke oseb v nadaljevanju zapisali s kraticami. Kljub temu je Mima Ostruh izvedela za gospo Runovčevo in ji odšla osebno groziti, češ da bo že videla. Zame in meni podobne pa je ugotovila, da so jih premalo pobili, saj bi zdaj lahko imeli mir. Mima je vedno spala z brzostrelko in pištolo, ker je demokratične spremembe ocenjevala po svoji revoluciji. Posledica objave naših zapisnikov v *Novi dobi*

je bila, da komisija dolgo časa ni dobila novih sporočil, kar je bil v bistvu cilj urednika, kolikor ga poznam.

Ob pisanju tega dogajanja v vojniški župniji sem se spomnil na nekdanjega Vojničana in svojega mladostnega znanca in prijatelja dr. Mitjo-Dimitrija Mikuža, odličnega zdravnika in šefa ginekologije v Slovenj Gradcu. Njegov oče je bil, ko smo živeli na Frankolovem, naš družinski zdravnik in očetov prijatelj. Nobeden od njiju ni maral komunistov. Mitja in jaz pa sva se po volitvah leta 1990 znašla kot delegata oziroma poslanca Demosa v takratni skupščini. On je bil v zboru združenega dela, kjer je bil Demos v manjšini, jaz pa v zboru občin, kjer smo imeli čvrsto večino. Večkrat sva se dobila na hodnikih in v obednici. Posebno še, ker sva ugotovila, da oba v svojih občinah izvršujeva isto poslanstvo. On je bil predsednik občinske komisije za ugotavljanje medvojnih in povojnih pobojev v Slovenj Gradcu, jaz pa podobne Demosove komisije v Celju. Občutljivo delo, sva

ugotovila. On je bil kot študent v partizanski brigadi in je imel izkušnje, da se je bolj bal strela v hrbet kot pa frontalnega strela s strani Nemcev. Opozoril me je, naj bom pri zbiranju podatkov previden, saj ima Ivan Maček-Matija v Vojniku dobre prijatelje, ki so bili v bistvu žrtve njegovih povelj pri povojnih pobojih.

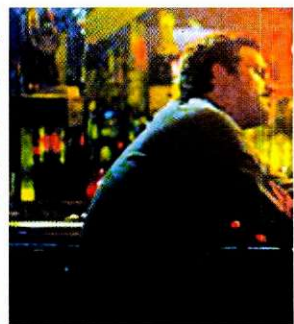
Mitjeva žena, tudi zdravnica v Slovenj Gradcu, je kakor on umrla za rakom, vendar pred njim. Sam jo je položil v grob. Njegova smrt, pred potekom poslanskega mandata, je prišla v tišini in neopaženo. Predsednik zbora združenega dela Jože Zupancič in predsednik skupščine France Bučar tega nista obešala na veliki zvon, čeprav je parlament izgubil svojega poslanca.

Dediči revolucije

Pri razmišljanju (do katerega imam po toliko letih javnega delovanja skoraj pravico) o usodah in življenju ljudi, ki so bili žrtve komunistov in njihove revolucije, na koncu pa so se zaradi preživetja in osebnih oportunističnih nagnjenj po dolgih letih komunistom pridružili in celo k njim pristopili, bi opozoril na sledeča dejstva. KPS se je pred osamosvojitvijo preimenovala, vendar predvsem zaradi slepilnega učinka na ljudi, kajti sočasno se je bojevala za pravno nasledstvo KPS, ki je prinašalo prisvojene nepremičnine in materialne dobrine, ki so jih bile deležne vse njihove razvejene oblastne in monopolne institucije. Zamolčano pa je bilo, da pravno nasledstvo prinaša tudi dediščino storjenih zločinov nad življenji ljudi, njihovimi človeškimi pravicami in njihovimi človeškimi usodami. Vse to so sedanji člani združene liste in nekdanje KPS prevzeli nase. Tudi zločine partizanov in partijskih totalitarnih oblasti nad njihovimi svojci. Najprej so se tega začeli zavedati vodilni v borčevski organizaciji, ki so njeno članstvo, to se je delilo po privilegijih (Udba, Narodna zaščita, Knoj, prvoborci, navadni partizani, majski partizani), že pred leti združili v enotno članstvo NOB, temu zdaj dodajajo še podmladek iz udarniških časov in naraščaj svojih družin. Krivda se s tem kolektivno širi med ljudmi, materialne dobrine pa ostajajo izbrani eliti. V množici se je lažje skriti. **Janez Črnej**

Pred odcepom za Dobrno, ob cesti Celje—Maribor, je bila nekoč gramoznica, ki so jo napolnili z ubitimi; najprej z ubitimi Hrvati iz okolice, potem pa so ponoči še večkrat pripeljali trupla.

Še dovoljena strast

Film Na robu strasti pripoveduje sodobno kriminalno zgodbo, ki se odvija na Manhattnu.

Frannie Avery je učiteljica kreativnega pisanja, previdna v ljubezni; zaplete se z detektivom, ki preiskuje umor v sosesčini.

Ob spodbudi polsestre Pauline (Jennifer Jason Leigh) Frannie (Meg Ryan) razvije nebrzdani spolni odnos z detektivom Malloyjem (Mark Ruffalo), vendar njuno osvežujočo neposrednost spodbujajo nerazrešeni umori. Po napadu zamaskiranega neznanca Frannie ne zaupa nikomur več – niti svojemu prenapetemu mlademu študentu Corneliusu (Sharrieff Pugh), ki piše esej o "nedolžnosti" serijskega morilca Joh-

na Wayne Gacyja, niti nekdanjemu fantu Johnu Grahamu (Kevin Bacon), ki jo spremlja na vsakem koraku. Nikakor pa ne Malloyju, ki zdaj v njej ne podžiga le strasti, ampak tudi sum. Usoda hoče, da neodvisna Frannie ne more prositi za pomoč – užaloščena in prestrašena sama poskrbi za lastno preživetje.

"Zgodba je študija ne le o zločinu, ampak tudi o obnašanju moških in žensk," pravi Meg Ryan. Ryanovo je lik pritegnil – netipičen zanj, ki je najbolj znana po komičnih vlogah –, ker je Frannie nenavadno kompleksna ženska, za katero se izkaže, da je njena zunanja podoba le maska, za katero skriva globoko notranjo ranljivost. "Frannie je oseba, ki jo je svet razočaral, ki se čedalje bolj zapira vase," nadaljuje Ryanova. "S pomočjo detektiva

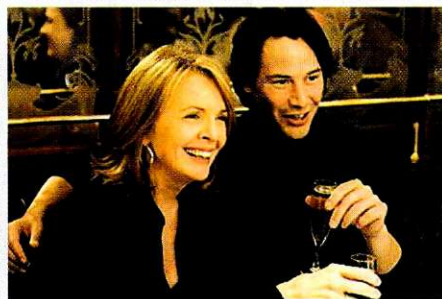
Režija: Jane Campion
Producenta: Nicole Kidman, Laurie Parker
Scenarista: Jane Campion, Susanna Moore
Igrajo: Meg Ryan, Mark Ruffalo, Jennifer Jason Leigh, Nick Damici
Premiera: 11. 3. 2004
Distribucija: Continental film

Malloyja prvič samo sebe preseneti in se celo pretašiti stvari, ki jih izvablja iz nje. V tem pogledu Na robu strasti ni le kriminalka, ampak tudi zgodba o dveh ljudeh, ki se drug drugemu povsem razgalita."

Za Jane Campion je bil lik Frannie idealna odskočna deska za zgodbo, ki preiskuje peklensko naravo poželjenja, njegove večplastnosti, od idealistične pravljice do temnačo srhljive in drhteče odrešujoče, ko se strast razvije v kompleksnost ljubezni. Fran-

nie je Campionovo spominjala na Bree Daniels iz filma Klute v režiji Alana J. Pakule, trdoživo prostitutko v središču klasične detektivke, ki se spremeni v ljubezensko zgodbo – vendar s poudarjene perspektive 21. stoletja.

"Na robu strasti je zame sodobna ljubezenska zgodba znotraj žanra detektivke, ki je tudi skrivnostna," pravi. "Ukvarja se s sodobno mitologijo ljubezni in spolnosti in s trudom, ki ga človek vlaga v zvezo z drugo osebo, vse to pa se odvija sredi kaosa in

Ljubezen je luštna stvar

Oskarjevci Jack Nicholson, Diane Keaton in Frances McDormand igrajo ob Keanuju Reevesu in Amandi Peet v prefinjeni romantični komediji Ljubezen je luštna stvar.

Harry Sanborn, igra ga Jack Nicholson, je večni samec, ki hodi na zmenke le z ženskami pod 30. letom. Ko želi preživeti romantični konec

tedna s svojo najnovejšo romanco Marin (Amanda Peet) v počitniški hiši njene mame, ga začne boleti v prsih. Marinina mama Erica Berry,

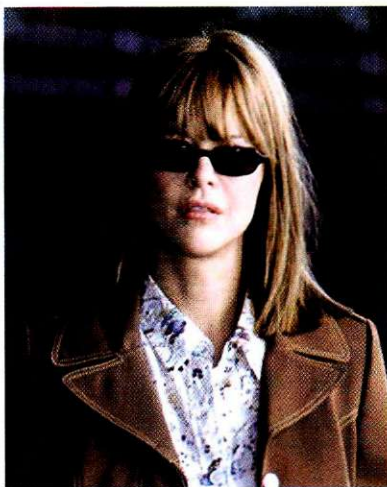

energije sodobnega mesta. Frannie se sooča s težavami, s katerimi se po moje soočajo številni ljudje, ki danes živijo v mestih: spolnost in sram, poželjenost in strah – stvari, za katere se zdi, da se ne obnašajo tako, kot bi bilo treba. To so stvari, ki me zanimajo.”

Knjižna predloga

Campionovo je Frannie navdušila, ko je prebrala roman *In the Cut*, ki ga je napisala Susanna Moore. Roman je povzročil precej razburjenja zaradi nelepšane opisa Franniejeve eksplozivne in skrivnostne spolne vezi z detektivom Malloyjem. Hkrati je požel pohvale kot mojstrska srhljivka z do takrat nevidene perspektive ženske, ki razkriva lastne skrite nagone, celo ko jo zalezuje morilec, ki svojih ne more krotiti.

Zgodba je bodla v oči kot neonoir pravljica, v kateri močna, a negotova ženska pada skozi alternativno temnačno realnost strahu in paranoje, iz nje pa vznikne poražena, a vedra in pripravljena na ljubezen. Pri

tem se je Campionova spomnila lastnih občutkov, da je v sodobni družbi lahko romanca brutalno umorjena, a to pušča le še več prostora za iskanje prave ljubezni.

Campionova komentira: “Na začetku zgodbe Frannie sploh ne ve, zakaj natančno živi. Počuti se mrtvo – varno, a brez življenja. Varnost, ki si jo je ustvarila, čuti kot breme. Potrebuje neko spodbudo, dogodek, ki jo bo katapultiral iz tega, in tisto, kar vidi v baru Red Turtle, je začetek tega. Zgodba me je vedno spominjala na Alico v čudežni deželi, saj gre Frannie skozi zajčo luknjo oziroma dobesedno po stopnicah nizdol in se znajde v drugačnem svetu, podzemlju. Nenadoma to žensko, ki so ji včasih besede pomenile vse, odnese na kraj, kjer ji bodo besede usle, kjer besede še zdaleč niso dovolj.”

Monika Maljevič

igra jo Diane Keaton, uspešna in ločena pisateljica, z odporom privoli, da ga bo negovala, dokler ne ozdravi, saj mu zdravnik odsvetuje potovanje, Marin pa se mora vrniti v mesto. Harry na svoje presenečenje ugotovi, da ga Erica privlači. In kljub svoji začetni sovražnosti do Harryja tudi ona kmalu znova najde ljubezen. Toda zaple-

te se, ko se za Erico začne zanimati Harryjev očarljivi 30-letni zdravnik Julian Mercer (Keanu Reeves).

Ko se Harry postavi na noge, se vrne domov in na stara pota. Toda izkaže se, da čustva do Erico le niso izginila in da bo moral pošteno spremeniti svoje življenje, če jo bo hotel dobiti nazaj ...

SOMETHING'S GOTTA GIVE

Režija:	Nancy Meyers
Producenta:	Bruce A. Block, Nancy Meyers
Scenarist:	Nancy Meyers
Igrajo:	Jack Nicholson, Diane Keaton, Keanu Reeves, Frances McDormand, Amanda Peet
Premiera:	11. 3. 2004
Distribucija:	Ljubljanski kinematografi

na kratko

Začele so se priprave za snemanje tretjega dela filma *Spider-Man*, in to še pred premiero drugega dela. **Spider-Man 3** je šele v začetni fazi, za filmska platna bo nared šele leta 2006 ali leto pozneje. Prvi del filma je potolkel rekorde gledanosti in leta 2002, ko je prišel v kinematografe, zaslužil 800 milijonov dolarjev. Nadaljevanje, vanj naj bi bilo vloženi 200 milijonov dolarjev, bo premierno prikazano letošnje poletje. Prvi dve nadaljevanji je režiral Sam Raimi, v glavnih vlogah pa sta nastopila Tobey Maguire in Kirsten Dunst. *Spider-Man*, ki temelji na liku Marvelovega stripa, ima vse možnosti, da postane ena najuspešnejših filmskih serij v zgodovini. Prvi del je prvi konec tedna prikazovanja zaslužil v ZDA rekordnih 115 milijonov dolarjev in zavzel sedmo mesto na lestvici gledanosti desetletja z 800 milijonov dolarjev dobička. Pred njim na seznamu so vsa tri nadaljevanja Gospodarja prstanov, oba Harryja Potterja in Iskanje malega Nema.

Ameriška igralka **Angelina Jolly** je privolila, da postane ena od nosilk olimpijskega ognja na poletnih olimpijskih igrah v Atenah. Zvezda avanturistične filmske zgodbe o Lari Croft se je odločila sprejeti ponudbo, da v grški prestolnici na dan odprtja nekaj sto metrov ponese ogenj. Jollyjeva je tudi ambasadorica dobre volje Visokega komisariata Združenih narodov za begunce. “Menim, da je velika čast nositi olimpijsko baklo kot gesto upanja za begunce in poleg tega izkazati podporo športu in miru na svetu,” je dejala Jollyjeva. Igralka je še dodala, da bi rada tekla v večernih urah, med 18. in 19. uro. Angelina je prva velika zvezda zabavne industrije, ki je sprejela vabilo za nošenje olimpijskega ognja v Grčiji.

Meryl Streep in **Sandra Bullock** bosta skupaj stopili pred kamere v novi romantični komediji. Zgodba temelji na uspešni ženski tridesetih let, ki se zaljubi v dvajsetletnega sina svojega terapevta. Film bo pod okriljem Universal Pictures režiral Boiler Room, za scenarij pa je zadolžen pisec Ben Younger. Snemanje naj bi se začelo jeseni, saj Streepova ta čas še snema film Lemony Snicket's *A Series of Unfortunate Events* z Jimom Carreyjem in Judeom Lawom, Sandra pa je podpisala pogodbo za vlogo v nadaljevanju filma *Miss Congeniality*.

Judje iz Velike Britanije so kritizirali Jezusovo smrt, kot jo prikazuje film Mela Gibsona. Judovsko združenje je po ogledu filma Kristusovo trpljenje dejalo, da je film prav ogaben, zato menijo, da bodo dosegli prepoved njegovega prikazovanja. Trdijo, da film vsebuje veliko krutih scen in tako spodbuja sovraštvo do Judov. Kontroverzni film je produciral in režiral Gibson, prikazuje pa zadnjih 12 ur Jezusovega življenja. V filmu je prikazana tudi scena, v kateri Judje zahtevajo mučenje Jezusa. Neville Nagler, predsednik judovskega združenja, je dejal: “Takšno prikazovanje judovskega ljudstva kot zelo okrutnega vodi do sklepa, da so Judje nevaren narod. Bolje bi bilo, da takšen film nikoli ne bi bil posnet.” Nekdanji predsednik judovskega združenja lord Janner pa je dodal: “Film je nagnusen, zato menim, da si ga ne bo hotel ogledati nihče. Judje so prikazani kot slab narod, kar jim lahko prinese težave.”

Radio Krka
106.6 MHz

PETEK,

12.3.2004

Slovenija 1

6.00	TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.15
6.20	TEDENSKI IZBOR
6.20	KULTURA
6.30	ODMEVI
7.00	DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
9.00	POROČILA (VPS 09.00)
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	BORIS A. NOVAK: V OZVEZDJU POSTELJE, LUTKOVNA IGRIČA
9.50	ENAJSTA ŠOLA, ODDAJA ZA RADOVEDNEŽE ŠTAFETA MLADOSTI
10.25	23. SREČANJE TAMBURAŠKIH IN MANDOLINSKIH SKUPIN IN ORKESTROV SLOVENIJE, 3/3
11.30	RESNIČNA RESNIČNOST
12.00	FRASIER, AMERIŠKA NANIZANKA, 23. EPIZODA
12.25	FRASIER, AMERIŠKA NANIZANKA, 24. EPIZODA
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME
13.25	TEDENSKI IZBOR
13.25	OSMI DAN
13.55	SVETO IN SVET
15.00	VSADKANJIK IN PRAZNIK, PONOVITEV
15.55	MOSTOVI - HIDAK (VPS 15.55)
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.45	PLEME, ANGLEŠKA NANIZANKA, 10/26 (VPS 16.45)
17.10	IZ POPTNE TORBE: MREŽA (VPS 17.10)
17.30	POROČILA IZ PRETEKLOSTI, JAPONSKA DOKUMENTARNA SERIJA, 4., ZADNJI DEL (VPS 17.25)
18.30	ZREBANJE DETELJICE (VPS 18.25)
18.40	RISANKA (VPS 18.35)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.40	ŠPORT, VREME, MAGNET
20.00	NAJŠIBKEŠI ČLEN, KVIZ (VPS 20.00)
20.50	PRAKSA, AM. NANIZANKA, 18/22 (VPS 20.55)
22.00	ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.50	POLNOČNI KLUB (VPS 22.50)
0.00	NOČNI IZBOR
0.00	DNEVNIK, ŠPORT
0.50	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 00.55)
1.10	SPOROČILA IZ PRETEKLOSTI, JAPONSKA DOKUMENTARNA SERIJA, 4., ZADNJI DEL
2.10	OPRAVLJANJA, ŠVEDSKI FILM (VPS 02.15)
4.20	POLNOČNI KLUB
5.50	PLANET ROCK: ALICE COOPER, GLASBENI DOKUMENTAREC (VPS 05.55)

Slovenija 2

7.45	TELETEKST TV SLOVENIJA do 08.00
8.00	VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
9.35	TEDENSKI IZBOR
9.35	MOSTOVI - HIDAK: BREZ MEJA - HATJITALAN
10.05	DICK VAN DYKE, AMERIŠKA NANIZANKA, 46/158
10.25	VIDEOSTRANI
11.00	TV PRODAJA
11.30	VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
16.15	TV PRODAJA
16.50	VIDEOSPOTNICE, PONOVITEV
17.25	LILLEHAMMER: SVETOVNI POKAL V SMUČARSKIH SKOKIH, PRENOS (VPS 17.25)
19.15	ŠPORTNI FILM
19.50	SKOZI ČAS (VPS 19.50)
20.00	ŠEST ŽENA HENRIKA VIII., ANGLEŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 1/4 (VPS 20.05)
20.50	GENERACIJE ZNANOSTI (VPS 21.00)
21.20	SOUTH PARK, AMERIŠKA HUMORISTIČNA NANIZANKA, 2/17 (VPS 21.30)
21.45	DOBER, HUĐOBEN, GRD, ITALIJANSKI FILM (VPS 22.00)
0.20	SLOVENSKA JAZZ SCENA: THE FOOL COOL JAZZ ORCHESTRA, 2. DEL (VPS 00.35)
0.55	24. AMERIŠKA NADALJEVANKA, 6/24, PONOVITEV (VPS 01.05)
1.35	VIDEOSTRANI

Kanal A

9.15	TV prodaja
9.20	Xena, 6. sezona, ponovitev 9. dela am. nad.
10.10	Varuhi luke, 6. sezona, ponovitev 18. dela avstralske nanizanke

11.00	Non Stop Music, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Xena, 6. sezona, 10. del ameriške nadaljevanke
13.50	Mladi in nemiri, 3. sezona, 99. del ameriške nadaljevanke
14.40	Obala ljubezni, 3. sezona, 229. del am. nad.
15.30	TV prodaja
16.00	Varuhi luke, 6. sezona, 19. del avstralske naniz.
16.55	Ha!:
17.25	Skrita kamera, humoristična oddaja
17.55	Mi smo pa družina!, 4. del ameriške humoristične nanizanke
18.25	Moja najstnica, 6. del am. nanizanke
18.50	XXL premiere
20.00	Non Stop Music
20.00	Romantični film:
22.00	Smer: vzhod, ameriški film
22.00	Nori na petek:
22.50	Guinnessova knjiga rekordov, angleška dokumentarna serija
23.20	Osournovi, 2. sezona, 18. del dokumentarne serije
23.20	Šov Jerryja Springerja, pogovorna oddaja

Pop TV

7.00	Dogodivščine Jackie Chana, risana serija
7.25	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.15	Masčevanje ljubezni, ponovitev 34. dela španske nadaljevanke
9.10	Skrivnost ljubezni, ponovitev 129. dela venezuelske nadaljevanke
10.00	TV prodaja
10.30	Čudež življenja, ponovitev 126. dela venezuelske nadaljevanke
11.20	Družinske vezi, pon. 56. dela brazilске nad.
12.15	Trenja, ponovitev
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Družinske vezi, 57. del brazilске nadaljevanke
15.55	Čudež življenja, 127. del venezuelske nad.
16.55	Skrivnost ljubezni, 130. del venezuelske nad.
17.55	24UR - vreme
18.00	Masčevanje ljubezni, 35. del španske nad.
19.00	24UR
20.00	Akcija: Ronin, ameriško-angleški film
22.15	Pazi, kamera!
22.45	Teksaški mož postave, 6. sezona, 2. del ameriške nanizanke
23.40	XXL premiere
23.45	Lovca senc, ameriški film
1.30	24UR, ponovitev
2.30	Nočna panorama

TevePika

9.00	Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, pon
9.30	Do zdravja tudi tako, gost: Dr. Peter Gregor, pon
10.00	Poslovni dnevnik, oddaja o gospodarstvu
11.00	Sanjska poroka, serija oddaj o pripravah na poroko, vodi: Urška Hlebec, pon
11.30	Klepet z jasnovidko Marušo, pon
12.00	A to je to!, zabavno poučna oddaja, vodi: Alenka Strnad - Reza, pon
12.30	Video top 30, lestvica glasbenih spotov
17.30	Šola na Jupitru, pon
18.00	Ziveti zdravo, vodi: Milka Krapež, pon
18.30	Razgledovanja, potopisna reportaža, pon
19.00	24 UR, prenos v živo
20.00	Glasbena oddaja, prvič
21.30	Arturjev Šou, fundacija Ana, pon
22.00	Štiri tacke, oddaja o hišnih ljubljencih, pon
22.30	Pod Židano marelo, oddaja z narodno zabavnimi ansambli, pon
23.00	Video top 30, lestvica glasbenih spotov

Kanal III

06.00	Videostrani
07.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
07.30	Risanke
07.55	TV prodaja
08.25	Risanke
08.50	TV prodaja
09.10	Lisice, 3. del jugoslovanske serije
10.10	TV prodaja
10.25	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
10.55	Videalisti, glasbene lestvice
12.30	TV prodaja
12.55	Risanke
13.45	TV prodaja
14.00	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
14.30	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
15.00	Koncert

16.45	Rad igram nogomet
17.15	Automobile
17.30	Sijaj, ponovitev
18.00	Sto izlozb, sto strasti, 147. del italijanske telenovele
18.30	Pokemoni, risani film
19.00	Videalisti, glasbene lestvice
19.30	Ilirika, turistična TV prodaja
20.00	20 kraljic rocka, glasbena oddaja
21.00	Komet 13, zabavnoglasbena oddaja
22.00	Mirno jezero, ameriški akcijski film, 1999
23.30	TV prodaja
00.00	Videostrani

SOBOTA,

13.3.2004

Slovenija 1

6.00	TELETEKST TV SLOVENIJA do 07.20
6.20	TEDENSKI IZBOR
6.20	KULTURA
6.30	ODMEVI
7.00	ZGODBE IZ ŠKOLJKE
7.30	MALE SIVE CELICE, KVIZ
8.20	KINO KEKEC: KRALJČIN NOS, ANGLEŠKI FILM, 1. DEL (VPS 08.15)
10.00	TEDENSKI IZBOR
10.00	NAJŠIBKEŠI ČLEN, KVIZ
10.45	POLNOČNI KLUB
12.00	TEDNIK, PONOVITEV
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 13.00)
13.10	TEDENSKI IZBOR
13.10	MARCEL BUH - JURIJ PERVANJE: VRTIČKARIJ, TV NANIZANKA, 8. EPIZODA: RIBICE PRIJEMLEJO
13.40	RAD IMAM LUCY, AMERIŠKA ČB NANIZANKA, 166. EPIZODA
14.05	POTOVANJE S SAMOROGOM, AMERIŠKI FILM, 2., ZADNJI DEL (VPS 14.05)
15.30	O ŽIVALIH IN LJUDEH, ODDAJA TV MARIBOR (VPS 15.30)
15.55	SLOVENC V ITALIJI (VPS 15.55)
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50	NA VRTU, ODDAJA TV MARIBOR (VPS 16.50)
17.15	OZARE (VPS 17.15)
17.20	ŠIV V ČASU, FRANČOSKA DOKUMENTARNA SERIJA, 12/13 (VPS 17.20)
17.50	SLOVENSKI MAGAZIN (VPS 17.55)
18.15	COFKO COF, RISANA NANIZ., 1/26 (VPS 18.20)
18.40	RISANKA (VPS 18.45)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.25	ŠPORT
19.35	UTRIP
19.50	VREME
20.00	MARCEL BUH - JURIJ PERVANJE: VRTIČKARIJ, TV NANIZ., 9. EPIZODA: MORILEC (VPS 20.00)
20.35	BRUC IZ PROVINCE, AM. FILM (VPS 20.35)
22.05	PRVI IN DRUGI (VPS 22.05)
22.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 22.30)
23.00	POD RUŠO, AMERIŠKA NADALJEVANKA, 2/13 (VPS 23.05)
23.55	NOČNI IZBOR
23.55	DNEVNIK, ŠPORT
0.35	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 00.35)
0.55	NA VRTU, ODDAJA TV MARIBOR
1.20	ŠIV V ČASU, FRANČOSKA DOKUMENTARNA SERIJA, 12/13
1.45	SLOVENSKI MAGAZIN
2.10	TVEGANJE, AMERIŠKI FILM (VPS 02.10)
3.35	PRVI IN DRUGI
4.15	VLADO KRESLIN, KONCERT (VPS 04.15)
5.40	ŽIVLJENJE JE VRTILJAK, GALA KONCERT OB 70-LETNICI JURETA ROBEŽNIKA (VPS 05.40)

Slovenija 2

7.45	TELETEKST TV SLOVENIJA do 08.00
8.00	VREMENSKA PANORAMA
8.20	TV PRODAJA
8.55	SESTRIERES: FINALE SVETOVNEGA POKALA V ALPSKEM SMUČANJU, SLALOM (Ž), PRENOS 1. VOŽNJE (VPS 08.55)
9.55	SESTRIERES: FINALE SVETOVNEGA POKALA V ALPSKEM SMUČANJU, VELESALOM (M), PRENOS 1. VOŽNJE (VPS 09.55)
10.45	TV PRODAJA
11.25	SESTRIERES: FINALE SVETOVNEGA POKALA V ALPSKEM SMUČANJU, SLALOM (Ž), PRENOS 2. VOŽNJE (VPS 11.25)

12.25	SESTRIERES: FINALE SVETOVNEGA POKALA V ALPSKEM SMUČANJU, VELESALOM (M), PRENOS 2. VOŽNJE (VPS 12.25)
13.15	MAGAZIN LIGE PRVAKOV (VPS 15.25)
13.55	TOLJATI: LIGA PRVAKINJ V ROKOMETU, ČETRTRFINALE: LADA TOLJATI - KRIM ETA MAKIZIA, PRENOS (VPS 14.55)
15.40	SKOZI ČAS (VPS 19.45)
15.50	UPORNIK, AMERIŠKI ČB FILM (VPS 15.40)
17.45	SREČANJE PAPEŽA Z MLADIMI, PRENOS IZ RIMA (VPS 17.45)
19.45	SKOZI ČAS, PONOVITEV
20.00	VELIKANI SLIKARSTVA 20. STOLETJA: MATISSE - POTOVANJA, ANGLEŠKA DOKUMENTARNA ODDAJA (VPS 20.05)
20.55	VNOVIČ V BRIDESHEADU, ANGLEŠKA LITERARNA NADALJEVANKA, 1/11 (VPS 21.05)
22.40	CARRINGTON, ANGLEŠKI FILM (VPS 22.50)
0.35	SOBOTNA NOČ (VPS 00.50)
2.35	24. AMERIŠKA NADALJEVANKA, 7/24, PONOVITEV (VPS 02.50)
3.20	VIDEOSTRANI

Kanal A

8.55	TV prodaja
9.25	Obala ljubezni, 3. sezona, ponovitev 225. dela ameriške nadaljevanke
10.15	Obala ljubezni, 3. sezona, ponovitev 226. dela ameriške nadaljevanke
11.05	Obala ljubezni, 3. sezona, ponovitev 227. dela ameriške nadaljevanke
11.55	Obala ljubezni, 3. sezona, ponovitev 228. dela ameriške nadaljevanke
12.45	Obala ljubezni, 3. sezona, ponovitev 229. dela ameriške nadaljevanke
13.35	Goodyear liga, oddaja
14.00	Dannyjeve zvezde, v živo
15.00	Dr. Phil, pogovorna oddaja
15.55	Oprah Show, pogovorna oddaja
16.50	Goodyear liga, Pivovarna Laško: Krka, prenos košarke
18.40	Napad skritih kamer, dokumentarna serija
19.10	Simpatije, 6. sezona, 7. del ameriške nanizanke
20.00	Kriminalka: Izven zakona, ameriški film
21.40	Znova na prostosti, 2. sezona, 4. del am. naniz.
22.35	Žigolo, ameriški film
0.15	Ekstra magazin, ponovitev

Pop TV

7.30	TV prodaja
8.00	Ringa-Raja:
8.00	Mala Kitty, sinhronizirana risana serija
8.10	Zelenjavčki, sinhronizirana risana serija
8.35	Doktor Oto, sinhronizirana risana serija
8.45	Naš mali svet, sinhronizirana risana serija
8.50	Super punce, sinhronizirana risana serija
9.15	Bucke, sinhronizirana risana serija
9.25	Hikarian, sinhronizirana risana serija
9.50	Robinson Crusoe, sinhronizirani risani film
10.45	Boabes in Ciril, sinhronizirana risana serija
11.10	Beyblade, risana serija
11.35	Dogodivščine Jackie Chana, risana serija
12.00	Šolska košarkarska liga
12.55	Avtoportret umora, ameriški film
14.35	Mladici narave, dokumentarna serija
15.35	Zgodbe oceanov, dokumentarna serija
16.10	Noji ne letijo, dokumentarni film
17.15	24UR - vreme
17.20	Varuhinja otrok, ameriški film
19.00	24UR
20.00	Lepo je biti milijonar
21.10	Za vse so krivi viktoriji
22.10	Filmski hit: Štiri poroke in pogreb, angleški film
0.20	24UR, ponovitev
1.20	Nočna panorama

TevePika

11.00	Tekmovanje Barcaffe Ski Open 2004 in pokal Toli, pon
11.30	Praktistiani, univerzalno življenje, prvič
12.00	Na Piki, aktualna pogovorna oddaja, pon
13.00	Pod Židano marelo, oddaja z narodno zabavnimi ansambli, pon
14.30	Do zdravja tudi tako, gost: Dr. Peter Gregor, pon
15.00	Video top 30, lestvica glasbenih spotov
17.30	Klepet z jasnovidko Marušo, pon
18.00	Spomini Antona Pavlice, pon
18.30	Zeleni vodnik, oddaja o hortikulturi
19.00	Predah v gibanju, mag. Nada Rotovnik - Kozjek dr. Med, pon
20.00	Sanjska poroka, serija oddaj o pripravah na poroko, vodi: Inti Šraj, prvič

20.30	A to je to!, poučno zabavna oddaja, vodi: Alenka Strnad - Reza, pon
21.00	Šola na Jupitru, pon
21.30	Živeti zdravo, vodi: Milka Krapež, pon
22.00	ABCD, svet avtomobilizma, pon
22.30	Jana, oddaja o sončni strani življenja, tema: inkontinenca, pon
23.00	The Kwashen Retashy, glasbeni show, pon
00.30	Video top 30, lestvica glasbenih spotov

Kanal III

07.00	Videostrani
08.00	TV prodaja
09.00	Sto izložb, sto strasti, ponovitev 142. dela
09.25	Sto izložb, sto strasti, ponovitev 143. dela
09.50	Sto izložb, sto strasti, ponovitev 144. dela
10.10	Sto izložb, sto strasti, ponovitev 145. dela
10.35	Sto izložb, sto strasti, ponovitev 146. dela
11.00	Risanke
11.30	Za vas in mesto, ponovitev
12.30	Štiri tacke, ponovitev
13.00	TV prodaja
13.30	Raketa pod kozolcem, ponovitev
15.00	Moderna orožja, ponovitev
16.00	Angleška nogometna liga, prenos
18.00	TV prodaja
18.30	Automobile
18.45	Ilirika, turistična TV prodaja
19.15	Videalisti, glasbene lestvice
20.00	Poker kraljev, ameriški triler, 1997
21.55	Angleška nogometna liga, posnetek
23.40	TV prodaja
00.00	Videostrani

NEDELJA,

14.3.2004

Slovenija 1

7.05	TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.25
7.30	ŽIV ŽAV: BISERGORA: ZAKAJ MODROVANJE NI MODRE BARVE, LUTKOVNA NANIZANKA, 4/15; MEDVEDE, ASANA NANIZANKA, 11/12; MARCELINO KRUH IN VINO, RISANA NANIZANKA, 2/26; PIKA NOGAČIČKA, RISANA NANIZANKA, 1/26 (VPS 07.30)
9.30	O ŽIVALIH IN LJUDEH, ODDAJA TV MARIBOR, PONOVIČEV IZVIR(N), ODDAJA O LJUBITELJSKI KULTURI (VPS 09.55)
10.25	POMAGAJO SI, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA (VPS 10.25)
10.55	DIVJA AZIJA, FRANCOŠKA POLJUDNOZANST. SERIJA, 3/12 (VPS 10.55)
11.25	OZARE, PONOVIČEV
11.30	OBZORJA DUHA (VPS 11.30)
12.00	LJUDJE IN ZEMLJA, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA (VPS 12.00)
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 13.00)
13.15	TISTEGA LEPEGA POPOLDNEVA (VPS 13.15)
13.15	SKRITA KAMERA
13.20	CLOVEK IN POL
13.30	NEDELJSKO OKO
13.40	GLAS LJUDSTVA
13.45	KULINARIKA
13.55	PET MINUT SLAVE
14.00	PLANETV
15.00	ČLOVEŠKI FAKTOR
15.10	VABILO ZA DVA
15.30	TRIKOTNIK
15.45	ŠPORT NA DANAŠNJI DAN
15.55	FENOMENI
16.00	GLASBENI DVOBOJ
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.45	TISTEGA LEPEGA POPOLDNEVA (VPS 16.45)
16.50	LORELLA
17.05	PREDMET POŽELJENJA
17.20	DRUŽABNA KRONIKA
17.35	VSADKANJIK IN PRAZNIK (VPS 17.35)
18.30	ZREBANJE LOTA (VPS 18.30)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.25	ŠPORT
19.35	ZRCALO TEDNA
19.50	VREME
20.00	SPET DOMA (VPS 20.00)
21.35	HUDIČEV IZBOJŠEVALEC SVETA, PORTRET RADKA POLIČA RACA (VPS 21.35)

22.35	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 22.35)
23.10	BALADA O CABLU HOGU, AMERIŠKI FILM (VPS 23.10)
1.10	NOČNI IZBOR
1.10	DNEVNIK, ŠPORT
1.50	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 01.50)
2.25	TISTEGA LEPEGA POPOLDNEVA

Slovenija 2

7.45	TELETEKST TV SLOVENIJA do 08.00
8.00	VREMENSKA PANORAMA
8.20	TV PRODAJA
8.55	SESTRIERES: FINALE SVETOVNEGA POKALA V ALPSKEM SMUČANJU, SLALOM (M), PRENOS 1. VOŽNJE (VPS 08.55)
9.55	SESTRIERES: FINALE SVETOVNEGA POKALA V ALPSKEM SMUČANJU, VELESALOM (Ž), PRENOS 1. VOŽNJE (VPS 09.55)
10.45	TV PRODAJA
11.25	SESTRIERES: FINALE SVETOVNEGA POKALA V ALPSKEM SMUČANJU, SLALOM (M), PRENOS 2. VOŽNJE (VPS 11.25)
12.25	SESTRIERES: FINALE SVETOVNEGA POKALA V ALPSKEM SMUČANJU, VELESALOM (Ž), FINALE, PRENOS 2. VOŽNJE (VPS 12.25)
13.40	OSLO: SVETOVNI POKAL V SMUČARSKIH SKOKIH, PRENOS (VPS 13.40)
15.55	SKOZI ČAS (VPS 18.50)
16.10	CIUDAD REAL: LIGA PRVAČOV V ROKOMETU, POLIFINALE: CIUDAD REAL - CELJE PIVOVARNA LAŠKO, PRENOS (VPS 15.55)
17.55	TRETTA TEKMA FINALA KONČNICE DP V HOKEJU NA LEDU, PRENOS (VPS 17.40)
20.15	NOMADI NEBA, FRANCOŠKA POLJUDNOZANST. SERIJA, 2/3 (VPS 20.05)
21.05	NAŠE SKRIVNO ŽIVLJENJE, AVSTRALSKA NADALJEVANJE, 8/22 (VPS 21.00)
21.55	I. STRAVINSKI - J. KUDELKA: OGNJENA PTICA, TV BALET V IZVEDBI KANADSKEGA NARODNEGA BALETA (VPS 21.50)
22.50	SOUTH PARK, AMERIŠKA HUMORISTIČNA NANIZANKA, 2/17, PONOVIČEV (VPS 22.45)
23.10	24. AMERIŠKA NADALJEVANJE, 8/24, PONOVIČEV (VPS 23.05)
23.55	VIDEOSTRANI

Kanal A

8.20	TV prodaja
8.55	Mladi in nemirni, 3. sezona, ponovitev 95. dela ameriške nadaljevanke
9.45	Mladi in nemirni, 3. sezona, ponovitev 96. dela ameriške nadaljevanke
10.35	Mladi in nemirni, 3. sezona, ponovitev 97. dela ameriške nadaljevanke
11.25	Mladi in nemirni, 3. sezona, ponovitev 98. dela ameriške nadaljevanke
12.15	Mladi in nemirni, 3. sezona, ponovitev 99. dela ameriške nadaljevanke
13.05	Povodni mož 2003 - podelitev nagrad slov. plesnim ustvarjalcem, ponovitev
14.00	Dannyjeve zvezde, posnetek
15.00	Dr. Phil, pogovorna oddaja
15.55	Oprah Show, pogovorna oddaja
16.50	Resnica TV skandalov, dokumentarna oddaja
17.40	carovnice, 3. sezona, 16. del ameriške naniz.
18.30	Planet 10
19.00	Non Stop Music
20.00	Družinski film: Hišni pripor, ameriški film
22.00	Tih zločin, 1. sezona, 5. del ameriške nanizanke
22.55	Goodyear liga, Reflex: Črna zvezda, posnetek košarke
0.45	Dannyjeve zvezde, ponovitev

Pop TV

7.30	TV prodaja
8.00	Ringa-Raja:
8.00	Mala Kitty, sinhronizirana risana serija
8.10	Zelenjavčki, sinhronizirana risana serija
8.35	Doktor Oto, sinhronizirana risana serija
8.45	Naš mali svet, sinhronizirana risana serija
8.50	Super punce, sinhronizirana risana serija
9.15	Bucke, sinhronizirana risana serija
9.25	Action Man, sinhronizirana risana serija
9.50	Knjiga o džungli, sinhronizirani risani film
10.40	Bobek in Ciril, sinhronizirana risana serija
11.05	Beyblade, risana serija
11.30	Dogodivščine Jackieja Chana, risana serija
11.55	Šolska košarska liga, ponovitev
12.50	Posnetek, ameriški film

14.15	Oh, ta osemdeseta, 3. del ameriške humoristične nanizanke
14.45	Za vse so krivi viktoriji, ponovitev
15.40	Na deželi je lepo, 2. sezona, 4. del avstral. naniz.
16.35	Nesreča na gori, ameriški film
18.15	24UR - vreme
18.20	Triki Jamieja Oliverja, 2. sezona, 17. del angleške dokumentarne oddaje
19.00	24UR
20.00	Lepo je biti milijonar
21.30	Športna scena
22.30	Castrova ljubica, ameriški film
0.10	24UR, ponovitev
1.10	Nočna panorama

TevePika

9.30	Razgledovanja, potopisna reportaža, pon
10.00	A to je to!, zabavno poučna oddaja, vodi: Alenka Strnad - Reza, pon
10.30	Spomini Antona Pavlice, pon
11.00	Živeti zdravo, vodi: Milka Krapež, pon
11.30	Sanjska poroka, serija oddaj o pripravah na poroko, vodi: Inti Šraj, pon
12.00	Pod Židano marelo, oddaja z narodno zabavnimi ansambli, pon
14.00	TV DRAŽBA z Mariom, dražba slik, pon
14.30	Drom - Pot, romska oddaja, prvič
15.00	Tam kjer je veselje doma, narodno zabavni program z turističnimi informacijami
17.30	Tekmovanje Barcaffe Ski Open 2004 in pokal Toli, pon
18.00	Jana, oddaja o sončni strani življenja, tema: inkontinenca, pon
18.30	Jana, oddaja o sončni strani življenja, Visus center Maribor, pon
19.00	Na Piki, aktualna pogovorna oddaja, pon
20.00	The Kwashen Retashy, glasbeni show
21.30	ABCD, svet avtomobilizma, pon
22.00	Razgledovanja, potopisna reportaža, pon
22.30	Predah v gibanju, mag. Nada Rotovnik - Kozjek dr. Med, pon
23.30	Video top 30, lestvica glasbenih spotov

Kanal III

07.00	Videostrani
08.00	TV prodaja
09.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
11.00	Rokomet, moja igra
11.30	Za vas in mesto, oddaja o kmetijstvu in turizmu
12.30	Risanke
13.00	TV prodaja
13.30	Sijaj, ponovitev
14.00	Risanke
14.30	Automobile
14.45	TV prodaja
15.00	Angleška nogometna liga, prenos
17.00	Ilirika, turistična TV prodaja
17.30	Komet 13, ponovitev
18.30	Naš vrt
19.00	Videalisti, glasbene lestvice
20.00	Raketa pod kozolcem, ponovitev zabavnoglasbene oddaje
21.30	Reporter X
22.00	Angleška nogometna liga, posnetek
00.00	K 1, športni program
01.00	TV prodaja
01.30	Videostrani

PONEDELJEK,

15.3.2004

Slovenija 1

6.10	TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.15
6.30	TEDENSKI IZBOR
6.30	UTRIP
6.45	ZRCALO TEDNA
7.00	DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
9.00	POROČILA (VPS 09.00)
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	IZ POPOTNE TORBE: MREŽA
9.20	RISANKA
9.30	GRANATNO JABOLKO, DOKUMENTARNA SERIJA, 4. ZADNJI DEL
9.40	PLEME, ANGLEŠKA NANIZANKA, 10/26
10.05	RAPKOPE V ČASU: KAZIJA KRALJICA (ČRNI KAL), IGRANO-DOKUMENTARNA NANIZANKA, 11/17

10.30	NA VRTU, ODDAJA TV MARIBOR
10.55	SPET DOMA
12.30	PRVI IN DRUGI
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME
13.30	TEDENSKI IZBOR
13.30	OBZORJA DUHA
14.00	LJUDJE IN ZEMLJA, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA
14.55	VSADKANJIK IN PRAZNIK, PONOVIČEV
15.55	DOBER DAN, KOROŠKA (VPS 15.55)
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.45	RADOVEDNI TAČEK: OTOK (VPS 16.50)
17.00	VRNITEV DOMOV, KRATKI DOKUMENTARNI FILM (VPS 17.05)
17.15	ZGODBE STAREGA MEDVEDKA, RISANKA, 11/26 (VPS 17.20)
17.35	MOA - SKRIVNOST ORJAŠKE PTICE, NEMŠKA POLJUDNOZANSTVENA ODDAJA (VPS 17.35)
18.25	ZREBANJE 3X3 PLUS 6 (VPS 18.25)
18.35	ZREBANJE ASTRA (VPS 18.35)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.40	ŠPORT, VREME, MAGNET
20.00	JULIJA, AVSTRILJSKA NADALJEVANJE, 9/13 (VPS 20.00)
20.55	SVETOVNI IZZIVI (VPS 20.55)
21.25	PODOBA PODOBE (VPS 21.25)
22.00	ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.50	SHACKLETON, ANGLEŠKA NADALJEVANJE, 2. ZADNJI DEL (VPS 22.50)
0.35	NOČNI IZBOR
0.35	MARCEL BUH - JURIJ PERVANJE: VRTIČKARJI, TV NANIZANKA, 9. EPIZODA: MORILEC
1.05	DNEVNIK, ŠPORT, PONOVIČEV (VPS 01.10)
1.55	DNEVNIK ZAMEJSKE TV
2.20	MOA - SKRIVNOST ORJAŠKE PTICE, NEMŠKA POLJUDNOZANSTVENA ODDAJA
3.10	SVETOVNI IZZIVI
3.40	PODOBA PODOBE
4.30	NASPROTJA SE PRIVLAČIJO, AMERIŠKI FILM (VPS 04.30)

Slovenija 2

7.45	TELETEKST TV SLOVENIJA do 08.00
8.00	VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
9.05	PRIMORSKI MOZAIK, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA (VPS 09.05)
9.35	SLOVENCI V ITALIJI, PONOVIČEV
10.05	VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
11.00	TV PRODAJA
11.30	VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
12.45	TV PRODAJA
13.20	TISTEGA LEPEGA POPOLDNEVA, PONOVIČEV
17.20	SKOZI ČAS (VPS 17.20)
17.35	DICK VAN DYKE, AMERIŠKA NANIZANKA, 47/158 (VPS 17.35)
18.00	PIŠKOT SREČE, AMERIŠKI ČB FILM, PONOVIČEV (VPS 18.00)
20.00	KONČNICA (VPS 20.05)
21.00	STUDIO CITY (VPS 21.00)
21.55	ŠTUDENSTKA (VPS 22.00)
22.25	VIDEOSPOTNICE (VPS 22.30)
22.55	BRANE RONČEL IZZA ODRU (VPS 23.00)
0.20	24. AMERIŠKA NADALJEVANJE, 9/24, PONOVIČEV (VPS 00.25)
1.05	VIDEOSTRANI

Kanal A

9.15	TV prodaja
9.20	Xena, 6. sezona, ponovitev 10. dela ameriške nadaljevanke
10.10	Varuhi luke, 6. sezona, ponovitev 19. dela avstralske nanizanke
11.00	Non Stop Music, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Xena, 6. sezona, 11. del ameriške nadaljevanke
13.50	Mladi in nemirni, 3. sezona, 100. del ameriške nadaljevanke
14.40	Obala ljubezni, 3. sezona, 230. del am. nad.
15.30	TV prodaja
16.00	Varuhi luke, 6. sezona, 20. del avstralske naniz.
16.55	Ha!: Skrita kamera, humoristična oddaja
17.25	Mi smo pa družinal, 5. del ameriške humoristične nanizanke
17.55	Moja najstnica, 7. del am. nanizanke
18.25	XXL premiere
18.30	Non Stop Music
20.00	Filmski ciklus Rambo: Rambo 3, ameriški film
21.50	Mikser: Vsi zupanovi možje, 4. sezona, 13. del ameriške humoristične nanizanke

22.20	Raymonda imajo vsi radi, 3. sezona, 20. del ameriške humoristične nanizanke
22.50	Domače kraljestvo, 4. sezona, 17. del ameriške humoristične nanizanke
23.20	Šov Jerryja Springerja, pogovorna oddaja

Pop TV

7.05	Beyblade, risana serija
7.30	Dogodivščine Jackie Chana, risana serija
7.55	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.45	Maščevanje ljubezni, ponovitev 35. dela španske nadaljevanke
9.40	Skrivnost ljubezni, ponovitev 130. dela venezuelske nadaljevanke
10.30	TV prodaja
11.00	Čudež življenja, ponovitev 127. dela venezuelske nadaljevanke
11.50	Družinske vezi, pon. 57. dela brazilске nad.
12.40	Športna scena, ponovitev
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Družinske vezi, 58. del brazilske nadaljevanke
15.55	Čudež življenja, 128. del venezuelske nad.
16.55	Skrivnost ljubezni, 131. del venezuelske nad.
17.55	24UR - vreme
18.00	Maščevanje ljubezni, 36. del španske nad.
19.00	24UR
20.00	Pod eno streho, 4. sezona, 4. del sosedске nad.
20.55	Sedma nebesa, 7. sezona, 6. del ameriške naniz.
21.50	Naša sodnica, 3. sezona, 5. del ameriške naniz.
22.45	XXL premiere
22.50	Tretja izmena, 3. sezona, ameriška nanizanka
23.45	24UR, ponovitev
0.45	Nočna panorama

TevePika

9.00	Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, pon
9.30	The Kwashen Retashy, glasbeni show, pon
11.00	ABCD, svet avtomobilizma, pon
11.30	Zeleni vodnik, oddaja o hortikulturi, pon
12.00	Sola na Jupitru, pon
12.30	Živeti zdravo, vodi: Milka Krapez, pon
13.00	Video top 30, lestvica glasbenih spotov
17.00	Do zdravja tudi tako, gost: Dr. Peter Gregor, pon
17.30	Štiri tacke, oddaja o hišnih ljubljencih, pon
18.00	Sanjska poroka, serija oddaj o pripravah na poroko, vodi: Inti Šraj, pon
18.30	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, živo
19.00	24 UR, prenos v živo
20.00	Na Piki aktualna pogovorna oddaja, vodi: Brane Šalamon
21.00	A to je to!, zabavno poučna oddaja, vodi: Alenka Strnad - Reza, prvič
21.30	Košarka - 1A liga moški, Koper: Rogla, posnetek tekme
23.00	Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, pon
23.30	TV DRAŽBA z Mariom, dražba slik, živo
00.00	Video top 30, lestvica glasbenih spotov

Kanal III

06.00	Videostрани
07.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
07.30	Risanke
07.55	TV prodaja
08.25	Risanke
08.50	TV prodaja
09.10	Automobile
09.25	Risanke
10.10	TV prodaja
10.25	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
10.55	Videalisti, glasbene lestvice
12.00	TV prodaja
12.25	Videalisti, glasbene lestvice
13.15	TV prodaja
13.30	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
14.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
14.30	Angleška nogometna liga, ponovitev
16.15	TV prodaja
16.30	20 kraljic rocka, glasbena oddaja
17.30	Sto izlozb, sto strasti, 147. del italijanske telenovele
18.00	Ilirika, turistična TV prodaja
18.30	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
19.00	Videalisti, glasbene lestvice
20.00	Moderna orožja
20.30	Agencija, 17. del ameriške nanizanke
21.30	Baza, ameriški akcijski film, 1999
23.15	K1, športni program
00.15	TV prodaja
01.05	Videostрани

TOREK,

16.3.2004

Slovenija 1

6.00	TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.15
6.20	TEDENSKI IZBOR
6.30	KULTURA
6.30	ODMEVI
7.00	DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
9.00	POROČILA (VPS 09.00)
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	RADOVEDNI TAČEK: OTOK
9.20	VRNITEV DOMOV, KRATKI DOKUMENTARNI FILM
9.35	ZGODBE STAREGA MEDVEDKA, RISANKA, 11/26
9.45	MARSUPILAMI, RISANA NANIZANKA, 7/26
10.05	RISANKA
10.15	SPREHODI V NARAVO: NA ODPADLEM LISTJU
10.35	MOA - SKRIVNOST ORJAŠKE PTICE, NEMŠKA POLJUDNOZNANSTVENA ODĐAJA
11.25	VSAKDANIKI IN PRAZNIK
12.20	PODOBA PODOBE
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME
13.30	TEDENSKI IZBOR
13.30	SVETOVNI IZZIVI
14.00	HUDIČEV IZBOLJŠEVALEC SVETA, PORTRET RADKA POLIČA RACA
15.05	JULIJA, AVSTRIJSKA NADALJEVANKA, 9/13, PONOVITEV
15.55	MOSTOVI - HIDAK: POTEKANJA - BARANGOLŠOK (VPS 15.55)
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50	PRAVLJICE MIKE MAKE: KAJ NAREDI KLOVNESA MIKA MAK, ČE JE ŽALOSTNA?, OTROŠKA NANIZANKA, 20/26 (VPS 16.50)
16.55	RISANKA
17.05	MLADI VIRTUOZI: PIANISTKA KAJA PRODNIK (VPS 17.00)
17.20	KNJIGA MENE BRIGA - S.S.SARASWATI: YOGA NIDRA, PONOVITEV (VPS 17.15)
17.45	ŽIVETI Z MORJEM, DOKUMENTARNA ODĐAJA (VPS 17.45)
18.15	DUHOVNI UTRIP (VPS 18.15)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.40	ŠPORT, VREME, MAGNET
20.00	IZBRISANI, DOKUMENTAREC MESECA (VPS 20.00)
20.55	POD ŽAROMETOM (VPS 21.00)
22.00	ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.50	GLADIATORJI 2. SVETOVNE VOJNE, ANGLEŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 9/13 (VPS 22.50)
23.40	NOČNI IZBOR
23.40	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 01.00)
0.50	ŽIVETI Z MORJEM, DOKUMENTARNA ODĐAJA
1.20	DUHOVNI UTRIP
1.40	IZBRISANI, DOKUMENTAREC MESECA
2.30	POD ŽAROMETOM
3.25	NEGATIVNI TOTAL, DOKUMENT. IGRANI FILM
4.05	SREČKO KOŠOVEL: V MENI PREVRAT, TV ESEJ
5.00	GLASBENA ODĐAJA

Slovenija 2

7.45	TELETEKST TV SLOVENIJA do 08.00
8.00	VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
9.05	GLASNIK, ODĐAJA O KULTURI TV MARIBOR (VPS 09.05)
9.35	TEDENSKI IZBOR
9.35	DOBER DAN, KOROŠKA
10.05	DICK VAN DYKE, AMERIŠKA NANIZANKA, 47/158
10.25	VIDEOSTRANI
11.00	TV PRODAJA
11.30	VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
15.50	TV PRODAJA
16.25	TEDENSKI IZBOR
16.25	ŠTUDENSKA
16.55	STUDIO CITY
17.50	VIDEOSPOTNICE, PONOVITEV
18.25	SKOZI ČAS (VPS 18.15)
18.35	DICK VAN DYKE, AMERIŠKA NANIZANKA, 48/158 (VPS 18.30)
19.05	OTROK RAZSVETLJENSTVA, FRANČOSKA LITERARNA NADALJEVANKA, 3/4, PONOVITEV (VPS 19.00)

20.00	FRASIER, AMERIŠKA HUMORISTIČNA NANIZANKA, 2/24 (VPS 20.05)
20.20	NEGATIVNI TOTAL, DOKUMENTARNI IGRANI FILM (VPS 20.30)
21.00	SREČKO KOŠOVEL: V MENI PREVRAT, TV ESEJ (VPS 21.10)
21.35	JADVIGINA BLAZINA, MADŽARSKI FILM (VPS 21.50)
23.25	VIDEOSPOTNICE (VPS 23.35)
23.55	24, AMERIŠKA NADALJEVANKA, 10/24, PONOVITEV (VPS 00.05)
0.40	VIDEOSTRANI

Kanal A

9.15	TV prodaja
9.20	Xena, 6. sezona, ponovitev 11. dela ameriške nadaljevanke
10.10	Varuhi luke, 6. sezona, ponovitev 20. dela avstralske nanizanke
11.00	Non Stop Music, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Xena, 6. sezona, 12. del ameriške nadaljevanke
13.50	MLADI IN NEMIRNI, 3. sezona, 101. del ameriške nadaljevanke
14.40	Obala ljubezni, 3. sezona, 231. del am. nad.
15.30	TV prodaja
16.00	Varuhi luke, 6. sezona, 21. del avstralske nanizanke
16.55	Hal:
17.25	Skrita kamera, humoristična oddaja
17.55	Moja najstnica, 8. del am. nanizanke
18.25	XXL premiere
18.30	Non Stop Music
20.00	Akcija: Rdeči zmaj, hongkonški film
21.30	Mikser:
22.00	Vsi zupanovi moške, 4. sezona, 14. del ameriške humoristične nanizanke
22.30	Raymonda imajo vsi radi, 3. sezona, 21. del ameriške humoristične nanizanke
23.00	Domače kraljestvo, 4. sezona, 18. del ameriške humoristične nanizanke
23.00	Šov Jerryja Springerja, pogovorna oddaja

Pop TV

7.05	Beyblade, risana serija
7.30	Dogodivščine Jackie Chana, risana serija
7.55	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.45	Maščevanje ljubezni, ponovitev 36. dela španske nadaljevanke
9.40	Skrivnost ljubezni, ponovitev 131. dela venezuelske nadaljevanke
10.30	TV prodaja
11.00	Čudež življenja, ponovitev 128. dela venezuelske nadaljevanke
11.50	Družinske vezi, pon. 58. dela brazilске nad.
12.45	Sedma nebesa, 7. sezona, ponovitev 6. dela ameriške nanizanke
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Družinske vezi, 59. del brazilske nadaljevanke
15.55	Čudež življenja, 129. del venezuelske nadaljevanke
16.55	Skrivnost ljubezni, 132. del venezuelske nad.
17.55	24UR - vreme
18.00	Maščevanje ljubezni, 37. del španske nad.
19.00	24UR
20.00	Preverjeno
21.00	Življenjska zgodba: Burne noči, ameriški film
22.35	XXL premiere
22.40	Tretja izmena, 3. sezona, ameriška nanizanka
23.35	24UR, ponovitev
0.40	Nočna panorama

TevePika

9.00	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
9.30	Košarka - 1A liga moški, Koper: Rogla, posnetek tekme, pon
11.00	Drom - Pot, romska oddaja, pon
11.30	Prakristjani, univerzalno življenje, pon
12.00	Samozdravilna energetska metoda Rudija Klariča, prvič
12.30	Video top 30, lestvica glasbenih spotov
18.00	ABCD, svet avtomobilizma, pon
18.30	Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, živo
19.00	24 UR, prenos v živo
20.00	BODI IDOL 2004, zabavno glasbena oddaja, vodi: Rebeka Dremelj, prvič
21.30	Jana, oddaja o sončni strani življenja, tema: depresija, prvič

22.00	Tekmovanje Barcaffe Ski Open 2004 in pokal Toli, prvič
22.30	Arturjev sou
23.00	Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, pon
23.30	Na Piki aktualna pogovorna oddaja, vodi: Brane Šalamon, pon
00.30	Video top 30, lestvica glasbenih spotov

Kanal III

06.00	Videostрани
07.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
07.30	Risanke
07.55	TV prodaja
08.25	Risanke
08.50	TV prodaja
09.10	Moderna orožja, dokumentarna oddaja
10.10	TV prodaja
10.25	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
10.55	Videalisti, glasbene lestvice
12.00	TV prodaja
12.25	Risanke
13.15	TV prodaja
13.30	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
14.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
14.30	Angleška nogometna liga, ponovitev
16.15	TV prodaja
16.30	Ekskluzivni magazin, ponovitev
17.00	Naš vrt, ponovitev
17.30	Sto izlozb, sto strasti, 148. del italijanske telenovele
18.00	Ilirika, turistična TV prodaja
18.30	Pokemoni, risani film
19.00	Videalisti, glasbene lestvice
20.00	Diamanti, ameriška komedija, 1999
21.40	Višji cilji, ameriški triler, 2000
23.30	Ski Open, smučarsko tekmovanje
00.00	Automobile
00.15	TV prodaja
00.45	Videostрани

SREDA,

17.3.2004

Slovenija 1

6.00	TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.15
6.20	TEDENSKI IZBOR
6.30	KULTURA
6.30	ODMEVI
7.00	DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
9.00	POROČILA (VPS 09.00)
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	PRAVLJICE MIKE MAKE: KAJ NAREDI KLOVNESA MIKA MAK, ČE JE ŽALOSTNA?, OTROŠKA NANIZANKA, 20/26
9.10	PIPSI, RISANA NANIZANKA, 5/26
9.35	RISANKA
9.45	SMER VESOLJE, RISANA NANIZANKA, 4/26
10.10	MLADI VIRTUOZI: PIANISTKA KAJA PRODNIK
10.25	KNJIGA MENE BRIGA - S.S.SARASWATI: YOGA NIDRA
10.50	ŽIVETI Z MORJEM, DOKUMENTARNA ODĐAJA
11.20	DUHOVNI UTRIP
11.40	IZVIR(NJ), ODĐAJA O LJUBITELJSKI KULTURI
12.10	POMAGAJMO SI, ODĐAJA TV KOPER-CAPODISTRIA
12.40	KULINARIKA Z LEONOM
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME
13.15	TEDENSKI IZBOR
13.15	NA VRTU, ODĐAJA TV MARIBOR
13.40	ŠIV V ČASU, FRANČOSKA DOKUMENTARNA SERIJA, 12/13
14.05	IZBRISANI, DOKUMENTAREC MESECA
15.00	POD ŽAROMETOM, PONOVITEV
15.55	MOSTOVI - HIDAK (VPS 15.55)
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50	POD KLOBUKOM (VPS 16.50)
17.25	VOLKOVI, ČAROVNICE IN VELIKANI, RISANA NANIZANKA, 13/38 (VPS 17.25)
17.45	BARVE JESENI (VPS 17.45)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.40	ŠPORT, VREME, MAGNET
20.00	SEDMI PEČAT:
20.00	ZAJTRK PRAVKOV, AMERIŠKI FILM (VPS 20.00)
22.00	ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.55	OMIZJE (VPS 22.55)

0.25	NOČNI IZBOR
0.25	DNEVNIK, ŠPORT
1.15	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 01.20)
1.35	BARVE JESENI
2.30	KAKO BITI NESREČNA IN UŽIVATI, KOPRODUKCIJSKI FILM (VPS 02.35)
4.20	GLASBENA ODDAJA

Slovenija 2

7.45	TELETEKST TV SLOVENIJA do 08.00
8.00	VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	GENERACIJE ZNANOSTI
9.35	MOSTOVI - HIDAK: POTEKANJA - BARANGOLŠOK
10.05	DICK VAN DYKE, AMERIŠKA NANIZANKA, 48/158
10.25	VIDEOSTRANI
11.00	TV PRODAJA
11.30	VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
16.25	TV PRODAJA
16.55	ŠEST ŽENA HENRIKA VIII., ANGLEŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 1/4, PONOVITEV
17.50	VIDEOSPOTNICE, PONOVITEV
18.20	SKOZI ČAS (VPS 18.15)
18.35	DICK VAN DYKE, AMERIŠKA NANIZANKA, 49/158 (VPS 18.30)
19.00	KONČNICA, PONOVITEV
19.55	ŠPORTNA SREDA: ČETRTRA TEKMA FINALA KONČNICE DP V HOKEJU NA LEDU, PRENOS (VPS 19.55)
22.30	ZORAN PREDIN IN ŽIVE LEGENDE - ŽIVLJENJE NI POTICA, DOKUMENTARNI FILM (VPS 22.30)
23.15	VIDEOSPOTNICE (VPS 23.15)
23.45	QUEIMADA - OTOK V PLAMENIH, ITALIJANSKI FILM (VPS 23.45)
1.30	VIDEOSTRANI

Kanal A

9.15	TV prodaja
9.20	Xena, 6. sezona, ponovitev 12. dela ameriške nadaljevanke
10.10	Varuhi luke, 6. sezona, ponovitev 21. dela avstralske nizanke
11.00	Non Stop Music, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Xena, 6. sezona, 13. del ameriške nadaljevanke
13.50	Mladi in nemirni, 3. sezona, 102. del ameriške nadaljevanke
14.40	Obala ljubezni, 3. sezona, 232. del ameriške nadaljevanke
15.30	TV prodaja
16.00	Varuhi luke, 6. sezona, 22. del avstralske nizanke
16.55	Hal: Skrita kamera, humoristična oddaja
17.25	Mi smo pa družinala, 7. del ameriške humoristične nizanke
17.55	Moja najstnica, 9. del am. nizanke
18.25	XXI. premiere
18.30	Non Stop Music
20.00	Ekstra magazin
20.50	Ameriška pita Ruby Wax, angleška pogovorna oddaja
21.30	Mikser: Vsi zupanovi moške, 4. sezona, 15. del ameriške humoristične nizanke
22.00	Raymonda imajo vsi radi, 3. sezona, 22. del ameriške humoristične nizanke
22.30	Domače kraljestvo, 4. sezona, 19. del ameriške humoristične nizanke
23.00	Šov Jerryja Springerja, pogovorna oddaja

Pop TV

7.05	Beyblade, risana serija
7.30	Dogodivščine Jackie Chana, risana serija
7.55	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.45	Masčevanje ljubezni, ponovitev 37. dela španske nadaljevanke
9.40	Skrivnost ljubezni, ponovitev 132. dela venezuelske nadaljevanke
10.30	TV prodaja
11.00	Čudež življenja, ponovitev 129. dela venezuelske nadaljevanke
11.50	Družinske vezi, ponovitev 59. dela brazilске nadaljevanke
12.45	Preverjeno, ponovitev
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Družinske vezi, 60. del brazilске nadaljevanke
15.55	Čudež življenja, 130. del venezuelske nadaljevanke
16.55	Skrivnost ljubezni, 133. del venezuelske nad.

17.55	24UR - vreme
18.00	Masčevanje ljubezni, 38. del španske nad.
19.00	24UR
20.00	TV kriminalka: Boleča skrivnost, ameriški film
21.45	Na kraju zločinam, 3. sezona, 9. del am. naniz.
22.40	XXI. premiere
22.45	Tretja izmena, 3. sezona, ameriška nanizanka
23.40	24UR, ponovitev
0.40	Nočna panorama

TevePika

9.00	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
9.30	Razgledovanja, potpisna reportaža, pon
10.00	Štiri tacke, oddaja o hisnih ljubljencih, pon
10.30	Tekmovanje Barcaffe Ski Open 2004 in pokal Toi, pon
11.00	A to je to?, poučno zabavna oddaja, vodi: Alenka Strnad n Reza, pon
11.30	BODI IDOL 2004, zabavno glasbena oddaja, vodi: Rebeka Dremelj, pon
13.00	Video top 30, lestvica glasbenih spotov
18.00	Zrela leta z Melanijo Šter, oddaja za tretje življenjsko obdobje, prvič
18.30	Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, živo
19.00	24 UR, prenos v živo
20.00	ABCD, svet avtomobilizma, prvič
20.30	Živeti zdravo, vodi: Milka Krapež
21.00	Slovenska vojska, prvič
21.30	Šola na Jupitru, živo
22.00	Jana, oddaja o sončni strani življenja, tema: depresija, pon
22.30	Arturjev sou
23.00	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
23.30	Sanjska poroka, serija oddaj o pripravah na poroko, vodi: Inti Šraj, pon
00.00	Video top 30, lestvica glasbenih spotov

Kanal III

06.00	Videostrani
07.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
07.30	Risanke
07.55	TV prodaja
08.25	Risanke
08.50	TV prodaja
09.10	Agencija, 4. del ameriške nizanke
10.10	TV prodaja
10.25	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
10.55	Videalisti, glasbene lestvice
11.45	Automobile
12.00	TV prodaja
12.25	Risanke
13.15	TV prodaja
13.30	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
14.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
14.30	Diamanti, ameriška komedija, 1999
16.15	TV prodaja
16.30	Agencija, ponovitev
17.30	Sto izlozb, sto strasti, 149. del italijanske telenovele
18.00	Ilirika, turistična TV prodaja
18.30	Pokemoni, risani film
19.00	Videalisti, glasbene lestvice
20.00	Lisice, 18. del jugoslovanske serije
21.00	Sijaj
21.30	Ponovno rojen, ameriška romantična komedija, 2001
23.15	Reportir X, ponovitev
23.45	TV prodaja
00.15	Videostrani

ČETRTEK,

18.3.2004

Slovenija 1

6.00	TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.15
6.20	TEDENSKI IZBOR
6.20	KULTURA
6.30	ODMEVI
7.00	DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
9.00	POROČILA (VPS 09.00)
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	VOLKOVI, ČAROVNICE IN VELIKANI, RISANA NANIZANKA, 13/38
9.15	RISANKA
9.25	POD KLOBUKOM

10.00	ZGODBE IZ ŠKOLJE
10.40	BARVE JESENI
11.35	DIVJA AZIJA, FRANCOŠKA POLJUDNOZNANSTVENA SERIJA, 3/12
12.00	TOTALNA REVOLUCIJA, DOKUMENTARNA ODDAJA
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME
13.30	SPET DOMA, PONOVITEV
15.05	GLADIATORJI 2. SVETOVNE VOJNE, ANGLEŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 9/13, PONOVITEV
15.55	MOSTOVI - HIDAK: KANAPE - KANAP... (VPS 15.55)
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50	NA LINIJI, ODDAJA ZA MLADE (VPS 16.50)
17.25	JASNO IN GLASNO (VPS 17.25)
18.10	ZENIT (VPS 18.10)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.40	ŠPORT, VREME, MAGNET
20.00	TEDNIK (VPS 20.00)
21.00	OSMI DAN (VPS 21.00)
21.30	KNJIGA MENE BRIGA - HANNAH ARENDT: IZVORI TOTALITARIZMA (VPS 21.30)
22.00	ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.50	GLASBENI VEČER
22.50	OB 100-LETNICI ROJSTVA SREČKA KOSOVELA - ALDO KUMAR-MILKO ŠPAREMBLEK: EPITAF ZA SREČKA KOSOVELA, TV KOREOAKT (VPS 22.50)
23.20	SKUPINA FESTIVAL BREŽICE 2003 - MEDNARODNI PROJEKT GALLUS, 2. DEL (VPS 23.20)
23.55	NOČNI IZBOR
23.55	DNEVNIK, ŠPORT
0.45	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 00.50)
1.05	JASNO IN GLASNO
1.45	ZENIT
2.15	TEDNIK
3.10	OSMI DAN
3.40	SPET DOMA
5.30	GLASBENA ODDAJA

Slovenija 2

7.45	TELETEKST TV SLOVENIJA do 08.00
8.00	VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
9.05	EVROPSKI MAGAZIN, ODDAJA TV MARIBOR
9.35	TEDENSKI IZBOR
9.35	MOSTOVI - HIDAK
10.05	DICK VAN DYKE, AMERIŠKA NANIZ., 49/158
10.25	VIDEOSTRANI
11.00	TV PRODAJA
11.30	VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
15.40	TV PRODAJA
16.10	NOMADI NEBA, FRANCOŠKA POLJUDNOZNANSTVENA SERIJA, 2/3, PON.
17.05	VIDEOSPOTNICE, PONOVITEV
17.35	SKOZI ČAS (VPS 17.30)
17.50	DICK VAN DYKE, AMERIŠKA NANIZANKA, 50/158 (VPS 17.45)
18.15	DRUGA NAJLEPŠA STVAR, AMERIŠKI FILM, PONOVITEV (VPS 18.15)
20.00	ŠPORT (VPS 20.05)
20.35	PAU: EVROLIGA V KOŠARKI, PAU ORTHEZ - UNION OLIMPIJA, PRENOS (VPS 20.35)
22.30	POSEBEN POGLED: O POŠASTIH IN LJUDEH, RUSKI FILM (VPS 22.35)
0.00	VIDEOSPOTNICE (VPS 00.05)
0.30	24. AMERIŠKA NADALJEVANKA, 11/24, PONOVITEV (VPS 00.35)
1.15	VIDEOSTRANI

Kanal A

9.15	TV prodaja
9.20	Xena, 6. sezona, ponovitev 13. dela am. nad.
10.10	Varuhi luke, 6. sezona, ponovitev 22. dela avstralske nizanke
11.00	Non Stop Music, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Xena, 6. sezona, 14. del ameriške nadaljevanke
13.50	Mladi in nemirni, 3. sezona, 103. del ameriške nadaljevanke
14.40	Obala ljubezni, 3. sezona, zadnji del am. nad.
15.30	TV prodaja
16.00	Varuhi luke, 6. sezona, 23. del avstral. naniz.
16.55	Hal: Skrita kamera, humoristična oddaja
17.25	Mi smo pa družinala, 8. del ameriške humoristične nizanke
17.55	Moja najstnica, 10. del am. nizanke
18.25	XXI. premiere
18.30	Non Stop Music
20.00	Krimic: Umor pika com, ameriški film
21.45	Tajni agenti, 2. sezona, 5. del angleške naniz.

22.45	Samo bedaki in konji, 5. del angleške humoristične nizanke
23.25	Šov Jerryja Springerja, pogovorna oddaja

Pop TV

7.05	Beyblade, risana serija
7.30	Dogodivščine Jackie Chana, risana serija
7.55	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.45	Masčevanje ljubezni, ponovitev 38. dela španske nadaljevanke
9.40	Skrivnost ljubezni, ponovitev 133. dela venezuelske nadaljevanke
10.30	TV prodaja
11.00	Čudež življenja, ponovitev 130. dela venezuelske nadaljevanke
11.50	Družinske vezi, 61. del brazilске nad.
12.45	Na kraju zločina, 3. sezona, ponovitev 9. ameriške nizanke
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Družinske vezi, 61. del brazilске nadaljevanke
15.55	Čudež življenja, 131. del venezuelske nadaljevanke
16.55	Skrivnost ljubezni, 134. del venezuelske nad.
17.55	24UR - vreme
18.00	Masčevanje ljubezni, 39. del španske nad.
19.00	24UR
20.00	Trenja
21.30	Popolni četrtak: Prijatelji, 10. sezona, 6. del ameriške nizanke
22.00	Na kraju zločina: Miami, 1. sezona, 7. del ameriške nizanke
22.55	XXI. premiere
23.00	Šola za rešetkami, dokumentarna oddaja
23.50	24UR, ponovitev
0.55	Nočna panorama

TevePika

9.00	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
9.30	Slovenska vojska, pon
10.00	Na Piki aktualna pogovorna oddaja, vodi: Brane Šalamon, pon
11.00	ŠKL, šolska košarkaška liga, prvič
12.00	Samozdravilna energetska metoda Rudija Klariča, pon
12.30	Video top 30, lestvica glasbenih spotov
17.30	Do zdravlja tudi tako, gost: Dr. Peter Gregor, pon
18.00	Naš vrt, svetovalna oddaja za vrtnikarje, prvič
18.30	Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, živo
19.00	24 UR, prenos v živo
20.00	Pod židano marelo, oddaja z narodno zabavnimi ansambli, prvič
21.30	Jana, oddaja o sončni strani življenja, Duhovna univerza, prvič
22.00	Pomenkovanja, produkcija VI-TEL
23.00	Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, pon
23.30	BODI IDOL 2004, zabavno glasbena oddaja, vodi: Rebeka Dremelj, pon
01.00	Video top 30, lestvica glasbenih spotov

Kanal III

06.00	Videostrani
07.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
07.30	Risanke
07.55	TV prodaja
08.25	Risanke
08.50	TV prodaja
09.10	Kako preživeti, 4. del ameriške serije
10.10	TV prodaja
10.25	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
10.55	Videalisti, glasbene lestvice
12.00	TV prodaja
12.25	Risanke
13.15	TV prodaja
13.30	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
14.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
14.30	Ponovno rojen, am. romantična komedija, 2001
16.15	TV prodaja
16.30	Lisice, ponovitev
17.30	Sto izlozb, sto strasti, 150. del italijanske telenovele
18.00	Ilirika, turistična TV prodaja
18.30	Pokemoni, risani film
19.00	Videalisti, glasbene lestvice
20.00	Pepel iz raja, argentinska kriminalna drama, 1997
22.00	Brezdomec, ameriški akcijski film, 1996
00.00	Automobile
00.15	TV prodaja
00.45	Videostrani

PETEK

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
11.15	Knjižne minute (presoje)
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Mali oglasi
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
14.45	Komentar tedna
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
17.00	Ob petkih pospravljamo podstrešje
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	2. in 4. Skriti zaklad
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Iz Mohorjeve skrinje
21.15	Ponovitev Komentarja tedna
21.30	Mozaik dneva
22.00	Klasična glasba
	Ponovitev:
23.00	Doživetja gora in narave
24.00	Srečno na poti
04.40	Radio Vatikan

SOBOTA

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Naravoslovne zanimivosti
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Sobotna iskrica
10.30	Poročila, Vaša pesem
11.00	Za življenje, danes in jutri: 1. Besede mičejo
	2. Zakonci 3. Svet oblikuje mlade 4. Betanija
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Glasbena voščila

15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
16.00	Mali oglasi
17.00	Slovenec Slovenca vabi
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Naš gost
19.30	Poročila
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Radijska molitev
21.00	Škofov govor pred nedeljo
21.15	1. Gospod klič 2.-4. Vodnik po Sv. pismu 3. Jezus živi
	Ponovitev:
22.00	Za življenje
23.00	Obala neznanega
24.00	Slovenec Slovenca vabi
04.40	Radio Vatikan

NEDELJA

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Škofov govor za nedeljo (ponov.)
07.00	Zvonjenje
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Iz življenja vesoljne Cerkve
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Prenos sv. maše
10.00	Oznaniila
10.15	Graditelji slovenskega doma
11.00	Poročila, osmrtnice, obvestila
11.15	Kmetijska oddaja
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Glasbena voščila
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
17.00	Slovenec po svetu in domovini
18.30	Sakralna glasba
19.30	Za otroke
19.45	Škofov govor za nedeljo
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Obala neznanega - izzivi vere
21.30	Radijski roman
	Ponovitev:
22.00	Naš gost
23.00	Iz življenja vesoljne Cerkve
23.30	Sobota ob 21.15
00.30	Graditelji
04.40	Radio Vatikan

PONEDELJEK

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
11.15	Iz založbe TDO
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Mali oglasi

13.30	Stare, ma lepe
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
17.00	1. Zdravstvena 2. O šolstvu 3. Pravne zagate 4. Za streho nad glavo
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Glasovanje za Vašo pesem
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Prijatelji radia Ognjišče
21.30	Mozaik dneva
22.00	1. Zanimivosti nočnega neba
	Ponovitev:
23.00	Sakralna glasba
24.00	Slovenec po svetu in domovini
04.40	Radio Vatikan

TOREK

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Mali oglasi
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
16.00	Glasbena voščila
17.00	Šport na Radiju Ognjišče I.
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Šport na Radiju Ognjišče II.
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	1. Luč v temi, 3. Vstani in hodi
	2. 4. in 5. Juretov večer
21.30	Mozaik dneva
22.00	1. in 3. Sončna pesem, 2. 4. in 5. Svetloba in sence
	Ponovitev:
23.00	Ponedeljek ob 17.00
24.00	Prijatelji radia Ognjišče
04.40	Radio Vatikan

SREDA

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)

07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
10.15	Srečno na poti
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Zlati zvoki
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
16.00	Mali oglasi
17.00	Pogovor o
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Aktualna tema
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Sveta vera bodi vam luč (radijska kateheza)
21.30	Mozaik dneva
22.00	Glasba z znamko
	Ponovitev:
23.00	Šport na Radiju Ognjišče
04.40	Radio Vatikan

ČETRTEK

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
09.30	Založba Družina
10.00	Poročila
10.15	Doživetja gora in narave
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Mali oglasi
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
14.45	Komentar Družine
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
16.00	Glasbena voščila
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	1.-3. Dijaska oddaja 2.-4. Skavtski potep
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Karavana prijateljstva I.
21.30	Mozaik dneva
22.00	Karavana prijateljstva II.
	Ponovitev:
23.00	Pogovor o
24.00	Sveta vera bodi vam luč
04.40	Radio Vatikan

Esad Babačić

Veliki zmagujejo

Priznati moram, da sem se ob gledanju spomladanske uverture med Mariborom in Gorico neizmerno zabaval. Kar nekako milo se mi je storilo, ko so se igralci obeh moštev podili po Ljudskem vrtu in iskali Vijolice, ki so se izgubile nekje v blatu.

Če vemo, da velja igrišče Maribora za eno lepših v ligi, si lahko samo predstavljamo, kako so videti druge zelenice. No ja, kako so bile videti, preden se je burja pomešala s snegom in odnesla prvi krog prvenstva. Seveda je bila tudi igra v Mariboru temu primerena. Toliko nenatančnih podaj in jalovih strellov res ne morete videti v nobeni resni ligi. Toda to je vendarle naš nogomet in mi ga imamo radi, mar ne? Za to, da ne bi bilo nobenega dvoma, je poskrbel kar kolega Lovrencič, ki se je navduševal nad vsako, še tako nenevarno priložnostjo na obeh straneh. Kdor je za trenutek zamižal, si je lahko predstavljal, da gleda tekmo lige prvakov ali še kaj boljšega. Nobenega dvoma ni, da si naš nogomet, pa naj bo še tako reven, to zasluži. Zakaj bi jokali, če se lahko smejemo. Čestitke komentatorju za profesionalen pristop in hvala igralcem obeh moštev za poživitev sobotnega popoldneva.

Precej drugačen je bil večer, ki sem si ga minuli teden delil s košarkarji Olimpije. Ne bom rekel, da sem jokal, toda tudi kakšnega posebnega smeha ni bilo. V bistvu sem bil presenetljivo sproščen, kar je precej čudno glede na to, da je igralo moštvo, za katerega navijam. Toda letošnja Olimpija je resnično tako dolgočasna, da lahko človek ob njeni igri preprosto zaspi. Drugačnega vtisa ne bi mogli dobiti niti ob najbolj temperamentnem napovedovalcu. Žal ostaja Filipovski v svojih načelih neusmiljen, in kot kaže, bo

prekosal celo svojega učitelja Sagadina. Medtem ko nasprotniki igrajo, se Makedonec izgublja v šablonah in zaman čaka, kdaj bo njegov stroj naposled začel mleti. Trdo delo na treningih ima na njegove igralce očitno nasproten učinek, saj so čedalje bolj napeti in nervozni. Njim očitno ni dovolj, ker so se uvrstili med šestnajst najboljših v Evropi, kot nas poskuša prepričati Filipovski, ki je svoje bojda dosegel. Če je tako, potem bi lahko svojim igralcem pustil malce več svobode. Tako kot je to demonstriral Jasmin Repša, ki svojih košarkarjev ne "kaznuje", če v napadu "pretiravajo". Rezultat bolj liberalnega pristopa so individualni vložki, ki spravljajo nasprotnike

Zanimiva so tudi nihanja Simona Petrova, ki variira med vrhunskim in povprečnim. Kot sem zapisal minuli teden, bi veliko moštvo – kar pa Olimpija očitno ni – že naredilo carski rez in bržčas poskusilo z novim trenerjem.

v obup. Tudi disciplina ima svoje meje. Tega se zaveda tudi Pipan, ki je s povprečnim igralskim kadrom prvo presenečenje sezone. Pivovarna Laško je na dobri poti, da pride celo na sklepni turnir lige Goodyear, kamor morada ne bo Olimpije; tej bo tako ostalo le še domače prvenstvo. Laščani so se v soboto poigrali s Cibono, ki je v manjši krizi. Premagali pa so jo prav z njenim orožjem – meti za tri točke. Kot že rečeno, je selektor slovenske reprezentance "pustil", da so se njegovi igralci "razpucali", in na koncu se je račun izšel. V bistvu

drugače ni moglo biti, saj je po verjetnostnem računu veliko več možnosti za koš, če moštvo nanj meče, kot če ne meče. Vsekakor v pouk Filipovskemu, ki je kastriral svoje najboljše posameznike. Kako naj si drugače razlagamo apatijo Marina Baždariča in skrajne napore Boise, da bi sebe in soigralce dodatno motiviral. Zanimiva so tudi nihanja Simona Petrova, ki variira med vrhunskim in povprečnim. Kot sem zapisal minuli teden, bi veliko moštvo – to pa Olimpija očitno ni – že naredilo carski rez in bržčas poskusilo z novim trenerjem.

Kaj je to veličina, nam je minuli teden demonstriral Radoslav Nesterovič, ki se je iz zvestega vojščaka, rojenega za obrambo, pre-

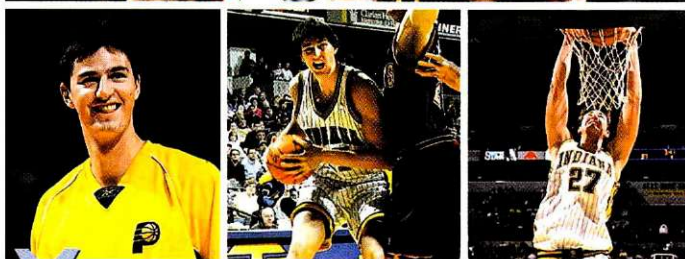
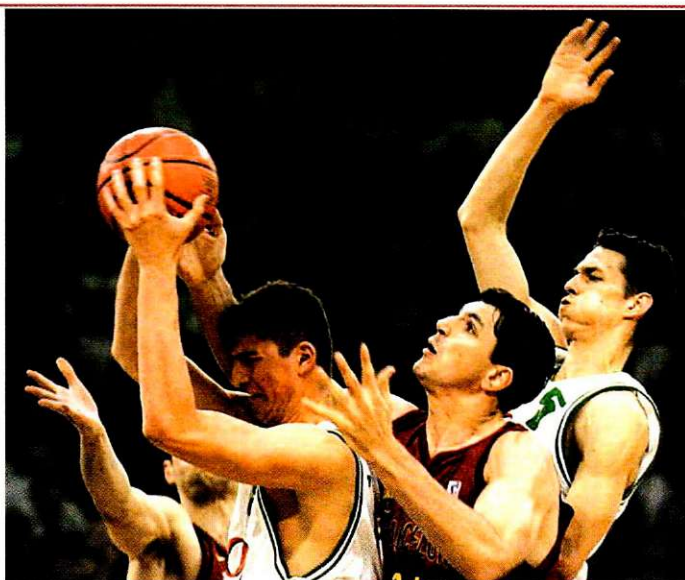
levil v čistokrvnega napadalca, dejavnega pod obema obročema. Spurs so tudi brez Duncana ostali na običajni ravni, za kar se lahko zahvalijo tudi našemu košarkarju. Bomo videli, kako bo, ko se vrne iz lige MVP. Verjetno bo tako, kot da se ni nič zgodilo. Tako je to v velikih klubih, samo da ti zmagujejo. Podobno kot Rašo bi se verjetno odrezal tudi Nachbar, če bi mu Van Gandi podaril kakšno četrtino. Toda očitno je red v ligi NBA na prvem mestu. Tudi Boštjan bo moral počakati, da se jih nekaj poškoduje, šele potem bo lahko pokazal, kaj zna.

216 cm visoki Primož Brezec je eden izmed najpomembnejših znanilcev novega vala slovenske reprezentančne košarke, ki bo moral kaj kmalu začeti potrjevati svoj razkošni košarkarski talent in znanje tudi v ostri mednarodni areni.

Košarko je sicer začel igrati z osmimi leti v košarkarskem klubu Kraški Zidar v Sežani. Od tod ga je pot vodila v ljubljansko Olimpijo, kjer ga je značilno Sagadinovo sistematično delo že leta 2001 izvirglo v NBA – vrhunec košarkarjevega prizadevanja.

Kako bi primerjal NBA in evropsko košarkarsko publiko?

Razlika je velika. Meni osebno je evropska košarkarska publika bolj pri srcu, predvsem zaradi glasnega navi-

tudi vsako leto več. Kdaj pa bo napočil trenutek, da bo evropski trener prevzel moštvo NBA, ne vem, saj je tukaj še vedno precej drugačno tempo igranja tekem in način treniranja.

Kdo je zate najboljši evropski igralec in igralec NBA?

Najboljši igralec NBA je zame Tim Duncan, evropski pa Dejan Bodiroga.

Kako bi se v NBA znašel Bodiroga kot izrazit predstavnik evropskega košarkarskega sloga?

Menim, da bi Bodiroga lahko prav tako izvrstno igral v NBA. Mislim, da bi bila ekipa Sacramento Kings njemu najbolj pisana na kožo.

Ali si imel občutek, da si bil za svoja leta bolj taktično pripravljen kot denimo tvoji ameriški vrstniki? V čem vidiš največjo razliko med NBA in evropsko košarko?

V NBA se igra bolj na moč, tek-

Želim si igrati

janja. V ZDA pa je tekma bolj družaben dogodek, kjer se srečaš s prijatelji po službi, spiješ pivo in kaj poješ. Tukaj je tekma izjemen šov, kjer se prodajajo vse brezalkoholne in alkoholne pijače ter fast food, ki ga ljudje pojejo kar na svojem sedežu, medtem ko spremljajo tekmo. V Evropi ljudje prihajajo na tekme predvsem zaradi športnega in tekmovalnega duha, med navijanjem za svoje moštvo pa nimajo časa za nič drugega kot glasno spodbujanje. V ZDA pogrešem tudi glasne navijaške skupine.

Kje je najbolj vročokrvna košarkarska publika v NBA?

Najbolj vročokrvna košarkarska publika v NBA je zagotovo pri Sacramento Kings, kjer me navijanje v dvorani najbolj spominja na Evropo, saj so tam ljudje najglasnejši. Zanimivo pa je tudi to, da je njihova dvorana za vsako tekmo v sezoni popolnoma razprodana. Mesto namreč živi za košarko.

Koliko je v NBA sploh pravih tradicionalnih derbijev?

Tradicionalni derbi na Vzhodu je

vesekakor Indiana Pacers-New York Knicks, kar pa bo letos še bolj izrazito, saj je Isiah Thomas (nekdanji trener Pacers) na mestu predsednika Knickov. Tekme med Los Angeles Lakers in Sacramento Kings pa so največji derbi na Zahodu.

Kdo je Indianin največji nasprotnik oziroma tekmelec, ki izraziteje vzbudi navijaška čustva?

Največji tekmelec Indiana Pacers so ta čas New Jersey Nets in Detroit Pistons na Vzhodu, Los Angeles Lakers in San Antonio Spurs pa na Zahodu. Ta moštva vedno napolnijo dvorano Consicofield.

Kaj pomeni salary cup?

Salary cup pomeni, koliko lahko klub porabi za pogodbe igralcev. Letošnja meja je 44 milijonov dolarjev. Te meje klubi ne smejo preseči, ker se potem plačajo dodatni dolarji ligi. Za vsak preseženi dolar je namreč treba isti znesek plačati ligi NBA.

Zdaj ko si že tretjo sezono v NBA – ali lahko oceniš ligo predvsem

kot šov, ki je namenjen izključno gledalcem (tudi košarkarska pravila so zategadelj ohlapnejša, prava tekmovalnost pa se razplameni šele v play-offu), ali pa je to še vedno vrhunec košarkarske igre, predstave in organizacije?

NBA bi ocenil predvsem kot šov, kjer se prodaja hrana in pijača, med vsakim odmorom pa je zabavni in plesni program, nagrajne igre itd. Tekma s šovom med polčasom in time-outi traja tri ure. Šov (vključno z organizacijo tekmovanja in predstave) je namenjen izključno gledalcem. Seveda pa ne manjka vrhunske košarke.

Na katerem mestu po priljubljenosti je ta čas NBA v ZDA?

NBA je v ZDA na drugem mestu po priljubljenosti, takoj za ameriškim nogometom.

Zanima me, kakšen status imajo zdaj evropski košarkarji v NBA in kdaj bo napočil trenutek, ko bo evropski trener prevzel moštvo NBA?

Evropski košarkarji imajo vsako leto boljši status v ligi NBA, saj jih je

movalni ritem je napornejši, zaradi tega je tudi manj časa za treniranje. Tukaj se trenira izključno samo enkrat na dan, nedelje so prosti dnevi, kar ni običaj v evropskih klubih. Tudi odmor med sezonami je v NBA daljši, od vsakega igralca pa pričakujejo, da v vmesnem času trenira in da je na prvi dan priprav v dobri formi. V NBA je tudi več pomožnih trenerjev in drugega osebja, ki je vselej v pomoč družini igralcev in je pripravljeno pomagati 24 ur na dan.

Glede na to, da se še nisi pretirano nairgal, me zanima, zakaj si se odločil za tako hiter prehod v NBA, saj bi nemara že iz izkušenj lahko uvidel, da boš prva leta skoraj zagotovo manj v igri? Kakšna je vizija tvojega igranja v NBA? Ali bi bilo mogoče, da te klub posodi kakemu evropskemu klubu oziroma ligi CBA?

Za tako hiter prehod v NBA sem se odločil, ker sem čutil, da lahko igram, in verjel, da je bil pravi čas. Leto prej sem bil izbran na naboru kot 27. in dogovor med menoj in Pacers je bil, da po enem letu pridem v klub.

Še vedno pa nisem obupal, trdo treniram in verjamem, da bo moja priložnost prišla. NBA sicer ne pozna posojanja igralcev drugim klubom, tako da kaj takšnega ne pride v poštev.

Prosil bi te, da našteješ nekaj igralcev: kdo je zate najbolj "umazan", talentiran, inteligenten, delaven, nedelaven, težaven igralec v NBA?

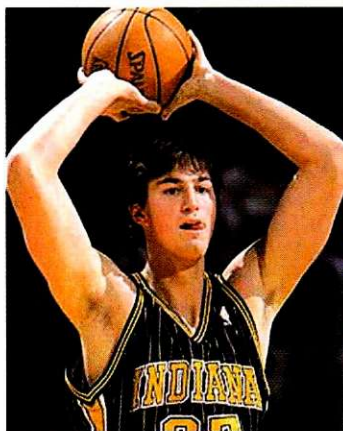
Najbolj "umazana" sta Karl Malone (Lakers) in Kenyon Martin (Nets); najbolj talentirana pa LeBron James (Cavaliers) in Carmelo Anthony (Nuggets). Drugega (inteligenten, nedelaven, itd.) po pravilih NBA ne smem komentirati

Kako je videti delavnika igralca NBA (Primoža Brezca)? S čim si krajšaš prosti čas?

Kadar ni tekme, sem ob 10.30 že v dvorani. Trening se začne ob 11.45, do takrat pa sem v fitnesu, kjer dvigujem uteži. Sledi košarkarski trening z ekipo, ki traja 2 uri. V prostem času grem z ženo v kino, po nakupih, na kavo ali pa na večerjo. Precej se družim tudi s soigralci, predvsem s Fosterjem in Crosherjem.

Ali se sploh najde (po tekmi denimo) kaj časa za daljši klepet in snidenje s preostalimi slovenskimi igralci ali pa košarkarska karavana nemudoma odbrzi dalje?

Z Rašem Nesterovićem, Boštjanom Nachbarjem in Jirijem Welchem se slišimo po telefonu, kadar

Primož Brezec igra v NBA za Indiana Pacers, vendar z minutažo za sedaj ni zadovoljen.

se srečamo v istem mestu, pa gremo na večerjo. Po tekmi se vedno pozdravimo, kakšno rečemo, vendar časa za daljši klepet ni, saj se ekipe po tekmi nemudoma odpravijo na pot.

Kako gre Indiani?

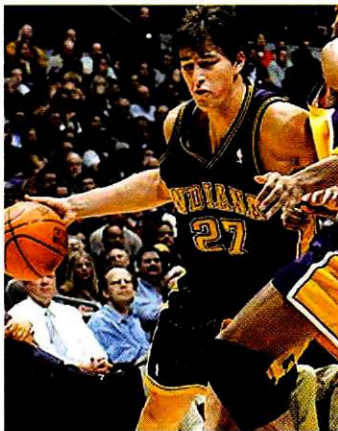
Ta čas smo najboljši v ligi (74 odstotkov zmag).

Kako te je sprejela domača publika?

Domača publika me je zelo lepo sprejela. Ljudje v Indiani so zelo prijazni.

Kaj pomeni Reggie Miller za klub?

Reggie Miller je "alfa in omega" našega kluba. Tukaj je že celih 17 let, je zelo zvest ekipo in velik igralec. Je tudi najbolj priljubljen tako pri publiki kot tudi v ekipi. Po značaju je zelo preprost in zabaven, trd delavec in odličen košarkar. Predstavlja velik navdih, mlajšim pa tudi spodbudo. Je naš vzor, naš vodja. Tako kot tudi z drugimi igralci iz ekipe je najin odnos prijateljski. Med seboj se namreč veliko družimo pa tudi vse večje praz-

nike, kot so rojstni dnevi, velika noč, zahvalni dan, silvestrovanje itd., preživljamo na skupnih zabavah.

Kdo je tvoj menedžer oziroma agent, ali sta se že kaj pogovarjala o zamenjavi okolja? Precej je bilo slišati o tvojem podaljšanju pogodbe (skupaj s Tinsleyem); ali je to podaljšanje zagotovilo za igro oziroma kako se razumeš z novim trenerjem Carlisleom?

Moj agent Marc Cornstein prihaja iz New Yorka in je lastnik Pinnacle Management Corporation. O zamenjavi okolja sva se sicer že veliko pogovarjala, a je o podrobnostih še prehitro govoriti, saj je sezona še dolga. Pri Indiana Pacers imam pogodbo še do konca sezone 2004-2005, kar je klub podaljšal do poletja (njihova "opcija"). Moj odnos z novim trenerjem je korekten, tak je tudi z drugimi predstavniki kluba, ki vedno poudarjajo, da sem prihodnost kluba in da v meni vidijo velik potencial. Vendar ni skrivnost, da si jaz želim igrati in da je

zame to edino, kar šteje. Še vedno čakam na pravo priložnost.

Te je ameriški življenjski slog že prevzel? Ali bi ostal tam tudi po končani karieri? Kakšno mesto je pravzaprav Indianapolis?

Ameriški življenjski slog me ni prevzel in po končani karieri se z ženo vsekakor nameravam vrniti v Slovenijo. Tukaj sicer živiva (v hiši) v središču mesta, blizu dvorane. Indianapolis je bolj družinsko mesto s približno milijon prebivalci. Mesto je lepo, vendar bolj zaspano, saj se ne dogaja prav veliko. Zanimivo je, da mu tudi pravijo "nap town" – zaspano mesto. Podnebje je približno takšno kot v Sloveniji, s štirimi letnimi časi, zelo mrzlimi zimami ter vročimi in vlažnimi poletji. Indianapolis ima kar nekaj lepih muzejev, parkov, več univerz, ne smemo pa pozabiti steze za avtomobilistične dirke, kjer vsako leto poteka Indy500 in formula 1. Tudi Slovencev je tukaj kar nekaj, ponajboj pa se s slovenskim društvom in centrom in so pobrateni s piranskimi občino. Bil sem gost na eni od njihovih zabav; to so predvsem starejši ljudje, ki so potomci Slovencev, vendar ne govorijo več slovensko.

Ker si bil izjemno uspešen gimnazijec, me zanima, kako je s študijem?

Za študij zdaj nimam časa, saj sem veliko na poti. To mi ne dovoljuje obiskovanja predavanj, ki so tukaj prvi pogoj za uspešno opravljanje izpitov.

Lovro Kastelic

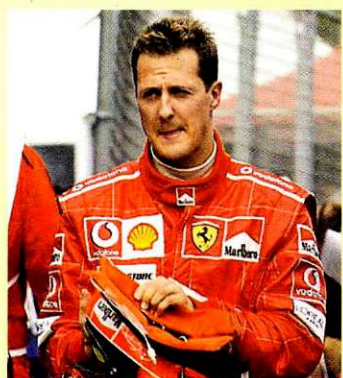
Fotografiji: Reuters

na kratko

MONTEZEMOLO SCHUMACHERJU NAPOVEDAL DOLGO PRIHODNOST

Predsednik Ferrarija Luca di Montezemolo je na začetku nove sezone v formuli 1 še dodatno zapletel ugibanja o podaljšanju pogodbe z Nemcem Michaelom Schumacherjem po letu 2006 in mu napovedal še dolgo prihodnost v njihovem moštvu. Montezemolo je namreč za neki nemški časnik dejal, da bo Schumacher pri njih vozil še tako dolgo, da je težko oceniti, kaj bo za tem počel za Ferrari, in še, da bo, če bo končal kariero, to storil pri njih.

Ali se bo s tem strinjal tudi Schumacher, bomo seveda še videli, očitno pa je, da Ferrari za zdaj še ni zainteresiran za iskanje morebitne-

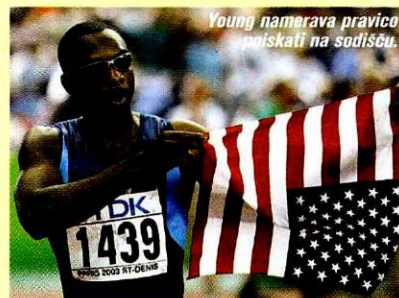
Schumacher ima mesto v Ferrariju očitno zagotovljeno, kolikor dolgo bo to želel.

ga Nemčevega naslednika: "Zakaj bi to sploh želel? V formuli 1 ta čas doživljamo generacijsko menjavo, zato bomo svojega človeka lahko izbirali v miru," je še dejal Montezemolo.

YOUNG TOŽI ATLETSKO ZVEZO IN OLIMPIJSKI KOMITE

Drugega aprila se bo v Indianapolisu začel sodni proces, ki ga je proti Ameriški atletski zvezi (USTAF) in domačemu olimpijskemu komiteju (USOC) sprožil atlet Jerome Young. Svetovni prvak na 400 metrov od omenjenih organizacij zahteva povrnitev nastale škode, ki naj bi mu jo bili organizaciji povzročili, ko sta leta 1999 razkrili njegovo ime v zvezi z dopniškim skandalom, za katerega pa je bil opran vse krivde. Young je kot član ameriške štafete na 4 x 400 m leta 2000 na olimpijskih igrah v Sydneyju osvojil

zlati medaljo, medtem ko so njegovi primer že preiskovali zaradi pozitivnega dopniškega testa, ko so v njegovem telesu našli sledove prepovedanih anaboličnih steroidov. Po igrah so tekača kmalu oprali vseh

Young namerava pravico iskati na sodišču.

sumov, odločitev USTAF pa je podprlo tudi športno arbitražno razsodišče (CAS) v Lozani.

www.rapplus.com

RADIO
PLUS

MARIBOR

Začetek Siddhartinega pohoda v Evropi?

Glasbena televizija MTV Europe je pred kratkim za uvodnik nove glasbene lestvice z naslovom The Rock Chart uporabila Siddhartino skladbo Ring. Skupina, ki ne skriva želja, da bi s svojo glasbo prodrli tudi na tuje trge, je sprejela ponudbo MTV in dovolila uporabo omenjene pesmi za avizo nove lestvice – ta bo na sporedu vsako nedeljo in torek ob 19. uri in bo predstavljala najaktualnejše rokspote. Tako kot zadnje tri single Rave, Napoj in T.H.O.R., za katere so že bili posneti videospoti. Odločitev MTV, da uporabi Ring za napovednik svoje najnovejše lestvice, pa je verjetno le še dodatna spodbuda za skupino, ki je doma osvojila praktično vse in si želi prodreti tudi do ušes tujih poslušalcev.

Unique predstavljajo drugi singel

Unique smo spoznali doslej le po pesmi Nevihta in večinoma z nastopi v okviru turnee Pop Stars. Zdaj bi bil že skrajni čas, da nam postrežejo s čim novim. Dekleta so očitno čakala na toplejše dneve, pomladne, zaljubljene, kajti predvsem o teh občutkih pojejo v nežni in romantični baladi z naslovom Pusti me sa-

mo, ki jo tako kot že prejšnje tri uspešnice lahko najdete na njihovem debitantskem albumu Nevihta. Maja, sicer nežnim glasom, vas bo v pesmi Pusti me samo zagotovo prepričala, Jasna in Špela pa le potrdili, da gre za novo, lepo slovensko skladbo.

Ozzy Osbourne se vrača

Ozzy Osbourne se kljub hudi nesreči konec lanskega leta namerava vrniti na oder, in sicer na Ozzfestu 2004. Na tiskovni konferenci v Kaliforniji je zatrdil, da je "pripravljen, da zaroča". Ozzy se bo na odru pojavil še z imeni, kot so Judas Priest, Slayer, Dimmu Borgir, Superjoint Ritual in Black Label Society, na drugem odru pa bodo nastopili Slipknot, Hatebreed, Lamb Of God, Atreyu, Bleeding Through, Lacuna Coil, Every Time I Die in Unearth. Ozzy, ki je na tiskovni konferenci še vedno nosil vratno opornico, je zbranim novinarjem dejal: "Bo tam čakala tudi skupina zdravnikov padalcev?" in dodal: "Nisem mrtev. Pripravljen

sem, da zaročam!" Ozzfest 2004 se bo začel 10. julija v Conneticutu, končal pa se bo septembra na Floridi.

Bluzalbum Aerosmithov

Na trg že v naslednjih dneh končno prihaja bluzalbum skupine Aerosmith. Album z naslovom Honkin on Bobo bo v Ameriki izšel 30. marca, na njem pa bo mogoče prisluhniti klasičnemu bluzu, ki so ga Aerosmithi prepevali v čast svojim glasbenim vzornikom. Med vsemi 12 skladbami je na plošči tudi povsem nova pesem z naslovom Grind.

Eminem toži Apple

Eminem toži računalniškega giganta Apple. Vzrok je uporaba pesmi Lose Yourself brez njegovega dovoljenja. V tožbi zvezdnik trdi, da gre za prekršek v zvezi z avtorskimi pravicami. Del pesmi naj bi se bil pojavil v neki Appleovi reklamni na MTV. V tožbi sta tako poleg Applea omenjena še MTV in oglaševalska agencija TBWA/Chiat/Day. Ne Apple ne Chiat/Day ne MTV niso nikoli vprašali za dovoljenje za uporabo Lose Yourself v kakršnem koli smislu. Eminem ni še nikoli odobril, da se njegove pesmi uporabljajo v reklamne namene. Če bi, bi bila cena za to vsaj 10 milijonov dolarjev.

Britney na DVD

Britney Spears se pripravlja na objavo DVD, na katerem bo posnetek

njenih nedavnih koncertov kot tudi nekaj njenih popolnoma novih pesmi. DVD z naslovom In The Zone bo v avdiodelu vseboval ekskluzivni pesmi Don't Hang in The Answer, ki sta tudi na njenem istoimenskem aktualnem albumu, sam DVD pa bo vseboval tudi videospota za singla Me Against the Music in Toxic.

Prvi soloalbum za Courtney Love

Courtney Love, pevk, ki še vedno misli, da je rokenrol središče glasbenega sveta, se vrača na sceno s svo-

jim prvim soloalbumom. Njen prvi singel Mono, v katerem kriči Did You Miss Me?, vas bo pripravil k razmisleku, da gre morda za najboljšo žensko ploščo sezone. Album Americas Sweetheart je izdelala sama ob izjemno majhni pomoči prijateljev.

Popzvezdnik vseh časov

Sir Cliff Richard je bil okronan za največjega popzvezdnika v Veliki Britaniji v zgodovini. Tako je presegel imena, kot so The Beatles ali Elvis Presley, in sicer s tem, da je prodal več albumov kot kateri koli drugi glasbenik v zadnjih 50 letih. Med ženskami si je ta naslov prislužila Madonna. Madonna je bila na 4. mestu na lestvici edina ženska predstavnik. Sledijo ji Kylie Minogue na 13. mestu, na 15. pa Spice Girls. Kljub svojemu velikanskemu uspehu je Robbie Williams pristal na šele 37. mestu, na 2. so Beatli, na 3. Elvis Presley, 5. je Elton John in 6. Michael Jackson.

Krempļji Atomic Kitten

Ena izmed "atomskih mačk" je pokazala svoje krempļje. Jenny Frost je namreč brez slabe vesti sprožila protinapad na Kerry McFadden, ker je ta trdila, da Jenny ne zna pravilno zapeti niti ene note. Jenny je bila jezna, ko

je Kerry somišljenikom na tekmovalstvu I'm A Celebrity... Get Me Out Of Here! dejala, da je bila Jenny tista, ki je pri prvem hitu Atomic Kitten Whole Again samo odpirala usta. Za Daily Record je Jenny dejala: "Očitno je, da to ne drži. Ampak zares me ne moti, če misli, da mora zaradi majhnega spora vlačiti po zobeh druge ljudi." Atomic Kitten bodo sicer za eno leto pretrgale sodelovanje po odločitvi Natashe Hamilton, da želi več časa preživeti s svojim sinom Joshom.

mic Kitten bodo sicer za eno leto pretrgale sodelovanje po odločitvi Natashe Hamilton, da želi več časa preživeti s svojim sinom Joshom.

horoskop

Ribi (19. februar – 20. marec)

Z vsakim dnem se naučite več, a odločili ste se, da boste ostali to, kar ste. Vaši prijatelji so ravno začeli opazati, da vas sploh ne poznajo – zanje ste veliko večja skrivnost, kot si lahko predstavljate. Polna luna bo prinesla veliko olajšanje.

Oven (21. marec – 20. april)

Venera v vašem znamenju povzroča, da se počutite posebne. Z navdušenjem boste kupovali lepe stvari sebi, za svoj dom in za svoje najdražje. Pri tem se boste vendarle zavedali, da ste za vse zelo veliko delali. Če ste utrujeni, je čas za počitek.

Bik (21. april – 21. maj)

Zavedajte se, da vas včasih vrtijo okoli prsta kot lutko. Morda ima vaš romantični partner občutek, da potrebuje več svobode v vaenem razmerju, vi pa si želite biti veliko bolj povezani. Vzemite si dan ali dva, da ne boste videti preveč vsiljivi.

Dvojčka (22. maj – 21. junij)

Vaša kariera je na prvem mestu pa še zagotovljena je. Želite si zanesljivosti, hkrati pa bi radi še malo tvegali in poskušali kaj novega. Pomislite, kaj vam bo zares prineslo največ zadovoljstva. Zdaj je čudovit čas za praznovanje.

Rak (22. junij – 21. julij)

Kar koli se v vašem življenju dogaja, verjemite, da je zato, da bi se česa novega naučili. Če ste se preselili v nov okoliš, je zdaj čas za raziskovanje novega kraja, poiščite knjižnice, potovalne agencije, kavarne in vse, kar vam pride na pot.

Lev (22. julij – 21. avgust)

Želite zaslužiti čim več denarja – raje pa se odpravite in najprej pogledajte, kakšne možnosti pravzaprav sploh imate. Potrudite se najti sveže ideje za rešitve, ki jih že ves čas iščete. Zvezde vas spodbujajo h konstruktivnim dejanjem, ne ukrepajte prehitro.

Devica (22. avgust – 21. september)

Pomislite na nove poti ali pa se podajte vsaj na sproščujoče potovanje, seveda če ne boste združili tudi tega potovanja s poslom. Opazili boste rast intuicije, še posebej v soboto, ki se bo odvijala tako kot vaše najživahnejše sanje.

Tehtnica (22. september – 22. oktober)

Veliko se dogaja pri vašem delu pa tudi sicer, naj je povezano z vašim delom ali ne. Pazite, da se ne boste ukvarjali s preveč stvarmi, ki niso koristne za vas. Če ne boste pazljivi, vas utegne kdo opetnastiti. Pripravite se na dolg dan.

Škorpion (23. oktober – 21. november)

Nikakor se ne morete izogniti misli na romanco. Učite se, kaj pomeni ljubiti sebe in druge. In vsak dan dobivate sporočila, da do sedaj niste bili kdo ve kako uspešni na tem področju. Poskusite kaj več prebrati na to temo in vse vam bo lažje.

Strelec (22. november – 20. december)

Veliko stvari je odvisnih od tega, kaj se dogaja v okviru vašega domačega življenja. Postavili se boste pred nekatera dejstva in boste morali nekako presoditi, kaj vam je najvažnejše. Vedno bolj boste zadovoljni s tem, kar se dogaja okoli vas. Finance – odlično.

Kozorog (21. december – 19. januar)

Način, kako se kakšna stvar pove, postaja zelo pomemben. Ta teden boste morali opraviti cel kup telefonskih pogovorov, s katerimi boste dokazovali, da imate prav. Nekdo pomemben se bo odločil po dolgem času spet priti v vaše življenje.

Vodnar (20. januar – 18. februar)

Ne marate se preveč ukvarjati s financami, vendar se kdaj pa kdaj zares morate, sicer ne boste dobro prišli skozi. Čudovito bi bilo, če bi se nehali tako grozno sekirati in bi se raje posvetili temu, da se izvlčete iz zagate.

ELEKTROPROM

EVJ
ELEKTROPROM d.o.o.

Loke 22

1412 KISOVEC

tel.: 03 56 57 150

fax: 03 56 71 488

www.elektroprom.si

- ♦ projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- ♦ bar sedmica
- ♦ lokalna televizija ETV
- ♦ trgovina EVJ Center
- ♦ elektroinstalacije
- ♦ centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- ♦ kabelsko komunikacijski sistemi
- ♦ grafitne ščetke
- ♦ tiskana vezja
- ♦ delovni stroji in nizke gradnje

50 let
Štajerski val
93,7... in 87,5...

RADIO ŠTAJERSKI VAL D.O.O., ŠMARJE PRI JEŠAN
AŠKERČEV TRG 21, 3240 ŠMARJE PRI JEŠAN
UPRAVA: (03) 817 12 10, STUDIO: (03) 81 71 230
WWW.RADIO-SHAJERSKI-VAL.SI

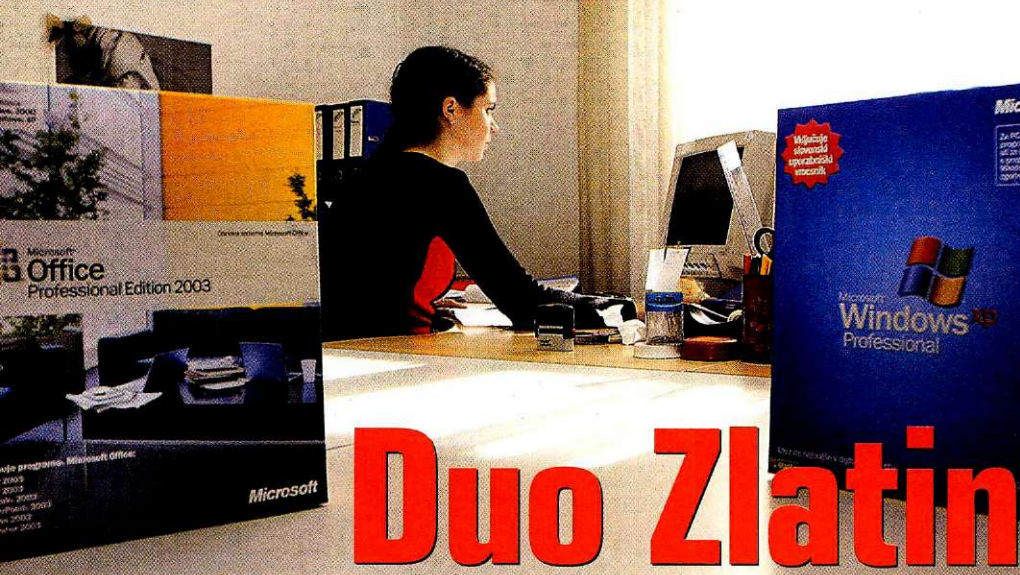

Najdi.si

Išči pametneje.
www.najdi.si

- Internetni iskalnik
išče po vseh SLO dokumentih
(več kot 1.000.000 strani)
- Internetni imenik
omogoča iskanje po več kot 20.000 slovenskih
in 2.000.000 tujih vpisih
- Katalog avtomobilov
v njem so predstavljeni vsi modeli s SLO trga
(več kot 1.850 modelov)
- Vici
10.000 vicev za vsako priložnost
- Citati
7.000 citatov domačih in svetovnih modrijanov
- Poslovni register
"osebne izkaznice" vseh SLO posl.
subjektov (več kot 170.000 organizacij)
- e-pošta
imenik slovenskih e-mail naslovov
(več kot 130.000 naslovov)
- e-razglednice
brezplačno pošiljanje elektronskih razglednic
(več kot 400 motivov)

Duo Zlatin

Okna z oznako XP, ki več niso čisto nova, saj so na trg prišla že v drugi polovici prejšnjega leta, so tokrat na voljo v dveh različicah: profesionalni, ki je namenjena za poslovno in zahtevnejšo rabo, in domači (Home edition), ki je nekako rezervirana za domače računalnike. Med obema ni večjih pomembnejših razlik, tako da je pravzaprav skoraj vseeno, katero kupite. Prvo, kar boste opazili pri obeh različicah, je ličen in vizualno čist videz, ki ga še dodatno poudarja topla modra barva (z njo so pri Microsoftu zares zadeli) in natančno ter lepo oblikovan vmesnik. Kot že v nekaterih prejšnjih različicah v novih Oknih najdete izpopolnjeni Windows Messenger, ki je namenjen komuniciranju prek interneta. Narejen je tako, da lahko z njim komunicirate tako z uporabo besedila kot videa in glasu, le dobro internetno povezavo morate imeti.

Povsem nova funkcija je tako imenovano oddaljeno namizje, ki vam omogoča, da si ustvarite navidezno sejo in da tudi takrat, kadar vas ni doma ali v pisarni, dostopate do svojega računalnika od koder koli na svetu. Funkcija vam omogoča odpiranje datotek in aplikacij z drugega računalnika, zelo dobrodošla pa je tudi za odpravljanje težav na daljavo.

Poleg vrste drugih zanimivih aplikacij je zanimivo tudi orodje, ki vam, če ste kupili nov računalnik, omogoča preprosto selitev podatkov in nastavitev s starega računalnika na novega, že standardna in zelo dobrodošla pa je funkcija, s katero v primeru težav svoj računalnik obnovite na čas, ko je še vse delalo.

Office 2003

Kot se to spodobi, je Microsoft skupaj z novimi Okni na trg poslal tudi nov program Office, ki je ta čas najpopolnejši program za delo z dokumenti, preglednicami in tabelami. Novi Office je na voljo v štirih različicah – temeljni, profesionalni, študentski (slednja je cenovno

najugodnejša) in različici za manjša podjetja. Podobno kot nova Okna vse štiri različice prenesetijo s prenovljenim in še poenostavljenim videzom, za katerim se skriva vrsta novih funkcij. Tako imate z novim Wordom neposreden dostop do zbirk podatkov na internetu iz vseh programov, ki jih vključuje. Dostopanje so Enciklopedije, dnevniki, časnikov, Telekomovega imenika, deviznih tečajev ... neposredno iz dokumenta, na katerega pišete, še nikoli ni bilo tako preprosto. Dobrodošla je tudi že uveljavljena funkcija, ki vam obnovi dokument, če se vam med pisanjem nenadoma sesuje sistem, in funkcija, ki vam omogoča, da sami določate, kdo ima pravico do spreminjanja vaših dokumentov. Hkrati s tem vam Word zapisuje natančno zgodovino sprememb, ki ste jih naredili v dokumentu. Tako se vam ne more več zgoditi, da bi pri pisanju seminarske naloge pozabili, kateri stavek ste izbrisali včeraj.

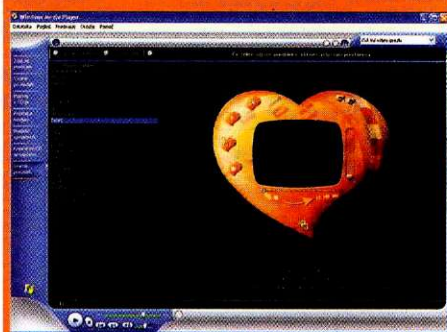
Precej izboljššan in popravljen je Outlook 2003, ki ga dobite zraven v svežnju. Omogoča vam, da si sproti zapisujete pomembne dogodke in opravke, ki vas čakajo, Outlook pa vas o njih vedno pravočasno obvesti.

Novi Office, ki je od februarja letos na voljo tudi v slovenski različici, seveda vsebuje standardne programe, kot so Word, Excel, Outlook, PowerPoint, Access, Publisher (odvisno od različice), tako da z njim dobite zares popoln in vsestransko uporaben pisarniški program.

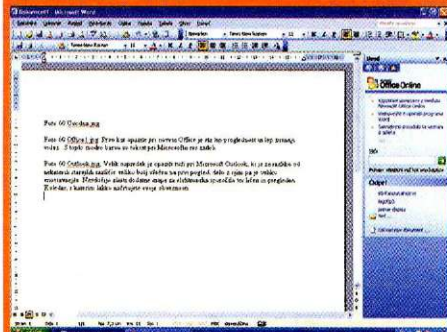
Kot pravi Kamenko Kesar, tiskovni predstavnik slovenskega Microsofta, so s prodajo obeh svežnjev zelo zadovoljni, saj primerjava četrtnoletnega obdobja kaže, da se oba prodajata bolje, kot sta se prodajali njuni starejši različici Okna in Office 2000. Kot pravi, se slovenske različice obeh svežnjev prodajajo neprimerno bolje kot angleške, kar je seveda razumljivo, hkrati pa je to razlog več, da pri Microsoftu nadaljujejo z že dodobra uveljavljeno prakso slovenjenja Microsoftovih programov.

Aleš Kocjan

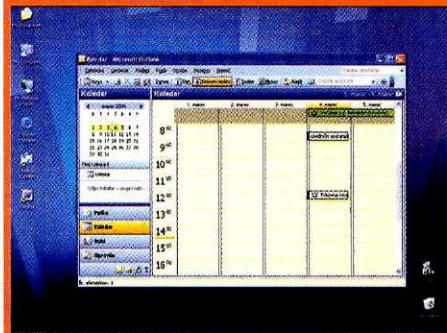
Računalniški gigant Microsoft je zadnje leto na svetovni računalniški trg poslal dva nova programska svežnja, s katerima nadaljuje svojo prevlado med operacijskimi in pisarniški programi. Gre seveda za nova Okna z oznako XP in Office z oznako 2003. Oba svežnja sta, kot je to postalo že pravilo, na voljo tudi v slovenščini.

Novi Media Player ponuja široko paleto preoblek in preprosto upravljanje z glasbenimi in videodatotekami.

Prvo, kar opazite pri novem programskem svežnju Office, sta preglednost in lična zunanost. S topla modro barvo so tokrat pri Microsoftu zadeli.

Velik napredek je opaziti tudi pri Microsoftovem Outlooku, ki je v nasprotju z nekaterimi starejšimi različicami veliko bolj všečen na prvi pogled, delo z njim pa je preprostejše. Navdušijo zlasti dodatne mape za elektronska sporočila in pregleden koledar, s katerim načrtujete svoje obveznosti.

KNJIŽNI KLUB SAMOROG

Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana

**ČLANSTVO V KLUBU SAMOROG
VAS NE OBVEZUJE K NAKUPU**

**CENEJŠE VSTOPNICE V GLEDALIŠČIH
IN DRUGIH KULTURNIH USTANOVAH**

**POPUSTI PRI NAKUPU KNJIG
IN CD PLOŠČ OD 10 - 50%**

telefon: 01 433 40 74, e-mail: info@samorog.com, www: samorog.com

DEMOKRACIJA	TELOVADNI ELEMENT	SLOVENSKA KNJIŽEVNICA	ŽENSKA, KI ŽIVI V SAMOTI	TOMAŽ DOMICELJ	PRISTANIŠČE V BOKI KOTORSKI	SLIKAR ŠUBIC	JUNAK IZ ROMANA VZHODNO OD RAJA	MESTO V ITALIJI	SESTAVIL: MIRAN ERCEG	ALPСКА SMUČARKA DOVŽANOVA	GESLO	KUKAVICA V TROPSKI AMERIKI	ŽENSKO IME	OBLJUBA, OBET	MESTO V SEVERNI MADŽARSKI
SESTRA (LJUBKO- VALNO)									FRANCOSKI DRAMATIK (ARTHUR)						
STROI, KI DROBI GRUDE S KLADIVI									LASTNOST LENEGA ČLOVEKA						
KUBANSKI SLIKAR (WILFREDO)				MUSLIM. MOŠKO IME					EDINI SIN						
VEČJE RAZDOBJE, DOBA				HENRIK IBSEN					NICK NOLTE			IGOR TORKAR			KEMIJSKI ZNAK ZA TITAN
REKA, KI TEČE V JADRANSKO MORJE					MESTO V FRANCJIJI (IZ ČRK' LESAR)			ČAROVNICA NA OTOKU AJAJA				RISANI FILM			NEMŠKI FIZIK (GEORG SIMON)
TROPSKA PAPIGA				BRITANSKI REŽISER LOACH				MESTO V ITALIJI							
RIM, BOG SMRTI									ČAROVNICA NA OTOKU AJAJA						
PRIPOV. PEŠNITEV									ČAROVNICA NA OTOKU AJAJA						
NEM. GRAD, ZRAKO- PLOVOV (HUGO)									ČAROVNICA NA OTOKU AJAJA						
MOŠKI, KI IGRA NA KLAVIR									ČAROVNICA NA OTOKU AJAJA						

rešitev prejšnje križanke

DOBENO, ERITEM, DINARA,
NAC, GN, INANA, IDA, ON,
AVRORA, VO, IVJE, KRAVOS,
ALEKSEJ, VALENTIN, ROK,
ATON, RAC, ANAM, MO,
ASA, RO, AO, AVRE, IN,
SKRB, RIEDER,
KRITIKA, INUITI, AJDARED,
NASLON, RAISON

nagrajenci 9. številke

- 1. nagrada:** **FRANCI STRUPI,**
Spodnji Brnik 43,
4207 Cerklje
- 2. nagrada:** **VIKTOR KRAPEŽ,**
Vanganelška 39/b, 6000 Koper
- 3. nagrada:** **ANTON URBAS,**
Voljče 2, 1385 Nova vas

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo,
da nam pošljejo svojo davčno številko.

nagrade

- 1. nagrada:** bon v vrednosti 7.000,00 tolarjev za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog
- 2. nagrada:** bon v vrednosti 5.000,00 tolarjev za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog
- 3. nagrada:** bon v vrednosti 3.000,00 tolarjev za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog

Nagradno križanko izrežite in najpozneje do
18. 3. 2004 pošljite na naš naslov:
Demokracija, p.p. 4315, 1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".

- **8. 3. 1856** se je rodil italijanski skladatelj Ruggerio Leoncavallo. Njegova najbolj priljubljena opera je *Glumaci*.
- **8. 3. 1885** je izšla novela k obrtnemu zakonu, ki je prepovedala delo otrok, uzakonila 11-urni delavnik in prepovedala nočno delo žensk in mladoletnih. Bilo je tudi nekaj določil, ki bi jih lahko mirno posnemali sedanji zakonodajalci. Vsak delodajalec je moral zavarovati svojega pomožnega delavca. Za delavce so šteli tudi vajence, volonterje in praktikante.
- **9. 3. 1451** (ali 1454) se je rodil italijanski pomorščak Amerigo Vespucci, po katerem je Amerika dobila ime.
- **9. 3. 1883** se je v Dolinčicah rodil ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman.
- **9. 3. 1932** se je v Česnjencu pri Slovenski Bistrici rodil sociolog in politik dr. Jože Pučnik, ki je kot predsednik Demosa pripeljal Slovenijo v demokracijo in samostojnost.
- **9. 3. 2000** je Svet Evrope sprejel priporočilo, ki priznava novinarjem pravico, da ne razkrijejo vira informacij.
- **10. 3. 1628** se je rodil italijanski fiziolog Marcello Malpighi, oče mikroskopije.
- **10. 3. 1853** se je v Zvečah rodil Gregor Einspeler, izdajatelj lista *Mir*, ustanovitelj in predsednik katoliškega političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem.
- **10. 3. 1899** so začeli v Franciji izdajati prva državna vozniška dovoljenja.
- **11. 3. 1872** je štajerski deželni zbor ustanovil in odprl Vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru.
- **11. 3. 1938** so v noči na 12. marec nemške čete prekorale avstrijsko mejo. Nacistična Nemčija je čez dva dni razglasila priključitev republike Avstrije (*Anschluss*).
- **12. 3. 1912** je ameriški kapitan Albert Berry opravil prvi skok s padalom iz letala.
- **13. 3. 1848** je prišlo na Dunaju do revolucije. Odstopil je državni kancler knez Metternich.
- **13. 3. 1860** se je v Slovenj Gradcu rodil slovenski skladatelj Hugo Wolf. Bil je največji mojster samospava in najbolj konvencionalen glasbenik druge polovice 19. stoletja.
- **13. 3. 1969** je začela veljati konvencija o odpravi vseh razlik rasnega razlikovanja.
- **14. 3. 1803** je prišlo 200 metrov pod zemljo v idrijskem rudniku do silovitega požara, ki je grozil, da bodo morali rudnik zapreti.
- **14. 3. 1879** se je judovskim staršem rodil fizik Albert Einstein, tvorec relativnostne teorije. Neka Američanka, ki je zagovarjala rasno razlikovanje, ga je vprašala, kaj bi naredil, če bi mu sin povedal, da so bo oženil s črnko. Znanstvenik je odgovoril: "Verjetno bi mu rekel, da se želim seznaniti z njo. Če pa bi mi rekel, da se želi poročiti z vami, bi bil ob spanje in tek."

Janez Gregor Dolničar

Slovenski kronist in zgodovinar Janez Gregor Dolničar je bil v Ljubljani mestni notar, tajnik Dizmove bratovščine in soustanovitelj Akademije operozov. Rodil se je **10. marca 1655**.

Pomembno je predvsem Dolničarjevo zgodovinsko raziskovanje. V očetovo družinsko kroniko (bil je ljubljanski župan) je vnašal nove podatke in v nemško pisanih zapiskih ohranil mnogo pomembnih podatkov iz naše zgodovine.

Dolničar je bil pobudnik in svetovalec pri vseh umetnostnih načrtih in njihovih realizacijah v Ljubljani, kjer je po njegovi zaslugi zmagal italijanski zreli barok in odmeval tudi v širšem kranjskem zaledju. Že ob zidanju stolnice je pritegnil pomembne tuje umetnike, za vzgojo domačega naraščaja pa si je zamislil Akademijo treh umetnosti, slikarstva, kiparstva in stavbarstva (*Academia trium artium*), ki pa se ni uresničila.

Dolničarja bi lahko imeli za pravega barokizatorja Ljubljane. Njegov popis stare in nove ljubljanske stolnice je hkrati naš prvi teoretični spis o umetnosti, a tudi drugi rokopisi (med drugim o ljubljanski mestni hiši) so nepogrešljivi viri za slovensko umetnostno in kulturno zgodovino.

Duša nima spola

8. marca 1910 so ameriške ženske prvič manifestirale za žensko enakopravnost. Iz tega je izšel dan žena. Pri nas so bila prva praznovanja dneva žena leta 1911 v Zagorju, Trstu in na Jesenicah. Ženska gibanja so bila organizirana zaradi boja za temeljne pravice žensk, njihovo emancipacijo in enakopravnost, za odpravo izkoriščevalskega odnosa do žensk v proizvodnji, družbi in družini.

Konec 18. stoletja je bilo za gibanje za enakopravnost žensk prelomno obdobje. Pisci, ki so se ukvarjali s položajem žensk, so se usmerili predvsem na zavzemanje za pravico do enake izobrazbe za moške in ženske in za zanikanje, da so moški inteligentnejši od žensk.

Ideje, ki jih imamo za zgodnje feministične, so izvirale iz napetosti med dvema prevladujočima pojmovanjema žensk. Prvo izhaja iz prepričanja, da ženske niso prav nič drugačne od moških oziroma da duša nima spola. Drugo prepričanje je utemeljeno na zavzemanju, da bi morale imeti ženske v družbi drugačno, pomembnejšo vlogo, in sicer prav zaradi razlik med spoloma. Njihova izredno pomembna vloga matere jim lahko ponudi nezmotljiv občutek samoidentitete. Prizadevanja za enakopravnost se še ni-

so končala. Po svetu je še vedno okoli 50 mednarodnih organizacij, ki se z različnimi načini zavzemajo za ženske pravice.

Prva žrtev nacizma

Avstrijski nacisti so že **12. marca 1938**, prvi dan nemške zasedbe Avstrije, aretirali nekaj slovenskih voditeljev v Avstriji. Med njimi je bil nekdanji poslanec, podpredsednik Slovenske prosvetne zveze, župnik Vinko Poljanec, ki je umrl konec avgusta 1938 za posledicami zapora kot prva slovenska žrtev nacizma.

Voditelji koroških Slovencev so že zelo zgodaj v listu *Koroški Slovenec* izpričevali odklonilno stališče do nacionalsocializma. Nacisti so sicer taktično ponujali, da bi južno mejo Koroške v primeru anšlusa popravili v korist Jugoslavije, vendar sta slovenska poslanca julija 1933 veliko pripomogla k izključitvi obeh nacističnih poslancev iz

koroškega deželnega zbora, 11. marca 1938 pa je posebna številka *Koroškega Slovenca* pozivala manjšino, naj na Schuschniggovem referendumu podpre ohranitev samostojne Avstrije. Da bi se izognili odkritemu obračunu, so slovenski voditelji izrekli lojalnost novi državi, na slovenskih zborovanjih in v časopisu pa so odkrito in pogumno kritizirali nacistično zatiranje.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajsanja pism, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

Politbiro zarotnikov

Po Toševem Politbarometru se je pojavil nedavno Kučanov politbiro (pod imenom forum) v maniri vladavine prekaljene revolucionarne partije, vendar tokrat v demokratični Sloveniji. V času komunizma je bil politbiro odmaknjen od množic in javnosti, saj je v konspirativnem duhu koval nove politične zarote t. i. družbene nadgradnje za sprotno rabo v komunizmu. Tokrat si je Kučanov biro uradno nadel ime Forum 21 po zgledu nekdanje boljševisistične Baze 21. Vloga novega političnega foruma naj bi bila podobna izkušnjam nekdanjega politbiroja. Temeljila naj bi na konceptih tranzicijskih monopolistov (slovenskih tajkunov, japijev in političnih povzpeticov), tako da bo iz ozadja diktirala politično akcijo, gospodarsko usmeritev in pripadajočo medijsko ideologijo. Premišljeno bo uveljavljala tudi javno nastopanje levičarskih prvakov in gospodarskih tajkunov v predvolilnem času.

V tem smislu sta se ostarelemu partijskemu voditelju Milanu Kučanu žal tudi javno in ponižno priklonila predsednik parlamenta Borut Pahor in predsednik vlade Anton Rop. Ali sta v svoji naivnosti nasedla staremu lisjaku ali pa gre naposled za načrtno oživljanje nedemokratske ustanove kominternovskega tipa, v katero se zavestno vključujeta LDS in ZLSD skupaj s predstavniki najvišjih državnih ustanov? Določeno naklonjenost Forumu 21 je pokazal tudi predsednik države, saj poteze ustanavljanja foruma v demokratično sporni, politbirojevski

obliki ni javno obsodil. Politbiro KK je tako postal ideološki in gospodarski organ v političnem zenitu slovenske paradržave. Tu se je Slovencem ponovila zgodba o udbovski ekonomski organizaciji ali vloga Udbe danes v vodenju gospodarskih in političnih poslov demokratične države.

Najnovejši Kučanov izum ni le postavitve Drnovškovega foruma o prihodnosti na organizacijsko trdno in vplivno podlago, saj je porojen predvsem iz eksistenčnega strahu pred izgubo oblasti in s tem privilegijev revolucionarne preteklosti. Ta strah so v zadnjih letih komunisti občutili ob nastopu Bajukove vlade, zdaj pa je strah prerasel v paniko, ki jo je najbolje opisal Peter Toš ob komentiranju izidov Politbarometra. Panika je tako postala nujna, ki naj opraviči sredstva paradržave. Tako se Kučanu pridružujejo razočarani levičarji in nekdanji močnejši, ne manjka pa niti novodobnih povzpeticov in Kučanovih političnih prijateljev. Na voljo so mu direktorji, uredniki, znanstveniki, politiki pa tudi skrajnejši, ki so se povzpeli v dolgi vladavini partijskega sekretarja. Zdaj se bojijo, strah jih je resnice zamolčanih povojnih zločinov, zlorab položaja in gospodarskih prekrškov, skratka moralne in materialne korupcije v lastnih vrstah.

Kučanov politbiro kaže na obliko mafijske organiziranosti s podporo države! Pravna država ostaja ob dogodku ustanavljanja foruma nema, saj v slogu generalne državne tožilke ni indicov za pregon takšne organiziranosti. Državljeni se sprašujemo, ali je prav zdaj, šele v okviru demokratične pravne države nastopil trenutek možnosti javnega zlitja mafije in države, kjer se bo strategija države usmerjala iz ozadja in na temelju sklepov

politbiroja v nastajanju. Slovensko bodo iz ozadja usmerjali tudi ljudje, ki se niso povzpeli s častnim delom in znanjem, poučevali pa nas bodo celo o novih etičnih načelih. Ali je to nekaj novega in presejetejivega? Državljeni, bodite pozorni! Kučanov forum kot društvo še ni ustanovljen. Statut Kučanovega foruma bo zaradi doslej spornih elementov zarotniškega značaja moral biti javno ovrednoten in podvržen strokovni in državljanski kritiki, sicer se nam bo zgodila nova udbo-mafija ob samem vstopanju v Evropo kot darilo oldboyev, tajkunov in starih kominternovskih mačkov.

Seveda je nesprejemljivo, da se sestankov omenjene zarotniške družine udeležujeta Pahor in Rop. Skupščina in vlada se morata od tega javno distancirati. To je napad na demokratične norme in vrednote Evrope, izguba kredibilnosti države Slovenije v očeh mednarodne javnosti, sramota podalpske države.

Dr. Anton P. Železnikar, Ljubljana

Goljufije na kvadrat (1)

V Demokraciji št. 9 z dne 26. 2. 2004 smo brali o domnevni povezavi firme ORION INTERTRADE, d. o. o., s firmo ORION, Ltd. S firmo ORION, Ltd., z njenimi uslužbenci in ustanovitelji nimamo in nikoli nismo imeli nobenih poslovnih stikov.

Družinsko podjetje ORION INTERTRADE s sedežem na Celovski 149 b, Ljubljana, se že od leta 1991 ukvarja z uvozom, izvo-

zom, inženiringom in prodajo ekskluzivnega pohištva svetovno znanih proizvajalcev in oblikovalcev. Razen s tem se nismo ukvarjali z nobeno drugo dejavnostjo.

Žal nekorektna dejavnost firme ORION, Ltd. poslovno škoduje nam kakor verjetno tudi drugim osmim podjetjem v Sloveniji, ki se imenujejo ORION.

Prav tako nam škoduje polovična uporaba imena ORION, ker se tako ne ve, o katerem ORIONU se govori. Zato ne moremo mimo objavljenega članka "GOLJUFIJE NA KVADRAT" novinarke Vide Kocjan, kjer je objavila neresnice o povezavi med nami in v zadnjem času večkrat omenjeno družbo ORION Ltd. kljub domnevni preverjanju podatkov. Če bi gospa v resnici preverjala informacije, bi jih na našem telefonu ali naslovu tudi dobila. Še enkrat poudarjamo, da naše podjetje Orion Intertrade nima nič z Orionom Ltd.

Bernard Kučej, Orion Intertrade

Operacijske mize KC

Ob bežnem srečanju z g. B. Miklavčičem, nekdanjim sodelavcem pri graditvi Cankarjevega doma, sem dobil podatek, da so za eno operacijsko mizo v Kliničnem centru namesto 40.000 evrov plačali 129.000 evrov, to je trikrat več, kot bi smeli po podatkih, ki jih je sam pridobil iz cenikov, ki veljajo v Avstriji in Madžarski.

Zatrdil mi je še, da gre v vseh primerih za enake značilnosti operacijskih miz. Več se o tem žal ni hotel pogovarjati, edino na moje izrecno vprašanje je dodal, da ni nobenih dokazov o kakem podkupovanju.

Pri tem sem bil hkrati presenečen in žalosten, da je lahko prav g. B. Miklavčič, ki je sedaj na odgovornem položaju direktorja Zavoda za socialno zavarovanje Slove-

» nije, soavtor zastrašujočih podatkov, ki so bili javno razglašeni, še preden so bile izkoriščene vse možnosti za vsestransko preveritev ali sanacijo in odpravo posledic inkriminiranega dejanja, nakupa operacijskih miz.

Iz svoje izkušnje vem, da je imel do leta 1994 minister za zdravstvo g. B. Voljc pregled nad vsemi dobavami opreme iz uvoza in je kot dober gospodar na ministrstvu prek svoje strokovne komisije zahteval enotne razpise za vso potrebno uvoženo opremo za vse javne zdravstvene zavode v Republiki Sloveniji.

Mene so kot zunanje svetovalca komisije prosili, da pripravim vse potrebne elemente za javni natečaj za potrebne rentgenske aparature za več javnih bolnišnic in za izvedbo samega natečaja, ki je bil objavljen v Ur. listu RS št. 47/93. Dne 12. 10. 1993 pa sem pooblaščen vodil komisijski postopek odpiranja ponudb. Pri takem načinu nabave opreme iz uvoza je zagotovljen prihranek tudi do 20 odstotkov, in kar je najvažnejše, vsi sumi o kaki dozdevni nepravilnosti zadevajo ministrstvo in ne javni zavod.

Nikjer, zlasti v nobenem od mnogih člankov v dnevnem časopisu, nisem zasledil trohice prepričanja, da je za vsako večjo nepravilnost v javnih zavodih sokrivo ministrstvo, ki ni pravočasno poskrbelo za instrumente in pogoje za večje nabave uvožene medicinske opreme.

To bi hkrati pomenilo zahtevo, da bi moral odstopiti minister g. D. Keber, kot je prostovoljno odstopil g. P. Rode, glavni direktor KC. Žolčna reakcija ministra, ki je celo prilival olje na ogenj, žal kaže, da ne pozna svojih odgovornosti in da ne obvladuje sebe niti svojega resorja. Taki ljudje pa prostovoljno nikdar ne odstopijo.

O g. B. Miklavčiču menim, da

RADIO
96,4 MHz
Slovenske gorice
Ta pravi!

Tig. osrednjo 5, 2230 Leno, tel. 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-sg.si, INTERNET STRAN: www.radio-sg.si

radio centno
ukv - stereo - rds
90,9 MHz 97,2 MHz 99,5 MHz 103,7 MHz

se je kot nekdanji varovanec g. Janeza Zemljariča izneveril njegovemu sistemu vodenja in zgledu, s tem da ni poskusil nastalega položaja prej razrešiti, zato je bila ne le KC, temveč celotnemu slovenskemu zdravstvu storjena neizmerna škoda. Nase je tako prevzel preveliko moralno breme, če bodo njegove ugotovitve oz. ugotovitve komisije, ki so jo v ta namen ustanovili, ovržene.

Tisti, ki smo imeli čast sodelovati pri načrtovanju in graditvi Kliničnega centra od leta 1964 do leta 1974, pri čemer g. B. Miklavčič še ni bil navzoč, smo bili pod izrednimi pritiski, kako zagotoviti, navajam: "visoko specializirane enote za zdravljenje najtežjih primerov bolezni, ki bi zadostile potrebam vse republike (RS), pa tudi posebno težkim primerom iz vse države (SFRJ) in celo zamejstva".

To temeljno vodilo se je takrat dalo razumeti tako, da bodo tudi vsi težji primeri zdravljenja najvišjih jugoslovanskih politikov prihajali v KC, kar se je samo nekaj let kasneje potrdilo (Kardelj, Tito itd.). To dejstvo je hkrati pomenilo, da smo lahko mnogo prihranili pri gradbeno-obrtnih, instalacijskih delih in splošni opremi, medtem ko smo pri medicinski opremi v celoti upoštevali večinoma nestandardne rešitve ali rešitve najvišjega tedanjega standarda, ki ga je določila posebna komisija izbranih medicinskih strokovnjakov in profesorjev MF. Vsaka sklenjena po-

godba pa je morala pred uveljavitvijo obvezno na potrditev v Beograd.

To, kar je bil takratnemu direktorju Kliničnih bolnišnic g. J. Zemljariču skoraj zakon, da je kot eden redkih v vseh meni znanih primerih za vsako ceno, tudi v primeru nasprotovanja, želel stroko nadgraditi (in zaradi tega pri vodenju graditve ni hotel ločiti rdeče in črne barve, kar bi nekateri v svojem slabomju ne glede na posledice in povzročeno škodo radi videli), je odločilo, da imamo danes tako KC kakor tudi CD. Prav tako zaupanje v svojo tehnično službo je imel, kot se da razumeti iz dnevnega časopisja, tudi dosedanji glavni direktor dr. P. Rode. S takim načinom vodenja pa je tudi določena odgovornost na vseh ravneh odločanja.

V finančnem programu KC (spremembe in dopolnitve) decembra 1970 smo za 19 nadstandardnih operacijskih miz v novem KC namenili 2.385.550 dinarjev, kar je bilo le 0,6 odstotka celotne vrednosti Kliničnega centra ne glede na to, da so bile takrat te mize narejene po posebnih zahtevah naročnika in jih že tedaj ni bilo mogoče primerjati s cenikom standardnih miz. Tedaj je veljalo prepričanje, da so naročene mize francoskega izdelovalca tako kvalitetne kot npr. nemški mercedes v avtomobilski industriji.

Po poročilih v medijih je bilo sedaj naročenih 38 miz, kar je 1,2 odstotka vrednosti investicije KC. Če bi danes hoteli zgraditi prav tak KC, bi

bila vrednost 85 milijard tolarjev (elementi izračuna: vrednost m2 stanovanja 400.000 SIT; faktor za KC 3,20; m2 66.656), in če upoštevam zgoraj izračunano udeležbo 1,2 %, je realna vrednost miz okrog 1 milijarde SIT.

Če gre tudi za dodatne rezervne dele, je treba preveriti tudi vrednost teh delov in še stroškov financiranja, če so bili pri tem poslu dogovorjeni, kar ni bilo doslej nikjer omenjeno. Takoj po pogovoru z g. B. Miklavčičem sem podvomil o pravilnosti njegovih ugotovitev tudi zato, ker iz svoje več kot 40-letne prakse pri oddaji in prevzemu del v izvedbo in postopkih javnih naročil nisem doživel, da bi si renomiran proizvajalec privoščil tak spodrsljaj. To je način slabih proizvajalcev in pritlehnih ljudi za pridobivanje in oddajo poslov.

V nobenem časopisnem prispevku pa nisem zaznal enega bistvenih podatkov, da je povprečna amortizacijska doba za tovrstno medicinsko opremo do 15 let. Nekateri "strokovnjaki" pa po tridesetih letih, t. j. dvojni dobi, ugovarjajo temu, da je zamenjava miz sploh potrebna, oz. celo to, da niso potrebni nikakršni rezervni deli zanje.

Seznanjen sem, da je v Slovenije in nekdanji skupni državi najmanj 15 bolnišnic, ki imajo operacijske mize (standardne) istega izdelovalca, zato je tipizacija te opreme tudi strokovno zelo utemeljena. Vsaka op. miza ali njen rezervni del, ki ga sedaj nekdo

odklanja, bo dobrodošel na domačih klinikah ali na klinikah naših sosedov.

Vsi, ki smo pri graditvi KC spoznali tudi problematiko operacijskih miz, zlasti njihovo prilagojenost instalacijskim medijem itd., vemo, kaj bi pomenili dodatni stroški, ki bi nastali zaradi spremembe izdelovalca operacijskih miz.

Naj sklenem s stihom slovenskega igralca in poeta T. Kuntnerja: "Kdor zida zares in z resnico, kdor zida z ljubeznijo in za ljubezen, ta ne zida le zase, ta zida za vse in zida za prihodnost."

Milan Knez, Ljubljana

Spomin na dan S

V Italiji bodo poslej vsako leto praznovali dan spomina v dvoranah, na trgih, v parlamentu in v srcih. Dan spomina jih bo spominjal na žrtve, ki jih je ta veliki narod utrpel v drugi svetovni vojni in po njej, ki so jih povzročili barbari z vzhoda. Novica je med Italijani dvignila adrenalin in navdušenje v zadoščenju vseh spominov na dneve in leta strahu in trpljenja. Na slovenski strani pa je zavelo ogorčenje, kaj in kako si upajo, ko pa je bilo prav tam, v deželi "katolicizma in kulture", žarišče in leglo zla druge svetovne vojne, predvsem za primorsko prebivalstvo. Naštevajo število mrtvih, pregnanih, mučenih, taborišča smrti in trpljenja, opominjajo, da je bil fašizem svetovno obsojen kot luciferjev pekleni stroj. Vendar Italijani, zaverovani vase, tega ne slišijo in vneto pripravlajo dan (svojega) spomina.

Slovenci bi si morali omisliti dan slovenskega prebujenja. Dan, skaterim bomo nehali stokati nad nesramnostjo sosedov, ampak jim bomo znali tudi ustrezno odgovoriti. Na nesramnost ne moreš odgovarjati s trkanjem na njegovo vest. Najprej moraš potrpati na svojo in se vprašati, kaj je narobe s teboj, da si te drugi privoščijo.

Italijani živijo v demokraciji. V demokraciji pa je (skoraj) vse dovoljeno, tudi laž, sploh če je nihče ne spodbija. Italijani so državotvorni. Znajo varovati, kar je njihovega, in agresivno pritiskajo na meje, da bi jih raztegnili in še kaj pridobili. To pravico, da z vsemi sredstvi va-

rujejo svoje, imajo, kot jo ima vsaka državotvorna država. Laž je nemoralno sredstvo, in če se obnese ali je nekomu v ponos, mu ne more nihče prepovedati uporabe. Ker je to izkaznica naroda, je prav, da jo preberemo in kot informacijo vzamemo v obzir. Ker pa stvari tako ne beremo, se sosedom to izplača. Tako bi med Italijani težko našli nekoga, ki ne bi verjel, da jim pripada ozemlje do Postojne in tja do Dubrovnika, in ki ne bi verjel, da bodo izgubljeno enkrat dobili nazaj. Če tega glasno ne reče, o tem tiho sanja.

Mimogrede: do Postojne jim ne bo težko priti, to je mehak teren, ne pa tudi do Dubrovnika, v tisti smeri bodo naleteli na državotvorno državo! Kajti tudi tam ni Hrvata, ki ne bi rekel, da je Piranski zaliv hrvaški! Na naši, slovenski strani, pa ni Slovence, ki bi rekel, da sta Savudrija ali Devin slovenska. To je obsojanja vredno, ne pa italijansko ali hrvaško prenapenjanje.

Torej, Italijani in Hrvatje si privoščijo toliko, kot jim Slovenci dovolimo, zato je jeza nanje neutemeljena. Predlog Inštituta za novejšo zgodovino, ki ga je podprlo Združenje borcev za južno Primorsko, naj se razglasi dan žrtev fašizma in trpljenja primorskih Slovencev, dobro nakazuje pot, po kateri naj bi hodila slovenska politika, najprej očiščena lastnega zamegljevanja zgodovinskih dejstev in nato obogatena z nacionalno zavestjo in državotvornostjo. Samo takšna bo Slovenija prepoznavna, trdna in varna, z urejenimi mejami in s primernim sožitjem s sosedmi. Samo takšno nas bodo sosedje znali ceniti, upoštevati in spoštovati.

Frane Goljevšček, Izola

Vprašanje terminologije (1)

V Demokraciji št. 51, letnik VIII je g. Ivo Žajdela v svojem članku Vprašanje terminologije priobčil fotografijo bratov Bitenc kot primer domobranskih poveljnikov. Vsebinska članka nima dejansko neposredne zveze z objavo te fotografije, zato razumem, da je avtor imel namen nakazati z njo le nekaj pozitivni simbol domobranstva. »

Lažni branilci človekovih pravic

Jaz jim pravim anarhisti! To so skupine, katerim je glavni cilj ustvarjati in vzdrževati nered, kaos! Anarhizem je ideologija, ki zavrača vsako, predvsem državno oblast, hvali popolno svobodo posameznika brez vsake omejitve. In takih skupin oz. skrajno levičarskih grupacij je tudi pri nas čedalje več. V glavnem imajo svoj sedež na Metelkovi, in čeprav državno oblast prezirajo, od nje prejemajo denar! To so razni "mirovniki" z najrazličnejšimi imeni, glavno je, da zvenijo tuje! Prevara in izkoriščanje lahkovernih ljudi s podporo nekaterih ministrstev. Pri tem ima odločilno vlogo ministrstvo za šolstvo, ki s proračunskim denarjem – denarjem vseh davkoplačevalcev – podpira anarhiste, ki tako podprti hodijo po Evropi in tudi Ameriki, kjer sicer zakriti kot rablji razbijajo in uničujejo tujo imovino! Le še vprašanje časa je, kdaj bodo s tem začeli tudi pri nas. "Demonstracije" teh anarhistov pred nekaj dnevi na Komenskega 11 so dirigirana akcija liberalno-komunistične kontinuitete. Odkar je Niko Toš objavil svoj barometer priljubljenosti posameznih političnih strank, kjer SDS visoko kotira, je zaznati intenzivnejše delovanje raznih anarhističnih skupin, ki očitno nimajo drugih nalog kot razširjanje laži, maloumnih demonstracij in klevetanje določenih strank in politikov. V to kategorijo spadata brez dvoma tudi sestanka deklariranih članov Kučanovega Forumu 21 v Ljubljani in Mariboru. Prihodnji člani so seveda vsi s "pravim" izvorom! Na vprašanje, kaj hoče s takim "društvom" doseči, je Milan Kučan odgovoril, da JIM ni vseeno, kdo bo v prihodnje vodil Slovenijo. Kdo so tisti JIM, pa vemo. Dodal je še, da bodo ravnali "načelno". Načelnost pa ima nešteto raznih pojmov in smislov, zato bo moral Slovenec še razložiti, kakšna bodo ta njihova načela! Sodeč po članstvu Forumu 21 jih bo razsvetljevala "rdeča Leninova zvezda", čeprav so v njem predvsem parvenijski petičneži, ki jim delavci s sramotno mizernimi plačami niso prav nič mar! S pomočjo dveh "pravovernih" zgodovinarjev bo potekalo vse po ustaljenem tiru. Če se bodo prihodnji rodovi Slovencev učili zgodovino iz knjig Boža Repeta, jim bo storjena sila! Seveda so na teh srečanjih govorili tudi o "izbrisanih" in se zgražali nad pobudo opozicije, ki zahteva pošteno, posamično preverjanje resničnega stanja takrat v Sloveniji živčih tujcev! So prebrali v februarjem Ampaku jasen in odličan članek Toneta Jerovška, ustavnega sodnika v času, ko je bil tam tudi Matevž Krivic? Mu bo slednji kaj oporekal? Dr. Tone Jerovšek v omenjenem članku napiše, da je bil on eden od piscev takratnega ustavnega zakona, kjer je bilo v 13. členu jasno zapisano, kaj ta člen nalaga tujcem. Mnogi so to storili, mnogi pa iz sebi znanih razlogov tega niso hoteli, danes pa s pomočjo liberalno-rdeče koalicije izsiljujejo državo Slovenijo. Vse to se dogaja poleg čedalje bolj razvejenega gospodarskega kriminala, ki kljub nekaterim vloženim ovadbam ne doživi sodnega epiloga. Temu botruje hoteno neučinkovito tožilstvo na čelu z generalno državno tožilko Zdenko Cerar. Tako tožilstvo je sokrivo za nekaznovane lopovščine "belih ovratnikov", kamor spadajo stečajni upravitelji, uveljavljeni in nedotakljivi menedžerji pa tudi nezasluženo visoke plače študentskih funkcionarjev. Mar to ni zadosten razlog za odstop Cerarjeve, ki po svoji lastni izjavi ne more biti o vsem na tekočem. Po vsem sodeč je bila "na tekočem" le v aferi Depala vas! Izredna seja DZ 2. marca o gospodarskem kriminalu SIB, Orion in še mnogo drugih je dokazala, da je za vsem tem politično zakulisje LDS in združene liste. Glasovanje pa je še en dokaz popolne odsotnosti poštenja in intelgence vladajoče kaste!

Marija Vodišek, Ljubljana

» Glede tega nimam nobenih pripomb, tudi glede vsebine članka ne. Na splošno lahko trdim, da gre novinarju I. Žajdeli veliko priznanje za njegovo delo, s katerim skuša prikazati kritične dogodke iz vojnih let v pravi luči in jih objektivno ovrednotiti. Toda v tem primeru objavljena fotografija bratov Bitenc ni v skladu z namenom članka. Bilo je namreč naključje, da sem srečal najmlajšega izmed njih. Bil je domobranski poročnik, imena se ne spomnim več, na fotografiji pa je zadnji na desni. Bilo je leta 1945 v mestu Forliju v Italiji. Naše begunsko taborišče v Monigu je bilo premesčeno na jug v Servigliano. Na tej poti smo se ustavili v Forliju in tam, kjer smo prenočevali, sva se z omenjenim mladeničem znašla drug ob drugem. Bil je obkrožen z množico občudovalcev, ki so hiteli pojasnjevati, da je domobranski oficir in eden od bratov Bitenc; bili so namreč zelo cenjeni med domobranci. Pogovarjali smo se o domobrancih in partizanih in o ravnanju obeh strani. Tako sem govoril tudi o obnašanju domobrancev, ki ni bilo v skladu z domobransko idejo, kar se ne bi smelo dogajati. Povedal sem mu, da imamo žal primere, ko so domobranci v boju ustrelili ujetnike in ranjence. Njegov odgovor na to me je neprijetno presenetil in nikoli ga nisem pozabil. Dejal je: "Nikakor, to je bilo pravilno, sam sem dal vse zajete partizane ustreliti, komunist nima pravice živeti."

Kasneje, že v Argentini, sem bral v neki publikaciji, da se je Bitenc iz Italije vrnil v Slovenijo, se tam skrival, bil zajet v Šentjoštu na Notranjskem in ubit. Nekdanji domobranci so ga razglasili za narodnega junaka. Žal je človekova slabost, da kadar govorimo o sebi, vidimo le dobre stvari, slabe pa skušamo prezreti.

Menim torej, da ravnanje poročnika Bitenca ni v skladu z domobransko idejo in njegova fotografija ne bi smela biti objavljena kot simbol domobrancev. Biti moramo dosledni! Tedniku Demokracija gre seveda veliko priznanje, da v pravi luči prikazuje boj med partizani in domobranci. Veliko primerov je že

osvetljenih, nedoslednosti, kakršna se je zgodila v omenjenem primeru, pa se moramo izogibati.

Milko Tercič, Houston, ZDA

Zbirokratizirana država

Verjamem, da prispevku prvih mah ne boste verjeli. Morda boste rekli: spet izmišljena oziroma prirejena zgodbica o zapostavljenem in ubogem očetu, ki mu žena (otrokova mati) dela strašno krivico. Nič od tega, vse je skoraj dobesedno prepisano iz uradnega dokumenta, iz sklepa, ki sta ga izdala upravna enota in Center za socialno delo Škofja Loka.

Najprej nekaj drobcev iz tega znamenitega akta: v poravnavi z dne 28. 5. 2003 so natančno opredeljeni stiki med devetletnim sinom in njegovim očetom. V tem delu so razvidne dolžnosti očeta in hkrati nobenih dolžnosti s strani matere: oče mora ob določenem uri prevzeti sina, ob strogo določenem času ga mora vrniti; sme ga pripeljati le do vrat materinega doma; če se izgubijo otrokovi dokumenti, je odgovoren oče, mati ni omenjena; če je otrok bolan, se stik med očetom in sinom ne more nadomestiti; kršilec dogovora je lahko le oče, za mater ne velja noben ukrep, saj v tem delu kazenskega sankcioniranja spet ni omenjena, in tako naprej.

In osrednji posladek: otrokova mati v svoji zahtevi navaja, da je oče kršil določbe poravnave, s tem ko je otrok, ko se je vrnil od očeta, pozabil zdravstveno kartico; da je bil oče navzoč pri obhajilu zunaj dogovorjenih stikov; da je oče počakal sina pred šolo zunaj dogovorjenih stikov; da je obiskal sina v času podaljšanega bivanja zunaj dogovorjenih stikov ... Narobe je bilo tudi to, da je oče kupil otroku vrečko česenj, sladoled s piščalko. Upravni organ je očetu pisno sporočil, naj se v prihodnje izogiba naključnih srečanj z otrokom zunaj časa, določenega za stike. To je razvidno v sklepu, po katerem upravni organ meni, da srečanj pred šolo ne more označiti za naključna, saj oče ve, kdaj sin odhaja iz šole, zato bi se jim lahko izognil. Oče ima v kraju materi-

nega in sinovega bivanja začasno prebivališče. V ta kraj si ne upa več, ker se boji naključno srečati sina.

Vse to sta upravna enota in Center za socialno delo Škofja Loka ocenila kot kršitev poravnave (odločbe) in očetu prisodila pogojno kazen v višini 15.000 tolarjev. Navajam iz sklepa: "V primeru, da se bodo kršitve nadaljevale, bo upravni organ na podlagi 298. člena Zakona o upravnem postopku in ustreznega predloga za denarno kaznovanje takoj izterjal kazen in zagrozil z novo, višjo denarno kaznijo." Oče sme torej videti sina in govoriti z njim le v času, ki je uradno določen za stike. S tako neživljenjskim odnosom pri upoštevanju predpisov država dela škodo očetu, predvsem pa otroku.

Seveda vsemu temu ne bi verjel, če ne bi imel v rokah uradnega dokumenta (Sklep Upravne enote Škofja Loka, št. 567-3/03/LM, z dne 11. 9. 2003), v katerem je razviden škandalozen odnos države do otroka in enega od staršev. Temeljnega pravila, da ima otrok pravico do

obeh staršev, se država Slovenija še vedno ni naučila, prav tako ne, da imata oba roditelja enako pravico do otroka. Država s tem krši zakonodajo in vse mednarodne listine, ki jih je ratificirala. Če kadri v ustreznih državnih ustanovah nimajo dovolj znanja, socialnega čuta, niso evropsko orientirani in kot taki ne zaznavajo kršenja temeljnih otrokovih pravic, potem naj se potrudijo le toliko, da bodo izvajali vsaj tista pravila, ki jih je država določila in sprejela.

Upam si trditi, da tak zbirokratiziran odnos slovenskih uradnih ustanov do naših otrok ni osamljen primer. Tudi očetov strah pred masčevanjem s strani države in otrokove matere ter njegovo zaprosilo, da ostane anonimen, pove veliko.

Pravica otrok do obeh staršev tako zaradi naših državnih organov, ki nimajo ne želje ne volje pa tudi ne dovolj znanja za izboljšanje več kot klavnega stanja na področju varstva otrok, ostaja še vedno njihova pobožna želja.

Ive A. Stanič, podpredsednik Društva PODOŠ, Kočevska Reka

**KNJIGA IZ
ARHIVOV
SLOVENSKE
POLITIČNE
POLICIJE
JE ENA
NAJBOLJ
ISKANIH
KNJIG.**

Razkriva podrobnosti slovenskih komunističnih tajnih služb vključno z imeni njenih članov. Zajema obdobje od zametkov ustanavljanja teh služb leta 1941, obdobje revolucije in druge svetovne vojne in obdobje povojnih pobojev. Konča se z letom 1950.

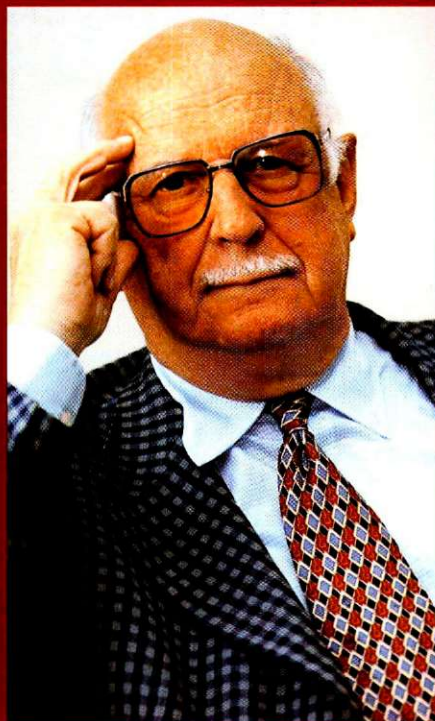
ZA KNJIGO, KI OBSEGA 520 STRANI, BOSTE ODŠTELI 5.000 TOLARJEV (V CENO NI VKLJUČENA POŠTNINA).

Knjigo lahko naročite na številki 01-434-54-63 ali prek elektronske pošte: obzorja.narocnine@siol.net

Pripoved o življenju, v katerem je avtor doživel na stotine nevarnih in zanimivih dogodkov.

MED SVOBODO IN RDEČO ZVEZDO

Dušan S. Lajovic

Knjiga obsega 350 strani napetega in zanimivega branja. Priloženo naročilnico pošljite na naslov: Nova Obzorja, d. o. o., Komenskega 11, 1000 Ljubljana. Knjigo lahko naročite tudi na telefonski številki: 01-434-54-63 ali na elektronskem naslovu: obzorja.narocnine@siol.net ali plačate v tajnistvu založbe na Komenskega 11 v Ljubljani.

Napeta avtobiografska pripoved Dušana S. Lajovca, zavednega Slovence, uspešnega poslovnega in nekdanjega častnega generalnega konzula Republike Slovenije na Novi Zelandiji.

Pripoved o življenju, v katerem je avtor doživel na stotine nevarnih in zanimivih dogodkov. Mnogokrat je ostal živ in zdrav predvsem zato, ker je tudi v najtežjih preizkušnjah ohranil vedrino in smisel za humor, ki ga spremljata še danes. Sin znanega ljubljanskega tovarnarja Lajovca, ustanovitelja Saturnusa in Tube, se je skozi burno obdobje druge svetovne vojne prebijal kot ilegalec Kraljeve vojske v domovini, kot obveščevalec za potrebe zaveznikov v boju z nemškim okupatorjem in komunističnimi partizani. Po vojni je delal za angleško obveščevalno službo, pomagal demokratični emigraciji v zamejstvu, študiral v izgnanstvu in nato odšel v Avstralijo, kjer je začel novo življenje kot navaden delavec. Komunistična policija mu je doma zaprla starše in zaročenko, ki jo je grobo zasliševal znani udbovec in donedavni svetovalec Milana Kučana dr. Zdenko Roter. Avtor opisuje tudi novo življenje v Avstraliji, kjer postavi na noge Impact International, uspešno podjetje s tovarnami po vsem svetu, in svoje vezi z domovino, ki je za desetletja potonila v močvirje komunističnega enoumja. Ob osamosvojitvi se prvič vrne v domovino

in doživi napad JLA na Slovenijo junija 1991. Z vsemi močmi dela za mednarodno priznanje Slovenije in Avstralija ter Nova Zelandija predvsem po njegovi zaslugi Slovenijo priznata med prvimi.

Postane častni konzul na Novi Zelandiji in še naprej pomaga demokratičnim procesom v Sloveniji. Prizadeva si za resnico o preteklosti in zbere številne dokumente in druge dokaze o kršenju človekovih pravic v času komunističnega režima. Spozna ljudi, ki so bili nekoč na drugi strani in želijo sedaj popraviti napake iz preteklosti. Veliko ve o ljudeh, ki so v Sloveniji še vedno na oblasti. Kako je prišel do seznamov Udbe, na katerih je tudi sam kot strogo nadzorovana oseba, ki ji je bil vse do leta 1990 prepovedan prihod v domovino? Vse to in še več v knjigi, ki posveti v doslej temachne kote slovenske polpreteklosti.

V knjigi je objavljen tudi obsežen seznam glavnih sodelavcev Udbe.

Po posebni založniški ceni 6.200 SIT nepreklicno naročam knjigo
Dušana S. Lajovca MED SVOBODO IN RDEČO ZVEZDO

ime in priimek: _____

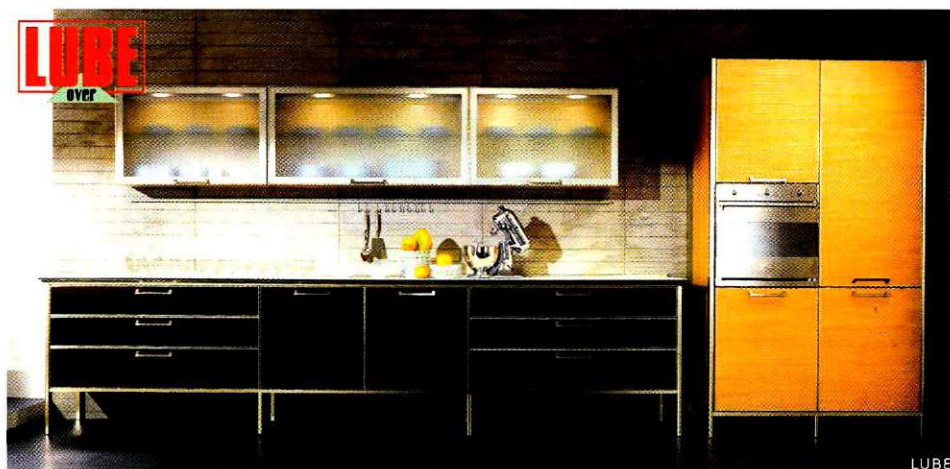
datum: _____

ulica: _____

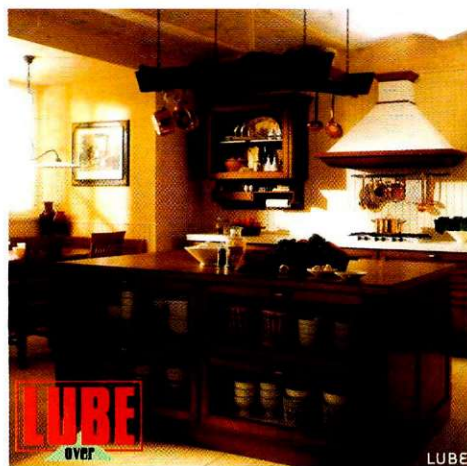
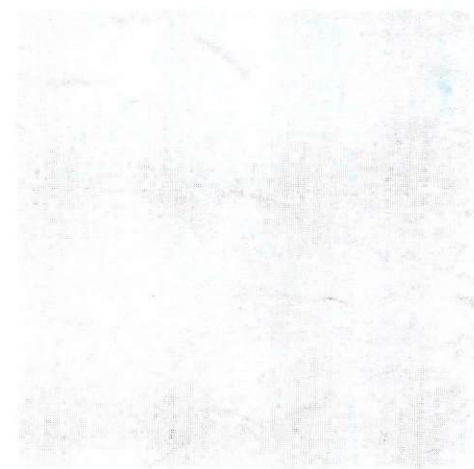
kraj, poštna št.: _____

podpis naročnika: _____

V ceni je všteti DDV, ni pa všteta poštnina.

Studio VARIO

- pohištvo za opremo doma, poslovnih prostorov in apartmajev
- izris načrtov
- svetovanje in izmera prostorov
- osebni pristop

